CAMIL BACIU

planeta cubică

CAMIL BACIU

PLANETA CUBICĂ

POVESTIRI
ŞTIINŢIFICO FANTASTICE

EDITURA TINERETULUI

Copertă de GREBU DEVIS

ARAGUA

– Cunoaşteţi întâmplarea cu Picasso, senior?

– Care dintre ele?

– Oh, senior, aceea de care vorbeşte toată lumea, în legătură cu insula noastră. Picasso - cel mai mare pictor din lume, senior - intrase la un oficiu poştal din Florida să expedieze o scrisoare unui prieten pe care-l avea aici. Funcţionara a privit adresa şi l-a întrebat: „Nu cumva, senior Picasso, aţi greşit? Nu cumva vreţi să trimiteţi scrisoarea asta în Costa-Rica?” „Nu, nu - a răspuns Picasso - prietenul meu, mi amigo, locuieşte în Puerto-Rico.” Îmi pare rău - a spus funcţionara - dar aşa ceva nu există!”. Auziţi, senior, Puerto-Rico nu există! Şi e sub nasul lor, o cursă de plăcere de la Miami sau Palm-Beach! Şi cine nu-i cunoaşte pe băieţii noştri care se scurg în fiecare an, acolo, în căutarea de lucru? Por favor, senior, por favor, dar sunt cei mai straşnici apaches! [1] N-au bani, n-au de lucru, sunt iuţi la mânie şi atunci - cuţitul... Uitaţi-vă spre dreapta, cel mai vechi patio din Puerto-Rico, mai vechi decât acela al familiei Manzanares din Ponce. Vă plac străzile noastre, senior?

– Îmi plac grozav. Şi la noi străzile ce duc spre port

[1] Apaches (citeşte „apaces”) = cuţitari (sp) (na).

coboară în trepte şi balcoanele sunt închise cu pereţi de sticlă. Dar aici totul e mai... mai transparent, mai aerian...

– Oh, şi mai întunecat, senior. Sunt case grele din piatră, sunt vechile bastioane, şi apoi, toate străduţele acestea înguste, umede, unde nu pătrunde Soarele. Dar vaporul dumneavoastră, senior? O să plecaţi chiar cu „Regina Maab”?

– Da. Peste jumătate de oră.

– Oh ! Şi n-aţi văzut nimic!

– Nimic. Câteva străzi şi câteva case. Nici fetele n-am apucat să le văd...

– Şi ce fete frumoase avem, senior! Parisul şi New York-ul împreună nu au atâtea fete frumoase câte sunt în Ponce! Şi dumneavoastră plecaţi! Aţi putea închiria o casă din acestea, cu balconul legat de acoperiş prin pilaştri subţiri, cu obloane colorate, cu un patio mic... foarte mic.. cel mai mic patio... Aţi avea şi un felinar prins în perete, cu picior de fier forjat, tocmai deasupra intrării...

– Îmi pare rău, don... don...

– Esteban, senior.

– Îmi pare rău, don Esteban, dar suntem aşteptaţi la Mexico.

– Oh, senior... sigur, senior... Dar o zi, două, ce mai contează? Avem creole, negritas, blonde... Puteţi închiria un vas pentru pescuit în larg... Şi ce lupte de cocoşi, senior!... Veniţi tocmai din România, es decio latinos, lo mismo que nostros [2]... şi treceţi pe aici ca o furtună... Eh, da, sigur,

[2] Adică latin, ca şi noi (sp) (na)

dacă vă aşteaptă... Aş pleca şi eu până acolo, dar mi-e teamă de ce o să mi se întâmple la întoarcere. Sunteţi medic, senior?

– Nu, inginer.

– Oh, e foarte bine, *muy* bien ! Însoţiţi vreun transport de utilaje?

– Nu, don Esteban. V-ar fi interesat aşa ceva?...

– Pe mine? Sfânta Născătoare, pavăză a portoricanilor! Nu vedeţi cum arăt? Doar nu sunt negustor, ca să mă interesez de mărfuri! Dar aşa, senior, latinii vorbesc, fug, se zbat... Soarele e fierbinte aici şi sângele fierbe, şi când întâlneşti un străin taberi pe el cu întrebări... Mai ales un latino! Sper că nu v-aţi supărat, senior?

– Nu. De ce să mă supăr ? Mai e mult până în port, don Esteban?

– Cinci minute. Asta pentru că v-am dus pe drumul cel mai scurt, senior. Oricum, „Regina Maab” nu-şi ridică ancora înainte de a fi şi dumneavoastră pe bord. Cargourile astea vagabonde au totdeauna timp.

– De ce „vagabonde”, don Esteban ?

– De ce „vagabonde”?! Păi aşa se numesc, senior, vasele de curse ocazionale ! De la cele de câteva zeci de tone până la cele mai mari. Aici, la Ponce, aţi fi putut vedea transatlanticele care merg de la Colon la Londra - opt mii şi şapte sute patruzeci de kilometri - senior, şi pe cele care, venind din Colon, se opresc la Gibraltar - opt mii şi douăzeci de kilometri. Şi apoi la Port Said, încă trei mii cinci sute de kilometri. Asta face în mile...

– Lasă, don Esteban, mă mulţumesc şi cu distanţele în kilometri.

– Gracias! Dar să treceţi pe aici, senior, şi să nu vă arăt locul pe unde au trecut Columb, Magellan, Vasco de Gama ?!

– Au trecut toţi prin Puerto-Rico?!

– Toţi, senior, toţi! Asta nu e insulă în care să te opreşti doar pentru un sfert de oră! Mai ales când de-abia ai scăpat cu viaţă ! Spuneţi-mi, senior, pentru numele Sfintei Născătoare, unde aţi fi aterizat dacă insula nu se afla aici?!

- ...

– Aţi fi căzut în Marea Sargasselor, senior! Şi acum, fugiţi să vă îmbarcaţi fără măcar să fi aprins o lumânare pe altarul Santei Luiza de Tornados, apărătoarea de furtuni! Cine o să vă apere sufletul şi trupul de primejdii în Marea Caraibilor, senior? Cui o să vă rugaţi?!

– Hm...

– Cum?! Dumneavoastră nu...?! În sfârşit, fiecare cu credinţa lui, dar „când scapi cu viaţă dintr-o aterizare forţată... Măcar o lumânare, senior... O lumânare de ceară albă, răsucită, cu marginile aurite şi pictată cu lac albastru şi roşu, aşa cum se cuvine unui senior inginiero... Aţi putea să intraţi aici, în capela aceasta, îl cunosc pe preot... E negru, senior, dar ştie că nimeni altul slujba pentru furtuni..

– Nu pot, don Esteban. Vasul pleacă peste zece minute.

– Mare păcat, senior, Santa Luiza de Tornados...

– Portul!

– E portul, senior. De când aţi aterizat fugiţi tot timpul şi eu pe lângă dumneavoastră. Şi ar fi trebuit să aprindeţi o lumânare, măcar una mai mică... Suntem în septembrie, luna furtunilor!

– Don Esteban, fii bun şi cumpără dumneata o lumânare pentru mine, una din ceară albă, răsucită, cu marginile aurite şi pictate cu lac albastru şi roşu şi roagă-te Santei Luiza de Tornados să ne păzească de acum încolo, în Marea Caraibilor şi mai departe...

– Gracias, senior, gracias... Va fi cea mai frumoasă lumânare din Ponce şi o s-o aprind cu mâna mea şi o să mă rog la toate icoanele. Drum bun, senior!... Drum bun...

Îmi întoarse spatele acoperit de o veche flanelă marinărească ruptă şi porni să urce panta falezei, ţopăind pe picioarele-i bătrâneşti. L-am mai văzut cum îşi trece banii dintr-o mână într-alta de parcă i-ar fi fript degetele şi m-am gândit că o lumânare aurită îţi răcoreşte totdeauna mai bine gâtlejul decât una neaurită.

*

* *

Părea prea cuminte această „Regină Maab”, faţă de cum te-ai fi aşteptat să arate auzindu-i numele. Regina Maab galopase la vremea sa prin toţi codrii povestirilor medievale engleze fluturându-şi părul asemeni unei flăcări ce joacă pe comori. Pe când „Regina Maab” a noastră, cu puntea înălţată la pupă, cu teuga adusă la aceeaşi înălţime şi cu bastionul central de cabine şi comenzi, era imposibil

de deosebit de alt cargou cu acelaşi tonaj. Pe părţile mai joase ale covertei avea fixate pe suporturi de oţel pasarele de comunicaţie, unind prova şi pupa navei, semn că vasul încărcat la refuz se înfundă bine în apă, şi că trebuie să fii cu mult deasupra punţii pentru a nu fi udat de valuri. Cele două catarge cu bigi roşii, coşul gros şi negru lipit de bastionul central, bărcile de salvare spânzurate în suporturile lor curbe întregeau imaginea indiferentă şi cuminte a acestui cargou solid, ce nu putea să atingă mai mult de douăsprezece noduri sub încărcătură maximă.

Cu toate că ora plecării trecuse de mult, bigile continuau să lucreze şi ridicară sub ochii noştri pe puţin o mie de lăzi şi cinci sute de saci. Urmară alte lăzi şi alţi saci, din ce în ce mai mici şi, în timp ce această operaţie se desfăşura într-un cor de urlete şi înjurături, călătorii urcau netulburaţi pe punte, tolănindu-se în şezlongurile aşezate cu spatele la teugă. Erau preoţi şi călugăriţe, negritoşi, negustori însoţiţi de câte un secretar ce fugea de jur împrejurul lor atât de repede, încât credeai că o să-şi prindă coada, militari ţepeni, sufocaţi de gulerele înalte, dansatoare împodobite cu peneturi bogate şi câţiva băieţi uscăţivi, musculoşi, în tricouri roşii şi galbene, cu mijlocul strâns în curele late, care ne priveau cu figurile împietrite, parcă fără să ne vadă.

Toţi erau coloraţi în afara preoţilor, căci sobrietatea spaniolă izvorâtă din camerele reci ale Escurialului [3] şi din cele fierbinţi ale inchiziţiei nu reuşise să potolească gustul

---

[3] Celebru palat al regilor Spaniei (n.a.).

pentru roşu-corai şi galben-limoniu, pentru verdele de smarald şi azuriul cerului pe care amestecul de strămoşi, negri, canaci, mauri şi madrileni, îl transmiseseră peste veacuri strănepoţilor lor. Dar în ciuda variatului penel vestimentar, călătorii aveau o comportare nefiresc de reţinută şi am socotit că asta se datoreşte stingherelii începutului de călătorie. De aceea, în loc de a ne plimba pe punte şi a vizita vasul, am rămas în apropierea provei, vorbind în şoaptă, încă ameţiţi de cele întâmplate în ultimele paisprezece ore.

... Totul se desfăşurase atât de repede, încât nici unul nu înţelegeam „cum a fost”. Decolasem cu o zi înainte de la Băneasa şi în primele minute de drum sporovăisem de zor, silindu-ne să vorbim numai spaniolește - ceea ce reuşeam în ciuda unui accent îngrozitor - râzând de Olivotto care adăuga la sfârşitul cuvintelor româneşti sau italieneşti câte un „os”, convins că le... hispanizează. Cred că singura frază corectă pe care o ştia era: „Hemos ve-nido a trabojar can vostros” [4] - subliniind că „tra-bojar” [5] nu e „trabajar”[6] şi are o rezonanţă specific spaniolă. Cât despre „con” şi „vos” i se păreau, puse alături, o locuţiune cu sens universal, putând înlocui la nevoie orice alte combinaţii de cuvinte. Apoi, după un sfert de oră de conversaţie, rămăsesem tăcuţi, privind ţara ce rămânea în urmă, estompându-se în aburul dimineţii.

Urmă o panglică argintie pe care o trecurăm aproape

[4] Am venit să lucrăm cu voi (na).
[5] Lucrăm (pronunţat greşit) (na).
[6] Lucrăm (corect) (n. a).

perpendicular în vreme ce stewardesa anunţă melodios: Hungary... Ungaria.

O mare verde-gălbuie prinse a tălăzui sub noi şi Olivotto, brusc înveselit, prinse să murmure „Frissen io la ciok”, ce va să zică „Sărutul e bun proaspăt” pe melodia ceardaşului cel mai cunoscut. Budapesta se desprinse din pustă ca o Fată Morgana şi am recunoscut - aşa cum îl ştiam din fotografii - podul Sfântul Ştefan. După aceea ne încercă pe toţi patru o uşoară moleşeală - în afara lui Olivotto, care adormi de-a binelea asemeni unui ţăran ostenit, cu gura larg căscată, cu gâtul frânt pe o parte şi horăind de zor. L-am trezit abia la Viena spre a vedea turlele şi turnurile, capelele şi donjoanele ce ţâşneau de pretutindeni printre casele moderne şi italianul declară că a mai văzut „ilustraţia” asta pe undeva. Se perindară apoi oraşe şi orăşele cu acoperişuri foarte roşii şi înconjurate de verdeaţă şi pătrunserăm în spaţiul aerian al Germaniei Federale fără să ne fi dat seama, căci şi peisajul natural şi cel urban era la fel cu cel al Germaniei Democrate.

Totul părea înveselitor şi colorat, dar alternanţa stereotipă de păduri şi orăşele ne trăgea spre somn şi ca să nu adormim ne-am hotărât să-l recităm pe Lorca - pe care toţi îl învăţaserăm pe de rost în ultimul an.

Fură spuse astfel, rând pe rând, bocetele - sau marele bocet - scris la moartea lui Ignacio Sanchez Mejias, apoi „La casada infiel” [7], atât în spanioleşte cât şi în româneşte, în versiunea lui Miron Radu Paraschivescu. Şi se înşiruiră cam

[7] Nevasta necredincioasă (n a).

ciuntite şi şchioape, dar interpretate cu căldură, romanceros şi canciones, saetes, llantos, cantares populares, balades, soleas şi chiar siguiriyas - cu toate că nici unul dintre noi n-avea clar în minte specificul lor, dar silindu-ne ca o dată cu titlul poeziei să anunţăm şi categoria ei poetică. Recitalul naiv şi puţin burlesc se încheie cu acel sfâşietor şi melodios „Cuba ay, Cuba” şi cu micul cântecel:

La senorita del abanico
Va por el puente del fresco rio... [8]

Olivotto îl recită pe cel din urmă transformând fermecătorul „s" spaniol, pierdut între vârful limbii şi spatele dinţilor de sus, într-un „s" ţistuit, care-i făcu pe ceilalţi călători să tresară speriaţi.

Tăcurăm apoi, tocmai la timp, pentru că sub noi creştea un oraş imens, străbătut de panglica unui fluviu uleios, şi mă simţii copleşit de amintiri livreşti, căci jos era Parisul. Aerogara Orly ne întâmpina cu pereţii ei transparenţi şi coborârăm ameţiţi, spre a lua gustarea la restaurantul călătorilor. Băurăm o sticlă de rosée şi după mai puţin de jumătate de oră ne găseam din nou în avion. În urmă începură a se roti turnul Eiffel, Domul Invalizilor şi Sena pe care alunecau zeci de ambarcaţiuni cenuşii şi fumegoase.

Aţipeala era cât pe aci să ne învingă - şi ce amărâţi am fi fost dacă am fi primit adormiţi salutul oceanului! Dar stewardesă, o blondă subţire, până atunci convenţională, manifestă o simpatie vizibilă pentru Olivotto, atrăgându-i

---

[8] Domnişoara cu evantaiul trece pe puntea râului limpede (n a).

atenţia - permetez monsieur de vous annoncer[9] - că Atlanticul se zbate sub picioarele noastre. Italianul îi mulţumi, înclinându-şi capul buclat şi închizând pe jumătate ochii săi verzi, sprâncenaţi şi îngenaţi, care tulburaseră şi până atunci fel de fel de blonde, mai mult sau mai puţin convenţionale. Apoi ne scutură pe fiecare - nu cu prea multă gingăşie - şi deschizând ochii am văzut ţărmul Bretaniei.

Era nisip galben, mult nisip, şi mici pete verzui ce trebuie să fi fost tufe de mărăcini şi apoi apărură crestele valurilor risipindu-şi spuma pe ţărm. Nu m-am putut stăpâni să nu-mi amintesc cu o plăcere copilărească de oamenii nordului coborând pe acest ţărm breton din drakkarele lor cu bordaje vopsite în roşu şi alb, şi de bătălia de la Azincourt şi de teribilul Dunquerque, contemporan cu noi. Şi mai era, în afară de astea, un cântecel ce-mi susura în urechi şi pe care-l ţineam minte încă din clasa a cincea de liceu:

„J'aime Paimpol et sa falaise
Son église et son Grand Pardon
J'aime surtout la paimpolaise
*Qui m*attend au pays breton*." [10]

Dar acum nu se mai vedea nimic - nici tufele de mărăcini şi cu atât mai puţin „la paimpolaise” despre care totdeauna mi-am închipuit că poartă o scufă olandeză cu

---

[9] Daţi-mi voie, domnule, să vă anunţ (na).
[10] Iubesc Paimpolul şi faleza sa
Biserica lui şi marea lui liturghie,
Dar o iubesc mai ales pe pempolesa
Care mă aşteaptă în ţara bretonă (na.).

aripioare şi un ilic de catifea neagră. Sub noi se întindea oceanul cenuşiu, încreţit de o uşoară hulă. Câteva vase pescăreşti, minuscule, se legănau pe loc şi o navă prelungă, elegantă, uriaşă, trecu printre ele, fumegând şi deschizând o largă trenă de spumă. Apoi nava se topi în imensitatea cenuşie a apelor şi motoarele avionului acoperiră totul cu vâjiitul lor monoton.

... M-am trezit când Azorele rămăseseră mult în urmă. Dormiserăm aproape trei ore. Am luat din nou o mică gustare şi stewardesa l-a întrebat pe Olivotto dacă e italian, iar el i-a povestit cum a venit tatăl său în România ca tăietor de pădure şi a cunoscut-o pe mama lui, ţărancă din Muscel. „Charmant”, a spus stewardesă, neluându-şi ochii din ochii italianului şi oricine îşi putea da seama că nu se referise la povestirea auzită. Între timp Piticu discuta aprins cu Danovici şi l-am auzit spunând „Por favor, senor, ienque trabojas? [11] Danovici s-a enervat şi i-a conjugat: „Trabajamos, trabajáis...” [12]

Apoi avionul a căzut. A căzut pur şi simplu ca o piatră şi am simţit un gol în stomac. A bufnit săltând pe ceva elastic, s-a repezit înainte şi iar a căzut, sec, zguduindu-se din toate încheieturile. „Des vides d'air” [13] a spus stewardesă, dar n-a apucat să-şi încheie explicaţia că am căzut din nou şi am văzut aripa din dreapta ridicându-se spre cer, iar pereţii de metal au pârâit. Călătorii care dormitau liniştiţi s-au ridicat pe jumătate şi în dreptul

[11] Vă rog, domnule, ce lucraţi? (pronunţat greşit) (n.a.).
[12] Lucrăm, lucraţi... (n.a.).
[13] Goluri de aer (fr.) (n.a.).

spătarelor a apărut o duzină de capete palide, bâlbâindu-se şi întrebând ce s-a întâmplat. Atunci ne-am prăbuşit pentru a patra oară şi numaidecât pentru a cincea oară şi fuselajul a trosnit aşa cum trosneşte o cutie de chibrituri strânsă în palmă. Uşa dinspre cabina de comandă s-a deschis şi a apărut unul dintre piloţi. Era foarte bine dispus şi a glumit pe socoteala celor care umpluseră pungile. S-a uitat la noi, la toţi patru, şi a exclamat înveselit. „Oho, les Roumains, bravo!”, pentru că ne ţineam bine silindu-ne să părem indiferenţi: ne-a spus că am intrat într-un lanţ de goluri de aer datorită alizeului ce se deplasează deasupra curentului ecuatorial de nord. Noi eram aproape de limita celor două oceane - cel aerian şi cel acvatic - străbătute ambele în aceste locuri de câte un fluviu de aer cald şi apă caldă. Şi de abia acum pătrundem în fluviul de aer. Îşi încheie cozeria cu un zâmbet, ne salută şi în clipa aceea avionul căzu atât de mult, încât mi-am pierdut respiraţia. Urmă un trosnet înfricoşător şi lămpile se stinseră. Prin ferestre, în ciuda orei timpurii, pătrunse o lumină cenuşie, murdară şi o rafală de vânt ne izbi din coastă. Călătorii săriră în picioare, ţipând, şi o femeie leşină, culcându-se încet pe covorul dintre scaune. Pilotul se repezi şi o ridică ajutat de stewardesă, continuând să vorbească pe cât putea de calm şi liniştitor.

– Şi acum? mă întrebă Olivotto, zâmbind.

Încerca să-mi dea curaj, dar era alb ca varul şi înghiţea mereu în sec.

– Acum... Acum... am mormăit prosteşte. Acum...

Mâinile îmi erau reci şi nu le puteam stăpâni tremurul şi într-o frântură de clipă mi-am amintit tot ce mi se întâmplase în ziua dinaintea plecării. Toate mi se perindau cu repeziciune pe dinaintea ochilor şi căutam să le alung din minte ca să nu mă gândesc la nimic, la nimic, la nimic. Cred că şopteam chiar „nimic... nimic, nimic” pentru că italianul s-a răstit la mine „nu mai mormăi” şi am tăcut.

– Vom ateriza la Ponce, capitala insulei Puerto-Rico - spuse pilotul care dispăruse pentru o clipă în cabina de comandă. Liniştit şi surâzător urmă prin a ne vorbi de aşezarea insulei, populaţia şi economia ei şi adăugă că ne vom continua călătoria spre Veracruz cu „Regina Maab”, bineînţeles numai cei care se grăbeau. Ceilalţi aveau să plece peste o zi - cel mult două - cu acelaşi avion. Ne garantă că marea era liniştită, dar faptul că spusese „o zi, cel mult două cu acelaşi avion” sperie pe toată lumea însemna că aparatul avea nevoie de reparaţii serioase sau că vremea se anunţa proastă pentru zbor, căci altfel nu se putea întârzia cu patruzeci şi opt de ore o cursă transoceanică.

N-am avut vreme să-mi urmez presupunerile căci pe neaşteptate se făcu lumină. Zburasem până atunci la mică înălţime pentru a evita golurile de aer, şi perdeaua de nori ne acoperise soarele. Acum norii se risipeau şi cabina se umplu de o strălucire galbenă-aurie. Avionul se înclină pe o parte, descriind un arc larg, jos apărură case albe, stânci, un aerodrom aproape pitic şi mai departe oceanul. Eram la Ponce.

*
**

De la aerodrom în port nu făcuserăm mai mult de jumătate de oră, refuzând să ne urcăm în autobuzul ce ne aştepta. Voiam să simţim pământ sub picioare şi să îngăduim bietelor noastre măruntaie să-şi reia locurile pe care le ocupaseră dintotdeauna. Palizi, tăcuţi, ne înşiram unul în spatele altuia şi pentru că ceilalţi se grăbeau, temându-se că o să pierdem vaporul, am rămas în urmă singur. Aproape de centru un bătrân uscăţiv, îmbrăcat într-o flanelă marinărească, ruptă, se apropie de mine cerându-mi ţigări. Aflând că sunt „latino” se oferise să mă conducă spre port, arătându-mi din mers frumuseţile oraşului Ponce, mândria insulei. Şi iată că, după ce-mi luasem rămas bun de la don Esteban, mă aflam pe punte, mort de oboseală, cu urechile pline încă de vâjiitul avionului şi neputând să înţeleg toate cele întâmplate în ultimele paisprezece ore.

... Soarele asfinţea ascunzându-se în spatele oraşului căţărat pe stânci, vegheat de două bastioane părăsite şi de câteva clădiri moderne cu ferestre largi şi balcoane colorate. Totul era foarte frumos şi îmi părea bine că pot să răsuflu şi să-mi adun impresiile ce se năpustiseră asupra mea începând cu zorile, dar îmi dădeam seama că tot încărcând lăzi şi saci „Regina Maab” o să plece de abia la miezul nopţii. Asta înseamnă că-l alergasem degeaba pe don Esteban care voise să-mi arate oraşul şi că, pe de altă parte, aveam să ocolim jumătate din insula Haiti în timpul nopţii, nevăzând nimic din ea. Înjurându-l în gând pe

căpitan, m-am aplecat peste parapetul vasului să privesc peştişorii ce şerpuiau după firimituri.

– Parcă n-a mai văzut marea niciodată americanul ăsta lung - spuse unul dintre puştii îmbrăcaţi cu tricouri roşii şi galbene. Ia uite-l cum se holbează după peşti.

– Am mai văzut marea - am spus, întorcându-mă - şi nu sunt american. Toţi patru suntem români Rumanos, latinos.

Puştii săriră în picioare şi figurile lor negricioase, brăzdate de cicatrici, se luminară. Discutară între ei cu o repeziciune uimitoare, apoi cel mai răsărit şi care părea să-i conducă se apropie de mine şi-mi întinse mâna. Avea degetele pătate de tutun şi cearcăne mari, negre, dar zâmbea cu toată gura. Când Olivotto se ridică şi se apropie de noi, puştiul porni să râdă chiar, căci italianul înalt de un metru şi optzeci şi cinci, mlădios, ars de soare şi îmbrăcat cu o flanelă albastră părea cel mai autentic portorican.

– Şi dânsul? întrebă puştiul. Latino? Rumano? Mexicano?

– Rumano.

– Habla espaniol [14]? îl întrebă.

– Şi, hablo - răspunse acesta arătând prin semne că ştia foarte puţin, atât cât încăpea între degetele gros şi arătător apropiate.

Puştiul râse din nou şi întrebă dacă avem ceva de vânzare. N-aveam nimic şi asta l-a dezamăgit.

Cei care-l însoţeau şi care se apropiaseră să audă ce

[14] Vorbeşti spaniola? (na)

discutăm făcură un gest de lehamite şi se întoarseră la locurile lor. Dar cel cu care intrasem în vorbă rămase pe loc şi Olivotto îl apucă de ceafă în semn de simpatie şi-l ridică în aer ca pe un pisoi.

– Oho! Exclamă puştiul pipăind muşchii italianului. Tarzan!

– Dar asta ce mai e ? întrebă italianul, ciocănindu-i catarama centurii. Era o placă metalică înfăţișând două pistoale încrucişate, vechi şi roase de vreme.

– Pistolaş - spuse puştiul. De la mama… mio madre.

– Mama ta e portoricană?

– Noo ! se apără el jignit. Madre e din Valencia. Tata e portorican. Metiso

– Şi mama? Cum de a venit aici?

– A fugit de la Franco. Acum douăzeci şi cinci de ani.

– De la Franco? Atunci tu nu-l iubeşti pe Franco?

– Îhh ! şuieră gutural băiatul şi-şi lipi palma de pistoalele zugrăvite pe cataramă.

– Nici noi nu-l iubim - spuse italianul.

– Îhh! şuieră din nou băiatul şi apucând un gâtlej imaginar îl răsuci cu sete, blestemând.

– Foarte bine! l-am încurajat. Muy bien, amigo. Ne strânserăm mâna scuturându-ne-o cu entuziasm ca şi cum ne-am fi întâlnit la un congres al tineretului şi nu în portul Ponce, pe o navă „vagabondă”. Ceilalţi puşti, care nu ne scăpaseră din ochi, căpătaseră nişte figuri dispreţuitoare, dar şeful lor părea să nu-i bage în seamă că şi cum ar fi fost nişte saci stivuiţi în spatele lui. Ne mai măsură o dată din

cap până în picioare şi-şi aruncă din nou mâna în mâna italianului.

– Narincho - spuse. Amigo.

– Leonida - se recomandă italianul. Amigo.

– Radu - am spus pe cât puteam de solemn. Amigo.

Băiatul îşi muşcă buzele, gândindu-se la ceva, apoi îşi afundă braţul până la cot în buzunar şi scoţând două discuri rotunde ni le întinse. Erau un fel de paftale cafenii, groase, aproape pătrate şi cu marginile rotunjite. Pe o faţă erau netede şi pe alta chenăruite.

– Tortuga [15] - spuse Narincho.

Italianul cântări paftalele în palmă cu un aer întrebător şi atunci băiatul se lăsă în patru labe şi porni să înainteze greoi, mişcându-şi capul într-o parte şi alta. Îşi bătu spinarea ca şi cum ar fi vrut să ne arate că e încărcat cu ceva şi Olivotto izbucni în râs, şi săltându-l de jos îl aşeză în picioare.

– Caretul - spuse el. Chelaria Imbricata. Broasca ţestoasă marină din a cărei carapace se obţin plăcile de baga. Bagaua aceea galbenă, translucidă, cu vinişoare fine, din care se fac lulelele, pieptenii, nasturii... Dar de unde o ai? Ai fost la pescuit de caret? Caretos?

Întâmplător, de astă dată, particula „os” se potrivea bine...

– Si, senior.

Şi Narincho se apucă cu degetele de nas şi, lăsându-și capul în jos, „înotă” cu mâna rămasă liberă. Era cufundător,

[15] Broască ţestoasă (n a).

deci.

– Şi perle? am întrebat. Perlas?

– Si, senior.

– Acolo, lângă Bahamas?

– Bahamas, Bahamas. Andros, Abaco, Long, Cat, Inagua.

– Şi ai pescuit lângă toate insulele astea?!

– Si, si.

– Oho, bravo! îl felicită italianul. E o meserie grea. Şi câţi ani ai?

– Şaisprezece, senior.

– Eşti voinic, Narincho. Muşchi, da, da.

Şi italianul ciocăni bicepşii băiatului. Îl lovi cu pumnul închis în umăr, îi îndoi ceafa, făcând totul cu îndemânarea unui vechi negustor de sclavi. Însoţitorii lui Narincho săriră de la locurile lor şi ne înconjurară privindu-ne curioşi, fără să scoată o vorbă.

– Să vă arătăm o luptă cu cuţitele, senior?! întrebă Narincho.

– Duos dollares - mormăi unul dintre băieţi. Narincho îl lovi peste gură cu muchia palmei, fără să se întoarcă, şi celălalt fu cât pe aici să cadă. Încercă să spună ceva, dar Narincho îl mai lovi o dată, de astă dată cu piciorul. Mormăi apoi printre dinţi şi băieţii se depărtară unul de altul, formând un cerc cu un diametru de patru metri.

– Opreşte-i! Mormăi Piticu, care ne privise tăcut până atunci. Cum dracu eşti de acord cu sălbăticia asta? Jucaţi-vă altfel - le spuse băieţilor, în spaniolă.

Narincho îl măsură de sus până jos dispreţuitor şi-mi şopti:

– Mujeres.

– Nu-i de loc femeie - am spus. Când era ca tine a stat închis la poliţie şi l-au bătut să-şi denunţe tovarăşii. Un an de zile l-au bătut şi n-a spus nimic.

– Ooh! exclamă Narincho, măsurându-l pe Piticu de la pantofii ascuţiţi până la obrazul smead, rasat, de o linie clasică. Ooh! repetă în semn de scuză şi cu acelaşi gest neaşteptat, ca de lovitură, îşi aruncă mâna într-a lui spunând ferm, copilăreşte: Amigo!

– Amigo! încuviinţă Piticu zâmbindu-i şi ochii săi căprui şi visători se umplură de zâmbete. Dar pentru ce... per que... asta... cuchillo[16] ah? Pentru ce să vă bateţi... Ah? Păcat!

– Nu ne batem cu adevărat - spuse Narincho. Trebuie numai puţin curaj. Ehé... ohé!

Sări în mijlocul cercului şi cufundându-şi mâna în buzunarul de unde scosese paftaua de baga făcu să apară un cuţit pe care-l deschise dintr-o apăsare. Era un şiş cu mâner gălbui şi cu lama lungă de cel puţin cincisprezece centimetri, bun de tăiat carne la măcelărie. Îl aruncă în aer, îl prinse din nou şi, tupilându-se pe vine, îşi lipi palma stângă de punte cu degetele răşchirate. Înfipse apoi lama între degete dând drumul cuţitului cu dreapta cam de la înălţimea capului, şi făcu aceasta din ce în ce mai repede, înlocuind scăparea şişului cu aruncarea lui. Apoi sări în

[16] Cuţit (na).

picioare şi bătu din palme. Un alt puşti, bondoc şi cu nasul lătăreţ, un fel de negrişor-mongol, se repezi alături de el şi, scotocind în buzunar cu o iuţeală de scamator, scoase un cuţit mai mic decât primul, dar cu lama curbată, fioroasă.

– Ohé! strigă Narincho şi ca un singur om ceilalţi scandară, gutural:

Mirlinton mirlitet
Mirlinton ribon rîbet
Mirlitet mirlito
Mirlinton ribon ribo.

Cuvintele sunau ca o incantaţie şi ca o bătaie de tobă şi ei le pronunţau sacadat, gâfâind, din adâncul pieptului cu patimă unor halucinaţi. Şi mi se păru că mai auzisem undeva, demult, versurile acestea sau poate le văzusem scrise. Narincho bătu tactul acestui recitativ straniu cu călcâiul, apropiindu-se de adversarul său. Umbla încovoiat, ţinând cuţitul cu vârful în sus, aproape fără să-i cuprindă bine plăselele. Celălalt se retrăgea din faţa lui, lovind puntea în acelaşi ritm şi legănându-şi pumnalul.

– Hé! strigă Narincho, destinzându-se ca o pisică.

– No! urlă celălalt, aruncându-se pe o parte.

– Hé, hé! strigă din nou Narincho, împungând aerul de două ori sub pântecele celuilalt care ţipă: Si! îşi repezi apoi cuţitul cu vârful în jos şi-i tăie cămaşa dedesubtul umărului sting şuierând: Hé.

Şi corul scanda mai repede versurile care-mi păreau cunoscute:

Mirlinton mirlitet

Mirlinton ribon ribet
Mirlitet mirlito
Mirlinton ribon ribo.

Narincho jongla cu cuţitul din nou, trecându-și-l din mâna dreaptă în cea stângă, iar celălalt se apără cu antebraţul, împungând pe dedesubt. Apoi l-am văzut pe Narincho căzând pe o parte, cu picioarele în foarfecă, şi în aceeaşi clipă reteză cureaua adversarului ai cărui pantaloni se desprinseră de şolduri şi căzură.

– Hé! strigă Narincho.

– Si! răspunse celălalt, prinzându-și brăcinarii ce-i alunecau. Cercul coriştilor se sparse şi cu toţii îi înconjurară pe cei doi protagonişti, vorbind cu o iuţeală ce ar fi făcut să pălească de emoţie două cumetre napolitane.

– Înfiorător! şopti Piticu, clătinând din cap.

– Ce spuneţi, senior? întrebă Narincho, al cărui piept se zbătea. A fost bine?

– Foarte bine! încuviinţă Leonida. Sunteţi doi băieţi... băieţi... viteji...

Îi înşfăca de subsuoară şi opintindu-se îi înălţă până deasupra capului, izbindu-i unul de altul.

– Si, si! ţipară amândoi admirativ.

– E înfiorător, într-adevăr - am spus. Să-ţi verşi maţele pentru doi dolari! Mâine ar putea să greşească!

– Aici nu e voie să greşeşti - spuse Piticu. Şi acum scoateţi bani, domnilor. Dânşii ne-au închinat lupta însă, la urma urmei, asta e meseria lor. Să le dăruim ceva.

Am început să ne căutăm prin buzunare, dar Olivotto

ne-o şi luase înainte. Îşi scoase ceasul de la mână şi i-l prinse lui Narincho.

– Oh, no, senior! se feri acesta şi-i dădu ceasul înapoi.

– Ei, fir-ar al dracului! înjură italianul. Ia-l! E al tău. Şi adăugă pe româneşte: E prea mic Am să-mi cumpăr altul. Ca pentru pumnul meu.

Narincho pipăi „Pobeda” cu grijă, o duse la ureche şi apucând mâna italianului şi-o lipi de obraz.

– Mă pramatie, uscătură! mormăi italianul emoţionat. Aţi văzut ce fel de panteră e? Numai oase, muşchi şi tendoane.

Zâmbeam la vederea italianului ce-l mângâia pe Narincho pe obraz, ca şi cum portoricanul n-ar fi fost un băiat voinic şi bătăios, ci un copil cerând alintări. Dar cine îl cunoştea pe Olivotto şi-l văzuse însoţit totdeauna de o droaie de puşti, fermecaţi de forţa şi căldura lui, nu se putea mira.

E drept, Narincho era cam mare - un adevărat flăcău - dar spontaneitatea lui meridională, simplitatea copilărească îl câştigaseră pe Olivotto. Pe de altă parte, îmi dădeam seama că Narincho nu i-ar fi îngăduit italianului să-l trateze ca pe un ţânc sau ca pe o fetiţă dacă n-ar fi fost copleşit de forţa şi de generozitatea să.

Efuziunea noilor prieteni fu întreruptă de apariţia uneia dintre dansatoare care, făcându-şi loc printre privitori, se opri în faţa băiatului, îl sărută pe amândoi obrajii şi desfăcând o mică pungă verzuie scoase din ea două monede de argint şi i le dădu.

– Oh, e prea mult, seniorita! exclamă Narincho, refuzând banii. E prea mult, după ce m-aţi sărutat - repetă, privind-o drept în ochi cu neruşinare şi oprindu-şi privirea pe sânii ei gata să izbucnească din corsajul decoltat.

– E prea puţin - spuse ea înfocată. Pentru un băiat ca tine.. Haide, nu mă jigni, nu trebuie să jigneşti femeile! Eşti doar bărbat şi în curând o să fii un bărbat şi jumătate.

Narincho îi sărută mâna şi dădu drumul banilor în buzunar, ca într-un sac. Dansatoarea surâse, descoperind o dantură strălucitoare şi, dându-şi capul pe spate, îl privi ţintă pe Olivotto, cu ochii larg deschişi. Italianul zâmbi amuzat şi binevoitor, aşa cum făcea totdeauna când femeile îl cercetau cu prea mare atenţie, şi clipi din ochi copilăreşte

– Gringo? întrebă ea provocator Sau texano?

– Nu sunt texano - răspunse Olivotto ce începuse să înveţe lecţia. Sunt rumano, latino. Suntem români toţi patru şi ne închinăm în faţa celei mai frumoase femei din Antile.

– Oh, dar felul în care vorbeşti aduce a politeţe catalană! Nu eşti român, eşti catalan!

– Ba sunt român, seniorita, puţin italian, e drept, dinspre tată, dar încolo ţăran curat din Muscel.

– Campesino? [17]

– Şi, campesino

– Oh, campesino ! Şi eu sunt ţărancă, fiică de ţărani din Chela. Dar pe afiş sunt Pilar-Reyna [18] !

– Şi vă întoarceţi acasă?

[17] Ţăran? (sp) (na).
[18] Pilar-regina (n a).

– Oh, nu. Plecăm la Veracruz. Vom dansa în barul cel mai elegant al litoralului. Acum e goală - adăugă scoţând din sân punga verzuie. Dar la întoarcere va fi plină cu aur. La revedere, seniores !

Ne salută aplecându-şi uşor capul şi, aruncând fiecăruia o ocheadă, se îndepărtă. Nu mai văzusem de aproape ochii unei creole şi m-a izbit irisul negru scânteind în mijlocul pupilei gălbui.

– Mde! murmură italianul şi Narincho, auzindu-l, izbucni în râs.

Creola păşea cu grijă printre cuferele de pe punte, ridicându-şi parcă puţin prea sus fusta roşie, largă, în formă de clopot. Talia ei subţire, bine strânsă într-o bluză neagră, se legăna deasupra şoldurilor învelite în roşu şi picioarele pline, bronzate, musculoase, se mişcau provocator şi felin.

– Frumoasă! suspină Piticu serios, ca şi cum ar fi mărturisit un păcat. E frumoasă. Şi când se uită la tine...

– Mai bine frumos, tânăr şi sănătos decât urât, bătrân şi bolnav - spuse rar Danovici, care nu scosese o vorbă de când ne urcaserăm pe vas.

Alături de formula „Vă urez una dintre cele mai plăcute nopţi!” spusă seară de seară şi tuturor, şi de locuţiunea „Te salut, bătrâne şef de trib!” emisă în orice ocazie - comentariul făcut de Danovici epuiza patrimoniul său umoristic pe care-l repetă cu încăpăţânare oriunde şi oricui. Cu toate că jurasem să nu mă cert cu el în tot cursul călătoriei, am simţit cum mă învăluie în aburul său de plictiseală acră şi am mormăit:

– Te rog, caută şi altceva.

Danovici îşi întoarse încetişor spre mine capul său negricios, cu nasul mare şi buze subţiri, şi şopti:

– Mă iertaţi că nu ajung la înălţimea cerinţelor dumneavoastră. Nu toţi au umor spontan.

– Du-te dracului! am spus, grosolan, înciudat că-mi tulburase imaginea frumoasei creole.

– Terminaţi! se răsti Piticu.

Am ridicat amândoi din umeri şi ne-am întors privirile către mal, de unde se auzise un răget cumplit.

*

* *

Atârnând în lanţuri la capătul bigii, o cuşcă zăbrelită trecea peste bordajul vasului. Când ajunse la câţiva metri de noi am putut deosebi blana galbenă, crestată cu negru, şi ţeasta rotundă cu urechi ascuţite a unui tigru de Bengal. În urma lui, în altă cuşcă, mult mai mică, străluceau ochii unei păsări, chincită pe podeaua de zăbrele şi cu aripile larg desfăşurate, iar după ea biga purtă o ladă enormă închizând o cuvă de sticlă.

Făcându-ne loc printre cei ce se îmbulzeau în jurul animalelor, ne-am apropiat de ultima ladă abia lăsată pe punte. Între scândurile groase de lemn, pe un strat de iarbă de mare, odihnea un acvarium lung de patru metri, larg de doi şi înalt de un metru şi jumătate, plin cu apă. Un peşte negricios se clătina înăuntrul lui, alene, ca o bârnă groasă lăsată în voia valurilor.

– Rechin?! am exclamat uimit.

– Delfin - mă îndreptă Olivotto Nu-i vezi aripioara triunghiulară? E numai grăsime.

Ne lăsarăm pe vine pentru a-l privi în voie, dar un strigăt ne făcu să întoarcem capul. Printre călătorii ce se dăduseră deoparte, vorbind cu aprindere şi râzând tare, înainta spre noi, agale, un elefant indian, ciulindu-şi urechile. Pe fruntea lui bombată şi musculoasă atârna o broderie aurie, cu ciucuri, iar de o parte şi de alta a spinării îi spânzurau două coşuri adânci, împletite, din care apăreau două capete negricioase, botoase, acoperite de pălării cu borul mare. Înainte de a pricepe despre ce e vorba, pălăriile se săltară în chip de salut şi soarele lumină două figuri de cimpanzei.

– Ohoho, salută, bravo! strigă cineva.

– Dă-i o banană!

– Trage-l de picior!

– E frumos ca dracul, diavolul!

– Şi are şi mănuşi, ticălosul!

Într-adevăr cimpanzeul purta mănuşi albe „glacé”, iar pălăria era un joben strălucitor, cu panglică îngustă.

– Săr mai sus! strigă cineva. Scoate-i jobenul.

Puştiul bondoc ce se luptase cu Narincho se urcă pe umerii celorlalţi şi întinse mâna după una din maimuţe. În aceeaşi clipă, trompa elefantului biciui aerul şi apucându-l pe băiat de mijloc îl răsuci prin aer ţinându-l nemişcat deasupra capetelor mulţimii.

– Îl ucide! ţipă una din dansatoare.

– Ajutor!

– Santa Maria din Olmedo!

– Santa Luiza de Tornados!

– Ajutoor!

Femeile porniră să ţipe toate odată, lumea se trase înapoi, numai grupul de portorican, împreună cu Narincho, rămase în apropierea elefantului, întinzând în sus mâinile neputincioase. Cimpanzeul speriat se ghemui în cuşcă şi începu să scuipe cu furie, mârâind.

– Ce porcărie mai e şi asta! înjură Piticu. Fiarele umblă fără stăpân?

– Nu-i face nimic - şopti Olivotto. Îl ţine cu grijă. Dar nu-şi dă seama că l-a răsucit cu capul în jos.

Făcu un pas înainte, cu mâinile în şolduri, şi şuieră în spaniolă:

– Lasă-l!... Pune-l jos !... Dă-i drumul!...

– Dă-i drumul! strigară câteva dintre dansatoare, dar ceilalţi călători ţistuiră, temându-se că animalul să nu se irite, şi pe punte se aşternu o linişte de moarte.

– Lasă-l jos! continuă italianul, vorbind domol. Pocni apoi din degete şi susură câteva cuvinte bizare, guturale:

– Sangh... sangh... sangh...

Urechile mici ale elefantului se ciuliră uşor şi trompa începu să coboare.

– Sangh... sangh... sangh... continuă să repete Olivotto, din adâncul pieptului, ca şi cum ar fi tuşit. Sangh... sangh...

Inelul trompei se desprinse dimprejurul şoldurilor portoricanului şi acesta căzu în patru labe pe punte.

Rămase o clipă năuc, apoi ţâşni în mijlocul celorlalţi băieţi care izbucniră într-un strigăt de triumf şi porniră să vorbească atât de repede, încât n-am putut înţelege nimic Dar toţi îl băteau pe Olivotto pe spate, îi scuturau mâinile şi ochii lor cafenii străluceau de admiraţie neţărmurită. Până şi negustorii, care se ţinuseră deoparte până atunci, se apropiară de noi mulţumindu-ne în cuvinte alese, iar preoţii tuciurii, râzând cu gura plină până la urechi, îl înecară pe italian într-un potop de înţelepciuni bisericeşti asezonate în sos latin. Ultima care-l felicită fu dansatoarea, dar îl privi în aşa fel, încât italianul roşi şi răspunse în cel mai curat dialect muscelean. Apoi nemaiştiind cum să se descurce o strânse la piept ca pe un copil şi o sărută pe păr.

Momentul suprem al acestui prinos de recunoştinţă adus italianului fu urletul sirenei vaporului. „Regina Maab”, înduioşată de cele văzute, se hotărâse, în sfârşit, să plece, cu o întârziere de patru ore. Pe mal porniră să fluture pălăriile de pai de orez şi eşarfele colorate, în vreme ce pe punte mateloţii înjurau îndesând ultimii saci în cală, spre a o putea închide. Ne-am scos cu toţii aparatele de fotografiat şi atât Piticu, Olivotto şi cu mine, ca amatori, cât şi Danovici, ca specialist, fotografiarăm portul Ponce şi oraşul urcând în trepte către vechile bastioane cenuşii ca şi stâncile pe care fuseseră clădite.

*

**

– Dar de unde ştia ce să-i spună? A fost dresor?

Puntea cargoului era plină de lume şi în apropierea

careului se dansa sub lumina lampioanelor. Pe teugă însă, chiar în vârful provei, era întuneric şi linişte.

– N-a fost dresor, seniorita. Dar e inginer specialist în animale. A lucrat mult cu ele.

– Şi cu elefanţi?

– Nu cred. Dar a stat o vreme la Grădina Zoologică, apoi la circ. A scris o lucrare despre reflexele mamiferelor.

– Reflexele?...

– Nu ştiu cum se spune „reflexe” pe spaniolă, de aceea spun „reflexes”. Când animalul vede hrana şi se repede la ea înseamnă că are un reflex. Şi când omul se frige şi-şi trage mână e tot un reflex.

– Aha.. Şi despre asta se scriu cărţi?

– Foarte multe.

– Dar putea să fie şi dresor şi vânător pentru că nu i-e frică de nimic! Are nevastă?

– Mi se pare că da.

– Que tonteria! [19]

– Per que „tonteria”? [20]

– Un băiat ca el găseşte neveste oriunde ! De ce s-a însurat?

– O iubea.

– Şi pe celelalte?

– Care celelalte?

– Care se ţineau după el.

– Le-a spus la revedere.

– La revedere?... Adică voia să le mai întâlnească...?

---

[19] Ce prostie! (n a.).

[20] De ce „prostie”? (na).

– Nu cred. Îi plac femeile, dar o iubeşte foarte mult pe Maria. Cel puţin ştiu că o iubea foarte mult.

– Şi e frumoasă?

– E blondă.

– Lapte. Lapte fiert. Blondele nu sunt femei.

– Ba sunt.

– Şi ţie îţi place tot o blondă?

– Acum nu-mi place nimeni. Dar blondele sunt foarte frumoase.

– Pfui! Ce fel de bărbaţi sunteţi?! Uită-te bine la mine - am sânge indian în vine. Sunt din Chola, nu departe de Mexico. Ai auzit de Tenochtitlan, capitala lui Montezuma?

– Parcă...

– Chola, satul meu, e aproape de Tenochtitlan. Noi ştim riturile dragostei de două mii de ani. Uită-te la mine. Ai văzut ce fel de ochi am ? Femeile de la voi n-au ochi dintr-ăştia, nu-i aşa? Şi nici nu ne-ai văzut dansând!

– De ce nu dansezi acum? Ai muzică.

– Nu dansurile astea. Dansurile noastre Avem o centură de pietre strălucitoare şi două carapace mici pentru sâni. Dansăm goale, numai cu centura şi cu cele două carapace de aramă. Uite cum ne mişcăm... Spune, blondele ştiu să danseze aşa?

– Cred că da.

– Minţi! Iartă-mă... Nici nu te cunosc bine... Dar prietenul tău de ce doarme?

– E obosit. Călătorim de douăzeci şi patru de ore. E cam mult.

– Şi o visează acum pe dânsa?

– S-ar putea s-o viseze. El visează tot ce vrea fiindcă e bun.

– Şi tu?

– Eu nu.

– Ia să mă uit bine la tine... Ai ochi albaştri?

– Nu.

- Dar cum sunt?

– Cenuşii.

– Şi-ţi mişti nările tot timpul... Cred că şi tu eşti bun, dar nu ştii să te stăpâneşti, nu-i aşa?

– Da. Nu prea ştiu să mă stăpânesc.

– Şi tu eşti de ăsta, cu animalele?

– Nu, eu sunt inginer de ape.

– Faci vapoare?

– Nu. Uzine care dau lumină cu ajutorul apei. Dar numai o părticică din ele.

– E o meserie frumoasă. Şi celălalt, ăla mărunt, brunet, cu figură de spaniol?

– E doctor… medic.

– Taie burta?

– Nuuu... E medic pentru asta… la cap…

– Nu te mai ciocăni că o să te doară. Am înţeles. E medic de nebuni, nu?

– Şi de nebuni. Ştie să şi hipnotizeze.

– Oho! Am văzut că-i strălucesc ochii. Are un cap foarte frumos!

– Şi deştept.

– Şi celălalt, care tace?

– E fotograf şi face filme.

– Regizor?

– Nu, operator. Aşa se spune în spaniolă „operator”?

– Da. Aşa. Şi eu am jucat într-un film Am dansat vechi dansuri mexicane, într-o mantie cu pene aşa cum purtau odinioară aztecii. Levita plumada [21]. Şi dânsul e prieten cu voi, operatorul?

– Da.

– E un om rău.. De ce râzi?

– Pentru că abia l-ai cunoscut. De unde ştii că e rău?

– Aşa, ştiu. Toate femeile ştiu dacă un bărbat e bun sau rău. Până şi blondele ştiu. Uite, italianul e bun şi cald ca Soarele, şi puternic, şi-i plac copiii. Iar doctorul acela mic e înţelept, şi serios, şi bun. Şi tu eşti bun, dar te repezi şi faci prostii. Dar dânsul e rău, e invidios şi cu buze subţiri.. Haide, nu mai râde că mă supăr... Lumea se uită la noi şi tu râzi şi baţi din palme. Ce fel de politeţe e asta?

– Dacă îţi dai părerea despre oameni pe care îi vezi pentru prima oară! Şi spui totul, aşa, fără să clipeşti! Poţi să te mai înşeli câteodată, nu?

– Nu... Cât o să rămâneţi la Mexico?

– Un an.

– Un an! O să stea un an fără nevastă?!

– O să stea. Alţii au stat şi mai mult.

– Cine? Călugării poate?

---

[21] Mantie cu pene (n a).

– Călugării. Şi alţii.

– Hm... Curios... Ştii să dansezi?

– Ştiu. Dar mi-e ruşine să dansez cu tine. Tu eşti artistă şi eu mă împiedic.

– Eh, lasă mofturile! Fă câţiva paşi... Haide, îţi cânt eu... Ta... ta... ta... ta... ta... ta-ta. Stai drept. Te rog, dansează puţin. Haide, că aici nu te vede nimeni... Oh, muy bien... Muy... muy bien... Eşti înalt şi slab şi ştii să te mişti! Mi-am dat seama de la început că faci mofturi... Ei, la lumină îţi plac? Da? Atunci să începem cu un tango. E bun pentru început... Invită-mă...Şi acum ţine-mă strâns şi dansează...

– Muy bien... muy bien..

- ...

– Nu eşti prea frumos, dar eşti slab şi cald, ca un motan fără stăpân. Şi la voi se văd stelele ca la noi?

– Nu chiar. Aici încep să apară constelaţiile sudului.

– Şi tu chiar n-ai pe nimeni?

– N-am.

– Să nu mă înşeli! Peste câteva zile ajungeţi la Mexico, şi n-o să ne mai vedem niciodată! Aşa că spune drept!

– Spun drept, n-am pe nimeni.

– Hm... De ce nu te-ai însurat?

– Crezi că ăştia urâţi trebuie numaidecât să se însoare? De Olivotto ai râs tocmai fiindcă are nevastă.

– Parcă nu ştii cum sunt femeile! Ba spun aşa, ba aşa... Şi tu nu eşti urât, ai ochi cenuşii, gură frumoasă şi

mare... Dar nu eşti frumosul frumoşilor, aşa, ca să se oprească femeile în loc. Nu te supăra...

– Nu mă supăr de loc. E foarte adevărat ce spui.

– De altfel, mie nu mi-au plăcut niciodată bărbaţii frumoşi!

– Ţi-au plăcut cei inteligenţi şi buni, nu?

– Şi să fie bărbaţi.

– De la Marea Neagră şi până la Marea Caraibilor, seniorita, toate femeile spun că preferă bărbaţii buni şi deştepţi... Dar cum văd un bărbat frumos le piere răsuflarea şi uită să-l întrebe dacă e bun sau nu. Întâmplător, Olivotto e şi frumos şi bun. E un băiat nemaipomenit şi eu îl iubesc ca pe fratele meu. Am fost mult timp împreună şi, totdeauna, cum îl vedeau, femeile începeau să suspine, să râdă şi să-şi arate picioarele.

– Ha-ha-ha... Ai puţină dreptate. Recunoaşte totuşi că sunt puţine femei care să-şi aleagă bărbatul după picioare! Pe când bărbaţii... Nu-i aşa că nu ţi-ar place niciodată o femeie urâta?

– Nu mi-ar place niciodată o femeie care să nu aibă corp frumos.

– Şi al meu cum e ?

– Sumamente hermoso! [22] Aşa se spune, nu ? E viu şi cald, şi cere să fie mângâiat şi sărutat, mereu, mereu, şi mângâiat din nou, şi sărutat, şi luat în braţe, şi sărutat, şi mângâiat, şi...

– Oho Opreşte-te!

[22] Foarte frumos (n.a.).

– Şi mângâiat, şi sărutat, şi...

– Taci. Îţi ţin gura închisă până te hotărăști să taci. Nu ştii spanioleşte, dar ai şi învăţat cum să suceşti capul femeilor. Nu-mi muşca degetele! Stai cuminte. Ssst ! Vine cineva...

– N-aud pe nimeni.

– Uite-l

*

**

Un om mărunt, învelit în pelerină, urcă scara teugii şi, ajungând sus, se rezemă de balustradă, la douăzeci de metri de noi. Îşi aprinse o ţigară şi rămase nemişcat privind spre larg.

– Mi-e frică! şopti dansatoarea. Haide să plecăm.

– De cine ţi-e frică?

– De dânsul.

– Dar cine e?

– L-ai uitat? A venit aseară să întrebe dacă elefantul a lovit pe cineva. Imediat după plecarea vaporului.

– E dresorul animalelor, nu?

– Da.

– Şi de ce ţi-e frică de dânsul?

– E un om rău. Es un malvado.

– Iarăşi „om rău”! Îl cunoşti?

– Oh, toată lumea îl ştie în Antile şi se fereşte de el! Apare şi dispare, cu animalele după dânsul, şi nu dă bună ziua nimănui. Şi animalele se tem de el, cu toate că înţelege limba lor şi le vorbeşte tot timpul.

– Înţelege limba animalelor! Seniorita!... Cum poţi să crezi toate astea?

– Cred, fiindcă am auzit cum le vorbeşte.

– Animalele n-au limbă ca noi, oamenii. Poate să ţipe la ele sau să facă „sangh... sangh...” ca italianul, dar...

– Ssst!

Dresorul se întoarse pe jumătate, iscodind colţul în care ne aflam, dar nemaiauzind nimic îşi reluă poziţia de mai înainte.

– A auzit când ai făcut aşa.. din gât.. Ai văzut ? Aude că un animal. Are şi urechi mai mari decât trebuie, şi ochii rotunzi ca de panteră... Rotunzi şi albaştri deschis... Oh, tu nu ştii, dar aici, în Antile, umblă fel de fel de oameni... S-au amestecat, venind din toate părţile, fiindcă îşi închipuiau că banii se câştigă uşor... Şi au venit pe capul bieţilor indieni - conchistadori, preoţi, ostaşi. Şi ocnaşi eliberaţi... Din Italia, şi din Spania, şi din Franţa. Şi ăsta are o mutră de ocnaş... Tu încă n-ai umblat prin porturile Antilelor, n-ai văzut ce fel de oameni sunt... Portoricanii s-au jucat ieri cu cuţitul. E numai un joc - să tai cureaua adversarului ca să-i cadă pantalonii - dar uneori cuţitul intră în burtă până la mâner... şi cu mâner cu tot...

– Şi la noi în porturi oamenii se băteau şi se tăiau. Acum nici nu-ţi vine să crezi că oamenii se înjunghiau în urmă cu douăzeci de ani după ce se îmbătau...

– Nu, niciodată nu se putea întâmpla la voi ce se întâmplă aici! I-ai auzit pe băieţi cum cântau?

Mirlinton mirlitet

Mirlinton ribon, ribet...
Mirlitet mirlito...

Se cântă când cineva e înjunghiat, sau când se joacă „el juego del cuchillo”[23]. Ocnaşii fugiţi din Europa au adus cântecul aici. Oh, rumano, o să mai vezi multe în Antile. Să nu te miri de nimic, dar să te fereşti... îţi plac femeile, însă eşti ca un copil şi te repezi.,. Îl auzi cum vorbeşte singur?

Am tăcut şi mi s-a părut, într-adevăr, că omul rezemat de balustradă vorbeşte, dojenind pe cineva. Printre acordurile ghitarelor vocea lui abia se distingea şi aş fi putut să-mi închipui că fredonează dacă, din când în când, n-ar fi chicotit. O umbră lunguiaţă, ca de copil, se desprinse de lângă el şi fugi în jos pe scară.

– Maimuţa! şopti dansatoarea. A stat de vorbă până acum cu maimuţa! Brr... O să-mi fie frică toată noaptea... Mă laşi să-mi reazem capul de umărul tău? Vezi, aseară nu mi-aş fi putut închipui că o să-mi placi... Stăteai încruntat, cu mâinile în şolduri, furios că vaporul nu pleacă... Şi acum îmi place să stau de vorbă cu tine... Nu, nu mă strânge aşa, vreau să văd stelele şi să mă gândesc... Să mă gândesc...

– La ce, seniorita?

– Te-am mai rugat să nu-mi spui seniorita. Spune-mi Pilar.

– Aşa se obişnuieşte?

– Nu ştiu dacă aşa se obişnuieşte, dar aşa îmi place şi te rog să mă asculţi.

– Bine, Pilar.

---

[23] Jocul cuţitului (na).

– Aşa.. Şi eu o să mă gândesc la.. nimic.. E foarte bine... Gândurile îţi curg prin cap.. se pierd... şi iar vin înapoi… singure... Şi care se opreşte e gândul cel adevărat.. Trec… trec.. trec… O să staţi chiar un an la Mexico ?

– La Mexico, apoi la Monterrey, Guadalajara... Suntem veniţi în schimb de experienţă şi o să călătorim foarte mult. De la Tapachula şi până la Ciudad Juarez, în nord.

– Ohoho.. N-o să mai ai timp nici să te bărbiereşti şi o să-ţi crească o barbă lungă şi neagră!

– O să am o barbă cu multe fire albe şi o să mă duc la frizer să mi-o... negreze…

– Să.. ce ? Să ţi-o înnegrească, poate, nu să ţi-o negreze! Greşeşti aşa de caraghios, dar mie îmi place grozav cum greşeşti. Când o să vorbeşti spanioleşte bine, peste un an, poate că n-o să-mi mai placi atât de mult!

– Cum „n-o să-ţi mai plac”? Doar n-o să ne mai vedem?!

– Cine ştie... Poate o să strâng banii mai repede. Dar până atunci o să-ţi găseşti o fată aici… Sunt fete frumoase, foarte frumoase… cu sânge iute, care iubesc din toată inima... Şi tu eşti un băiat slab şi cald, ca un motan care fuge pe acoperiş şi asta o să le placă... Oh, au dispărut stelele.

– Sunt sub nori.

– Şi norii? Cum au venit norii deodată?! Oh, ştiam că ăsta o să strice vremea! De aceea a şi stat de vorbă cu maimuţa. Nu e om, e diavolul!

– Pilar!

– Lasă-mă! Tu nu crezi în nimic! Nu ştii că peste tot se ascund duhurile apei şi munţilor, duhurile animalelor şi copacilor. Ăştia sunt zeii Antilelor şi el i-a supărat. Niciodată, în septembrie, aici nu trebuie să aţâţi tornadele! Simţi c-a început să bată vântul?

– Da, se simte!

– E vântul de sud! Flora, horribila! O să înceapă furtuna, rumano! Şi n-am aprins nici o lumânare Santei Luiza de Tornados, apărătoarea celor plecaţi pe mare!

– Am aprins eu una.

– Tu? Râzi de mine!

– O lumânare de ceară albă, răsucită, pictată cu aur şi cu lac roşu şi albastru.

– Oh, dar asta e o lumânare pentru Marea Procesiune, nu pentru furtuni!

– Înseamnă că don Esteban m-a păcălit.

– Cine e don Esteban?

– Unuia căruia i-am dat bani să cumpere o lumânare pentru mine.

– Te-a înşelat! Uite cum suflă vântul. Mi-e frig... Şi diavolul ăsta nu se mişcă. Parcă a înţepenit acolo. Pfii, cum suflă... O să ne smulgă de aici... Şi cerul nu mai e negru!... Oh, Santa Luiza, apără-ne! Cerul s-a îngălbenit... Vine uraganul!

O rafală se năpusti pe neaşteptate asupra noastră atât de violentă, încât ne smulse de lângă balustradă şi ne aruncă spre mijlocul teugii. O a două o răsturnă pe Pilar şi răsucindu-l pe dresor ca pe un titirez îl azvârli spre noi. Se

ciocni de mine mormăind un „disculpe, senior”[24] şi în clipa ceea un fulger îi lumină faţa. Sub coroana părului negru şi lucios, fruntea îi era cuprinsă de o bandă îngustă, metalică, de care spânzurau două fire prelungi, aurii. Mă privi o frântură de secundă cu ochii săi mari, albaştri-alburii, de panteră, şi, mormăind încă un „disculpe, senior”, dispăru de pe teugă cu un salt imens, de animal de pradă.

*

* *

Pilar se ridică sprijinindu-se de braţul meu şi-şi făcu două cruci mari, cu ochii ţintă la cerul îngălbenit. O lumină oarbă izvora din norii ce acopereau vaporul ca o cupolă pâsloasă, înăbuşitoare. Aerul părea a se fi încălzit ca prin farmec şi vreme de câteva clipe nu se auzi nimic în afară de clipocitul valurilor sparte în provă. Apoi trei fulgere mute țâșniră unul după altul din cupola gălbuie, dezvăluind un cer acoperit de horbote cenuşii, imense, ce păreau să izvorască din ocean.

– Santa Luiza! Santa Luiza! murmură Pilar şi ochii ei cafenii se măriră de groază. Apără-ne de uraganul diavolului, Santa Luiza!

Vântul căzuse cu totul şi nu mai simţeam nici adierea născută de înaintarea vasului. Totul, oceanul, cerul, sunetele păreau să fi fost învelite într-o pâslă moale, umedă şi caldă. Şi acalmia aceasta, ca şi lumina palidă, cernută de sus, mă înfiorau. Ţinând-o pe Pilar pe după umeri am împins-o uşurel înainte, apropiindu-ne de scara principală a

[24] Scuzaţi-mă, domnule (n. a).

teugii. Paşii noştri răsunau sec în liniştea adâncă şi dinspre tribord le răspunse un muget furios Era elefantul care simţea apropierea furtunii. Umbrele dansatorilor încremeniseră, ghitarele tăceau şi elefantul îşi ridică trompa - o vedeam legănându-se în dreptul lampioanelor - şi sună încă o dată ca un trombon răguşit. Tigrul de Bengal mârâi furios şi maimuţele ţipară plângăreţ, nazal, ca şi cum ar fi mirosit sânge. Rumoarea vocilor crescu, agitată, şi toţi porniră să fugă de colo până colo - ofiţerii, Narincho şi prietenii lui, dansatoarele, preoţii, ţinându-şi cu grijă poalele sutanelor, şi negustorii, însoţiţi de secretarii lor. Ironic, provocator, cineva reluă un twist şi îl văzui pe bondocul portorican legănându-se şi frângându-se din mijloc printre călătorii speriaţi.

Şi, brusc, o masă de apă se prăbuşi de sus, ca un val uriaş, umplându-mi ochii şi gură, gata să mă smulgă de pe scară pe care mă oprisem. Pilar se sprijini de mine şi am coborât ultimele trepte prin şuvoaiele groase ale ploii care măturau puntea centrală şi pasarelele.

– Asta e bine - spuse Pilar, râzând, cu părul ud, răscolit. Asta e bine. Poate o să treacă prin altă parte. Să fugim înăuntru.

– Acum nu mai are nici un rost.

Apa îmi umpluse buzunarele şi pantofii gâlgâiau. I-am descălţat şi Pilar se descălţă şi ea. Apoi ne-am refugiat lângă careul central privind ploaia ce făcea puntea să fiarbă.

– Poate o să treacă prin altă parte - repetă Pilar.

Ploaia e bună. Vântul e rău. Şi la voi ploua la fel?

– Mai încet. Cu mai puţină apă.

– Oh. Aici totul e mult - apa, furtuna, copacii, animalele... Şi dragostea.

Plescăiam amândoi din picioarele goale, cu figurile strălucind de apă. Şi începea să fie frig.

– Dragostea…am spus şi m-am oprit.

Era caraghios să vorbesc despre asta cu haina pusă în cap şi pantalonii suflecaţi.

– Ţi-a crescut barba - spuse Pilar. Arăţi ca un mexican acum.

Ploaia încetă pe neaşteptate, ca şi cum cineva ar fi închis un robinet. Bălţile sticleau netede pe punte şi vocile călătorilor se auziră din nou.

– Am scăpat! am spus. Ne-am speriat degeaba! O rafală de vânt rece ţiui în cordaje, făcând saulele să vibreze.

– N-am scăpat - spuse Pilar. Dar poate o să treacă departe de noi.

Un val izbi vasul dinspre babord, apoi încă un val şi încă unul, fără întrerupere şi parcă iscate din senin. Nava porni să se legene şi bălţile de pe punte se prelinseră într-o parte şi într-alta.

– Să mergem înăuntru! mă rugă Pilar. Nu mai e nimeni afară decât omul ăla.

Sub pasarelă se contura silueta dresorului care continua să fumeze. Împrejurul său erau aşezate cuştile animalelor şi el se plimba încetişor prin faţa elefantului.

– Mi-e tare frig - urmă Pilar. Vino !

Mă luă de mână şi coborârăm în salonul clasei a doua. Călătorii erau adunaţi în jurul meselor mici de lemn negru, lustruit, jucând cărţi, bând şi fumând trabucuri al căror parfum greu umpluse încăperea. Danovici o măsură pe Pilar de sus până jos cu o privire acuzatoare, apoi îmi adresă un zâmbet plin de subînţelesuri care-i subţia buzele şi mai mult.

– Să ne punem haine uscate şi să ne întoarcem - spuse Pilar. Sau vrei să dormi ?

– Nu mi-e somn - am spus. Şi e prima mea noapte pe Marea Caraibilor.

Mă strânse uşor de braţ şi în aceeaşi clipă podeaua îmi fugi de sub picioare şi mă lovii cu spatele de perete. Zuruind paharele căzură de pe mese şi toată podeaua se acoperi de cioburi. M-am apucat strâns de stâlpul care era cel mai aproape şi Pilar făcu la fel. Călătorii înconjurară mesele cu braţele pentru a feri paharele care încă nu se spărseseră, dar zguduitura următoare rostogoli câţiva dintre ei pe jos în hohotele celorlalţi

– Gradul nouă! strigă cineva.

– Zece! ţipă altul.

– Ţi-e rău? mă întrebă Pilar.

– Încă nu.

– De ce spui „încă”?

– Fiindcă n-am mai călătorit pe furtună şi nu ştiu ce-o să urmeze.

– Du-te de stai culcat.

– Nu. Mă duc pe punte.

– Oh, sus e rău acum. Valurile cresc.

– Aici pute a alcool şi a tutun.

Unul câte unul călătorii se ridicară şi, ţinându-se de stâlpii subţiri ai salonului, se îndreptară spre ieşire. Femeia de la bar luă o mătură lungă şi începu să adune cioburile, ţopăind dintr-o parte într-alta, ameţitor de repede.

– Ţi-e rău - spuse Pilar. Haide, arată-mi unde e cabina ta. Grăbeşte-te.

Fără să răspund m-am întors cu faţa la perete căci unul din preoţi îşi desfăcuse gulerul aproape rupându-l şi acum vomita spasmodic. Pilar mă luă de mijloc şi mă trase după ea.

– Nu vreau în cabină! am mârâit. Mă duc pe punte.

– Mergem sus - spuse ea cu blândeţe. La aer. Am urcat treptele aproape fără să le văd, silindu-mă să par indiferent.

– Încă puţin! spuse Pilar. Nu privi marea. Nava se legăna ca turbată de pe o parte pe alta şi vântul vâjiia cumplit. Creste albe de spumă se ridicau până la mine bufnind şi urlând şi mi-am încleştat degetele cu disperare de bara rotundă a bordajului ca să nu fiu aruncat în mare. Orizontul se ridica şi cobora şi mişcările lui se transmiteau stomacului şi gâtlejului meu, contractându-l dureros.

– Înapoi! strigă Pilar, încercând să mă desprindă de parapet. Înapoi!

Mă smulse cu forţa şi ruliul ne aruncă pe amândoi printre lăzile cu animale. O umbră se ridică în întâmpinarea

mea şi două braţe mă apucară cu putere, sprijinindu-mă.

– Priviţi cerul, senior - spuse o voce adâncă. Priviţi cerul şi respiraţi adânc.

Dresorul îmi cuprinse încheietura mâinii şi strânsoarea degetelor sale mă linişti ca prin farmec.

– Apropiaţi-vă, seniora - îi spuse lui Pilar. Nu vă temeţi. Pilar nu răspunse, privindu-l încruntată, şi atunci el izbucni în râs:

– Oh, copii ai Antilelor. Pasiuni fierbinţi, raţiune întunecată. El suenio dela razon produce monstruos. [25]

– Goya - am spus. Caprichos.

– Si, senior - încuviinţă amuzat. Goya. Cel mai mare spaniol, creatorul de monştri!

Vorbea ţinându-mă de mână şi deasupra noastră se scurgeau rotogoale negre de nori.

– Asta e Flora - urmă el. Poartă cel mai gingaş nume dintre tornadele Caraibilor şi e, poate, cea mai violentă.

– Tu ai stârnit-o - spuse înăbuşit Pilar.

– Îmi pare rău, seniora - răspunse gânditor dresorul. Din păcate asta nu-mi stă în putinţă, cu toate că un şirag de explozii fierbinţi ar putea dirija cicloanele după dorinţa noastră. Dar exploziile sunt folosite astăzi la altceva.

– Tu l-ai stârnit - repetă Pilar cu înverşunare, tremurând.

– Frumoasă dansatoare, nu mă ponegri - spuse dresorul şi-şi apropie mâna de frunte.

Am văzut în clipa aceea o scânteie alb-albastră,

[25] Somnul raţiunii produce monştri (n a).

unindu-i sprincenele cu vârful degetelor, şi fui scuturat de un fior în acelaşi timp cu Pilar care încremeni.

– Atmosfera e foarte încărcată - spuse dresorul ca pentru a se scuza. Suntem plini de electricitate până în vârful unghiilor. Nicăieri, ca aici, masele acestea de aer nu se ciocnesc cu mai multă violenţă, cu o mai mare energie. Nici ciclonii Mării Arabiei născuţi lângă insulele Laquedive şi Maldive, nici cei din golful Bengal, pornind din apropierea insulelor Siciberi, Andamali şi Mergui, nici taifunul care bântuie coastele mexicane, venind dinspre insulele Cliperton, nici ciclonii japonezi, australieni, uraganele, taifunurile, tempestele nu ajung la trei sute de kilometri pe oră, ca Flora, ce galopează pe urmele noastre.

– Santa Luiza! se închină Pilar.

– Santa Luiza! repetă dresorul. Dar înaintea ei să ne încredinţăm soarta în mâinile căpitanului corăbiei. Aerul e încărcat cu electricitate până la refuz şi vântul a căzut. Asta înseamnă că centrul tornadei se apropie de noi şi numai un golf adânc ne poate salva, golful de la Ceramon.

– Nu cobi! strigă Pilar. Aici nu există golfuri, suntem în plină mare!

– Uscatul e aproape - spuse dresorul aspru, nebănuit de aproape. Animalele îl simt.

Îmi făcu semn să mă apropii de cuşca tigrului şi văzui în lumina legănată a lampioanelor fiara care adulmeca spre tribord.

– Animalul simte - urmă dresorul - ceea ce oamenii nu pot înţelege decât cu ajutorul aparatelor. Dar căpitanul,

senior, are radar la bord...

– Şi atunci...?!

– Riscă. Trebuie să ajungă în zori la Guanero şi o s-o facă dacă uraganul n-o să ne prindă din urmă.

– Dar dumneavoastră, senior, dumneavoastră care cunoaşteţi atât de bine marea aceasta, şi porturile ei, de ce v-aţi îmbarcat? Înseamnă că n-aţi presimţit furtuna?!

– Ba da, senior.

Nu-i vedeam faţa, dar bănuiam că zâmbeşte luându-mă peste picior.

– Îmi pare rău - am spus. Dar vă bateţi joc de mine.

– Nicidecum, senior - răspunse el cu aceeaşi voce egală. Nu mi-aş îngădui asta niciodată, mai ales în asemenea momente.

O lumină orbitoare ne învălui şi văzduhul fu zguduit de un trăsnet.

– Începe - rânji dresorul. Începe, în sfârşit, senior. Acum, scape cine poate.

Borul pălăriei largi îi acoperea faţa pe jumătate, dar nu putea ascunde firele metalice, aurii, care-i atârnau pe după urechi. Cu o mişcare grăbită le îndreptă aşa cum fac femeile cu buclele rebele şi, înclinându-se, ne întoarse spatele.

– Diavolul! şuieră Pilar. Diavolul cu pelerină ! Ai văzut când i-a ţâşnit fulgerul pe ochi?

– Nu era fulger şi cred că nu e diavolul. E ceva mult mai interesant.

– Piară în focurile iadului ! blestemă Pilar. Şi acum

vino la căpitan! Să-l silim pe banditul ăsta să caute un adăpost!

– E zadarnic, Pilar. N-o să ne asculte

– N-o să ne asculte?! Când tornada e deasupra noastră?!

Îmi aruncă o privire clocotind de furie şi din câţiva paşi urcă scara cabinei de comandă.

– Caprichos! hohoti o voce în spatele meu. Ya es hora[26], senior. Tornada va da totul peste cap. Gingaşa doamnă se va transforma în panteră, domnii în lupi, mistreţi, rinoceri. Animalele mele vor deveni umane. Ya es hora, senior.

O uşoară tremurătură zgâlţâi puntea sub picioarele mele. Nu-mi ardea de filozofie. Acalmia înăbuşitoare îmi întinsese nervii la maximum. Şi totuşi omul acesta sumbru şi burlesc mă fascină. În ciuda înfăţişării sale bizare, îmi da o senzaţie de linişte şi de siguranţă.

– Cel mai bun lucru pe care-l aveţi de făcut ar fi să vă duceţi în cabină. Să vă adunaţi lucrurile. Să faceţi o mică legătură din ce aveţi mai preţios..

– Banditul, criminalul! răsună vocea lui Pilar deasupra noastră. M-a dat afară, porcul! Rumano, urcă la el şi învaţă-l să se poarte cu o femeie! Urcă la el! Acum ! Acum!

– Seniora - pronunţă nespus de melodios dresorul Frumoasă seniora, n-aţi ales timpul potrivit pentru ceartă.

Se aplecă puţin înainte de parcă ar fi vrut să se îndrepte spre ea, dar se răzgândi şi rămase pe loc.

---

[26] A sosit timpul - titlul unei celebre aqua forţe a lui Gova din seria „Capriciile”, ca şi Somnul latiunii produce monştri ' (na).

– Coborâţi la bar - urmă. O să vorbesc eu cu senior capitano. De altfel e un om de înţeles.

Îşi duse mâna la tâmplă şi ceva îi licări între degete Se juca cu cercelul împletit pe care-l purta după ureche.

– Fără îndoială că el însuşi s-a gândit să ducă vasul spre ţărm. N-aş fi dorit aşa ceva, dar sunt prea mulţi oameni pe bord. De aceea trebuie să acostăm.

Valurile care loveau coastele navei se umflară deodată şi se sparseră sub picioarele noastre. Un şuier subţire, ascuţit, tăie sarturile, retezând parcă arborele trinchet. Aerul era cald, sărat, şi avea miros de alge.

– Toată lumea sub punte ! duduiră megafoanele. Până la noi dispoziţii toată lumea e invitată să coboare sub punte. Vom acosta în portul cel mai apropiat până la potolirea furtunii.

– E totuşi un băiat de înţeles, căpitanul - spuse dresorul foarte încet. Şi tot atât de încet adăugă. Oh, Karait, învăţătorule!

Luând-o pe Pilar de braţ am coborât din nou în salonul clasei a doua. Am cerut un whisky şi băutura ne-a înviorat.

Olivotto şi Piticu apărură şi ei, somnoroşi, palizi, şi, de cum mă văzură, izbucniră în râs.

– E greu - spuse italianul. E greu să faci curte la paralela 20°.

Piticu surâse înţelegător şi după cum mă priveau am înţeles că arăt prost. Văzându-i, Danovici se apropie chicotind.

– În afară de lirism - spuse - e nevoie şi de un sistem nervos bun. Dar să dai de mâncare la boboci cu frumoasa alături..

Era vulgar, ceea ce n-aş fi bănuit despre el. Totdeauna afectând aerul unui om trecut prin lume, folosind arabescuri desuete de retorică îmi părea a fi un individ acru, dar cultivat. Iată însă că teama îl făcuse să-şi piardă aerul preţios şi distant pe care şi-l lua de obicei.

– Nu e bun prea mult whisky - spuse Pilar, matern. Nu mai bea.

– Ai şi ajuns sub papuc - mă compătimi italianul. Niciodată n-ai ştiut de cine trebuie să te fereşti.

„Regina Maab” se legăna şi se scutură cu furie, trosnind din toate încheieturile şi tot ce nu era bine prins se rostogolea de colo până colo. Alcoolul mă încălzise şi greaţa se amesteca acum cu un soi de euforie. Aş fi vrut să-l mângâi pe italian şi pe Piticu, fiindcă mă priveau cu duioşie şi aş fi îngenuncheat să sărut mâinile lui Pilar, care mă păzise să nu cad în valuri şi care nu mă lăsa să mă îmbăt. Dar nu înţelegeam de ce toate se scuturau atât de tare împrejur - chipurile oamenilor, bagajele de mână, femeia de la bar. Şi cu atât mai puţin îi pricepeam pe cei trei preoţi mulatri care se rugau în genunchi, unul lângă altul.

– Unsprezece - hârâi unul din negustori căscând gura mare. Gradul unsprezece!

– Fiţi calmi! mugi megafonul. „Regina Maab” a trecut cu bine prin furtuni mai mari. Părăsiţi saloanele şi treceţi în cabine. Fiţi calmi. Treceţi în cabine. Vom acosta în curând

în cel mai apropiat golf. Fiţi calmi.

– Oh, Santa Luiza de Tornados ! am murmurat. Două furtuni în douăzeci şi patru de ore... E prea mult... Şi lumânarea cu lac roşu şi albastru..

– Ce spui? mă întrebă Pilar.

– Nimic.

– Aha, vorbeşti româneşte!

– Da... Cu sfinţii voştri.

– E beat - spuse Pilar. A băut prea mult! Dacă sunteţi prietenii lui, duceţi-l în cabină şi culcaţi-l.

Asta era prea mult - să fiu „dus” la culcare.

– Nu vreau! m-am răstit. Mă simt foarte bine aici.

Şi deodată mi-am amintit de pilotul avionului care spusese că vor continua călătoria după o zi, cel mult două, de întrerupere la Ponce. Nu cumva ştiuse ceva despre tornadă? Evident, barometrele de bord trebuie să fi arătat o scădere primejdioasă de presiune!

– Ce porci! am mormăit. Ştiau... Aveau barometru. Ştiau, fir-ar ai dracului de porci!

– Ce ştiau? întrebă Piticu. Ce tot bodogăneşti?

– Ăia ştiau. Piloţii. Şi au spus că avionul o să-şi reia... asta... o să-şi reia cursa după două zile... Le era teamă de ciclon... Dar nu ne-au avertizat... Porcii...

– E mai beat decât credeam - spuse Piticu. L-a turtit răul de mare.

– Şi pe mine - gemu Olivotto, încovoindu-se. Mi-e gura plină de apă şi-mi ţiuie urechile.

– În cabină! porunci Piticu. Corpul întins se relaxează

şi relaxarea e bună acum. În cabină toată lumea. Ia-ţi la revedere de la această frumoasă domnişoară care-şi bate joc de noi.

Înainte de a protesta, mă apucară fiecare de câte un braţ şi mă traseră spre uşă. Ne-am înclinat mormăind un „buenos noches” şi Pilar ne răspunse reverenţios, apoi se apropie de bar şi ceru cu voce tare un pahar de gin.

– Are nişte priviri de panteră - sughiţă Piticu pe coridor. Toţi au feţele de un cot şi ea râde şi bea.

– Şi cum bea! suspină Olivotto. L-a distrus pe donjuanul nostru, l-a băgat sub masă.

– Eu... am încercat să spun. Eu n-am... nu sunt...

– Gura! ordonă Piticu. Protestele mâine dimineaţă!

– Va fi una dintre cele mai frumoase dimineţi - şopti Danovici din spate - pentru că urmează uneia dintre cele mai frumoase nopţi.

– Pe teugă... am început din nou furios.

– Fără confidenţe - mi-o tăie Piticu. Nu vezi că abia mai respiri?

Podeaua îmi fugi de sub picioare şi m-am izbit cu tâmpla de peretele stâng al coridorului, apoi m-am rostogolit pe o coastă, oprindu-mă în peretele opus. Olivotto căzu peste mine şi Piticu ne ajută să ne ridicăm şi să-l ocolim pe Danovici care, sprijinit cu fruntea de canatul unei uşi, vomita, tresărind din tot corpul. Coridorul se legăna, gata să se dea peste cap, şi mergând din perete în perete ne-am prăbuşit în cabină.

Patul meu era sus, peste cel al lui Olivotto, dar n-am

avut putere să mă caţăr până la el. M-am întins pe jos, cu mâinile şi picioarele răşchirate, şi am închis ochii ca să nu mai văd cum totul se leagănă, întorcându-se cu josul în sus. Chiar cu ochii închişi simţeam tangajul uriaş, îl simţeam în palme şi în genunchi, sub furca pieptului şi, mai ales, sub maxilar, la rădăcina limbii, ca un nod gros ce mă înăbuşea, apăsându-mă pe omuşor. Parchetul podelei se muiase, gata să se desfacă, şi, o dată cu el, se muia, se scufunda totul înainte şi înapoi. Stomacul răspundea pendulării prin crispări dureroase, gata să irupă, genunchii îmi tresăltau lipindu-se de piept, iar mâinile mi se răsuceau căutând să se sprijine de ceva stabil.

– Să căutăm medicul de bord - spuse Olivotto, undeva, departe, deasupra mea. De-abia mai răsuflă.

– E alcoolul - răspunse înăbuşit Piticu. A băut când nu trebuia.

– Să-l duc la aer.

– Nu. Lasă-l aici. Măcar de-am scăpa cu bine. Continuară să mormăie, mari şi cenuşii, în vreme ce greaţa mă pătrundea pretutindeni, o greaţă moale, de leşin. Timpul se scurgea greu, într-o lumină leşioasă, şi mă rugam să se facă ziuă ca să pot ieşi pe punte. Brusc, ceva mă izbi în frunte, deasupra nasului, gata să-mi zdrobească ţeasta şi legănarea se opri. Capul mă durea şi nasul îmi era plin de sânge, dar camera nu se mai învârtea în jurul meu şi putui să-mi strâng pumnii şi să mă întorc pe o parte.

– Repede, sus! urlă Danovici cu disperare. Veniţi după mine! Afară!

M-am ridicat clătinându-mă şi pipăindu-mi cucuiul ce creştea de la o sprânceană la alta. Apoi am deschis ochii cu teamă, căci şi pleoapele mă dureau, şi am văzut că unul din scaune se răsturnase lovindu-mă. Podeaua cabinei urca în pantă sub picioarele mele şi taburetele, masa, lămpile cu picior şi valizele noastre se adunaseră într-un colţ, ca într-un magazin de vechituri. Aşteptând pendularea următoare, care să aducă totul la loc, am simţit că greaţa îmi revine, înecându-mi stomacul şi încheieturile. Dar nimic nu se mişca şi atunci am priceput că vasul s-a oprit în poziţia aceea şi un fior de gheaţă mi-a străpuns şira spinării, iar spasmul ce-mi strângea gâtlejul se transformă într-un suspin involuntar.

– Sus, sus! ţipă Piticu. Ce dracu te-ai oprit? Dă-i drumu' !

Olivotto apucă valizele subsuoară şi ţâşni pe uşă, urmat de Piticu şi de mine. Înainte de a mă putea feri, un puhoi de oameni se năpusti asupra mea, înghiontindu-mă, într-un vacarm de plânsete şi răgete. Rostogolit printre umerii ce-şi făceau loc pieziş, printre chipurile asudate cu ochii holbaţi, am fost împroşcat pe punte până în faţa careului.

De sus, din cerul spart, curgeau cascade de foc alburiu, fierbând. Mase de apă călduţă, cu miros de praf de puşcă, se spărgeau, duduind, pe punte şi un vuiet asurzitor îmi umplu urechile. Am deschis gura pentru a respira, dar o rafală de apă îmi strivi faţa şi pieptul şi mă aruncă pe jos. Peste mine se rostogoliră câţiva oameni, şi o femeie fu

răsucită şi strivită de marginea careului. Cabina de comandă plesni într-o explozie de sticlă şi fierărie care zurui în jurul meu şi totul păru că se frânge urlând şi chiuind. Ghemuit pe scândurile punţii, cu capul între braţe mă sileam să trag în piept aerul pe care vijelia mi-l sorbea de pe buze.

Şi deodată vântul căzu, lăsând să se audă răpăitul ploii. Departe, spre larg, fulgerele se încrucişau în mănunchiuri dese, dar tunetul se auzea din ce în ce mai slab şi mai depărtat.

Coverta „Reginei Maab” arăta ca pustiită de un incendiu. Parapetele erau smulse, teuga îndoită, arborele trinchet îşi flutura saulele smulse, iar din cabina de comandă nu mai rămăsese decât partea de jos, prinsă în chingi metalice. Femei despletite îngenuncheaseră, mulţumind Sântei Luiza că ne apărase de tornadă. Păstorite de preoţii mulatri conjurau uraganul să nu se mai întoarcă şi să bată largul acoperit de sargasse.

Asta fusese deci o palidă imagine a Florei ! Centrul ei - acela în care fierbeau fulgerele - se deplasa departe de noi, spre nord.

Ridicându-mă în picioare am privit în direcţia unde bănuiam că se află ţărmul şi în clipa aceea am înţeles că naufragiasem. Nava înţepenise cu provă în sus, ca şi cum ar fi fost bătută în cuie.

– S-a terminat - mormăi Piticu în spatele meu. Se duce la fund. Repede, actele şi instrumentele.

Ne-am deschis valizele şi ne-am pus actele, scrisorile

şi fotografiile celor de acasă în pungi de celofan. Ne-am băgat apoi pungile sub cămaşă şi ne-am încheiat nasturii până la gât. L-am ajutat pe Danovici să-şi împacheteze aparatele de filmat şi am luat fiecare câte unul.

În jurul nostru călătorii fugeau de colo până colo, plângând şi strigând. Nu erau mai mult de o sută de oameni, dar cu hainele lor colorate, cu pălăriile mari, cu mantiile fâlfâinde păreau cel puţin cinci sute. Fără să-i pese de vacarmul din jur, căpitanul navei conducea operaţiile de salvare, urcat pe acoperişul timonei. Bărcile fură coborâte şi ţipetele, care se ostoiseră câteva minute, crescură cu o şi mai mare sălbăticie. Călătorii se aruncară asupra mateloţilor ce păzeau scara tribordului, călcându-se unii pe alţii.

– Stop! urlă comandantul prin megafon întâi femeile şi copiii! Dau drumul la furtun !

În faţa celor ce se îmbulzeau ţâşni un jet de apă la mare presiune, ca o fântână arteziană. Cei aflaţi în primul rând se dădură înapoi şi femeile porniră să răcnească animalic, fără încetare. Lovind cu pumnii şi picioarele, mateloţii smulseră din grămadă câteva femei şi câţiva copii, apoi doi bătrâni şi-i ajutară să coboare pe scara tribordului. Cu toate că nu-mi era teamă că vom fi părăsiţi la voia întâmplării, mi s-a strâns inima când i-am văzut urcând în barcă şi depărtându-se de vas.

De jur împrejur, marea era răscolită de hulă. Valuri negre se spărgeau în coastele „Reginei Maab” şi spuma lor atingea marginile punţii. Şi la fiecare izbitură mai puternică

nava trosnea şi se zguduia şi cei rămaşi pe bord răspundeau cu un vaiet stins întorcându-mi privirile spre mormanul de bagaje al dansatoarelor am văzut-o în vârful lui pe Pilar, încovoiată, cu faţa îngropată în palme. Mi-am aranjat hainele pe cât am putut, mi-am mai pipăit o dată cucuiul care se rotunjise de la o sprânceană la alta şi m-am îndreptat spre ea.

– Santa Luiza! exclamă când mă zări. Cine te-a lovit aşa ?

– Mi-a căzut un scaun în cap !

– Oh, rumano, ai văzut marea noastră ?! Santa Luiza, Santa Catalina, Maria de Concepcion ! Tornada ne-a ocolit.

Se înclină plecându-şi fruntea cu umilinţă şi murmurând o rugăciune.

– Malul e departe – adăugă. La o milă! Căpitanul e un bou, un bou cu minte de capră ! Vaporul se conduce cu mâna, nu cu copita ! Stăpânii lui în loc să-l dea la câini l-au pus comandant, să ne ucidă.

Mă privi furioasă, cu ochii scânteind, apoi faţa ei brună se schimonosi şi izbucni într-un potop de blesteme.

– Dar de ce nu te dai jos de acolo ? am întrebat. Femeile pleacă la mal, cu barca de salvare.

– Nu plec! Eu rămân ! Aici, în cufărul ăsta, am mantiile mele de pene - două mantii care nu se pot plăti nici cu aur, nici cu sânge! Şi boul ăsta blond refuză să-mi încarce lada !

Va să zică asta era pricina furiei!

– Lasă-mi mie mantiile şi du-te, Pilar. Noi rămânem

pentru ultimul transport şi o să-ţi aduc lada la ţărm.

– Tu ?!

– Eu !

– Oh, rumano, dragul meu! Strigă ea, aruncându-se de pe mormanul de bagaje în braţele mele. Oh, dragul meu! Muchas gracias, mi querido [27], dar nu plec, rămân cu voi, cu tine... O să plecăm împreună. Da? Mă iei? Ei, fetelor... în barcă ! Toată lumea în barcă... Românii o să mă ajute să duc valizele la ţărm ! Haide, plecaţi !

Despletite, muiate de ploaie, dansatoarele se îndepărtară una câte una, şoptind fierbinte un „muchas gracias, senior !” şi dezgolindu-şi dinţii într-un surâs. Naufragiul nu le putuse ştirbi cochetăria mexicană.

– Uite-l şi pe dânsul ! şopti Pilar, înfiorată. Dresorul trecu pe lângă noi aproape fugind şi apropiindu-se de una din lăzile pe care le adusese îi desfăcu lacătul. Mormăi apoi ceva, foarte încet, dar cu multă energie şi maimuţele, sărind din nacelele lor împletite, îl ajutară să deschidă capacul lăzii. Apoi, toţi trei - omul şi antropoizii - scoaseră pe punte nişte saci turtiţi şi un aparat bizar, negru, lucios, de la care plecau câteva furtunuri de cauciuc. Furtunurile fură introduse în gurile a patru saci, dresorul răsuci nişte manete şi se auzi un şuier caracteristic. Sacii până atunci plaţi şi informi se umflară cu repeziciune, preschimbându-se în nişte mari bărci pneumatice. Urmară alţi patru saci care se transformară în burdufuri, apoi conductele fură demontate şi aparatul aşezat într-una din ambarcaţiuni Cu

[27] Îţi mulţumesc mult, dragul meu (na).

iuţeală de prestidigitator maimuţele îl legară cu două chingi şi făcură semn dresorului că au terminat. Acesta mormăi din nou ceva şi elefantul apucă unul din burdufuri cu trompa şi şi-l lipi de şold, iar maimuţele, căţărându-se în spinarea lui, fixară sacul pneumatic prin trei curele petrecute de jur împrejurul uriaşului pântec cenuşiu. Repetară apoi operaţia cu al doilea burduf şi rămaseră nemişcate, aşteptând un nou ordin.

– Să ne dea şi nouă o barcă ! spuse Pilar. Cere-i o barcă ! Eu rămân cu tine ! Fetele au plecat.

– N-o să ne dea nimic - am mormăit.

– Dacă nu ţi-o dă, smulge-i-o - spuse Pilar şi ochii îi sticliră. Oamenii sunt mai de preţ ca animalele ! He, hei ! strigă. Sunt bărci aici! Luaţi-i diavolului bărcile!

I-am apus să tacă, dar oamenii auziseră şi se repeziră spre noi, în vreme ce maimuţele ataşau tigrului două burdufuri, aşa cum făcuseră şi elefantului. Primii care ajunseră la dresor fură doi mulatri voinici şi bronzaţi care fără o vorbă se aplecară şi înşfăcară ambarcaţiunea pneumatică.

– Lăsaţi-o acolo ! porunci cu voce scăzută dresorul.

Dar cei doi nu-l ascultară şi tremurând de furie şi înjurând se îndepărtară cu barca pe umăr. Făcură însă numai doi paşi şi se opriră. Îi vedeam cum se apleacă înainte, cum se încordează, dar picioarele păreau a li se fi îngreunat deodată şi tălpile nu li se puteau dezlipi de punte. Era absurdă şi de neînţeles imaginea acestor doi vlăjgani solizi ce se opinteau în gol ca şi cum ar fi încercat să treacă

printr-un perete.

– Diavolul! E diavolul! se închină Pilar, tremurând.

Mulatrii se răsuciră cu mişcări lente, ca prin apă. Se apropiară de dresor şi puseră ambarcaţiunea în faţa lui. Apoi îl salutară, cu limba împleticită, şi se retraseră mergând cu spatele.

– Hipnoză ! murmură Piticu în spatele meu. Cea mai autentică hipnoză! Oho... Ia uite!...

Unul din cei doi mulatri se scutură deodată, grohăi şi se repezi la dresor. Dar în faţa lui se ridică neauzit tigrul de Bengal. Animalul căscă botul şi rânji, apoi clămpăni ciocnindu-şi colţii uriaşi.

– La dracu ! strigă mulatrul.

Îşi duse mâna la buzunarul de la spate, spumegând de furie, dar mişcarea îi deveni deodată lină, braţul îi alunecă de-a lungul coapsei şi, întorcând spre noi o privire rătăcită, plumburie, se prăbuşi ca secerat de o lovitură de pumn.

– Oh, Santa Luiza - bolborosi Pilar. Acolo.. acolo !

Se aplecă deasupra omului doborât a cărui bluză se ridicase în cădere, descoperindu-i pieptul, şi şuieră:

– Priveşte, rumano... Priveşte!

Toracele mulatrului era acoperit de o încâlcitură de tatuaje din care se desprindea capul unei bufniţe cu ciocul nefiresc de lung.

– Piraţii diavolului! şuieră Pilar, strâmbându-se de groază. Figura i se înverzise şi gâfâia.

– Linişteşte-te - am spus luând-o de mină. Acum vine

barca să ne ia.

– Nu, nu - gemu ea cutremurându-se. Nu cobor ! Nu cobor nicăieri ! Sunt piraţii diavolului ! Ei au dus vaporul spre stânca asta ! Căpitanul e omul lor ! Santa Luiza, o să ne omoare! O să ne omoare! O să ne omoare.

– Seniorita - şopti dresorul abia auzit, oprindu-se în faţa ei. O privi drept în ochi şi spuse, foarte încet: Potoleşte-te. Uită. Nimeni nu-ţi va face nici un rău. Aici nu există piraţi.

Se întoarse apoi şi bătând din palme strigă cu putere:

– Cadamadar... Cadamadar.. Oh.. aie... tuuu... eoh... aie... cadamadar tuuu...

Oamenii se dădură înapoi, muţi de spaimă, şi maimuţele ţopăiră prin faţa noastră începând să învârtească manivelele bigilor.

– A... oh.. ooh oou! ţipă dresorul.

Buzele i se ţuguiară şi vocea lui semăna cu un lătrat şi cu o chemare de animal care-ţi zbârlea părul din cap. Auzindu-l, maimuţele porniră să învârtească manivelele din ce în ce mai repede, până ce cârligul braţului înclinat ajunse deasupra elefantului. Dresorul prinse cu repeziciune ochiul curelelor în cârlig şi pahidermul fu săltat de la podea, în vreme ce macaraua pârâia şi trosnea.

– Dracul, dracul, dracul! pronunţă Pilar de trei ori, închinându-se. Dracul cu coroană! Oh...!

Dresorul îşi dăduse capul pe spate şi cercul metalic ce-i încingea fruntea strălucea. Şi deodată acest om bizar, parcă venit din altă lume, murmură fără a se adresa

altcuiva decât norilor:

– Bandiţilor! Aţi uitat de Karait ?

Ricană, luând-o martoră pe maimuţă şi animalul rânji şi el. Apoi omul îşi potrivi după ureche un fir auriu prins de bandeletă metalică ce-i încingea fruntea şi continuă să supravegheze rotaţia bigii.

– Barca, barca! se auzi dinspre tribord. Santa Luiza, Maria de Concepcion! Oooh, Santa Tereza!..

– Ahora, nosotros, nosotros, nosotros! [28]

– Omori copilul!

– Nosotros, nosotros! Oh, nosotroos! Făcându-şi cruce, călătorii fugiră înspre tribord.

Rămăsesem pe loc numai Piticu, Olivotto, Pilar şi cu mine. Danovici, lipit de parapet, cu o figură cenuşie, nu voia să se apropie de noi. Spusese că a rămâne la urmă e o bravadă inutilă şi că aveam o singură sarcină de răspundere acum: aceea de a ne apăra vieţile, fără a căuta să părem generoşi. Piticu îl repezise cu asprime, răstindu-se la el, şi din clipa aceea nu mai scoase o vorbă, aruncându-ne doar din când în când o privire îngheţată şi rea.

Manevrând biga, dresorul îl lăsă pe elefant să se cufunde în valuri şi animalul desprinse cârligul ce-l ţinea suspendat cu o lovitură a trompei. Dispăru sub crestele de spumă, dar reveni numaidecât susţinut de cele două burdufuri enorme şi porni să înoate greoi printre talazurile ce-l purtau de colo până colo, ca şi cum ar fi fost un şoarece.

---

[28] Acum, noi, noi, noi! (n a).

– Şi noi?! ţipă deodată Danovici, repezindu-se la Piticu. Noi ce aşteptăm? M-am săturat de vitejia asta idioată!

Nava se zguduia sub loviturile valurilor şi deasupra noastră alergau nori negri şi sparţi.

– Nu te reţine nimeni - spuse încet Piticu. Urcă-te în barcă. Hai, urcă-te! Imediat!

– Şi ce, crezi c-o să vă aştept?! N-aveţi decât să vă duceţi dracului toţi trei!

Îşi luă valiza de jos, dar nu îndrăzni să plece singur şi rămase pe loc tremurând de furie şi neputinţă.

În aceeaşi clipă, Narincho răsări în faţa noastră şi mă apucă de braţ.

– Îi e frică? întrebă. Mie nu mi-e frică! Muchachos! le strigă el portoricanilor. Luaţi barca! Eu vin cu românii! La urmă! Asta e!

Olivotto îi spuse să plece numaidecât, dar Narincho râse şi se aşeză pe jos la picioarele noastre, aruncându-i priviri batjocoritoare lui Danovici care-şi morfolea buzele, blestemând.

„Regina Maab” se zguduia din ce în ce mai tare fără ca furtuna să se fi întărit. Greementul ei tremura şi trosnea parcă gata să se prăbuşească pe punte, dar cu toate astea strigătele celor de la tribord păreau să se fi potolit.

– Barca, senior, barca! exclamă cineva înveselit.

– Ăla cu dinţii mari! chemă altul. Nu te urca peste mine!

– Hei, rumano! chemă o voce aspră. Era unul din

secunzi, aplecat peste marginea careului. Îndată vine şi rândul vostru. Comandantul vă mulţumeşte pentru calmul de care aţi dat dovadă.

– Cât e până la mal? am întrebat.

– Aproape o milă. E uşor de ajuns la mal fiindcă suntem în dreptul unui golf. Numai la urcatul în barcă să fiţi atenţi. Ştiţi să înotaţi?

– Da.

– Foarte bine. Dacă o să cădeţi puţin în apă să nu vă speriaţi. Vă pescuim noi Salud!

– Salud!

Nava se zgudui din nou şi mi s-a părut că începe să alunece.

– Pleacă! spuse Pilar, speriată. Pleacă! Ne ducem la fund!

Clătinându-se, „Regina Maab” se răsuci în jurul ei înşişi. Pintenul de piatră n-o mai susţinea. Motoarele prinseră să duduie încercând s-o aşeze din nou pe stâncă, dar pentru asta era nevoie de un adevărat salt, nu de un avans lent, şi manevra nu reuşi. Carena lovi piatra de câteva ori, apoi nava îşi întoarse prova spre larg aruncându-se în întâmpinarea valurilor. Câtă vreme fusesem suspendaţi pe pragul stâncos spărtura în bordaj nu se făcuse simţită, acum însă vasul începu să se lase pe o parte.

– Bandiţilor! urlă Danovici cu ochii scoşi din orbite. Ajutoor! Mm... Barca... Barcaaa!

– Eh, rumanos, la barca! [29] spuse surd ofiţerul secund. Repede barca!

Am fugit cu toţii către tribord şi am văzut barca zbătându-se pe valuri, gata să se strivească de bordajul navei. Coborârea, dificilă până atunci, părea acum imposibilă, căci „Regina Maab” se înclinase spre babord şi însemna să ne lăsăm pe scara ce făcea un unghi ascuţit cu apa.

– Săriţi! spuse ofiţerul secund. O să vă pescuim. Repede !

M-am apropiat de parapetul scund, dar n-am apucat să-l încalec, pentru că „Regina Maab” se aplecă pe cealaltă parte, înălţându-şi babordul spre cer. Ştiam că trebuie să sar, numaidecât, că trebuie să mă înfund cu capul în valuri, să-mi descalţ pantofii şi să-mi scot haina sub apă şi apoi să ies ca să respir şi să înot ocolind vasul, spre mal - în direcţia unde bănuiam că e malul pentru că nu se mai vedea nimic în jur, decât o reţea de spumă care fierbea. Ştiam că trebuie să sar orbeşte, dar nu-mi puteam mişca picioarele. Şi deodată - fără să ştiu cum - mi-am îndoit piciorul drept şi un val de căldură mi-a cuprins pieptul. M-am repezit în patru labe spre burduful dresorului, spre burduful care semăna cu o mare barcă pneumatică, l-am apucat şi l-am tras spre mine. Dresorul dădu drumul cârligului macaralei şi sări înaintea mea, aproape atingându-mă.

– Lasă, şuieră. Asta e pentru tigru.

– Oamenii mor - am spus. Eu ştiu să înot. Prietenii mei

[29] Ei, românilor, barca! (na).

nu ştiu. Şi dânsul a fost dresor şi acum moare. E prietenul meu. My amigo. Tigrul ştie să înoate.

– În apă atunci - spuse el, privindu-mă cu ochii mari. În apă. Cu tigrul. Cinci oameni.

– În apă! am strigat. Săriţi! Avem barca! În apă!

Pilar se repezi spre parapetul tribordului şi se încleşta de el, apoi Danovici şi Piticu. Olivotto se trase înapoi şi căzu în patru labe, iar Narincho se prăbuşi alături de el.

– În apă! am urlat, lovindu-i. In agua!

– In agua! şuieră dresorul, înaintând spre ei.

M-am aruncat peste bord strângând în pumn marginea bărcii pneumatice şi m-am afundat în spumă călduţă. Am ieşit numaidecât la suprafaţă şi m-am căţărat în ambarcaţiunea ce sălta şi plescăia pe valuri, prinzându-l pe Piticu ce se aruncase după mine şi care se zbătea înghiţind apă. L-am tras în barcă, strigând tot timpul ca să ne audă ceilalţi. Italianul nu putea să înoate căci îl durea braţul drept şi l-am văzut pe tigru apucându-l cu dinţii de haină - ca un câine ce face aport - şi cărându-l spre ambarcaţiune. Pilar se caţără gâfâind alături de mine şi amândoi l-am ajutat pe Olivotto să iasă din apă, apoi i-am pescuit pe Narincho şi pe Danovici.

Celelalte burdufuri fură aruncate şi ele peste bord, susţinând maimuţele şi păsările, apoi un corp strălucitor şi negru plescăi, afundându-se în mare. Am crezut că e dresorul, dar el sări cel din urmă şi se urcă în spinarea elefantului. Ţipa şi lătra aşa cum făcuse cu câteva ore înainte şi tigrul care se învârtea în jurul bărcii noastre se

apropie de el şi se căţăra pe unul din burdufurile pahidermului.

– Dă din mână, dă din mână! strigă dresorul, arătându-mi să vâslesc cu braţele. Tare dă din mână... Oacheio... ooacheio... ooacheiu... ouua... ouoa... cio.. cii... na... sangh... sangh... noom... naa...

Am început să vâslesc, îngropându-mi faţa în bordajul aspru şi rece care-mi rodea obrazul. Valurile ne săltau, aproape dându-ne peste cap, dar ne ţineam unul de altul cu disperare, ca un singur corp.

– La muerte ! gemu Pilar lângă urechea mea. Esta es la muerte [30].

– No! am strigat. Nu e moartea. Nu va muri nimeni!

Narincho izbucni în plâns, înghesuindu-se sub braţul lui Olivotto. Ceilalţi tăceau, răsuflând din greu.

Deasupra noastră, prova „Reginei Maab” continua să se ridice, iar valurile acoperind coverta se repeziră asupra careului. Coşul se îndoi şi se prăbuşi într-un nor de fum şi de scântei, cabina timonei începu să ardă. Mi se păru că văd silueta căpitanului încercând să se urce spre teugă, dar vântul abătu flacăra şi partea din faţă a navei se întunecă. Mi-am îngropat din nou faţa în pernă aspră a bordajului şi am vâslit cu toată forţa, strigându-le celorlalţi să nu se oprească şi să nu scape din ochi silueta greoaie a pahidermului înfundat între cele două burdufuri. Valurile se spărgeau sub noi şi spuma lor ne acoperea. Şi de fiecare dată ne strigam unul pe altul ca nu cumva să dispară

---

[30] Asta e moartea! (na).

vreunul fără să ne dăm seama.

Vâsleam de zor, cu braţele din ce în ce mai grele şi cu umerii înţepeniţi, dar nu reuşeam să ocolim nava ce se cufunda. Ar fi trebuit să fi ajuns de mult în golful cu apă liniştită, şi-mi părea că nu ne-am depărtat nici măcar un metru de locul din care plecasem. Îmi era frig şi jumătate de corp îmi amorţise, căci Narincho se urcase peste mine, de-a curmezişul. Istovit, mi-am sprijinit braţele de marginea bombată a ambarcaţiunii şi am rămas nemişcat, simţind că mă cuprinde un somn de plumb.

*

* *

Urechile îmi erau înfundate şi nasul mă ustura ca şi cum cineva l-ar fi crestat şi l-ar fi umplut cu sare. Priveam fără să înţeleg, nevoind să înţeleg cum de am ajuns cu faţa lipită de pernă udă şi verzuie pe care se scurgeau pârâiaşe de apă. La două palme de gura mea valurile se legănau greoi şi dinspre ele venea un miros de iarbă putredă. Am încercat să mă ridic, dar picioarele îmi erau amorţite şi nu le mai simţeam de la coapsă în jos. M-am săltat atunci numai în mâini şi m-am răsucit sub un corp cald, moale de somn. Narincho continua să doarmă cu faţa în sus, cu gura larg căscată, vânăt de frig. L-am împins de o parte, cum am putut, şi, sprijinindu-mă în coate de peretele umflat al bărcii, m-am ridicat în capul oaselor. Sub cerul cenuşiu, lipsit de nori, de jur împrejurul nostru se întindea o mare verde şi grea, acoperită de insuliţe de ierburi.

Până departe, sub zarea vânătă, nu se vedea nici o

urmă din dresor sau din animalele lui. Dar chiar lângă noi, asemeni unui aisberg negru se ridica prova „Reginei Maab”. Vântul o împinsese departe de ţăran şi nu ştiu prin ce minune nava nu se scufundase, ci continuă să plutească şi după moarte.

L-am zgâlţâit pe italian, apoi pe ceilalţi, şi fiindcă nu se trezeau am urlat la dânşii, cât am putut de tare. Primul a deschis ochii Piticu şi primele lui vorbe au fost: „Unde sunt animalele?”

– La mal, desigur. Noi ne-am învârtit în cerc, în jurul navei.

– Ne-a lăsat aici şi a plecat ! Diavolul ! a scrâșnit Pilar.

– Fără el te-ar fi mâncat de mult peştii. Pentru noi n-a fost diavol de loc.

– Asta înseamnă, totuşi, că ţărmul e foarte aproape - spuse Piticu. Să aşteptăm să răsară Soarele.

Abia acum, mişcându-mă, îmi dădeam seama cât mi-e de frig şi începui să tremur ca un apucat. Ca şi cum clănţănitul meu ar fi fost molipsitor, capul italianului porni să se zgâlţâie, gata să i se desprindă de trunchi şi Piticu fu cât p-aci să-şi reteze limba vorbind. Care mai de care îşi fricţiona braţele şi picioarele, îşi trăgea palme, tot zvâcnind în apă călduţă adunată pe fundul bărcii. Tremuriciul ţinu cam un sfert de oră, vreme în care buzele vinete se înroşiră, obrajii traşi şi ţepoşi căpătară puţină culoare, iar Pilar reuşi să-şi adune părul într-un coc.

– Aşa ne tre-trebuie - se bâlbâi Danovici. Aici ne-a.. ne-a dus-brav-bravada asta idioată...

Rânjirăm cu toţii şi, ca la un semnal, izbucnirăm în hohote de râs, amestecate cu înjurături. Prima ţintă fu Danovici, care ne străpungea ou ochii înroşiţi de frig şi nesomn, dar numaidecât trecurăm la căpitanul vasului şi la marea Caraibilor. Înjurăturile se revărsară în barcă, din ce în ce mai violente şi mai complicate, ca şi cum asta ne-ar fi putut încălzi după frigul ce-l trăsesem peste noapte.

După ce ultimele măscări se stinseră, începurăm să emitem ipoteze asupra sensului în care înaintam şi asupra măsurilor ce trebuiau luate. Căzurăm de acord că ne aflăm la câţiva paşi de malul ce se zărea ca o dungă în faţa noastră şi că aveam să fim imediat reperaţi datorită provei „Reginei Maab” ce putea fi văzută de la zeci de mile. În al doilea rând, ajutoarele trebuiau să sosească dintr-o clipă într-alta, căci ceilalţi călători - care ajunseseră la ţărm - anunţaseră naufragiul autorităţilor haitiene. În al treilea rând, eram convinşi că bagajele nu se pierduseră pentru că în faţa careului navei se vedea ceva care aducea a piramidă de lemne şi valize. Spiritele tuturor se liniştiră astfel pe dată - măcar în aparenţă - şi se încinse o vorbărie gălăgioasă menită să alunge foamea care făcea să ne chiorăie maţele.

Discutam aprins tot ce era în legătură cu marea şi cu naufragiile şi-l binecuvântam pe dresor. Până şi Pilar căzu de acord că am fi pierit fără el şi închizând ochii pe jumătate se rugă pentru el şi pentru animalele lui, încredinţându-i pe toţi sfintei Luiza de Tornados şi altor câtorva sfinţişori mai mici care gospodăreau marea

Caraibilor şi furtunile de prin partea locului. Am încercat să-i spun că sfânta Luiza nu se purtase cum trebuie, cel puţin cu mine care îi închinasem o lumânare, dar ea îmi răspunse că fără dania făcută aş fi ajuns de mult hrană peştilor şi-mi ordonă să nu mai ispitesc stihiile. Spre a mă convinge, îmi arătă orizontul ce începuse să se înroşească. Măreţia priveliştii trebuia, după cum socotea dânsa, să-mi umple inima de pioşenie şi am înţeles atunci că pentru cei aflaţi în larg priveliştea Soarelui răsărind e cu adevărat răscolitoare

Un abur subţire, roşu, se ridica din mare şi o bucată de metal încins, de metal umed şi roşu, ţâşni din valuri, sfârâind. Era un Soare strâmb, uriaş, care abia apăruse, dar care şi încălzea talazurile grele. Scăldându-se în cerul aburit şi în apa leneşă, el urcă încet pe orizont, ca o cetăţuie de foc, şi rămase nemişcat câteva clipe plutind pe valurile care fugeau în întâmpinarea lui.

Pilar mă împinse uşor deoparte şi, îngenunchind, începu să se roage, iar Narincho, care păruse până atunci un răzvrătit împotriva tuturor fiinţelor văzute şi nevăzute, i se alătură printr-un murmur monoton ce-i ieşea mai mult pe nas decât pe gură. Am aşteptat terminarea rugăciunilor apoi, dezbrăcându-ne cu toţii, pe cât permiteau împrejurările, ne-am stors veşmintele şi ne-am fricţionat corpurile ude spre a pune sângele în mişcare. Numai cine a stat ore de-a rândul cu picioarele amorţite poate înţelege senzaţia dureroasă şi plăcută pe care am încercat-o când gleznele şi pulpele mi-au reînviat, străbătute de mii de înţepături. Încă nesigur pe picioare, m-am ridicat

sprijinindu-mă de italian şi privind spre nord am văzut, de astă dată clar şi apropiat, conturul ţărmului. Era o linie tremurată, aproape iluzia unei linii, dar deasupra ei zburau câteva păsări împurpurate de lumina zorilor şi am urlat deodată, ca un apucat: „Pământ, pământ!” Au sărit cu toţii în picioare, pe jumătate despuiaţi şi au început să se certe între ei, cu patimă, apreciind fiecare în alt fel distanţa ce ne mai despărţea de ţărm.

– E o prostie! ţipă Piticu. Ţărmul e la sud faţă de noi, nu la nord!

– Poate să fie perpendicular pe direcţia noastră - spuse italianul. Să ni se pară că mergem spre el, dar să înaintăm paralel cu dânsul.

– Sudul şi nordul nu sunt în funcţie de ţărm - observă Danovici. Asta e în funcţie de Soare. Probabil că am ocolit insula.

– Care insulă?

– Haiti.

– Să ocolim Haiti!? Ar fi trebuit să navigăm zece zile cu viteza asta!

– Nu uita că a fost furtună.

– Aţi înnebunit?! Ce ne priveşte acum nordul sau sudul?! Să-i daţi bătaie să ajungem la mal!

– Cum? Vrei să pleci înot?

– Nu. Să vâslim.

– Cu ce, căposule?

– Cu braţele.

Barca noastră avea cam doi metri pe un metru şi

optzeci, şi pereţii înalţi de şaizeci de centimetri. Ca să vâsleşti trebuia să-ţi scoţi umerii în afara bordajului şi să te sileşti să-ţi bagi cât mai adânc mâinile în apă. Ne-am culcat pe burtă, sau ne-am ghemuit, aşa cum se face în canoe, şi am început să vâslim unii la babordul şi alţii la tribordul albiei noastre de cauciuc, în vreme ce Piticu striga, gâfâind: „Hei... hop... hei... hop” spre a ne coordona eforturile.

Prezenţa apropiată a uscatului transformase brusc naufragiul nostru, dintr-o aventură tragică, într-o întâmplare hazlie. Vâsleam din toate puterile, asudând, căci Soarele ne frigea spinările şi ceafa, şi din apă se ridica un abur călduţ. Am muncit astfel vreo jumătate de oră, apoi, unul câte unul, vâslașii lăsară să le cadă braţele, neputincioşi. Largă şi aproape pătrată, nava noastră înainta greu şi ocolea şi mai greu peticele de verdeaţă ce ne înconjurau din toate părţile. Ne-am împărţit atunci în două echipe, hotărând durata schimbului la zece minute, şi am continuat să vâslim, de astă dată mai puţin aprig spre a putea rezista.

– Gândiţi-vă *acum* la Bombard - spuse Piticu, abia răsuflând. Nu acasă, stând pe studio, la Bucureşti. Nu, gândiţi-vă aici, *acum*!

– Sau la Gerbault - suspină Olivotto. La Thor Heyerdal, la Bisschop...

– Cortez, Vasco de Gama, Magellan - am spus.

– Lasă glumele.

– De ce? E mai complicat să dai din mâna o jumătate de zi, decât să străbaţi oceanul cu caravela!

– Cortez, pfui! interveni Pilar, care tăcuse cu îndârjire toată noaptea. Cortez? Bandito! Magalhaes, si!

Rezolvând astfel ierarhia marilor navigatori şi redându-i lui Magellan numele portughez pe care spaniolii i-l escamotaseră, Pilar îşi acoperi ochii cu palma şi continuă să tacă.

– O să ne încâlcim în blestemăţiile astea - pufni italianul, scoţând din apă o panglică lungă de aproape doi metri, brună în partea de jos şi verde-măslinie în partea de sus. E o algă specifică sargasselor şi, după cât văd, ne înfundăm în păşunile astea plutitoare.

Într-adevăr, de jur împrejurul nostru se închidea o suprafaţă ierboasă, formată din bucheţele mici de plante încâlcite, sparte de rare ochiuri de apă.

– Asta ar mai lipsi, să ne împotmolim aici!

M-am ridicat din nou, înălţându-mă pe vârfuri, şi am văzut că între noi şi ţărm plutesc sute de insuliţe de alge, purtate lent către vest. Printre ele se deschideau nenumărate canale, ca o reţea de pânză de păianjeni, dar trecerea către mal părea închisă.

– N-avem încotro - am spus, aşezându-mă. Trebuie să ne strecurăm din aproape în aproape.

– Şi cât mai repede - adăugă Piticu. Mi se pare că barca ne lasă!..

Spusese ultimele cuvinte foarte încet, dar cu asemenea spaimă în voce, încât sporovăielile încetară pe loc. Am pipăit bordajul rotund şi umflat şi mi-am dat seama că suprafaţa lui nu mai e atât de întinsă ca în urmă cu două

ore. Burduful pierdea aer. Am încercat să găsim fisură, examinând pânza cauciucată centimetru cu centimetru, dar n-am descoperit-o. Şi chiar dacă am fi dat de ea, ar fi fost zadarnic. Aşa că vâslitul în plină forţă a fost reluat, numai că de astă dată într-o tăcere posomorâtă, aproape disperată. Ne strecurăm cu greu printre spaţiile rămase între insuliţele de sargasse, depărtându-ne de prova „Reginei Maab”, care aluneca spre sud-vest purtată de un curent submarin.

Barca se muia sub noi din ce în ce şi băieţii abia mai puteau să-şi mişte braţele. Italianul vâslea numai cu mâna stângă fiindcă dreapta îl durea. Danovici îşi arunca labele prin aer ca pe nişte căngi, iar Piticu, încruntat, sever, lopăta foarte încet, din ce în ce mai palid. Singurul care părea că nu-şi dă seama de primejdie era Narincho. Culcat pe burtă, se opintea din toate puterile fără a se opri din cântat. Cânta şi scuipă în apă, şi din când în când chiuia, făcând-o pe Pilar să râdă din toată inima.

– Acolo se vede ceva - spuse răguşit Danovici. E o fereastră, trebuie să fie şi oameni.

Ne-am ridicat cu toţii capetele privind către ţărm. Cam la doi kilometri în faţa noastră, Soarele făcea să sclipească un obiect aflat pe mal. Am crezut la început că e geamul unei colibe, ascunsă printre arbori, dar obiectul strălucitor îşi schimbă locul şi pieri. Reapăru puţin mai către vest şi mi s-a părut că e o foaie de tablă pe care o transportă cineva de-a lungul coastei Am dus atunci mâna la gură şi am strigat şi după mine au început să ţipe cu

toţii. Dar omul de pe mal nu auzi nimic - era şi imposibil să ne audă fiindcă valurile plescăiau - şi-şi urmă cuminte drumul. În ciuda distanţei, mişcările lui păreau caraghioase, fiindcă se oprea, pornea din nou şi deodată începu să sară ca o broască.

– E un copil care se joacă - spuse Pilar. Un copil care sare. Să-i facem semn.

Îşi desfăcu baticul din jurul gâtului şi-l flutură descriind prin aer opturi şi cercuri. Pată strălucitoare rămase pe loc şi mi s-a părut că se apropie de apă. Desigur că omul sau copilul ne observase şi se silea acum să-şi dea seama ce soi de dihanie suntem. În vreme ce ne privea mai sări o dată - atât de mult, încât am socotit că s-a ridicat la cel puţin doi metri deasupra pământului - apoi se retrase şi dispăru.

– Ăsta săritor - mormăi italianul. Ţine ulciorul pe cap, dar ţopăie ca un campion la prăjină.

– E o iluzie - spuse Danovici. Poate şi-a aruncat în aer numai jucăria aia oare străluceşte. Nu cred că era un ulcior. Se juca pur şi simplu cu o oglindă, îndreptând razele Soarelui spre noi şi acum a şters-o fiindcă ne apropiem de mal.

Se opri din vorbă căci pată strălucitoare reapăruse însoţită de o a doua, apoi de o a treia - şi se rânduiră una lângă alta zece pete scânteietoare, că zece oglinzi, rămânând nemişcate.

– Dracu să-i ia! înjură italianul. Li se pare că suntem în călătorie de plăcere... Aşa, foarte bine le face!

În capătul şirului de oglinzi apăruse un om care gesticula. Puştii se dădură înapoi, ciocnindu-se între ei, şi o rupseră la fugă. Omul rămase pe ţărm câteva clipe încă, cercetându-ne cu ajutorul unui binoclu ale cărui lentile scânteiau, apoi se întoarse şi el şi dispăru. Reveni numaidecât, împingând înaintea lui o luntre căreia îi făcu vânt pe valuri. Dar în loc să se urce în ea, se aşeză pe vine, iar barca se umplu de apă şi se duse la fund.

– Am nimerit într-o colonie de nebuni - spuse Piticu. E cu siguranţă o colonie de nebuni! Asta ne mai lipsea!

Am izbucnit în râs. După cele două furtuni şi după naufragiul de azi-noapte ne lipsea într-adevăr doar acostarea într-o colonie de nebuni. Natura părea însă a se fi milostivit de noi, căci pe neaşteptate deschise în faţa noastră un canal larg şi pornirăm să vâslim cu furie. N-am înţeles niciodată cum a plesnit barca, tocmai când ne credeam salvaţi, dar ştiu că picioarele mi s-au răcit brusc şi am înghiţit câteva guri de apă sărată şi amară.

– Înotaţi! am strigat. Mai sunt câteva sute de metri... înotaţi!

În clipa aceea, Danovici urlă înfiorător şi dispăru sub valuri. Înainte de a avea timpul să înţeleg ce s-a întâmplat, Narincho se cufundă după el. M-am dat la fund în urma lor şi am văzut desfășurându-se o scenă de coşmar. Danovici se căznea să smulgă ceva negru şi gros care-i înfăşură picioarele, iar Narincho scobea, săpa, sfârteca corpul acela care sfârşi prin a se învălui într-un nor sidefiu-murdar şi căzu la fund, Am ieşit toţi trei la suprafaţă în acelaşi

moment, cu ochii scoşi din orbite şi am pornit în urma lui Piticu şi a lui Pilar.

În dreapta noastră apa fierbea sub salturile unui peşte uriaş, care apărea şi dispărea sub valuri, lăsând să i se vadă aripioara dorsală, triunghiulară şi neagră. Botul său căscat, prelung, era înarmat cu dinţi mari şi ascuţiţi, pe care-i clămpănea aproape deasupra noastră. O groază cumplită mă cuprinse, dar în clipa aceea îmi amintii că poate fi un delfin şi că delfinii nu sunt periculoşi. Afundându-mi capul în apă, am continuat să înot stors de puteri, nemaivăzând şi nemaiauzind nimic.

Când am simţit sub picioare fundul nisipos nici unul dintre noi nu mai putea să răsufle. Am urcat pantă lină a ţărmului cu picioarele ţepene, vineţi la faţă şi cu ochii injectaţi. Târându-ne mai mult decât mergând, am trecut pe lângă rădăcinile aeriene ale arborilor păroşi alungând o armată de crustacei care ne foşgăiau printre picioare şi ne-am oprit în faţa unei peşteri

– Să ne odihnim! a şuierat Piticu. Să ne odihnim puţin.

Ne-am târât înăuntru, prin gaura larg căscată a stâncii şi ne-am trântit pe nisipul moale şi fân. Câteva vietăţi - asemeni unor răcuşori - ţâşniră pe lângă noi, dar eram prea obosiţi pentru a-i mai lua în seamă. Am adormit într-un vârtej de lumini roşii care-mi umflau pleoapele, rugându-mă să nu mă înec în somn.

*

* *

Ne-am trezit după aproape douăzeci de ore.

Dormisem ca nişte morţi şi cred că încă am mai fi dormit dacă nu ne-ar fi deşteptat foamea. Trecuse o noapte, o zi şi încă o noapte de când nu mai pusesem nimic în gură şi-mi simţeam pântecele lipit de şira spinării. M-am ridicat în capul oaselor şi am rămas nemişcat, cu bărbia sprijinită pe genunchi, în faţa noastră, în dreptul peşterii, se înghesuiau copaci păroşi, cu rădăcini aeriene, iar de jur împrejur, din semiîntuneric, ne pândeau zeci de ochi mobili şi de antene tremurătoare. Părea că am nimerit în împărăţia racilor şi a crabilor şi, după primul rictus de scârba, mi-am amintit ca toate aceste jivine se pot mânca.

– Crabi! mugi italianul. Numai crabi!.. Hm !... Am nimerit bine!

Stăteam unul lângă altul, zdrenţuiţi, cu barba crescută, slabi şi morţi de foame.

– Cum dracu o să-i mâncăm? am întrebat. Ar trebui să-i fierbem...

– Poate are careva chibrituri ignifuge. Narincho nu ai chibrituri care rezistă la apă?

– Oh, si senior.

– Poate tai tu câteva crenguţe uscate.

Narincho se ridică, împleticindu-se şi ieşi afară.

Câtă vreme a lipsit am rămas într-o stare de prostație, fără să mă gândesc la nimic. Nici unul nu vorbea şi nu se mişca. Dar când portoricanul apăru purtând un braţ de vreascuri Olivotto se ridică şi-l ajută să le aşeze într-o grămăjoară. Cu sufletul la gură l-am urmărit pe Narincho ducând mâna la buzunar, scoţând o pungă şi din ea cutia

de chibrituri. La gândul că beţişorul de lemn umezit s-ar fi putut să nu se aprindă, simţii cum mă învăluie o disperare surdă. Dar chibritul ferit în învelitoarea de pânză gudronată scapără şi o flacără fumegândă ţâşni între degetele portoricanului. Zâmbirăm cu toţii focului ce cuprindea susurând lemnele ude şi italianul apucă una din dihăniile ce ne pândeau şi, înfigând-o într-un bețișor, o aşeză în mijlocul flăcărilor. Crustaceul se smuci să scape, dar coaja îi plesni numaidecât, înroşindu-se şi sfârâind.

– Gata, seniores - spuse italianul. Cine începe?

Piticul se strâmba îngreţoşat, Danovici îi întoarse spatele şi fui singurul care am întins mâna spre animalul ce semăna cu o langustă cafeniu-arsă. Nu-mi era scârbă de loc, ba chiar mă gândeam că racul e o îmbucătură prea mică pentru foamea care-mi sfârteca plexul. Mâncasem adesea crevete lângă Mangalia, vândute într-o pungă de ziar, ca seminţele, de un popă lipovean, răspopit. Mâncasem şi crevete crude, cu ani în urmă, oferite de câţiva docheri din Constanţa. Ei prindeau în fiecare zi garizi, din aceia transparenţi, moi, vâscoşi, ronţăindu-i să-şi mai treacă urâtul în vreme ce pescuiau. Şi când îmi oferiseră şi mie unul, făcuseră asta în bătaie de joc pentru a râde de „domnişorul” din Bucureşti. Mai mult de ruşine am înhăţat dihania care se împleticea, beată de aer, şi am mestecat-o, strângând dinţii bine, ca să fiu sigur că nu mai mişcă. Şi, cu surprindere, am simţit un gust dulce, plăcut, aşa cum îl are şi carnea de rac de baltă, fiartă bine. Ca de obicei, îngreţoşările şi mofturile în faţa unor bucate necunoscute

se dovediseră a fi prejudecăţi uşor de spulberat. Am mai cerut atunci o crevetă, mai mult pentru a brava, decât de poftă, dar am fost refuzat. Farsa nu le reuşise şi-şi păstrau garizii ca momeală pentru peşti.

Langusta aceasta, pe care italianul mi-o întindea rânjind, avea însă pe puţin douăzeci de centimetri şi cleştii prelungi zimţaţi o făceau fioroasă. Era un mic monstru din altă lume, mirosind a ars şi a ierburi marine. Cu un gest care căuta să fie cât se poate de nepăsător am smuls-o din ţepuşă, i-am rupt capul şi am început să-i ronţăi carnea alb-gălbuie a toracelui. Era dulceagă, zemoasă, uşoară!

– Repede! am strigat. Să mai adunăm! E formidabilă.

Narincho îşi înfipse şişul cu plăsele gălbui în alt crustaceu, iar ceilalţi, alegându-şi câte o crenguţă cu capătul ascuţit, străpunseră dihăniile care nu se fereau, privindu-ne nătânge, cu ochii lor aflaţi la capătul antenelor. În mai puţin timp decât trebuie pentru a povesti toate astea, ronţăiam cu toţii langustele pe jumătate arse, sporovăind despre cum ar trebui să fie gătite în apă clocotită. Dar ospăţul conteni înainte de a fi început cu adevărat căci următoarea încercare de a prinde crustacei nu reuşi. Instinctul de conservare începuse să lucreze în sistemul nervos atât de inert al acestor animale ce nu ştiuseră să se teamă până atunci. Când portoricanul, scuipând ultima coajă cafenie, făcu să sclipească din nou şişul, langusta ochită ţâşni spre ieşire şi toate celelalte se repeziră în urma ei.

Încercările de a le ajunge din urmă sau de a prinde

altele se dovediră zadarnice. Cele câteva îmbucături nu făcuseră decât să ne zgândăre foamea şi acum răscoleam, înnebuniţi, rădăcinile aeriene ale copacilor.

– Umblăm după raci - ricana Danovici. În loc să fi ajuns la Mexico! Asta nu mai e bravadă, e prostie. Şi nu e numai prostie - e cea mai crasă lipsă de disciplină!

– Termină! se răsti Piticu. Înghite-ţi predicile singur, în gând. Măcar până ieşim de aici!

- Îmi permiteţi să am un punct de vedere, nu?! şuşoti Danovici. Fiecare gândeşte cum vrea. O să se vadă cine a avut dreptate până la urmă, când o să trebuiască să răspundem de cele întâmplate!

Am făcut cu mâna un semn de lehamite şi m-am sprijinit de trunchiul unei rizophore bătrâne. Îmi simţeam corpul uşor şi străin, şi gândurile îmi fluturau în cap alandala. Aveam impresia că dintr-o clipă într-alta o să mă desprind de sol şi o să încep să plutesc. Până departe, cât vedeai eu ochii se întindeau insuliţe de sargasse, iar în dreapta noastră se înşiruiau copaci cu rădăcini aeriene printre care se încolăceau liane. La stânga noastră, în larg, ieşea din apă, ca o stâncă, prova „Reginei Maab”.

– Să mergem într-acolo - am spus. Ăia care se jucau cu oglinzile se aflau în direcţia în care pluteşte acum vaporul. Desigur că l-au şi scormonit, au luat tot ce s-a putut lua, iar pe noi ne lasă în plata Domnului.

– Ţărmul pare destul de drept, nu? întrebă Piticu, întrerupându-mă.

– Cum adică „drept”?

– Adică, în ciuda neregularităţilor, se înscrie pe o linie dreaptă?

– Fără îndoială.

– Şi Soarele?

– Soarele?!

– Da, Soarele. Nu răsare tocmai acum?

– Ba da.

– Ar trebui să fie la dreapta noastră, dacă am fi pe coasta nordică a insulei Haiti?

– Mda.. Sau ştiu eu?... Poate am nimerit pe o porţiune altfel orientată... Dacă suntem într-un mare golf circular?

Am deschis buzunarul interior al hainei şi mi-am scos actele pe care le înfăşurasem în punga de celofan. Alături de paşaport aveam o hartă a Mării Caraibilor pe care am deschis-o.

– Uite golful! am spus.

Pe ţărmul nordic al Republicii Dominicane o limbă de pământ, asemeni unui cioc de raţă, închidea un golf lunguieţ.

– Am putea fi aici, pe ţărmul nord-estic al golfului şi în cazul ăsta e firesc ca Soarele să apară în stânga.

– Atunci am avea un ţărm în faţă.

– Golful e foarte larg.

– Cât de larg crezi că e? Haide, ai fost şi cartograf.

– Ar trebui să fiu vrăjitor, nu cartograf, ca să-mi dau seama de lăţimea lui, văzându-l numai la scara asta.

– Totuşi...?

– Zece kilometri cel mult.

– Şi la zece kilometri n-am putea vedea ţărmul dimpotrivă?

– Hm!... Ştiu eu...

– Eu ştiu - strigă Piticu. Ar trebui să se zărească. Hei... Cine are ochi buni? Vedeţi vreun ţărm în faţa voastră? Pilar, Narincho, ce vedeţi înainte, drept înainte?!

– Nimic - spuse Pilar. Niente, niente, niente. Sobre el mar. [31]

– Dacă am fi în golful ăsta - spuse Piticu apăsat - ne-am găsi în preajma unui mare port. Cine dracu n-ar folosi asemenea intrând pentru protecţia vaselor?

Era un argument serios şi am tăcut.

– Şi tu - am întrebat - unde crezi că suntem?

– În altă parte.

– În altă parte? Unde?! Am rămas pe mare cam opt ore. În vremea asta am înaintat cu cel mult patru kilometri pe oră, deci am parcurs cu totul treizeci-treizeci şi cinci de kilometri.

– Uiţi curentul.

– Ce curent?

– Curentul născut de tornadă şi corespondentul lui marin.

– Curenţii marini sunt destui de slabi în porţiunea asta.

– Mă îndoiesc. Dar cea mai apropiată insulă unde se află?

– Se vede foarte bine pe hartă: Inagua, la aproximativ

---

[31] Nimic, nimic, nimic. Numai marea (n a).

o sută de kilometri de coasta haitiană.

– Atunci - spuse Piticu - suntem pe Inagua.

– Inagua?! întrebă Pilar îngrozită. Aici vaporul vine foarte rar!

– Dar trebuie să existe pescari.

– Nu cred să se pescuiască în apele astea acoperite de păşuni. Ce spui, italianule?

– Nu putem şti dacă marea e tot timpul acoperită de alge în porţiunea asta. Furtuna a împins sargassele spre vest.

– Şsşşt! Uite-i! Iar au început să se joace! Repede, după ei !

Piticu mă împinse deoparte şi ferindu-se de rădăcinile aeriene ale copacilor o zbughi înainte M-am repezit după el, călcând peste un crab lătăreţ, cafeniu, şi Olivotto mă urmă.

– Voi rămâneţi pe loc! i-am strigat lui Danovici. O să-i aducem aici.

Printre trunchiurile păroase şi rădăcinile întoarse spre înafară, asemeni unor monstruoase braţe vegetale, scânteia un lanţ de oglinzi. Părea că cineva înşirase cioburi strălucitoare pe o sfoară şi că se joacă cu ele. În partea de sus pata de lumină era mare şi rotundă şi din ea se desfăceau zeci de alte pete, amestecându-se între ele, asemeni unui caleidoscop.

– Nu înţeleg ce poate fi - spuse italianul gâfâind. Îmi storc creierii degeaba... Uite, iar vor s-o şteargă.

Un om gol, având doar o fâşie roşie în jurul şoldurilor, apăru în dreptul oglinzilor, ridică mâna şi, ca la comandă,

cioburile fură zvârlite în sus, se rostogoliră unele peste altele şi dispărură.

– Mai departe - am spus - mai departe! Trebuie să-i ajungem!

– Mai bine să-i pândim - spuse Olivotto. Să ne apropiem de ei pe furiş. În patru labe... Mai jos...

Lăsaţi-mă pe mine, mai întâi şi după aia veniţi şi voi. Şi nu vorbiţi!

Se întinse pe burtă şi porni să se târască în coate şi genunchi, ferindu-se să rupă vreo crenguţă. Se mişca asemeni unui animal tânăr şi puternic şi-l admiram, ca totdeauna, pentru forţa şi dibăcia de care dădea dovadă. Ştiam că abia se foloseşte de braţul drept, şi cu toate astea părea că niciodată n-a făcut altceva decât să se târască printr-o pădure de mangrove. Şi deodată mi s-a părut că totul e o glumă, şi că ne aflăm pe insulă din faţa Galaţilor la începutul lunii iunie, când sălciile ies din apa fluviului, bărboase şi încâlcite. Ca şi acolo, arborii erau vegheaţi de ochiuri de apă şi în jurul trunchiurilor se adunau movilite de mâl şi de nisip. Numai că aici totul era colorat puternic - albastru, verde şi galben - şi marea spumega la picioarele noastre. Foamea, în loc să mă umple de gânduri negre, îmi da o senzaţie de libertate şi de bună dispoziţie ca şi cum aş fi băut. La picioarele mele se fugăreau răcuşori caraghioşi cu zece picioare, ferindu-se de un rac mai mare negricios, cu o coadă lungă şi tăioasă. Un animal de mărimea unei pisici ţâşni dintr-o peşteră, dând năvală printre crustacei şi făcându-se nevăzut înainte de a-mi putea da seama de

înfăţişarea lui.

– Tu îl mai vezi? şopti Piticu.

– Pe italian?

– Nu pune întrebări tâmpite.

– Sunt tare ameţit. Nu. Nu-l mai văd. Ba da... El e. A ajuns pe plajă.

Olivotto continua să se târască îndreptându-se către bărcile trase pe nisip. Erau şase luntri negre, foarte mici, şi asta îmi întărea convingerea că cei ce se jucaseră cu oglinzile fuseseră nişte copii. Italianul ajunse în dreptul bărcilor şi ridică mâna făcându-ne semn să-l urmăm. În clipa aceea, groaza m-a făcut să scot un soi de lătrat căci luntrile se curbară şi se aruncară asupra lui! Erau nişte monştri butucănoşi, dintr-o lume de vis, asemeni animalului care voise să-l tragă pe Danovici la fund.

Se zvârcoleau, lovindu-l pe italian cu extremităţile lor boante, şi se încolăciră pe corpul său de sus şi până jos. Olivotto începu să strige, cu vocea sugrumată, rostogolindu-se pe plajă cu ghemul acela de monştri prins de el şi limba îi ieşi afară din gură, ca unui spânzurat.

Cu mâna tremurândă, am apucat o cracă uscată de pe jos şi am pornit ca un somnambul, sprijinindu-mă de Piticu, ce ridicase o piatră. Dar n-am făcut decât doi paşi căci dintre copaci ţâşni un omuleţ agitând o sabie. El se repezi la dihănii şi le impunse cu gesturi scurte şi repezi. Monştrii se descolăciră de pe trupul italianului şi înţepeniră, luându-şi din nou forma de luntri, iar omuleţul se lăsă în patru labe, mângâind fruntea italianului.

Purta o cămaşă verde-cafenie ca acelea folosite pentru camuflaj în zone păduroase, o pereche de pantaloni de aceeaşi culoare şi o pălărie mare din pai de orez. Lăsându-se deodată pe o parte, porni să se dea de-a dura, bătându-şi picioarele desculţe.

– E o maimuţă! şuieră Piticul uluit. Am nimerit într-un parc zoologic... într-o crescătorie de monştri...

Omuleţul-maimuţă păru satisfăcut de tumbele făcute şi, luându-şi spada în dinţi, se aruncă dintr-un salt în coroana arborelui de lângă el.

Ne-am apropiat de Olivotto fără să ne putem desprinde privirile de pe cilindrii negri, ce nu mai mișcau. De aproape păreau nişte viermi oribili, cu multe inele, din care atârnau într-o parte şi într-alta un soi de picioruşe păroase. Capul aducea cu o măsea enormă, neagră, prevăzută cu mustăţi, iar coada în formă de furcă amintea coada urechelniţei sau pe aceea a scolopendrei.

Am îngenuncheat amândoi lângă Olivotto şi Piticu i-a luat pulsul. I-am săltat apoi capul şi l-am bătut pe obraji. Italianul deschise ochii şi pupilele lui cafenii erau încă mărite de groază.

– Ce... Ce... Ce-a fost? şopti el. Ce erau alea?

– Nişte viermi uriaşi - am răspuns.

– Şi unde sunt?... Oh ! Mi-au strivit pieptul...

Îşi desfăcu haina şi cămaşa şi ne arătă toracele acoperit de pete roşii-vineţii.

– M-au şi muşcat - spuse el. Mi-au rupt carnea...

Pielea umărului drept era sfârtecată ca de o gheară şi

sângele continua să curgă. Piticu îi legă rana cu o mânecă a cămăşii şi ajutându-l să se ridice am pornit spre pădurea de rhizophore.

– E înnebunitor! explodă Piticu de cum ne aflarăm la adăpostul vegetaţiei de mangrove. Nu, nu monştrii aceia, dar maimuţa îmbrăcată care i-a potolit şi a dispărut!

– Înainte de a se repezi la mine - şopti italianul - păreau nişte trunchiuri negre. Nu au mai mult de un metru, nu-i aşa?

– Da, cam un metru,

– Mi s-a părut - continuă italianul - că sunt nişte lipitori uriaşe, dar aveau o gură... îngrozitoare... o gură prelungită cu o trompă în care se mişcau şi clefăiau câteva fălci... Şi-au plimbat trompa peste gura mea... mi-au supt obrazul... apoi şi-au înfipt-o în umăr şi au început să mi-l roadă... E de necrezut... Ăştia sunt viermi, nişte polichete... sau poate nişte hirudinee, ca lipitoarea... Dar nu... nu se poate... Să fi crescut atât de mari aici... Ştiinţa nu cunoaşte viermi uriaşi... ah...

Se încruntă, cutremurându-se.

– Nu, nu, nu se poate... I-am simţit, dar nu-mi vine să cred... Şi ce forţă!... Dacă nu veneaţi voi îmi zdrobeau oasele... Unde au dispărut după aceea?

– N-au dispărut. Erau la câţiva paşi în spatele nostru, ţepeni, culcaţi în nisip. Dar nu te-am lăsat să te întorci, ca să nu-i mai vezi.

– Oh... dacă îi vedeam din nou, înnebuneam... Am simţit cum îmi plesneşte capul de groază...

– Nu noi te-am salvat, italianule. Dânsul ridicase o creangă uscată şi eu o piatră şi eram morţi de groază... A apărut o maimuţă cu haină şi pălărie şi le-a străpuns.

– Le-a străpuns pe dracu - am spus. De-abia le-a atins şi au înţepenit.

– Era o spadă muiată în venin, desigur. Dar orice fel de animale am fi întâlnit - izbucni din nou Piticu - nu mi s-ar părea atât de oribile ca maimuţa dresată care te-a salvat. Înseamnă că animalele astea atacă mereu pe câte cineva, iar maimuţa le îndrumă. Să fugim cât mai repede de aici. Să fugim!

– Să fugim?! Unde?

– Ce ticăloşie! gemu Piticu. Trebuia să fi ajuns astă-seară la Mexico... Dar acolo au şi primit desigur vestea naufragiului... Şi au comunicat-o Bucureştiului! Ce-o fi acasă! Săracii! Trebuie să ajungem undeva, oriunde. Să scriem, să telegrafiem. Vom merge drept înainte, vom...

Se întrerupse şi-şi apăsă pumnul pe stomac.

– Leşin de foame - şopti. Nu mai pot! Sunt treizeci şi şase de ore de când n-am mâncat nimic în afara crevetei ăleia.

– O coajă uscată de pâine - oftă italianul - sau o dulceaţă. Avem dulceaţă în valiză... Dar valiza...

– Mi-e greaţă de dulce.

O crenguţă se frânse şi căzu în dreapta noastră.

– Sau nişte şuncă - am spus. O bucată fragedă şi parfumată de şuncă. Un hartan întreg...

Din nou o creangă trosni şi bufni în nisip.

– Arborii ăştia n-au fructe?

– Nu sunt decât nişte rhizophore nenorocite. Dar o să prindem alte languste. Am zărit şi un soi de rac mare şi gustos.

– E ca în vis, nu? întrebă Piticu. E absurd.

– E ca în vis - am spus. Nu cred nimic din ce mi se întâmplă. Nu mai cred nici în naufragiu. Dacă aş fi singur, m-aş trezi. Ce ai, italianule, nu mai poţi să mergi?

– Lăsaţi-mă puţin. Vreau să mă aşez. Mi-e rău.

– Cred că şi mie o să mi se facă. Şi văd din ce în ce mai multe cercuri roşii. Piticule, simţi că miroase a mâncare?

– Halucinezi!

– Nu halucinez de loc. Totul e atât de absurd, încât mi se pare firesc. Miroase a salam... A pâine cu salam... Cred că o să vomit.

– Haideţi, au mai rămas câţiva paşi până la peşteră. Italianule, sprijină-te de mine. Şi tu.

– Şi eu? Nu vezi că suntem de două ori cât tine? O crenguţă sau un mic fruct lemnos căzu lovindu-mă în ceafă.

– Cine dracu tot rupe crengile astea? Am întrebat. Voi nu auziţi?

– Ba da, dar nu vreau să întorc capul.

– Ei, na, îl întorc eu.

Am privit în urmă, dar plaja şi pădurea păreau pustii. Italianul mă împinse deoparte şi se întinse încetişor pe jos.

– Ia-l pe după umeri - spuse Piticu, alb ca varul. Îl apuc eu de picioare.

O bucăţică de lemn mă lovi în creştet şi se rostogoli în iarbă. M-am aplecat şi am ridicat-o. Nu era lemn, ci o alună mare.

– Sunt alune! am strigat. Alune!

– Aici nu există alune - spuse italianul abia respirând. Arată-mi porcăria aia.

I-am întins-o şi atunci un obiect greu mă pocni peste degete, gata să mi le rupă. Era o cutie cilindrică şi la vederea ei gura mi se umplu de salivă.

– Gem! Gem de piersici!

– Maimuţa! şopti Piticu.

– Sau un om!

– Ehei! ţipă Piticu. Şi întrebă în spanioleşte: Cine eşti? Ce vrei?

– Tii! De când aruncă după noi cu mâncare!

– Unde te duci? Stai pe loc! îmi porunci.

– Mă întorc să văd cu ce a aruncat înainte.

– Nu te întoarce. Mergem spre peşteră.

O răpăială surdă se auzi lângă piciorul meu drept. Erau două borcane cu dulceaţă, unul cu carne de porc şi patru pachete cu biscuiţi.

– Ajunge ! am strigat în spaniolă. Cine eşti?

Din crengile rhizophorei de deasupra mea plouă cu biscuiţi. Câţiva ne izbiră în cap şi băieţii se feriră acoperindu-şi faţa cu braţele.

– Mănâncă! ţipă în spaniolă, ascuţit, o voce guturală. Nu frică. Bun. Mănâncă, bun.

– Ce voce imposibilă ! exclamă Piticu.

– Mănâncă! porunci din nou vocea. Nu frică. Mănâncă, bun.

Un papagal cu pieptul verde şi aripi roşii ţopăi pe sub nasul meu cârâind:

– Mănâncă... mănâncă... mănâncă...

– Hei, stai! am strigat. Cine eşti? Unde te ascunzi?

– Mănâncă! răsună vocea, ascuţit şi răguşit. Stăpânul a spus mănâncă.

Într-un vârtej de frunze o formă omenească se prăvăli din copac, căzând din cracă în cracă. Era maimuţa îmbrăcată în hainele verzi-cafenii, care-şi ducea pălăria în mână, silindu-se să nu scape de la subsuoară un salam uscat.

– Salamul ! am spus cu fălcile încleştate de poftă. Asta mirosea!

Maimuţa se opri în faţa mea, salută cu două degete duse la tâmplă şi-mi întinse carnea conservată ca pe un ciomag. Am luat-o şi i-am muşcat capătul, înecându-mă şi tuşind. Am rupt câte o bucată şi le-am dat băieţilor care s-au pornit să mestece toropiţi de foame şi de plăcere. Înghiţeam lacomi ciozvârte întregi de carne, iar maimuţa ne privea cu înţelegere omenească, scărpinându-se distrată pe burtă.

– S-au cam inversat rolurile - mormăi italianul. Ne dă să mâncăm ca la parcul zoologic.

– Bueno? întrebă maimuţa.

Pronunţase „Boenio”, împroşcând cuvântul printre buzele ei lungi şi pleoştite şi hârâind ca după beţie.

– Bueno! Es bueno! am răspuns.

– Nu frică - urmă ea, despărţind mult cuvintele şi silindu-se să le pronunţe cum trebuie. Dar cu toate astea, vocalele sunau prea ascuţit în vreme ce consoanele se striveau în gingii. Totul bun! Todos bonito. Stăpânul a spus, mănâncă.

Îşi îndesă pălăria pe ochi, potrivindu-şi în ureche nişte capsule asemeni celor folosite la audifoanele surzilor. Avea creştetul capului ras până la os şi acoperit cu o calotă mică, albăstrie, de metal, iar figura ei bătrânicioasa şi mobilă trăda multă suferinţă. Zâmbea însă vesel, arătându-şi dinţii mari şi gălbui.

- Stăpânul zice staţi peşteră - urmă. Nu-i plăcu însă felul în care se exprimase şi se corectă: Stăpânul zice staţi în peşteră, la peşteră... zice să staţi în peşteră... Zice să staţi în peşteră?

– Da. Aşa e bine. Zice să staţi în peşteră.

– Stăpânul zice să staţi în peşteră. Ooooh - ou ei - uup!...

Interjecţia cu care-şi încheiase fraza reflecta o mare spaimă.

– Oaoah... ou! repetă şi părul i se zbârli pe ceafă.

– Oooah... ou - am spus, dar sunetele pronunţate de mine păreau o copie grosolană a interjecţiei maimuţei.

– Perical - zise ea, Precol...

– Pericol.

– Pericol. Staţi peşteră. Pericol. Oaash... ei... oaah...

Sări pe loc lovindu-şi braţele de coapse, apoi

ducându-și mina la spate scoase din pantaloni spada pe care o văzusem şi înainte. O agită deasupra capului şi execută cu ea o serie de mişcări de împungere, după care şi-o strecură din nou în pantaloni, ca un iluzionist.

– Vino mai aproape - spuse italianul. Dă mâna.

– Nu - spuse ea.

– Haide, dă mâna, frumoaso!

– Nu! ţipă maimuţa. Nu mâna. Stăpânul a spus rămâneţi peşteră. Pericol. Gata.

Un trosnet puternic ne făcu să ne întoarcem.

– Kan aici! spuse maimuţa tremurând. Pronunţa „Han” şi „a'ci” - pierzând vocalele şi muind consoanele de la sfârşitul cuvintelor. Oaah... ee... nie... nie.

Ultimele sunete erau nişte chelălăituri şi fonia lor e departe de cea reprodusă prin scris. „Nie” -ul era de fapt o absorbţie a diftongului „ie”, precedată de un tuşeu imperceptibil al limbii de cerul gurii - un soi de tuse seacă pe care o scot câinii când se îneacă cu un os.

– Kan?! am repetat străfulgerat de o amintire fugară.

Dar maimuţa nu-mi răspunse şi azvârlindu-se prin aer, ca un acrobat, apucă cea mai de jos creangă cu mâna dreaptă. Se legănă şi se aruncă înainte înşfăcând cu stânga creanga următoare şi în mai puţin de cinci secunde dispăru. O auzirăm schelălăind şi ţipând, apoi un sforăit gros îi acoperi pălăvrăgeala şi se făcu linişte.

– Oricum, e prea mult - suspină Piticu. Simt că mi s-a muiat creierul. Vorbea, nu-i aşa?

– Parcă vorbea.

– Vorbea - încuviinţă italianul care nu se oprise din mestecat. N-avea dicţie scenică, dar vorbea.

– Şi corzile vocale?!

– I-au fost modificate.

– Imposibil! exclamă Piticu.

– Ce e imposibil?

– E imposibil ca tot ce ni se întâmplă de douăsprezece ore încoace să fie adevărat. Refuz să cred.

– Ce anume nu crezi?

– Totul. Dacă dihania dinainte vorbea nu mai avem decât să fugim în patru labe. Asta contrazice totul, desfiinţează totul. Cel puţin tot ce ştim despre scoarţa creierului şi despre legăturile care se pot stabili acolo.

– Nu aici - i-am rugat. O să discutaţi mai târziu. Să ne întoarcem la peşteră. Acolo o să stabilim cine vorbea prin gura maimuţei.

Am adunat borcanele aruncate pe jos, le-am strâns în cămaşa Piticului şi am pornit. În faţă mergea italianul, cu umărul pansat, gol până la brâu, cu pantalonii suflecaţi şi rupţi. După el urma Piticu, de asemeni gol până la brâu, păros, voinic, cărând o legătură cu borcane, iar eu încheiam acest pluton, ţinând într-o mână salamul rămas şi în cealaltă o cracă noduroasă.

Am ocolit colţii masivului stâncos în care se afla peştera şi am apărut triumfători.

– Santa Luiza! se închină Pilar, arătând dungile vinete ce brăzdau spatele şi pieptul italianului. Cine l-a bătut în halul ăsta?!

– Sunt de azi-noapte - spuse Olivotto. Patul avea muchii şi n-am observat.

– Şi acolo ce aveţi? Mâncare? Mâncare! Narincho! Mâncare, senior fotografo! Aţi ajuns în sat?

– Nu chiar în sat... dar la o aşezare... câteva colibe.

– Colibe?! întrebă Danovici. Şi aveau conserve?!

– Da, sunt pescari care cumpără conserve la oraş.

– Şi unde ne aflăm? întrebă el curios. E Haiti sau Inagua? Sau o altă insulă?

– E... fir-ar a dracului! Am uitat să întreb! Tu ai întrebat?

– Formidabil! Mi-a zburat din minte! se căina Piticu.

– Am ameţit când am văzut mâncarea - se scuză Olivotto. Luaţi şi mâncaţi, o să vă spunem toate la timpul lor. Tii, ce păcat! Am uitat să cerem şi nişte whisky.

– Dar de unde aţi avut bani?

– Bani?!... Fără bani. Mi-am dat ceasul.

– Haide, terminaţi! se supără Danovici. De unde aveţi toate astea? Ţărmul e pustiu. L-am bătut încoace şi încolo cât aţi lipsit.

– Atunci o să-ţi mărturisesc adevărul - spuse italianul spăsit. Am spart un depozit de carburanţi. Şi în loc de benzină, cum scria pe uşă, am găsit dulceaţă.

– Mă plictisiţi - mormăi Danovici. N-aveţi decât să nu spuneţi, dar e cazul să vă gândiţi că am pierdut destulă vreme. Mai bine îi convingeaţi să ne conducă spre primul port.

– Să ne conducă spre primul port?! În halul ăsta? Nu,

stimate tovarăşe, nu plec de aici decât sătul şi bărbierit.

Olivotto izbucni în râs şi prinzând unul din răcuşorii ce-şi reluaseră foşgăiala în jurul nostru mi-l arătă.

- Uca - spuse el. Rac cu zece picioare. Dar e de necrezut câte forme de uca sunt aici. Şi uite, aceea e o Sesarma. Iată şi o Thalassina. Pe ceilalţi nu mi-i amintesc. Prin părţile astea trebuie să mişune peste o sută de familii de crabi şi peste cinci sute de tipuri de răci. Cui îi e frică de şoareci se vindecă aici. Ia uite, mititeii de dânşii, cum fug ca opăriţi de colo până colo! Le-am stricat bieţilor oameni tot deşertul. Hai, tu ăla mai voinic, vino la tata... Haide, copăcel-copăcel... Ssst!... Uite-l că vine.

Un rac mare, purtând în cleşti un peşte mort şi legănându-şi coada prelungă şi ascuţită, pătrunse în peşteră.

– E un Limullus Mollucanus - şopti italianul ca şi cum crustaceul ar fi putut să-l audă. E racul cu coadă de sabie.

Animalul se târî neîndemânatic până la o grămadă de oase şi-şi lăsă prada în apropierea ei. Se întoarse apoi, aruncându-şi picioarele prea mult în lături şi porni spre apă.

– Frumos mai e - spuse Olivotto apucând de coadă peştele mort. E un Ophtalmus, Periohtalmus sau Boleophtalmus - peştele zburător. Un răpitor i-a sfârtecat burta şi Limullus l-a tras la umbră să-l lase să putrezească.

– Peşte cu aripi? interveni Pilar. Zboară peste apă şi cântă.

– Ce cântă?

– Cântă ca să-şi sperie duşmanii. Nu-i aşa, senior

profesor? îl întrebă pe Olivotto.

– S-ar putea să şi cânte - spuse italianul. Eu nu l-am auzit. Dar poate că bătaia lui de aripi să semene a cântec.

– Eh... oh... se supără Pilar. Voi râdeţi tot timpul, râdeţi ca dânsul - şi mă arătă pe mine. Acum nu mai avem nici lucruri, nici vapor, nimic şi încă mai glumiţi.

– Dacă vrei, nu mai râde nimeni - spuse italianul, închidem ochii şi plângem. Sau ne... ne... Cum se spune „ne încruntăm” în spanioleşte?

– Habar n-am.

– Ne... uite aşa - şi Olivotto îşi încreţi fruntea şi-şi strânse buzele. Îţi place?

– Nu - se alintă Pilar. Îmi place că râdeţi şi că nu vă pasă de nimic.

– Mie-mi pasă - spuse Danovici. Eu am copii în România. Am copii care mă aşteaptă. Şi mi-am pierdut toate aparatele. Şi nu din vina mea!

– Şi dânsul are copii - am spus, arătându-l pe Piticu. Şi ne-am pierdut cu toţii instrumentele şi cărţile de specialitate. Şi suntem cu toţii aşteptaţi.

– Puţin îmi pasă de instrumentele voastre. Voi aţi vrut să le pierdeţi. Dacă nu pozaţi în eroi azi-noapte eram acum la Mexico.

– Uneori e mai comod să pozezi în erou, decât să laşi să se vadă că tremuri de frică.

– Tremur când îmi place! Acum scoate-mă de aici dacă poţi!

– Terminaţi! se răsti Piticu. Stăpâniţi-vă!

– Totuşi ce facem? întrebă Danovici clocotind. Cum plecăm?

– Spune-i ce am văzut azi, ca să se liniştească.

– O să-i spun - consimţi Piticu. Vino cu mine, Danovici.

Ieşiră împreună, iar Olivotto îşi aşternu zdrenţele cămăşii pe jos şi se culcă învelindu-se cu haina mea.

– Cine l-a lovit? mă întrebă Pilar.

– Nu l-a lovit nimeni.

– Şi tu eşti zgâriat.

– Am mers repede prin pădure. Narincho, unde te duci?

– La Soare. Şi o să rămân acolo, să nu-l mai văd pe laşul ăsta.

– Care laş?

– Senior fotografo. Dacă eram şeful lui, îl alungam de mult. Nici unul din băieţii mei nu se văicăreşte atât.

– De unde ştii că s-a văicărit?

Înţeleg după mutra lui. Carajo. Mujeres.

Ieşi afară bombănind şi Pilar îmi şopti:

– Olivotto doarme. Stai lângă mine şi spune-mi: ce s-a întâmplat?

– Nu s-a întâmplat nimic, Pilar.

– Minţi! Văd după ochii tăi că minţi.

– O să-i închid şi o să-ţi dai seama că spun adevărul.

– Haide, rumano, spune - mă rugă. Mi-e frică. Mi-e tare frică.

Se strânse alături de mine şi bluza ruptă şi mototolită i se desfăcu la piept. Văzu că o privesc şi se acoperi cu

cochetărie, apoi îmi zâmbi, aproape atingându-şi buzele de ale mele.

– Rumano, spune-mi, te rog!

– Nu aici - am spus. O să-l trezim pe Olivotto.

– Atunci, unde?

– Să căutăm altă peşteră.

– Bine. Vino!

Se ridică mlădioasă, rotindu-şi coapsele şi ieşi. Am pornit amândoi alături, pe mal, sărind peste rădăcinile de rhizophore. Piticu şi Danovici nu se vedeau, iar Narincho dormea la umbră cu mâinile sub cap. Simţeam că-mi bate inima gata să-mi spargă pieptul şi că braţele îmi tremurau. Îmi era ruşine de ceilalţi, dar nu mai vedeam pe nimeni în jurul meu afară de Pilar.

– Uite, aici - am spus oprindu-mă în gura unei peşteri mici. Aici - am repetat şi m-am aşezat în pragul spărturii colţuroase.

– Acum îmi spui? întrebă ea şi mă cuprinse după mijloc.

Ochii cafenii îi ardeau şi răsufla cu buzele pline întredeschise.

– Da... o să-ţi spun - am şoptit.

Am sărutat-o şi ea mă cuprinse pe după gât, lăsându-şi umerii goi pe piatra aspră. Avea carnea tare, caldă, cu miros de ierburi de mare, şi lumina se sparse în jurul nostru şi n-am mai văzut nimic altceva decât ochii ei umezi şi gura larg deschisă, încremenită într-un strigăt mut.

... Apoi am rămas nemişcat şi din lumină neagră şi

fierbinte care se retrăgea apăru urechea ei străbătută de vinişoare şi cercelul de argint. Respirăm amândoi foarte încet pentru a nu ne tulbura unul pe altul şi Soarele ne ardea nemilos.

– Departe... departe... departe - şopti Pilar, aproape neauzit.

– Pilar - am şoptit. Pilar.

– Departe... ai venit... de departe... departe, îmi ridică obrazul în aşa fel, ca să ne privim ochi în ochi şi buzele ei roşii, umede, se destinseră într-un zâmbet.

– De departe - şopti din nou, alintându-mă. De departe... Aici în Marea Caraibilor... Am văzut... Am ştiut de la început... Aşa trebuia să fie.

I-am mângâiat părul negru-albăstriu fără să vorbesc şi i-am acoperit şi ei gura cu palma, dar ea mă împinse deoparte şi se ridică, iar părul negru şi lung i se revărsă pe umeri. Stătea acum lângă mine, goală şi brună, şi privea marea ce se rostogolea la picioarele noastre.

M-am ridicat şi eu şi m-am aplecat să o sărut, dar se feri, cutremurându-se.

– Nu! spuse rugător. Dacă mă săruţi înseamnă să mai rămânem aici.

– Rămânem, Pilar.

– Şi ceilalţi?

– Nu ne aşteaptă nimeni.

– Nu e frumos. Să mergem înapoi.

– Bine.

– Te-ai supărat?

– Nu. Dacă tu vrei să ne întoarcem ...

Se lipi de mine, strângându-mă în braţe şi mi-am dat seama că nu mai simţisem niciodată pe nimeni cu tot corpul ca pe dânsa. Se lipise de mine şi nu puteam să mă desprind de ea.

– Nu fi supărat pe mine - susură. Sărută-mă. Am sărutat-o.

– Nu aşa! Mă certă. Ţi-am spus că nu aşa! Şi acum întoarce-te să mă îmbrac.

M-am întors cu spatele la ea, privind valurile ce se spărgeau pe nisip. Până departe totul strălucea scăldat în lumina Soarelui şi mă gândeam că poţi rămâne luni de zile pe un ţărm pustiu, dacă eşti împreună cu cineva care-ţi place.

– Gata! spuse Pilar. E voie.

Bluza neagră era din nou întinsă pe sânii ei mari şi fusta îi strângea talia subţire.

– Sunt frumoasă, rumano?

– Foarte frumoasă.

– Nu te mai uita aşa la mine!

– De ce? Nu e politicos?

– Nu, nu! spuse înfiorându-se. Dar e ca şi cum m-ai săruta. Să mergem la prietenii tăi. Mi-e foarte ruşine.

– De ce?

– Că am venit aici cu tine. Dar îmi era frică,

– Frică ?

– Da. Îmi era frică. Totul în jur e misterios şi plin de animale urâte. Şi voiam să mă ia cineva în braţe, să mă

ducă departe.

– De ce nu l-ai ales pe Olivotto?

– Eşti gelos?

– Deloc.

– Te-am ales pe tine fiindcă îmi placi. Eşti un motan slab şi cald. Ajunge atât?

– Ajunge.

– Prostule!

– ...?

– Eşti un prost. Toţi bărbaţii sunteţi nişte proşti. Şi toţi sunteţi la fel în toată lumea. Nu înţelegeţi nimic.

– Pilar...

– Da, la fel în toată lumea. Haide, acum ţine-mă de mână. Şi spune-mi, unde aţi fost dimineaţă? Ce s-a întâmplat?

– Nu s-a întâmplat nimic Dar nu ne dăm seama unde am ajuns.

– Şi de ce nu plecăm după ajutor? Trebuie să fie oameni pe aici.

– Ne-am gândit că e mai bine să ne caute ei, altfel ar putea crede că am venit să-i spionăm şi..

– Dar mâncarea?! De unde aţi căpătat mâncarea?

– De la o... de la un... ăsta... unde se ţine mâncarea. Era uşa spartă şi am furat câteva borcane.

– Voi toţi ştiţi ce s-a întâmplat, numai mie şi lui Narincho nu vreţi să ne spuneţi. Cine l-a biciuit pe Olivotto?

– Nu l-a biciuit nimeni. Am dat peste nişte şerpi şi unul s-a înfăşurat în jurul lui şi l-a strâns.

– Oh... Santa Luiza! Groaznic! Şi mâncarea?

– Am găsit-o într-o baracă părăsită.

– Bine. Mai bine să nu spui. Şi aşa mi-e frică. Şi mai vine şi noaptea.

– Poate să vină. Acum suntem doi. Noi doi.

– Să nu uiţi până se întunecă! Haide!

Mă luă de mână şi urcarăm pintenul de stâncă ce ne despărţea de peştera unde-i lăsasem pe ceilalţi. În stânga noastră se îngrămădeau creste pietroase între care vânturile grămădiseră pământ albicios şi uscat. O vegetaţie pitică de cactacee creştea între faldurile de piatră şi pe alocuri se ridicau pâlcuri de copaci solzoşi. În dreapta noastră era marea acoperită de sargasse şi ţărmul verde întunecat, mustind de viaţă.

– E frumos! spuse Pilar. Dar mi-e frică. Presimt că n-am ajuns în Haiti, ci undeva în Bahamas. Şi Bahamas sunt foarte rele. Nimeni nu poate să răzbată până aici, prin sargasse, ca să ne găsească.

– De ce ţi-e frică? Uite, cineva se joacă, acolo.

– Oh... Să ne dăm jos repede!

Am coborât sărind din piatră în piatră cu toate că aş fi vrut să rămân pe loc, spre a vedea de aproape oglinzile acelea bizare ce reapăruseră. Scânteiau la fel ca în urmă cu două zile şi unduiau asemeni unui şarpe. Am mai apucat să observ că grupul de copii se îndreaptă spre noi şi m-am ghemuit alături de Pilar în spatele unei lespezi de piatră. Se auziră apoi paşi tropăind pe creastă, cu o repeziciune de necrezut. Hârşâiau şi bocăneau şi, ajungând în apropierea

noastră, se opriră. O voce groasă bărbătească strigă ceva într-o spaniolă stricată şi-i răspunse o alta, mai subţire, furioasă Mi s-a părut că primul înjură şi că al doilea caută să-l potolească, dar vorbeau prea repede pentru a le putea deosebi cuvintele. Apoi vocea subţire pronunţă un nume pe care-l ştiam din mitologie:

– Endymion.

Strigă de mai multe ori la rând numele de Endymion, nazal şi parcă psalmodiind, în vreme ce baritonul înjura gros şi cu poftă.

– S-a stricat - spuse apoi vocea subţire. S-a dus dracului. L-ai montat ca o cizmă spartă.

– Era prost din capul locului - mormăi celălalt şi înjură din nou. Receptorii ăştia sunt buni de dat la peşti. Când ne mai aduc aşa ceva, o să îi arunc în cap.

– Endymion! Chemă, poruncitor, tenorul. En-dyyymiion!

– Mai cu putere! ricană celălalt batjocoritor.

– Endymiion! Eeei... oh... eee... iii... iii. Chiui subţire, din adâncul pieptului, ţistui, gunguri şi chiar chiţăi.

– Latră! hohoti celălalt. Hău, hău, hău. Haide, apasă-l pe ureche.

Se auzi un zbârnâit puternic de sirenă ce trecu de la notele joase la cele subţiri, atât de ascuţite, că-ţi sfredeleau timpanul, apoi se făcu linişte.

– Ţi-am spus să nu te mai joci! tună baritonul. Ce prostie mai e şi asta! Crezi că am timpane de schimb? Iar o să mă doară capul câteva zile!

– Daţi-vă puţin înapoi! spuse tenorul. Acolo poate să vă lovească.

– Cârpăceală - mormăi baritonul. Habar n-are de diftongi.

– O să-i înveţe, senior.

– O să-i înveţe?! Când?! Poate într-un an! Haide, latră puţin..

– Ptiou, ciou.. hrhr... mieună celălalt. Ptiou... ciou...

– Mizerabil! gemu bartionul. Încă o dată.

– Ptiou, ciou...

– Ce fac acolo? întrebă Pilar tremurând. De ce se ceartă?

– Se joacă. Sau sunt puţin nebuni. Stai, o să încerc să văd ce fac. Rămâi aici.

M-am căţărat câţiva metri la adăpostul unor rădăcini de rhizophora şi am văzut legănându-se pe muchia stâncii un soi de coasă cu dinţi din cupru. Mi-am închipuit că maimuţa e sus împreună cu oamenii care vor s-o înveţe să conducă un tip nou de utilaj. Dar de ce nu făceau operaţia asta chiar ei ? Excavau oare o rocă nocivă? Se temeau de emanaţii gazoase, de deşeuri radioactive? Ţipetele şi chiţcăiturile îmi aminteau comenzile guturale ale dresorului în noaptea naufragiului şi scâncetele maimuţei îmbrăcate. Dar dresorul imita parcă mai bine „graiul” animalelor decât cei doi pe care nu-i vedeam.

Cleştele îşi opri oscilarea şi coborî purtat de un braţ segmentat care tremura.

– E oarbă! Oarbă! Tună baritonul. S-o ducem acasă.

– Nu înţeleg de ce nu se mai poate orienta.

– Fiindcă e sătulă!

– Ooo! îl ironiza celălalt. Vă înşelaţi amarnic, senior, nu e niciodată sătulă.

– Atunci de ce a înţepenit?

Urmară câteva clipe de linişte, apoi tenorul spuse, înfiorat:

– A blocat-o !

– A blocat-o?! Eşti aici, lângă ea, şi cineva a blocat-o de la distanţa! Lucrezi direct pe comenzi şi Tormez îşi bate joc de dumneata din adâncul junglei ! În locul dumitale, senior, m-aş apuca de altă meserie.

– Magia lui Karait - îngână tenorul.

– Prostii! Magia ignoranţei! Haide, urcă-i-l sus între aripi şi să mergem!

– E aproape mort.

– O să-şi revină. Băiatul o să ne urmeze. Arde-i una peste bot, să ştie ce-l aşteaptă.

Răsună o lovitură înfundată urmată de un răcnet.

– Te ucid! Carajo! Fiu de căţea! Ooooh...

Se auzi o bubuitură şi gâfâielile şuierătoare ale unor oameni ce se băteau.

– Lasă-l! porunci baritonul.

– M-a muşcat până la os, senior - gemu celălalt. Desează te ucid, carajo. O să-ţi smulgă carnea bucată cu bucată şi o să-ţi sugă sângele!

– Ajunge! porunci baritonul. Întăriţi prea mult animalul. A început să-şi desfacă ghearele.

– Să-l căsăpească! şuieră tenorul.

– Nu acum! strigă furios celălalt. Avem nevoie de el întreg. Haide, ridică-te şi vino după noi.

Câteva clipe se aşternu liniştea. Auzeam clipocitul valurilor şi foşnetul rhizophorelor de pe ţărm. Apoi cel cu vocea subţire icni:

- Nu vrea să se ridice, porcul.

– Pîrleşte-i puţin pielea!

– O să miroasă. Şi mirosul o înfurie.

– Ei, fă atunci altceva, ce vrei, dar nu te mai holba la mine!

– O să-l găuresc puţin - mormăi celălalt. Na, dacă nu vrei să te ridici!

– Şi sângele miroasă - spuse speriat baritonul. Uite-o, tremură, i se desfac maxilarele.

– Chiouu, Chia-chia-chia - chiţăi cel cu vocea subţire - ptciouuu... ptciouuu... Santa Luiza, e prea excitată... tremură.

– Contactul! zbieră cel cu vocea groasă. Repede.

Un zbârnâit scurt, metalic, răsună. Şi se stinse numaidecât, apoi un fluierat lung, ascuţit.

– Gha-Gha-Gha - horcăi înfiorător cineva. Horcăitul se înecă într-un geamăt de agonie şi de sus se prăvăli deasupra mea un corp greu, strivindu-se de pietre.

– Seniooor - zbieră vocea subţire - Santa Luizaaa! Seniooor! Bestie spurcată... Ptôioouu... ptcioouu... ptciouuu...

Coasa cu dinţii de cupru ce dispăruse o vreme

reapăru bălăbănindu-se deasupra colţilor de granit. Părea să caute ceva la capătul braţului ce se lungea şi se scurtă. Era străbătută de un tremur continuu ca un transformator de mare putere şi asemeni acestuia emitea un bâzâit nazal. Ciocăni pietrele una câte una şi se retrase.

– Chia-chia-chia-chia! plescăi omul de sus. Zbârnâitul se auzi din nou, apoi un hâşcăit.

– Chia-chia - chia-chia! chemă vocea, de astă dată mai departe. Chia-chia-chia... ptciouuu.

Zgomotele se îndepărtară şi se şterseră. Am rămas nemişcat încă cel puţin un sfert de oră, apoi, târându-mă, m-am apropiat de corpul ce se prăvălise de sus. Era al unui bărbat musculos, numai în pantaloni scurţi, cachi, ţinând în mâna stingă un binoclu. În cădere îşi zdrobise capul şi braţul drept. Dar pe umărul drept se vedea încă o urmă oribilă - un lanţ de răni adânci, ce se prelungeau până pe gât - ca şi cum ar fi fost făcute de o şenilă cu ţepi. Iar pe piept, dintr-o încâlcitură de tatuaje albăstrii se desprindea un cap de bufniţă, cu ciocul puţin prea lung.

*

* *

– De ce-ai stat atâta acolo sus? mă întrebă Pilar. Cine a ţipat?

– Nişte derbedei. S-au certat şi s-au bătut. Mă apucă de mână, tremurând.

– Mi-e tare frică, rumano! Ţi-e frică şi ţie, spune?

– Da. Mi-e frică. Ar putea să mă amendeze. Inima îmi bătea dogit şi dureros, dar nu voiam ca Pilar să observe că

mi-e teamă. Din ce în ce însă, mă cuprindea groaza, o groază difuză, asemeni celei din copilărie când, rămas singur, în semiobscuritate, vedeam umbrele jucând pe plafon. Simţeam aceeaşi ameninţare ascunsă, ocultă, din partea unor figuri de coşmar ce abia aşteptau să se prăvălească asupra noastră, mugind şi lătrând.

– De ce taci - întrebă Pilar. Eşti alb la faţă. Ţi-e rău?

– Nu. Să ne întoarcem la ceilalţi... Stai!... încă nu te ridica!

Cu pântecele aproape lipit de stânca ne-am târât spre peşteră şi am intrat înăuntru orbecăind. Italianul continua să doarmă, adăpostit de un fald de piatră. L-am trezit punându-i mâna pe umărul sănătos. A sărit în sus scuturându-se îngreţoşat:

– Ce... ce e?... De ce?.. De ce?

– Noi suntem - l-am liniştit. Unde s-au dus ceilalţi?

– Voi?... Şi ceilalţi?... Ptiu... Continui să visez. Am visat numai gândaci... Gândaci şi şerpi şi alte porcării care se târau pe lângă mine... Voi aţi strigat înainte?

– Nu.

– A strigat cineva, tare. Credeam că e unul dintre voi. Sau am visat şi asta?...

– Poate că ai visat. Unde sunt băieţii?

– Băieţii... ?!

– Piticu şi Danovici.

– Habar n-am.

– Au plecat să se plimbe acum jumătate de oră.

– N-aţi fost împreună?

– Nu... Ce idioţenie... Unde au dispărut?

Italianul se scutură ca un câine ud, îşi frecă ochii cu palmele şi rămase nemişcat, privind în gol.

– De obicei uit visele - spuse. Bărbaţii uită visele totdeauna. Numai femeile şi le amintesc şi încă bine, cu toate amănuntele... Dar acum îmi amintesc totul... E o prostie, nu? Numai crustaceii ăştia idioţi sunt de vină. I-am visat dând târcoale pe aici, hârșâind şi pipăind totul cu antenele.. Era unul mare cât un bou care l-a înşfăcat pe Piticu şi a fugit cu el.. Piticu a ţipat şi Danovici a luat-o la goană şi s-a ascuns. Voiam să mă ascund şi eu, dar nu puteam şi bestia mă căuta pipăind cu antenele... Când ai pus mâna pe mine, tocmai mă găsise... Ptiu!...

Îşi ştergea sudoarea care-i şiroia pe faţă şi pe piept şi înjură apăsat, ţărăneşte.

– Hârşiitul pe care l-ai auzit prin somn, acum, a existat chiar. Au trecut pe aci cu un soi de maşină de tăiat piatră cum n-am mai văzut. Avea un cleşte mare, dinţat, şi un braţ foarte lung şi cred că înainta păşind.

– Cum, „crezi”?! N-ai văzut-o?!

– I-am văzut doar cleştele.

– Şi oamenii care o conduceau?!

– I-am auzit doar. Mi s-a părut că maşina e condusă de maimuţa de azi-dimineaţă pe care ei o instruiesc.

– Eşti nebun. De ce te-ai ascuns atunci?! De ce n-ai vorbit cu ei?!

– Pentru că până la urmă s-au bătut şi au fugit! Şi pentru că ni s-a trimis vorbă să nu ne arătăm.

– Doar n-o să pierim aici ca nişte câini! strigă italianul sărind în picioare. Puţin îmi pasă de ordinele primite! Capul mă doare să-mi plesnească şi umărul mi se cangrenează! Na, uite-l!

Îşi desfăcu pansamentul şi-mi arătă deltoidul învineţit, sfârtecat de o rană urâtă, roşie.

– Asta e! ţipă. În câteva ore cangrena e gata! Bestia aia m-a otrăvit. Simt cum mă arde prin tot corpul. Şi sub braţ ganglionii se umflă. Nu mai stau o clipă! La revedere!

Se îndreptă spre ieşire, dar îl oprii, apucându-l de braţul sănătos.

– Unde te duci?

– Dă-mi drumul!

– Nici nu mă gândesc. Aşteaptă să se întoarcă băieţii.

– Nu aştept de loc. Dă-mi drumul îţi spun!

Obrajii i se înroşiseră din cauza febrei şi sub ochi avea cearcăne mari, vinete.

– Să plecăm cu toţii atunci. Venim şi noi cu tine!

– N-am nevoie de nimeni. E destul dacă riscă unul.

Mă dădu deoparte, împingându-mă cu putere, şi se năpusti spre ieşire, dar Pilar îi bară drumul.

– Lasă-mă! strigă Olivotto, descumpănit. Trebuie să mă duc. Singur. Altfel...

Se opri din vorbă căci răsună un chiot ascuţit şi cineva trecu sărind prin faţa peşterii.

Pilar se ghemui în spatele italianului şi, instinctiv, ne aplecarăm cu toţii. Inima porni să-mi bată din nou, năvalnic, şi luând o piatră de pe jos am ridicat-o deasupra capului.

– Nu îndrăznesc să intre - şopti italianul.

– Mono - murmură Pilar.

– Maimuţa?!

– Si. Si. Mono. Maimuza.

M-am destins brusc, încercând un adânc sentiment de recunoştinţă pentru animalul care ne apăra. Tupilându-mă pe lângă perete, am îndrăznit să scot capul afară şi să privesc. Chiar sub nasul meu, între muchiile de piatră, erau aşezate două pistoale-mitralieră, o lădiţă neagră şi un soi de baston argintiu, lătăreţ, legat de un manşon buretos. Deasupra lor pe o foaie de hârtie cineva scrisese cu litere de tipar în spanioleşte:

„Maimuţa vă va arăta drumul”.

Mi-am ridicat privirea şi am dat cu ochii de animalul care mă urmărea şezând pe una din rădăcinile de avicenia. Purta aceeaşi pălărie cu boruri mari, pleoştită, şi ronţăia o langustă pe care o scosese din apă. De braţul drept îi atârna, prins de un manşon buretos, un baston argintiu asemeni celui din faţa mea.

Am ridicat pistoalele rând pe rând, apoi am deschis lădiţa - era plină cu gloanţe. Mi-am trecut braţul prin manşonul pe care l-am fixat deasupra cotului - aşa cum îl purta şi maimuţa - şi căutând să-mi stăpânesc tremurul vocii am întrebat:

– Unde mergem ?

– Mergem - spuse maimuţa aproape lătrând. Ceilalţi acolo. Mergem acasă.

Se apropie de mine, călcând stângaci pe picioarele

crăcănate şi neîncetând să morfolească între buzele pieloase coada langustei Mă privea cu simpatie şi obrajii acoperiţi de fire rare şi lungi i se mişcau repede, ca la bătrâni.

– Mergem - spuse din nou împroşcând silabele şi hăpăind. Mergem acasă. Ceilalţi acolo.

M-am întors spre gura peşterii şi i-am chemat pe cei dinăuntru. I-am strigat lui Pilar să nu se sperie pentru că avem de-a face cu un animal dresat şi, în aceeaşi clipă, m-am gândit că poate cuvântul „animal” nu e cel mai potrivit. Dar maimuţa nu arăta să fi fost jignită şi continua să-şi mişte obrajii şi să-şi sugă dinţii plescăind,

Pilar apăru cu figura albită şi rigidă, ca o mască. Maimuţa vorbitoare era prea mult pentru ea. Privea animalul cu ochii larg deschişi şi buzele i se mişcau repede şoptind o rugăciune. Am luat-o pe după umeri, dar a rămas încordată, cu muşchii feţei întinşi, abia stăpânindu-şi plânsul.

– Mergem - am spus. Mergem acasă. Maimuţa porni înaintea noastră sărind din creangă în creangă şi oprindu-se numai pentru a ne aştepta, iar noi o urmam cărând pistoalele şi lădiţa cu cartuşe.

– Dar ceilalţi? întrebă italianul.

– Ceilalţi sunt acum la adăpost. Aşa spune maimuţa. Ai tras vreodată cu pistolul automat?

– Pe front, în Tatra. Vezi cum îl ţii. Nu mai umbla cu degetul pe trăgaci. Tu ai mai tras?

– Niciodată.. Dar o să mă descurc.

– Şi bastonul ăsta?!

– Nu ştiu.

Un rac negricios cu coada sabie se târa în faţa noastră Era scârbos şi m-a cuprins o furie cumplită ca şi cum tot ce ni se întâmpla de douăsprezece ore se datora picioarelor lui negre şi păroase şi cleştilor pe care şi-i bălăbănea înaintea botului. Am ridicat bastonul să-l strivesc, dar m-am răzgândit, şi l-am dat deoparte. Racul se înconvoie şi rămase nemişcat, ca trăsnit.

– O face pe mortul - am spus.

Italianul se aplecă şi-l întoarse, ciocănindu-i abdomenul.

– E mort - spuse.

– Abia l-am atins.

Olivotto luă jivina în palmă, îi răsuci capul şi-i îndoi rând pe rând picioarele şi coadă.

– I-ai distrus centrii nervoşi - spuse. Drăcia asta curentează.

Mi-am lipit de piele bastonul metalic, apoi de buze, dar nu simţeam urma nici celui mai slab curent. Maimuţa chicoti deodată şi agitându-şi bastonul ce-i spânzura de mână lătră:

– Mort. Vrei mort? Mort bun - nu muşcă.

– Sub centrii nervoşi! exclamă Olivotto. Nu... E de necrezut!... încearcă din nou!

Am atins câţiva uca ce se târau spre apă şi încremeniră cu toţii.

– Rău! latră maimuţa. Rău mort! Nu place - mort!

Place - viu!

– Ce bâiguie acolo ? întrebă italianul.

– Dacă nu-ţi place e mort - am spus. Dacă *nu-ţi place*!

– Biocurenţi - murmură italianul. Inhibare prin biocurenţi! Perna fixată de braţ e un amplificator şi un selector de biocurenţi...

– Mort! lătră maimuţa văzându-l că examinează bastonul. Mort vrei? Mort. Mort bun - nu muşcă.

– Nu muşcă, drac păros - dar cum faci?... Cum comanzi tu descărcarea? Ai? În subcentrii tăi sclipeşte ceva când vezi duşmanul?... Şi e o cantitate formidabilă de energie acolo!... Ia spune? Eşti domnişoară sau băiat? Senior o seniora?

– Muchacho - spuse Pilar.

– Cunoşti după pantaloni?

– Nu. După ţinută. E un domn adevărat.

– Jos! lătră maimuţa. Jos! Duşman ! Jos !

Ne aruncarăm pe burtă. Nu se auzea decât murmurul valurilor, monoton ca torsul unei pisici.

– Kan - grohăi maimuţa, ridicându-se. Kan. Bun. Kan. Mergem.

O creangă trosni în preajma noastră. Crustaceii ce foşgăiau ca furnicile fugiră pe lângă mine, urcându-se unii peste alţii şi lianele ce spânzurau pe avicenii pendulară.

– Kan - grohăi din nou maimuţa enervată. Mergem. Acasă.

Crengile trosniră mai tare şi peste mirosul sărat al apei şi al plantelor putrede se suprapuse un altul, puturos,

iute.

– Kan! ţipă maimuţa zguduindu-mă să mă ridice. Mergem.

– El tigre! strigă Pilar.

Tigrul de Bengal apăruse în dreapta şi deasupra mea - uriaş, lăbos, bătând frunzişul cu coada. Ochii săi galbeni sticleau şi respira repede şi fierbinte cu botul căscat. Un val de căldură îmi umplu pieptul şi ochii mi se umeziră de emoţie. Dresorul era pe insulă! Maimuţa era a lui şi tigrul tot al lui şi-i trimisese să ne apere. Nici ghearele, nici colţii felinei nu mă înspăimântau căci erau în puterea altcuiva, a acelui om bizar care devenise protectorul nostru.

– Kan! Mergem! lătră rugător maimuţa. M-am ridicat şi am tras-o după mine şi pe Pilar care nu se putea ţine pe picioare, paralizată de prezenţa tigrului.

– Porunceşte-i să se ducă mai încolo - i-am spus maimuţei. Kan să plece mai departe.

– Ooh... oo... ia... nah, şuieră maimuţa. Tigrul îşi scutură capul şi rămase pe loc

– Nu! spuse maimuţa tuşind. Nu. Kan stă. Kan supărat. Mergem.

– Să mergem! am spus. Băieţii trebuie să fie îngrijoraţi din pricina noastră.

Am pornit mai departe, înşiruindu-ne în spatele maimuţei. Tigrul păşea maiestuos şi leneş în frunte, sforăind.

– Oooh... oie... nah! făcu maimuţa. Tigrul ciuli urechile.

– Jos! Duşman! Jos! ordonă maimuţa şi-şi ridică bastonul argintiu.

Am căzut aproape toţi trei în genunchi şi am înălţat pistolul-mitralieră o dată cu italianul. Nu auzeam decât cârâitul păsărilor şi murmurul apei, dar tigrul se lăsă pe partea dinapoi a corpului, ca o masă de muşchi elastici învelită în blană, şi ţâşni înainte. Reveni aproape numaidecât ţinând în bot o zdreanţă căreia îi dădu drumul la picioarele noastre.

– Mort. Duşman mort - grohăi maimuţa. Mergem!

Am ridicat zdreanţă de pe jos. Era haina lui Piticu!

– El medico ! ţipă plângător Pilar.

– Piticu ' gemu Olivotto.

Maimuţa mă împinse furioasă grohăind.

– Mergem acasă. Acasă. Stăpân zice: acasă.

– Prieten - am spus arătându-i haina. Nu duşman. Prieten. Bun.. Prieten.

– Acasă! lătră maimuţa. Acasă !

– Bun - am strigat. Bun! Prieten! Aici! Caută!

M-am năpustit împreună cu Olivotto răscolind tufişurile şi maimuţa ne urma. Ne-am târât sub rădăcinile rhizophorelor, prin mâl, am răscolit perdelele de liane, dar n-am găsit nici o urmă.

– Acolo! grohăi maimuţa arătând în direcţia în care mersesem până atunci. Acolo! Acasă!

Apucă haina, scuturându-mi-o sub nas, ca să înţeleg.

– Asta acolo! Asta acasă.

– Mort?! am întrebat.

– Nu! lătră ascuţit. Nu! Duşman.. prins! Duşman! Prieten nu mort! Acolo! Mergem! Acasă!

– Haina e curată - am îngânat. N-are urme de sânge înseamnă că sunt vii. Toţi trei. Şi animalul arată că sunt acolo...

Olivotto nu răspunse. Cutele obrazului i se adânciseră ca două cicatrice şi abia se mai ţinea pe picioare, strângându-şi la piept braţul rănit. Alături de el, Pilar înainta biciuită peste obraz de crengile pe care nu mai avea putere să le dea deoparte. Iar maimuţa ne mâna într-un ritm din ce în ce mai rapid, sărind din cracă în cracă şi scheunând porunci tigrului.

Merserăm astfel vreme de o oră, sau mai mult, printre trunchiurile păroase, ocolind mici ochiuri de apă, abia desfundându-ne picioarele din solul milos. Papagali mici, verzi, ne însoţeau certându-se şi crustaceii ţâşneau de sub tălpile noastre ca nişte gândaci. Era cald, înăbuşitor de cald. Sudoarea ne şiroia pe faţă şi respiram greu, cu gurile larg deschise. Respiram şuierător, împiedicându-ne mereu, căci pădurea cobora într-o pantă lină şi nu mai aveam putere să ne stăpânim picioarele care o porneau singure înainte. Pilar, despletită, cu bluză sfâşiată, cădea mereu, însângerându-se. Se ridica şi pornea mai departe, zâmbind, însă umerii i se încovoiaseră şi mâinile i se bălăbăneau neputincioase. Mergeam mereu, ameţiţi de jocul umbrelor şi de mirosurile algelor putrede: mergeam şi mă gândeam la Piticu, fără durere, prea istovit ca să-l mai pot plânge şi blestemându-mi corpul care se împleticea neputincios

printre arbori. Trecuse o oră sau poate două, sau mai multe, şi noi continuăm să alergăm cu paşi mărunţi, neregulaţi, sărind peste rădăcinile cafenii, strecurându-ne pe sub ele şi clefăind prin pământul nisipos care ne sugea picioarele.

– Sus, sus ! lătră maimuţa, urcând o pantă ce se ivise în stânga noastră.

Tigrul sări alături de ea şi ne căţărarăm şi noi câţiva metri, făcând un efort îngrozitor. Olivotto însă nu voi să ne urmeze. El continua să înainteze rămânând în apropierea ţărmului.

– Sus ! Sus! ţipă maimuţa înfuriată Sus! Pericol ! Sus!

Italianul nu răspunse - cred că nici nu auzea - copleşit de oboseală şi durere.

– Sus! grohăi maimuţa zbârlindu-se. Oie…nah... ieo.

Tigrul sări fără zgomot în apropierea italianului şi-l împinse spre noi. Credeam că Olivotto o să încremenească de frică, dar el trânti un pumn în ţeasta tigrului şi urlă

– Caravarechio! Caravarechio!

Întoarse spre mine o figură descompusă - cu ochii holbaţi, cu gura rânjita şi plină de spume şt mă ţinti cu pistolul-mitralieră. Dacă Pilar nu m-ar fi dărâmat la pământ, dintr-o lovitură, rafala m-ar fi tăiat în două.

– Olivotto! am şuierat. Lasă pistolul!

Italianul scoase un răcnet fioros şi se năpusti spre mine. Nu mă ajunse însă căci maimuţa îi sări în cale lovindu-l uşor cu bastonul pe care-l avea legat de braţ. Avântul italianului fu curmat brusc şi el rămase pe loc,

încovoiat, cu maxilarele strânse.

Privindu-l simţii cum mă cuprinde o furie oarbă, de nestăpânit. Fusese gata să mă ucidă dându-şi frâu liber nervilor, italianul acesta pe care-l iubeam că pe fratele meu! Nu, asta nu trebuia iertat! Îi tolerasem prea mult de când atinsesem ţărmul. Şi glumele în doi peri, şi aerul său dispreţuitor, şi felul în care îşi etala muşchii. La urma urmei, de treizeci de ore ne chinuiam ca nişte câini, urmăriţi de un duşman nevăzut şi apăraţi de stihiile dezlănţuite de către două animale. De ce trebuia oare să mă apăr şi de prietenul meu, pe care rănile şi oboseala îl transformaseră într-o fiară? Privindu-l înţelegeam parcă pentru prima oară cât de mult îi urăsc sprâncenele negre, prea groase, nasul lătăreţ şi buzele cărnoase, greţoase în senzualitatea lor. Era de nesuportat gândul că aveam să rămânem împreună şi doream din toată fiinţa să-l văd prăbuşindu-se şi murind sub ochii mei. Clocotind de ură, am luat-o pe Pilar de braţ.

– Să mergem! am hârâit înghiţind o gură de aer fierbinte şi dulceag. Dar bestia asta să nu mai vină cu noi. Dacă ne urmează îl ucid.

Pilar se trase înapoi, rânjind cu răutate. Era plină de venin, iar italianul îi zâmbi.

– Luaţi-o înainte! am spus ridicând arma. Imediat !

Nu se mişcară şi atunci am tras piedica. Faţa îmi ardea sub sudoarea fierbinte şi sângele mi se zbătea în tâmple.

– Daţi-i drumul! am urlat. Vă curăţ pe toţi. Mişcaţi-vă, bestiilor! Şi tu animalule, mişcă-te !

Mă priveau cu toţii chicotind şi schelălăind - oamenii şi animalele - şi simţeam că pistolul se va descărca singur, nimicindu-i. Am ridicat ţeava ochind inima lui Pilar şi în clipa aceea maimuţa ţâşni spre mine şi se făcu frig şi întuneric.

*

* *

Eram culcat pe un pat tare şi rece, iar deasupra mea sclipeau stelele şi cornul subţire al Lunii. Cineva citea încet dintr-o carte, cântând parcă, şi liniştea curgea de jur împrejur ca o apă uşoară. Eram acasă - poate chiar în curtea din spatele casei - pe vechiul pat de scânduri, şi aşteptam să se facă ziuă. Ceilalţi nu se treziseră - nici măcar câinele - şi buruienile înalte foşneau, iar greierii târâiau de zor. Era atât de bine să dormi în fundul curţii şi-mi era ciudă pe motanul ce sforăia tot căţărându-se pe pieptul meu. L-aş fi alungat, dar braţele îmi erau grele de somn şi picioarele îmi erau grele şi nu voiam să mă mişc pentru a nu-mi speria somnul. Prin pleoapele închise vedeam cerul înalt şi albastru, mai albastru decât cerul copilăriei - un cer înalt boltit, acoperit de stele strălucitoare pe care nu le cunoşteam. Cineva se jucase schimbând cerul cunoscut cu un altul pe care-l ştiam din cărţi şi care se deschidea mai spre sud, în apropierea ecuatorului.

Asta însemna că visez şi-mi plăcea visul, dar motanul sforăia prea tare şi putea să mă trezească. De aceea l-am împins încetişor deoparte şi el sări jos, speriind găinile care începură să cârâie. Câinele se deşteptă şi el şi latră, ţopăind în jurul patului. Şi apoi se înverşunară cu toţii -

motanul, găinile, câinele - fugărindu-se şi zgâriind pământul cu ghearele. Supărat m-am întors pe o parte, numai cu trunchiul, pentru că pe picioare mă apăsa o plapumă grea, şi am ţistuit ca să se facă linişte.

– S-a trezit - mormăi atunci tata.

Îmi puse o mână pe frunte şi apropie de obrazul meu un lampion tăiat într-un pepene. Era un lampion mare, închipuind un cap de animal căruia lumina îi izvora prin ochi.

– Nuuu - m-am rugat. Nuu.

Nu voiam să mă trezească, dar tatii îi era teamă că o să răcesc dormind sub cerul liber.

– Îndată o să mişte şi picioarele – spuse.

Era caraghios: tata vorbea spanioleşte. Totdeauna se juca aşa cu noi, ba vorbea greceşte, ba idiş, ba bulgăreşte - aşa cum se vorbea în port, unde se amestecau toate naţiile. Dar spanioleşte nu-l auzisem vorbind niciodată. Şi mama îi răspunse la fel, cu un accent sud-american.

– E speriat pentru că nu poate să se mişte !

– Ţi se pare - spuse tata. Acum îşi aminteşte fel de fel de întâmplări din vremea copilăriei şi crede că noi suntem prietenii sau părinţii lui.

Era nemaipomenit de nostim tata. Se juca cu lampionul ascunzându-şi faţa şi deodată mi-am dat seama că ţin pleoapele închise. Va să zică de asta credeau că dorm! Am deschis pleoapele, dar dedesubt aveam alte pleoape, ca pisicile! Le-am deschis şi pe acestea şi au mai rămas unele subţiri, cu vinişoare multe şi când le-am ridicat

am înţeles că mai am un rând de pleoape..

– Săracul! plânse mama. Cum se chinuie!

Atunci tata se milostivi şi-mi ridică o pleoapă cu degetul, ascunzând felinarul de pepene. Cu ochiul deschis vedeam acum mai prost decât înainte şi nu puteam deosebi nimic pe cerul negru şi fumegos.

– Aude? întrebă mama.

– Da - răspunse tata. Aude totul, dar înţelege pe dos.

– Plânge! se sperie mama.

– Plânge pe dracu! se supără tata. Acum e mai vesel ca niciodată. Ridică-i puţin capul. Mai sus. Aşa.

Mă mângâie pe creştet şi-mi lipi o bucăţică de gheaţă pe ceafă. Apa tulbure în care pluteau imaginile se strânse şi se scurse în pământ, lângă mine. Deasupra mea era aplecat chipul arămiu al lui Pilar şi am întins mâna atingându-i obrazul. Apoi, alături de figura ei apăru o altă figură negricioasă, cu ochi enormi, cu nasul lung, cu bărbia ascuţită şi obrajii supţi. Era dresorul şi pe frunte îi strălucea un cerc metalic, gălbui, de care atârnau două fire.

– S-a trezit - spuse dresorul şi în glasul lui mai pâlpâi o dată, pentru o clipă, vocea tatii. Poţi să te mişti? întrebă.

– Da, senior.

– Foarte bine. Rămâi liniştit încă puţin. Ai înghiţit o doză bună de gaz psihochimic şi urmările se resimt. Răspunde fără să-ţi legeni capul. Orice mişcare îţi va provoca dureri mari. Şi acum, spune-mi, ştii că ai fost gazat?

– Nu.

– Ai vrut să-ţi ucizi prietenul, îţi aminteşti?

– Prietenul?!

– Ştii unde te afli?

– Eu..

– Nu ! Ţine-ţi capul pe loc. Aşa. Pilar, spune-i ce a vrut să facă.

– Mai târziu - spuse Pilar.

– Acum! Acum ca să-i întărim reflexul abia apărut!

– Ai vrut.. şovăi Pilar. Ai vrut să-l împuşti pe Olivetto. În pădure. Ai ridicat pistolul la el. Şi el a tras în tine.

– Da..

Îmi aminteam parcă. Dar asta se întâmplase demult. Şi nu cu Olivotto, ci cu altcineva care voise să mă omoare.

– Era altcineva - am spus. Un bandit. A tras în mine.

– Nu era nici un bandit. Era prietenul tău. Aţi fost gazaţi amândoi şi era cât p-aci să vă împuşcaţi.

– Da, acum îmi amintesc îmi aminteam, într-adevăr, dar fusese numai un joc, petrecut demult.

– Demult - am murmurat.

– Îndeajuns - spuse dresorul. Acum poate să doarmă din nou.

Mă atinse cu degetul pe frunte, se dădu înapoi. Şi văzui că-şi scoate masca cu nas lung. Era tata ce glumise cu mine folosind fel de fel de tertipuri învăţate în port. Data trecută adusese o pungă cu măsline care pocneau şi cu vreo două zile în urmă un peşte roşu, din plastic, care te muşca de deget.

– A adormit? întrebă mama.

– Da. Dar altfel decât ştii tu. Doarme ca sub o doză de deconectante.

Se depărtară apoi de mine şi reîncepură să citească împreună, mormăind pe nas, ca popii. Crucea de stele de deasupra mea se lăsă în jos şi din ea descinse o panglică lungă ce mă gâdilă la tălpi, îmi trăsei piciorul, dar panglica veni după mine, preumblându-mi-se peste genunchi şi peste coapse şi-mi pătrunse în nas. Am strănutat şi motanul sări lângă mine sforăind.

– Lasă-l, Kan! strigă tata.

Motanul mârâi, gros, supărat, şi căscă prelung arătându-mi colţii.

– Lasă-l, Kan! strigă dresorul. Eo... iouh... ouă... Încă mai doarme.

– Nu mai dorm - am şoptit. Nu mai dorm de mult.

De astă dată deschisesem ochii de-a binelea, cuprins de o bucurie neînţeleasă. Îmi părea bine că respir, că-mi simt mâinile şi picioarele şi că briza îmi mângâie faţa. Îmi părea bine că deasupra mea străluceşte secera Lunii, pură şi rece, încrustată pe cerul negru şi că un murmur adânc îmi leagănă auzul.

Am întors încetişor capul şi am văzut o poiană mărginită de palmieri subţiri, profilaţi pe cerul întunecat, în mijlocul poienii ardea un foc scăzut, cu pâlpâiri galben-roşiatice şi în jurul lui stăteau, pe jumătate întorşi spre mine, Olivotto, Pilar şi dresorul. Un elefant uriaş, cu o diademă de fire aurite, încremenise ca o statuie de piatră neagră şi alături de el tigrul de Bengal căsca zgomotos. La

stânga focului se jucau cu o minge mare două maimuţe, purtând salopete şi pălării, iar mult în urma lor se înălţau câţiva paralelipipezi prelungi, asemeni unor idoli. În liniştea adâncă ce se aşternuse auzeam distinct murmurul monoton al mării şi clămpănitul colţilor tigrului. De sus, din înălţimi, o pasăre ţipa ascuţit, plângător, ca un nagâţ de baltă.

Dresorul se ridică alene şi se apropie de mine. Figura lui anguloasă, luminată de jos în sus, îmi aminti portretul în bronz al lui Voltaire - aşa cum apare în cărţile de şcoală - şi asemănarea aceasta mă surprinse.

– Te doare ceva, senior? întrebă el cu voce adâncă.

– Nu, senior.

– Peste trei sau patru ore vor fi aici - spuse. Coral i-a văzut pregătindu-se încă de aseară.

Spunând aceasta, îşi lăsă capul pe spate scrutând cerul.

– Cu toate că nu are vederea prea bună, iar mirosul îi e destul de slab, s-a obişnuit să-i simtă pe monştri după infraradiaţiile sonore. E un creier bun, Coral! Dar acum a obosit.

Îşi duse mâna la gură şi şuieră în pumnul făcut căuş, scoţând un sunet de gândac întărâtat. Se întoarse apoi spre mine.

– Efectul gazării a trecut - spuse. Dar nu te sfătuiesc să te ridici. Lumea în care te afli e prea nouă pentru dumneata şi prea de neînţeles.

– Mă simt bine acum - am spus. Foarte bine. E relaxarea posthipnotică, nu?

– Oh, senior! Mă uimeşti. Într-adevăr e o relaxare de tip posthipnotic. Deci nu sunteţi numai inginer.

– Prietenul meu e psihiatru şi discutăm adesea împreună.

– Îmi pare bine, senior, foarte bine. O să-mi îngădui acum să-i culc din nou. Ei încă nu s-au trezit de-a binelea şi i-am menţinut în starea asta, pentru a li se restabili echilibrul tulburat de gazarea psihochimică.

Le şopti ceva lui Pilar şi lui Olivotto şi-i conduse către un hamac uriaş în care-i culcă de-a curmezişul.

– Sugestia nu coboară prea adânc sub zona conştiinţei - spuse, revenind. Nici oamenii de ştiinţă n-au coborât mult mai adânc. Dacă Africa a avut nevoie de zeci de exploratori de talia lui Livingstone şi Stanley, pentru a-şi dezvălui misterele, creierul are nevoie de mii de exploratori. Şi eu încerc să fiu unul dintre ei, senior.

– Sunteţi psihiatru?

– Oarecum.

– Psiholog, poate?

– Uneori.

– Psihanalist, atunci?

– Mă iei drept un literat, senior?

– Mai mult reflexolog decât literat.

– Şi sunt, în mare măsură.

– Dar mai ales hipnotizator bănui că sunteţi, senior.

– Spui asta ca şi cum m-ai considera fachir sau derviş.

– Îi respect pe adevăraţii fachiri. Pe cei care-şi pot educa voinţa. Am văzut când, pe bord, cei care v-au atacat

au fost opriţi printr-o simplă privire.

– Simplă privire?! Oh, senior, mă crezi un iluzionist, un artist cu turban şi cu nume oriental! Oare simplă privire e în stare de ceva?! Nu, senior! Aici e vorba de energiile care zac nefolosite, adânc, adânc sub scoarţă. E o lume vastă, de necuprins, începând din planul conştiinţei şi până acolo jos, dedesubtul dedesubtului, unde se păstrează memoriile inerte ale rasei.

Avea o voce adâncă, învăluitoare, o voce care-mi pătrundea parcă de-a lungul muşchilor şi-i făcea să se destindă, leneşi.

– Da. Aşa e - murmură. Glasul şi vorbele pătrund pretutindeni, adânc, mai adânc, mereu mai adânc, acolo unde nimeni nu poate ajunge.. Sunteţi toţi trei români, da?

– Da - am îngânat.

– Am trecut în copilăria mea prin oraşele de la gurile Dunării. Copilăria e raiul. Atunci oamenii dorm somnul pe care l-au învăţat în rai. Apoi se trezesc şi uită. Înţelegi?

– Da - am şoptit.

– Din păcate nu înţelegi, senior. Încă nu poţi să înţelegi. Şi ce mult e de când n-am mai vorbit cu cineva... Bănuiţi unde aţi ajuns ?

– Pe Inagua, cred - am spus, înecându-mă.

– Nu. Nu sunteţi pe Inagua. Aţi ajuns pe Aragua - în sudul Antilelor Mici, nu departe de arhipelagul Nassau. Eşti tânăr, dar s-ar putea să fi auzit „că înaintea ultimului război mondial aici, la adăpostul sargasselor, se refugiau cuirasatele germane de buzunar. Nemţii au plecat, dar

instalaţiile lor, depozitele, au rămas O vreme le-am folosit pentru studiile mele. Aş fi putut crea aici Edenul - aşa cum scrie în scriptură. Animalele ar fi zburdat printre copacii grei de fructe auri: şi omul s-ar fi preumblat printre ele, ca un frate mai mare. Înţelegi?

– Nu...

– Asta înseamnă că eşti treaz, că simţul critic îţi funcţionează. Înregistrezi, selectezi, respingi ceea ce nu încape în schemele dumitale logice. Dar pentru prietenii dumitale, care mă ascultă acum, dormind, eu sunt Dumnezeu. Pentru că mă ascultă cu acea parte a scoarţei care nu poate alege, nu poate critica. Mă ascultă la fel cu animalele mele, total, ca şi cum ar fi una cu mine Acum înţelegi?

– Si, senior.

– Ai hipnotizat vreodată pe cineva?

– Adesea.

– Şi până unde ai mers?

– Până unde?... Până la a-l adormi şi a-l trezi, a-l face să ridice obiecte, să se spele... Mici exerciţii învăţate de la prietenul meu.

– Dar el? El a trecut mai departe?

– Oh, da! A vindecat nevroze, ulcere, alergii.

– Şi, şi?... După aceea?

– Dar e foarte mult, senior!

– Foarte mult?! E un pas infim, o jumătate de pas. E aproape nimica pentru că se bazează pe tehnici semidocte, absurde, învechite!

Mă privi câteva clipe pierdut, parcă fără să mă vadă, şi spuse aproape gemând:

– Cui o să transmit toate astea? Acum, aici, în ceasul al doisprezecelea... Cui o să i le pot arăta?

– El v-ar înţelege - am spus.

– Care el ?!

– El, prietenul meu, doctorul. A lucrat în laboratoarele de biocibernetică din Leningrad, a studiat practicile Yoga, a cercetat automatismele creierului.

– Abecedarul - murmură dresorul. Dar poate că ar înţelege ceva.

– Şi dânsul ar înţelege, cel care doarme alături de Pilar E candidat în reflexologia păsărilor. A dresat şoimi şi ciori pentru studiile lui şi le-a creat reflexele cele mai bizare.

– Abecedarul - murmură din nou dresorul. Dar poate că ar putea pricepe ceva. Mai sunt trei sau patru ore şi asta înseamnă mult.

– Trei sau patru ore - am repetat. Până când, senior?

– Până când vor începe. Acum le e teamă de întuneric. Ştiu că nu pot să folosească aparatele mele şi nici animalele, dar au nevoie de înregistrările pe care le-am făcut, de algoritmii pe care i-am stabilit în cercetările psiho, au nevoie de vechile tehnici, prelucrate... L-ai auzit pe idiotul ăla, atunci, strigând „Endymion”. Înainte de v-a găsit maimuţa? Folosea diftongii cu „i-uri” prelungi pentru a incita subcentrii monştrilor. Diftongii creaţi pentru mamifere! Monstrul l-a ucis pe loc. Şi asemenea cârpaci,

surzi şi orbi vor să lucreze cu tehnicile mele!

Chicoti şi-mi puse mâna pe umăr

– Sunt cinci ani de când n-am mai vorbit nimănui despre mine. Monoloagele mi le spun de obicei în faţa lui Kan. L-ai văzut. E un băiat de încredere, puţin prea sensibil la mirosul sângelui - dar ce caracter în schimb! Zece mii de bipezi la un loc nu au limpezimea lui de judecată şi devotamentul lui. Să nu crezi că-l iubesc cu dragostea aceea călduţă, de cucoană bătrâna rămasă fără copil. Să iubeşti ceea ce nu înţelegi, ce prostie!

Un ţipăt ascuţit, un hohot păsăresc se auzi deasupra noastră.

Dresorul tresări, apoi îşi duse palmă la gură şi lătră înfundat. Tigrul, care ne privise cu indiferenţă până atunci, ţâşni printre palmieri şi se făcu nevăzut.

– Nu e nimic - spuse dresorul. Kan se duce doar să-i observe. Noaptea nu se pot mişca - reflexele lor sunt adaptate numai la lumină şi au ciclul limitat. Iar lor, stăpânilor, le e frică. Încă le e frică. Ştiu că-i văd şi ei nu mă pot vedea.

– Cine sunt „ei”? am întrebat cu greutate. Ce fel de „ei”?

– „Cine sunt ei?” Vei afla în cărând. Trezeşte-te!

– Dar nu dorm!

– Acum nu mai dormi de loc.

Brusc mi se făcu frig. Îmi era teamă, inima îmi bătea cu putere. Cerul se învârtea negru, străin, deasupra mea.

– E mai bine când dormi, nu? întrebă dresorul. Fiecare

pas către luciditate e dureros. Oh, dacă te-aş trezi cu totul!

– Olivotto! am strigat. Italianule, unde eşti?

– E aici, senior.

– Unde e? Nu-l văd? E rănit? Îi e rău?

– Îl iubeşti?

– Da.

– Fii liniştit. E în afară de pericol. Antibioticele au oprit cangrena.

Aş fi vrut să mai întreb ceva, dar nu-mi puteam aminti ce. Parcă mai fusese cineva care strigase, cineva...

– Opreşte-te aici - şopti. Urmele gazării încă n-au dispărut. Nu-ţi obosi creierul, senior.

Totuşi mai fusese încă cineva, cineva... Sau visasem ?

– Kan îi observă acum, dar mai târziu... şopti el. O să ai nevoie de putere, senior. Ar trebui să trimit şi maimuţele.

Se întoarse pe jumătate şi lătră şuierător:

– Mhhha... mhhha... ciouuu!

Maimuţele o zbughiră în direcţia în care dispăruse şi tigrul.

– Tu stai pe loc - murmură dresorul. Elefantul îşi clătină trompa mârâind.

– Goah Sangh... oh, sangh - şopti dresorul - Kan vine înapoi. Sangh... sangh... Kan vine îndată. Sangh... sangh...

Elefantul se linişti şi-şi plecă fruntea.

– E îngrozitor de receptiv - spuse dresorul. E cel mai echilibrat creier pe care-l cunosc, dar în ultima vreme s-a sensibilizat. Înţelegi ce se întâmpla aici? Ai început să înţelegi?

– Nu, am spus. Dar mai era cineva, era un om... Ar trebui... dacă aţi vrea, senior...

Se apropie de mine şi-mi puse mâna pe frunte.

– Sărmană maşinuţă - spuse încet. Zece legături, o mie de legături... Milă, dragoste, dor, compasiune... Mai puternice decât teama, decât somnul... Taci! Acum, aici, în orele astea e nevoie numai de raţiune, de raţiunea cea mai rece, cea mai lucidă. Nici pentru teamă nu mai e loc. Inhibarea emoţională împiedică să se dezvolte şi frica şi dragostea. Senior - spuse mai tare - o să trebuiască să fugim pentru a ne apăra viaţa.

– Daa - am răspuns inert. Teama îmi dispăruse. Nu voiam să mă apăr de nimic. Îmi era lene. Îmi era somn.

– Nu! strigă înăbuşit dresorul Nu adormi! Trebuie să fugim, senior! O să-ţi redau frica, să te facă să tremuri, să te biciuiască din urmă. Dar gândeşte-te numai la dumneata! Acum. Aici, gândește-te numai la dumneata. Mai sunt câteva ore.

– Şi... ceilalţi? am întrebat.

Ştiam că mai fusese cineva, cineva apropiat, bun şi cald... Dar nu-mi puteam aminti cum arată, îmi scăpa mereu.

– Cine?... am strigat. Cine era?

– Încă nu, murmură dresorul. Acum nu te mai gândi la nimic. Eşti singurul întreg, în putere, am nevoie de dumneata. În curând o să înţelegi totul. Priveşte!

Sări în picioare şi atunci mi-am dat din nou seama că trebuie să aibă o forţă neobişnuită. Păşea ca pe arcuri şi

mişcările îi erau line şi precise. Se opri în faţa unuia dintre paralelipipezii înşiraţi în spatele focului şi făcu să se audă un declic uşor.

– Apropie-te, senior! spuse.

Mă dusei lângă el, călcând cu stângăcie pe picioarele înţepenite, şi mă oprii în faţa masivei cutii pe care apăruse un dreptunghi luminos, brăzdat de linii.

– Kan miroase acum - îmi spuse. Miroase, aude, dar nu priveşte cu atenţie. Ah, acum...

Un animal mărunt ţâşni pe ecranul luminiscent dintr-o parte într-alta şi în clipa aceea petele se alungiră, contururile lor deveniră precise arătând a fi un hăţiş de palmieri şi liane. Apoi totul se topi într-o apă cenuşie.

– Numai cât i-a trebuit! spuse dresorul. Energia întregului sistem nervos a fost distribuită reţelei de analizori vizuali. Dar numai o clipă, cât a fost necesar! Acum Kan aleargă mai departe, neatent la prada ce i-ar putea ieşi în cale, căci are un alt scop, bine fixat.

Înţelesei totul, deodată, ca şi cum mi s-ar fi descărcat în faţă un pistol de magneziu.

– Ecranul ăsta... am bolborosit. Ecranul ăsta recepţionează ceea ce tigrul...?

– Da - spuse dresorul. Pe ecranul ăsta se înlănţuie imaginile vizuale ce se nasc în creierul lui Kan. Nu toate, numai cele mai puternice. Din păcate, acest prag nu ne îngăduie să vedem bine feţele oamenilor fiindcă nici Kan nu le vede - şi nici un fel de obiect produs de om în afara puştii, biciului, cutiei de carne conservată şi a altor câtorva.

În schimb, câtă precizie în redarea peisajului, a florei şi a faunei! Dacă transmisia s-ar face direct - spuse el atingându-şi cercul metalic din jurul frunţii - dacă şi dumneata, senior, te-ai fi coborât ca mine în adâncul memoriilor inerte, ai fi putut să te repezi asupra rozătorului pe care l-a mirosit Kan. Ecranul însă nu poate transmite şi fondul emoţional al percepţiei animalului. Dar pentru ceea ce ne preocupă în clipa asta e cu atât mai bine.

Îl ascultam în prada unei emoţii copleşitoare, abia respirând.

– Nimic nu se clinteşte - murmură el. Dorm. Dar peste trei ore...

Pe ecran apăruse o savană acoperită de pete triunghiulare şi pătrate cu marginile albicioase.

– Peste trei ore vor porni încoace! urmă. Le e groază să se apropie, dar vor să mă prindă ca şi pe voi, de altfel. Şi acum, când au reuşit să mă aducă pe Aragua, o să rişte totul!

– Cine? am întrebat. Despre cine tot vorbiţi, senior?

– Ai puţină răbdare - spuse. Tabăra lor doarme. Kan nu distinge bine corturile şi clădirile de piatră şi nu vede aproape de loc antenele radio şi radar pe care le confundă cu nişte copaci. Nici noi n-am vedea bine vieţuitoarele de pe Marte sau de pe Venus, la început, pentru că formele de viaţă de acolo ne-ar fi străine şi percepţia lor nu s-ar putea adresa experienţei noastre. Dar dacă ceva s-ar mişca - oricât de puţin - analizorii tigrului ar deveni sensibili la limită şi asta s-ar traduce - aşa cum ai văzut - printr-o

precizare instantanee a contururilor. Ceea ce însă mă îngrijorează mai mult e ceea ce se întâmpla acum sub apă. Dar o să aflăm totul, numaidecât.

Ecranul se lumină ca şi cum imaginea ce o transmitea ar fi fost pusă în bătaia unor reflectoare şi corturile apărură distinct, înconjurând trei clădiri masive, cu ferestre de sticlă.

– Ceva s-a mişcat - spuse dresorul. Poate ceva care amintea umbra unui om. Spune-mi, ţii cu orice preţ să ajungi la Mexico?

– Da.

Dădu din cap evaziv şi apăsă, febril, clapele celui de al doilea paralelipiped. Un dreptunghi luminiscent, mai mic decât primul, apăru, uniform înceţoşat.

– Endymion a adormit - şopti dresorul. Şi lui îi datorezi viaţa. E uimitor să datorezi viaţa unui animal?

– Nu.

– Hm!... Haide, haide! murmură, şi pleoapele i se închiseră pe jumătate.

Rămase încordat, cu ochii ţintă la ecran, şi vinele porniră să i se umfle pe tâmple.

– Bonito! şuieră. Endymion!

Ecranul era întretăiat în partea de jos de linii frânte ce se încrucişau şi piereau. Un corp negru apăru, ca şi cum ar fi urcat din valuri, căzu, se ridică şi iar căzu.

– Uoooh! guiţă dresorul. Coalaaa!

Tot trupul i se undui asemeni celui al unui înotător. Cu mâna dreaptă spintecă aerul într-o mişcare de craul. Se

ghemui şi guiţă din nou: Coa-laaaa! Coalaaa! Corpul negru se apropie de centrul ecranului, trecu în primul plan, deveni translucid, în interiorul său se conturară câteva gângănii, pipăind pereţii cu antenele.

– Coalaaa - gemu dresorul.

Se sprijini cu o mână de braţul meu şi - ca şi cum ar fi zburat - bătu aerul cu picioarele. Pălise din cauza efortului şi buzele i se subţiaseră. Dacă sprâncenele prea mult ridicate nu i-ar fi dat o înfăţişare diavolească, ar fi fost un bărbat de o gravă frumuseţe.

– Uooah - bolborosi - uooaaah!

Corpul translucid era un soi de tub, al cărui contur atinse limitele ecranului şi dispăru dincolo de el. Gângăniile se apropiară de centrul imaginii, imense. Erau nişte monştri cu cap steroidal, cu antenele răsucite către spate. Dar aveau picioare, două picioare...!

– Nu sunt insecte?! am şoptit, înfiorându-mă.

– Priveşte! mă întrerupse, răguşit, dresorul. Respira sacadat după efortul făcut şi nările i se zbăteau.

– Sunt oameni! am strigat. Sunt scafandri! Cum îi poţi vedea?

– Endymion îi vede - spuse el. Dar ce greu am luat legătură cu el! Am folosit tot mimetismul muscular ca să mă cufund... Trebuie realimentaţi centrii...

– Şi ei, senior?! Cine sunt ei?

– Stăpânii mei - ricană. Şi stăpânii dumitale. Îi vei vedea în curând. Ei, Santos... Santos... sangh... sangh...

Elefantul se apropie de noi şi îngenunche.

– Urcă-l sus! porunci dresorul. În nacelă. Sangh... sstrr... ssstrrr...

Trompa mă încolăci, zgrunţuroasă şi mă depuse într-unul din cele două coşuri de răchită prinse pe spinarea pahidermului. Dresorul se caţără în celălalt, apoi, suflând ca o locomotivă, elefantul se ridică şi-şi făcu loc printre palmierii din marginea poienii.

– Gachh - tuşi dresorul. Gachh, Santos, gachhh... Bonito!

Ca un tanc pe şenile de pâslă, elefantul se prăvăli înainte doborând copăceii subţiri şi zdrobindu-i în picioare. Mă ţineam din toate puterile de marginea nacelei pentru a nu fi aruncat afară, ferindu-mi în acelaşi timp capul de crengile care mă biciuiau.

– Gachh... gachhh... gachhh - tuşea, din ce în ce mai întărâtat, dresorul. Gachh... bonito Santos, bonito!

Luna şi cerul se scuturau deasupra mea, duduind, arborii se frângeau. Goana dură câteva minute, apoi, tropăiturile se răriră şi putui să mă ridic în picioare, ameţit. De jur împrejurul nostru se înălţau stânci pitice, argintate de lună. Pădurea rămăsese în urmă, ca un nor întunecat la marginea orizontului, şi noi înaintam prin nisipul galben, sclipitor, îndreptându-ne către un perete de piatră. Dresorul continua să dea porunci şuierate animalului, care-şi ciulea urechile, tresărind.

Poteca urcă o şea scundă, rotunjită, apoi coti. Trecurăm printre doi pereţi întunecaţi - un soi de chei pitice - şi în faţa noastră apăru marea. Era o mare de catifea

verde, lipsită de strălucire, o mare scămoşată şi moartă.

– Sargasse degenerate - spuse dresorul. Miliarde de sargasse adunate aci pentru a putrezi, în pături suprapuse.

– Şi acolo? am întrebat arătând un pinten ceţos ce avansa spre larg.

– Acolo?! Ah, senior, dar suntem într-un golf. Nu e marea deschisă, e un intrând acoperit de ierburi. Pe aici aţi ajuns la insulă.

– Pe aici?!

– Da, senior. Şi la câţiva kilometri spre stânga se află peştera în care v-aţi adăpostit. Coral v-a văzut prima, apoi maimuţele şi Kan. De-abia după aceea l-am trimis pe Endymion. Ssstrr ssstrrr... ssstrrr...

Elefantul porni din nou, adăpostindu-se în umbra stâncilor. Plaja se rotunjea, dezvăluindu-se treptat din spatele peretelui de piatră. Mici conuri de nisip aruncau pete de întuneric pe ţărm.

– Termite? am întrebat.

– Termite?! Aici! Senior! spuse dojenitor dresorul. Termitele îşi construiesc palatele din pământ. Acestea sunt cuiburi, cuiburi pline de ouă.

– Broaşte ţestoase atunci? Sau poate caretul?!

Dresorul chicoti fără să răspundă. Şi deodată zidul stâncos se întrerupse descoperind un golf îngust, o prelungire a marelui golf acoperit de sargasse. Un perete suspendat închidea limba de apă înspre larg, sprijinindu-se de malurile ei laterale şi lăsând o mică trecere pe dedesubt.

– E o minune a naturii - şopti dresorul.

– E o minune - am repetat.

– Ei bine, nu - strigă el înăbuşit. Nu e o minune a naturii! E minunea mea! Primul meu miracol! Creşterea dirijată a coralilor în câmpuri bioelectrice! Voiam să înconjur Antilele cu adăposturi naturale în calea tornadelor. Aş fi ridicat mii de pereţi roşii şi albi, roz şi albaştri, folosind infuzorii calciferi, silindu-i să se dezvolte de o mie de ori mai repede decât pot s-o facă în natură! Închipuie-ţi, senior, arhipelagurile acestea ferite de tornade, de schimbările bruşte de curenţi. Ar fi devenit cele mai bogate grădini ale lumii, un lanţ de Edenuri oceanice, întrecând prin generozitatea lor toate micile raiuri ale Pacificului! Granitul, gresia, conglomeratele s-ar fi continuat cu recifuri aeriene, oricât de înalte aş fi dorit!

O rază de lumină mătură mica plajă. Se opri rând pe rând asupra conurilor de nisip, scormonindu-le îndelung.

– E prea devreme - şopti dresorul ca pentru el. Şi e prea frig.

Unul din conuri păru că se surpă la atingerea luminii, asemeni unei pâlnii de leul furnicilor.

– Que tonteria! ricană dresorul.

Raza de lumină sări peste capetele noastre şi reveni circular, în locul de unde plecase. Înainte de a se stinge putui să observ nişte ambarcaţiuni adăpostite la poalele peretelui coralifer.

– E o flotilă de pescuit?

– De pescuit vapoare, senior!

Îmi atinse fruntea şi pronunţă apăsat:

– Te afli aici, pe Aragua, senior, într-o vizuină de piraţi. Atacurile din marea Hulu şi până în arhipelagul Nassau sunt conduse de aici! Aici se adună banii căpătaţi din vinderea sclavilor! Aici se transportă aurul obţinut din vânzarea mărfurilor capturate ! Aici, pe insula pe care voiam să clădesc raiul, s-au strâns scursorile Asiei şi Americii de Sud, plantatorii alungaţi de pe moşiile lor, poliţiştii compromişi de prea multe crime, criminalii ce lucrau cu poliţia, armatorii scăpătaţi, patronii de bordeluri, pistolarii. Aici s-au adunat ultimii chimişti ai Auschwitz-ului, ultimii lui specialişti în gaze psihochimice, în dăunători, în infestări în masă. Ceea ce vezi, senior, e flotila lor de lucru, care adună femei, perle, scorţişoară, piper, argint, cauciuc.

– Semnul acela tatuat - am strigat. Semnul de pe pieptul mulatrului...!

– E semnul lor. Diavolul cu cioc, diavolul piraţilor!

– E îngrozitor. E absurd. Cum am putea... cum s-ar putea...?

– Peste trei ore - spuse el. N-aş fi vrut să te trezesc până atunci. Puteai dormi liniştit crezând că te afli în curtea bunicilor. Oamenilor le place să doarmă, să nu ştie nimic Dar aveam nevoie de dumneata, senior. S-ar putea să fiu rănit, sau chiar ucis, în încercarea pe care o vom face. Acum înţelegi? Eşti singurul om viu, afară de mine, care poate scăpa de aici. Medicul şi fotograful sunt în mâna lor. Băiatul la fel. Italianul e rănit. Pilar e femeie. Am nevoie de dumneata.

– Nu se poate - am şoptit, cu buzele reci. Piticu nu

poate rămâne acolo.

– Trezeşte-te ! şuieră dresorul. Misiunea pe care ţi-o voi da e mai preţioasă decât aceea de a salva viaţa unui om. Dar vreau să mă ajuţi lucid, conştient, fără să te domin, să te fac sclavul meu. Am nevoie de un om liber, raţional, stăpânit.. Tremuri, senior?! Oh, la dracu, maşini fragile şi sensibile!

Raza de lumină ţâşni din nou. Maturând plaja. Rând pe rând scormoni conurile de nisip, apropiindu-se de noi.

– Am aici averi incomensurabile, şopti dresorul. Tainele memoriilor inerte. Trebuie să le iei cu dumneata, dacă... dacă...

– Bine - am spus. Dar trebuie să-i iau şi pe ei.

– Marea e minată, senior, urmă parcă fără să mă asculte - sargassele ascund un câmp de mine. Există numai două culoare de trecere. Unul porneşte exact în dreptul peretelui artificial, al doilea se află cu cincizeci de metri mai la dreapta.

Mă cuprinse de braţ cu putere, zgâlţâindu-mă.

– Frica e un sentiment animalic, senior! Şi ei tremură de teamă acum. Cu toate legăturile pe care le au în toate porturile, s-ar putea să fie descoperiţi de la o zi la alta. Se tem, mai ales în ultima vreme, de micile vase ale pescuitorilor de perle care pătrund printre insulele de sargasse. Două au sărit în aer, dar patronii nu s-au dat bătuţi. De aceea vor să-i îngrozească, folosind misticismul lor înapoiat, credinţele lor obscure. Ceea ce vezi, senior, pe plaje, nu sunt termitiere, ci cuiburi de diavoli. Aici, senior,

pe Aragua, se fabrică draci pentru întreaga Americă Latină, pentru cholo din Mexic, pentru indienii de pe podişurile Anzilor, draci în carne şi oase. Ceea ce ai văzut tatuat pe pieptul mulatrului şi pe cel al piratului mort e capul diavolului fabricat aici, e marca fabricii!

Elefantul sună înfundat din trompă şi dădu înapoi. Lumina împunsese nisipul în faţa noastră. Dar nu ne putea ajunge, eram adăpostiţi de peretele de corali.

– Sangh... sangh... murmură dresorul. Ssstrrr... ssstrrr...

Pahidermul făcu cale-ntoarsă, păşind fără să se audă. Tăceam, pradă coşmarului ce-mi sfredelea carnea. Luna se legăna lividă peste stâncile ameninţătoare.

– Gachhh, gachh - tuşi gutural dresorul - gachhh.

Elefantul porni să gonească din nou. Strângeam cu mâinile reci marginea rece a nacelei. Trebuia să mă smulg din groaza ce punea stăpânire pe mine, mă paraliza. Trebuia să fac ceva eu însumi, să ajung acolo unde era Piticu, să lovesc, să urlu, să trag cu pistolul.

Pahidermul se opri. Nu mi-am dat seama câtă vreme gonise la întoarcere fiindcă timpul se oprise, ţiuind.

– Suferă, şuieră, şuieră - murmură dresorul ajutându-mă să sar din nacelă. Timpul şuieră, nu-i aşa, senior?

Mă privi zâmbind cu bunătate şi sări în iarba înaltă, alături de mine.

– Nu te mira, senior. Îţi citesc gândurile de când te-am văzut. Am fost silit s-o fac. Şi acum, în plin coşmar, te-ai hotărât să-ţi aperi prietenul cu pistolul în mână! Îmi placi,

senior. Te-am ales bine. Dar o să trebuiască să te inhib puţin, ca să mă poţi asculta Mai avem două ore de aşteptare..

Îşi lipi palmele de tâmplele mele murmurând:

– Ce linişte e, senior! Oamenii dorm, animalele dorm, nimeni nu se teme de nimic. Şi-acum, senior, ascultă-mă şi încearcă să nu uiţi niciodată ce-ţi voi istorisi.

În ochii albastru-deschis îi juca un zâmbet aproape copilăresc.

– Savanele ar fi crescut din nou şi palmierii ar fi acoperit toate ţărmurile. Aş fi semănat fructe, pretutindeni, aşa cum deşerţi un coş cu portocale aurii. Totdeauna mi-au plăcut fructele galbene - caisele, piersicile, perele bine coapte, portocalele, bananele moi. Şi pretutindeni, printre pomii aceştia, printre ierburi aş fi dat drumul animalelor. Şi s-ar fi ridicat o nouă rasă de fiinţe gânditoare: a tigrilor, a elefanţilor, a căilor. Nu oameni-cai, nu. Nu ciopârţirea pe care a încercat-o doctorul Moreau pe insula lui [32] şi care nici ca glumă filozofică nu-mi place. Eu nu voi mutila animalul spre a-l învăţa să devină om, dar îi voi dezvolta creierul până la a deveni raţional! Orice maşină electronică de azi e mult inferioară creierului unui mamifer. De ce atunci să caut să creez legături psihice în maşină, de ce să scormonesc reflexologia mecanismului când pe a animalului o cunosc? Un creier electronic face înmulţiri - ei bine, şi un creier de iepure le poate face! Trebuie numai să cunoşti psiholegăturile acestei maşini-vii, să-i creezi

[32] Personaj din Insula doctorului Moreau de H. G. Wells (na).

legături noi, să dirijezi prin programare creierul care palpită şi care nu aşteaptă decât să fie folosit. Înţelegi?

– Cred că da...

– Încearcă să înţelegi. Îţi apar poate ca un teoretician al protecţiei animalelor? Ca un iubitor de animale? Oh, nu senior! Nu animalele mă interesează, ci creierul lor! Natura a produs, după milioane de ani de evoluţie, o maşină de gândit admirabilă - dar *numai una* : creierul omenesc Eu voi produce zeci de maşini, calitativ deosebite. Toate aceste sisteme nervoase pot executa operaţii nespus de complicate. Ai şi văzut o parte: vorbesc, înţeleg, transmit. Să fi lăsat naturii putinţa de a fabrica, după alte milioane de ani, o altă maşină? Să fi aşteptat ca tigrul să evolueze sub forma unor maimuţe-tigri din care să apară oameni-tigri? Sau, poate, trebuie să ne închinăm ciberneticii actuale care propovăduieşte supercreierul electronic? Nu, senior, nu! Natura a dirijat evoluţia materiei vii zece milioane de secole; acum o voi dirija eu! Înţelegi?!

– Vreţi să construiţi sisteme raţionale paralele?

– Da, senior!

– Acum există un echilibru - am spus. Cel mai evoluat dintre mamifere le ucide după bunul său plac pe celelalte. Vreţi să creaţi o sută de tipuri de mamifere gânditoare?

– Da! şuieră el cu pasiune. O sută, o mie, zece mii!

– Asta va însemna o luptă îngrozitoare pentru supremaţie.

– Nu. Asta va însemna Edenul. Omul îşi va supune tigrul-raţional şi pasărea-raţională. Îi va pune să lucreze

pentru el.

– E monstruos să creezi animale gânditoare.

– *Suntem* animale gânditoare, senior.

– Nu! am protestat înăbuşit. Suntem oameni, oameni.

– Obiecţiunea dumitale, senior, e filologică. Te ridici împotriva denumirii, nu a categoriei filozofice.

– E monstruos - am strigat - însuşi faptul că discutăm aici, acum, când dânşii se pregătesc de atac! De ce nu încercăm să fugim, să atacăm noi... De ce?!

– Încă nu - mă opri el aspru. Totul la timpul său.

Îşi lipi palma dreaptă de fruntea mea şi zâmbi.

– Te revolţi, senior, înţeleg. Dar dacă nu poţi să te stăpâneşti, te adorm. Ora noastră încă n-a venit!

Îşi ridică degetul cu un aer profetic şi buzele i se subţiară.

– Eu îi urăsc mai mult decât dumneata, senior. Nu pentru că scufundă vase şi ucid oamenii, dar pentru că au distrus lumea mea, mica mea lume, Edenul meu. Au desfăcut cu ghearele lor scârboase aparatele ce înălţau pereţii coraliferi. Nimănui, în afară de Dumnezeu, înaintea mea nu i-a stat în putinţă să transforme Antilele din sclave ale tornadelor în perle apărate de cochilii. Darwin a descoperit originea atolurilor, dar eu le-am construit!

Gemu prelung ca pentru a înăbuşi un blestem, apoi privirea îi redeveni blânda, visătoare.

– Înainte de a fi auzit de Lapeyrouze sau de Cousteau [33] învăţasem să privesc sub apă cu ochelari făcuţi de mine

[33] Cunoscuţi scafandri francezi, maeştrii ai „Scafandrului autonom” (n.a.).

şi să respir printr-o trestie. Prindeam peşti, îi disecam şi uneori îi băgăm în borcane cu *spirt* pentru a-i duce la muzeul liceului. Am câştigat bani buni cu pescuitul submarin şi am putut intra la Universitatea din Rio. Pe măsură ce învăţam mai mult, mă desprindeam de oameni. Singurul lucru care mă absorbea era reflexologia. Experimentam ziua şi noaptea pe sistemul nervos al mamiferelor, înţelegând din ce în ce mai bine că am de-a face cu o maşină în care se îmbină programarea genetică cu programările secundare impuse de mediul curent. Intuiam aceasta, dar nu o ştiam încă. Atunci am trecut să lucrez într-un grup de ciberneticieni ca specialist în reflexologie. Dacă erai de specialitate, ai fi auzit de Tormez.

– Tormez?!

– Îţi spune ceva numele ăsta?

– Îmi amintesc bine de el. Tormez a murit acum zece ani. Era un mare biocibernetician. Sinuciderea lui a iscat un scandal monstru!

– Tormez a murit acum zece ani pentru că s-a prefăcut în dresor - spuse, zâmbind. Am părăsit Rio atunci spre a nu mai fi stânjenit de curiozitatea prostească a ziariştilor şi de afluxul de învăţăcei. Lucram singur, cu totul singur, pe calea pe care mi-o alesesem. Pătrunsesem într-o lume nouă, de o vastitate indescriptibilă. Şi lumea aceasta îşi ridica în faţa mea valurile, silindu-mă să merg mereu mai departe. De aceea, în 1950 am părăsit Rio - simulând grosolan o sinucidere şi luând animalele cu mine, pe vaporaşul ce-mi aparţinea. Mi-am schimbat numele,

proprietatea asupra vasului şi animalelor şi mi-am continuat lucrul. Întâi pe Inagua, apoi aici, pe Aragua, la marginea Mării Sargasselor. Îl auzi? întrebă, devenind deodată atent.

Am clătinat din cap. Tormez îşi scoase cercul de alamă ce-i înconjura fruntea şi mi-l îmbrăcă mie. Îmi apăsă ochii cu degetele şi deodată mi se făcu teamă. Îmi era frică de un om pe care nu-l vedeam, dar care mirosea a sudoare şi a piele argăsită. Instinctiv m-am tras înapoi şi am mârâit, arătându-mi colţii.

– Deci îl auzi - spuse Tormez scoţându-mi bandeleta metalică. O clipă ai fost Kan şi ai simţit ceea ce simte el, ajutându-te de a treia memorie inertă, cea mai de jos, la care nimeni n-a mai putut ajunge până acum.

– Mi-a fost frică - am îngânat. Dar am uitat de ce..

– Ai uitat pentru că totul s-a dat la fund şi s-a acoperit de vălul raţiunii. Teama rămâne însă, căci ea străbate toate straturile ca un fier roşu, alături de foamea de mâncare şi de foamea sexuală. Dar toate aceste instincte primare pot fi cunoscute, stăpânite, dirijate. Direct - de la creier la creier - sau prin semnale, prin cuvinte chiar. Vezi, oamenii vorbesc mult şi cuvintele lor curg inutile, lipsite de semnificaţie, pierzându-şi potenţialul emoţional, potenţialul de comunicare. Palabras... palabras... [34]. Pentru mine însă, la început a fost cuvântul... Cuvântul ca element al celui de al doilea sistem de semnalizare. Pentru că animalele nu vorbesc, nu-i aşa?

---

[34] Vorbe.. vorbe... (n a).

– Aşa e.

– Que tonteria! Que gran tonteria! Ştii, desigur, că albinele emit efluvii odorifiante pe care tot dânsele le percep cu antenele, nu? Ei bine, asta se ştie. Se ştie că şi sfingidele - fluturii crepusculari - îşi atrag femelele în acelaşi fel, de la câţiva kilometri, în sfârşit, există semnalele ultrasonice la lilieci, la albine. Şi mai există limbajul mimic - ai auzit de dansul albinelor care fac opturi în aer, în anume sens, de-un anumit număr de ori şi cu o anume înclinaţie - pentru a raporta altor albine că la şase sute de metri de stup, către nord - nord-vest există o sută de trandafiri încărcaţi de nectar? Toate astea au început a fi studiate de curând, dar oamenii, oamenii simpli le-au observat din vechime şi le-au trecut în legendă. A trece nepăsător pe lângă legende nu e îngăduit savantului. Când am aflat că peştele Tamusisik din legendă indoneziana cu acelaşi nume a vorbit reginei nefericite, basmul nu m-a interesat doar ca fenomen mitologic. Şi când împăratul Haiavata a ţipat de pe ţărmul Atlanticului la Mişanamu - nisetrul, împăratul peştilor - ştiam că asemenea ţipăt există. Legenda nu avea pentru mine numai mesajul simbolului, ci unul mai adânc, acel a posibilităţii înţelegerii om-animal. De aceea am adunat poveştile tribului Bantu din Africa în care maimuţele şi hienele vorbesc, după cum am adunat şi clarificat semnalele „necuvîntătoarelor” de la acel „ti-ti-ti” al piţigoiului vestind că omul se apropie şi până la groaznicele răgete ale crocodilului, hipopotamului, leului. Pavianii hamadrili sunt în stare să redea

şaptesprezece sunete distincte - de chemare, de jale, de supunere, de teamă, de foame şi de dorinţă sexuală. Şi eu ştiu să le reproduc. Dar numai cu atât nu puteam trece mai departe decât Kipling şi nu voiam să mă joc de-a Cărţile Junglei, cu toate că maimuţele mele se numesc Bandar şi Log, iar tigrul e Kan.[35] Ceea ce m-a izbit însă la analizarea limbii necuvântătoarelor a fost numărul redus de semnale, de sunete menţionate de observatori. Oare creierii acestor animale să fie în stare să recepţioneze numai câteva semnale, câteva zeci în cel mai bun caz? Aceste ţesuturi complexe, de nereprodus de către tehnica actuală şi ale căror legi sunt în bună parte ignorate, să fie inferioare unor calculatoare electronice simple, unor sisteme automate mijlocii? Evident, natura folosise cu zgârcenie capacitatea lor de a emite şi de a primi semnale. Trebuia să li se adauge ceva, să li se aplice un program care să creeze *noi legături* - mă înţelegi - noi *legături* în aceste maşini hiperfine cu posibilităţi inepuizabile. Ele pot - în mod teoretic - calcula, traduce, analiza şi, mai mult, pot juca şah, compune muzică, formula întrebări. Ele au doar simţ critic, autocritic - pentru că pot cântări cu precizie fenomenele care intră în raza de acţiune a animalului, şi se pot reprograma împotriva programului lor genetic. Trebuia găsită deci o cale prin care maşina-creier a animalului să devină receptivă şi la alte semnale în afara celor la care era silită să răspundă prin ereditate. Această cale am găsit-o şi pot spune că am ajuns la ea pornind de la reflexul

[35] Numele sunt luate din „Cărţile Junglei” de R. Kipling (na).

condiţionat. Mai mult chiar, pentru a înţelege animalul am studiat omul, afundându-mă în creierul acestuia, în adâncurile creierului, pe urmele sugestiei, hipnozei şi halucinaţiilor. Astfel m-am trezit într-o lume nebănuită - lumea memoriilor inerte. Undeva, aici (se ciocăni în creştet) e consemnat totul: peştera pitecantropului, locuinţa lacustră, piatra cioplită. De la maimuţa care se leagănă pe cracă şi până la homo-sapiens, totul e consemnat aici şi doarme. Nu o maşină care să zboare mai repede decât lumina ne trebuie pentru a prinde din urmă razele încărcate de imaginile trecutului, ci o coborâre în peşterile memoriilor inerte. E copleşitor să te gândeşti că aici, în spatele ochilor, sub ţeastă, e înregistrată istoria omenirii în imagini, istoria vieţii chiar - în straturi suprapuse, extrem de fine, dar nepierzând nici una din treptele esenţiale!

Ajungând la această concluzie, am şovăit pentru prima oară în munca mea de cercetător. Tentaţia era uriaşă - să abandonez animalul şi studiul creierului său, să abandonez dezvoltarea acestei maşini şi sistemul ei de semnalizare pentru a studia suportul real al metempsihozei! Metempsihoză - urmărită în memoriile inerte ale unui singur om! Puteam să străbat vechiul Egipt, Asiria, Roma antică şi apoi să mă afund mai adânc, în peşterile neoliticului, să retrăiesc Neanderthalul. Sau să renunţ la asta pentru a descifra echilibrul, comenzile, resorturile intime ale creierului-maşină? Era de lucru pentru zece vieţi! Pentru zece vieţi a o sută de savanţi. Creierul nu e un continent, e un sistem solar - cu cele cincisprezece

miliarde de elemente ale lui, cu aproape infinitele lui combinaţii. Înţelegi, nu e aşa?

– E bizar - am spus. E uluitor şi totodată bizar.

– E cam acelaşi lucru, senior.

– Nu, senior. E uluitor tot ceea ce aţi făcut. Nici un om n-a reuşit să ajungă până aici. Toate acestea sunt fapte - animalele, ecranele, sistemul de comenzi. Dar e bizar că-mi vorbiţi de metempsihoză. Credeţi în metempsihoză, senior?

– Oh, nu! se apără el surâzând. Metempsihoza, ca religie a încarnărilor, îmi place, în primul rând, pentru fantezia ei poetică. Dar tot atât de mult îmi place şi pentru grăuntele de adevăr ştiinţific. Mitul încarnărilor după moarte formează valul mistic, magic, obscur. Dar sub el se poate descifra aluzia la unitatea lumii animale, la posibilitatea, pe atunci inexistentă, de a trece de la un individ aparţinând unei specii, la altul aparţinând altei specii. Când ţi-am vorbit de metempsihoză m-am gândit nu la reîncarnarea omului în cai sau câini, ci, dimpotrivă, la evoluţia mamiferului inferior către maimuţă, a maimuţei către antropopitec, a antropopitecului către om. A înţelege ceea ce se petrece în capul păsării, a elefantului, a dirija aceste fenomene, a le reface pe o treaptă superioară aceasta nu e o mică metempsihoză, lucidă, ştiinţifică, de finalitate imediată?

– E adevărat, senior. În ciuda terminologiei esoterice [36].

– Esoterice?!... De ce nu? Pentru cei iniţiaţi n-are

[36] Denumire dată, în şcolile filozofilor antici, doctrinei ler secrete rezervată iniţiaţilor (n.a.).

decât să rămână esoterică!

– Şi credeţi că poate fi refăcută istoria cu ajutorul memoriilor inerte?

– Senior, îmi pare rău, dar interpretaţi tot ce spun în sensul literal al cuvintelor şi nu în cel generalizator. Evident, n-aş putea scrie istoria şi descifra legile ei oricâte memorii aş explora. Dar firul principal, salturile, treptele le-aş putea cunoaşte. Gândeşte-te, senior, prin mica, infima celulă germinativă se transmit toate caracterele ereditare ale viitorului individ. Adică cele două mâini, cele două picioare, capul, gâtul, trunchiul. Dar totodată creierul, inima, ficatul, splina, sângele, dinţii, retina, pielea, unghiile. Şi nu mai puţin culoarea ochilor, lungimea nasului, scobitura urechii, timbrul coardelor vocale, felul de a râde, de a tuşi, de a vorbi. Acolo, în celula infimă, de ordinul micronilor, sunt consemnate toate astea - dimensiunile şi funcţiile organelor, particularităţile lor, tot ceea ce sutele de mii de strămoşi ne-au lăsat prin ereditate. Dacă am număra toate datele înscrise acolo am ajunge la un număr aproape fantastic. Iată-l.

Rupând o crenguţă de palmier, scrise cu capătul ei umezit pe bordura metalică a ecranului, acum stins:

10.000 000 000.000.000.000.000 000.

– Adică, senior, zece la puterea douăzeci şi cinci. Dar toate aceste zece la puterea douăzeci şi cinci caractere s-au născut într-o necontenită luptă cu mediul, în cadrul adaptării, amestecându-se neîncetat în grupe perechi, pentru ca doi indivizi să nască un al treilea. A găsi punctele

nodale, răscrucile acestor transformări, a căuta imaginea lor înscrisă în sistemul nervos al strămoşilor, iată posibilitatea de refacere a istoriei pe care o posedă individul. E istoria umanităţii, dar, în primul rând, istoria unui individ. Undeva, pe una din aceste trepte ale evoluţiei mele, se găsea animalul. Puteam deci să iau legătura cu el, nu urmărindu-l ca un vânător, dar apropiindu-mă, coborându-mă în lumea instinctelor şi întinzând de acolo o punte orizontală până la dânsul.

Între a stabili cum au apărut diferitele caracteristici ale individului, câteva zeci din trilioanele de trilioane, şi a putea explora creierul animalului, am ales calea din urmă.

Patrupedul care fusesem eu însumi trebuia să mă ajute să comunic cu patrupedele pe care le stăpâneam. Biocurenţii îmi stăteau la dispoziţie pentru comunicare directă. Am făcut-o. Am fost rând pe rând tigru, pisică sălbatică, maimuţă, elefant. Sunt animalele cele mai inteligente, cu cea mai bogată viaţă psihică. Ar fi fals dacă aş spune că şi ele gândesc, sau, mai bine, că gândeau înainte de a fi lucrat asupra lor. Dar acum o fac. Încă greu, fiindcă maşina-creier a lor se adaptează încet la condiţiile pe care i le-am impus. Dar se adaptează. Ceea ce vezi nu e un tigru - ci un corp de tigru purtând o maşină-creier, nu un elefant, ci un corp de elefant purtând o altă maşină-creier. Amplificatoarele mele îmi permit să iau legătura cu ele de la distanţă - să aud ce aud ele, să văd ce văd ele şi chiar să miros o dată cu ele.

Dar ca să ajung aici a trebuit să cunosc nu numai

psihicul animalului, ci şi memoriile inerte ale omului şi metoda care să-mi permită să le explorez. Căci, gândeşte-te, eu am avut doi părinţi. Şi fiecare dintre ei alţi doi părinţi şi aşa mai departe formând o serie a puterilor lui doi - la fel ca în legenda cu şahul şi boabele de grâu ce se multiplicau de la un pătrăţel la altul. Cu cât ne depărtăm în trecut, numărul strămoşilor creşte, atingând cifre uriaşe, iar influenţa lor în aceste memorii slăbeşte o dată cu numărul lor. Raţionamentul pare corect, dar s-a dovedit fals. Căci organismele vii au o comportare mult mai ciudată, mai complexă, mai nesupusă legilor matematicilor cunoscute. De aceea, şi în lanţul acesta de strămoşi, unii şi-au lăsat pecetea pe toată înfăţişarea noastră şi alţii nu - iar cei al căror chip îl purtăm mai departe continuă să existe şi în memoriile noastre inerte. Niciodată nu vei putea să-ţi închipui cu câţi dintre ei nu m-am întâlnit coborând, coborând mereu, aici înăuntru - sub stratul de materie cenuşie, revăzând vieţile lor, fiind ei înşişi! Îmi părea că pătrund din ce în ce mai adânc în puţul unei mine văzând cum deasupra mea se închide micul ochi de lumină. Închipuie-ţi o secţiune prin aceste galerii, strâmbe, difuze, încălecate, încrucişate, cufundate în ceaţă, în care se mişcă fel de fel de oameni, în care apar clădiri, străzi, peisaje de natură. Mă opream unde voiam şi declanşam întâmplări petrecute demult. Mai ales acolo unde contururile rămăseseră viguroase, pentru că, aşa cum ţi-am spus, adeseori ele se topesc, se pierd. Dar ceea ce s-a fixat adânc, organic, de-a lungul a mai multe generaţii nu poate

fi înăbuşit sub lespezile memoriilor ulterioare. Iată, de pildă, goana maimuţei pe o cracă, legănarea ei deasupra pământului, salturile acrobatice - au trecut milioane de ani de când omul, urmaş al maimuţei, nu mai trăieşte în copaci. Dar, pe neaşteptate, atavismul irupe şi omul se dă jos din pat noaptea, îngrozit de cuşca în care e închis! Acoperişul îl apasă, pereţii îi iau aerul - gemând, aplecat înainte, cu picioarele crăcănate, se apropie de fereastră. Dar nu mai e om, e maimuţa care evadează din cuşcă. El încalecă pervazul şi, în loc să încremenească privind hăul de dedesubt, îşi sprijină picioarele de bordura zidului, groasă de o palmă, strânge între degetele mâinii micile ieşinduri de cărămidă şi porneşte să înainteze de-a latul peretelui, ca o muscă enormă. O greşeală, şi se prăbuşeşte. Dar piciorul de orăşean, slab, stângaci, rigid, pipăie acum zidul ca o labă de animal, nervos şi rapid, cu o forţă uriaşă, şi descoperă, în somn, ceea ce treaz n-ar putea observa niciodată! Un singur strigăt ajunge, dacă vrei să-l ucizi. Sub impulsul puternicei excitaţii, scoarţa îşi restabileşte legăturile curente. Maimuţa e din nou îngropată şi trimisă în galeriile subterane, iar omul reînviat într-o clipă, neajutorat, se prăbuşeşte în gol.

– London - am şoptit. Jack London...

– Adică, senior?..

– Teoria lui London expusă în... „înainte de Adam″...

– Te înşeli, senior. Nu tot ceea ce e literatură e un fals ştiinţific. A nega că deprinderile maimuţei pot reapare la om echivalează cu a nega că omul se trage din maimuţă!

Atavismul nu e o noţiune apocrifă. Dacă London a susţinut asta, ei bine, a intuit admirabil memoriile inerte. Dar sper că, senior, nu infirmă somnambulismul?

– Deloc.

– Nici faptul că e cercetat în marile institute de specialitate din Occident?

– Şi din Uniunea Sovietică, senior. Cu toată seriozitatea.

– Eşti condescendent cu mine, senior - ricană. Dar timpul nu-mi îngăduie să polemizez cu dumneata. Tot ce ţi-am spus până acum e un argument în plus pentru materialitatea lumilor ce se dezvăluie în somnul hipnotic, în autosugestie. Iar căţăratul somnambulului nu e decât unul din mesajele, aproape nealterate, primite de la strămoşii noştri. Restul trecutului îndepărtat mi se părea însă că rămâne orb şi surd la chemarea noastră. Am muncit astfel ani de-a rândul, experimentând toate practicile cunoscute pentru a încerca să ridic acest văl. M-am lăsat hipnotizat eu însumi, am fumat haşiş pentru a halucina, m-am intoxicat cu opium, am mestecat ierburile de leac al vrăjitorilor de pe Amazon. Eram să mă otrăvesc de zeci de ori şi zăceam săptămâni în şir după fiecare experienţă, până când am fost iniţiat în lynga sharira de către yogii budişti ai Tibetului.

– Efectul psi - am murmurat.

– Exact, senior! Ceea ce părea o magie, transmiterea gândului la distanţă, e experimentat acuma de biociberneticienii din Leningrad sub numele de efect psi. Dar laboratorul modern n-a epuizat încă practica milenară,

ştiinţa n-a desprins toate învelişurile acestei descoperiri formidabile. Veacuri de-a rândul magia a fost batjocorită, desfiinţată, şi vrăjitorii evului mediu, sau ai triburilor primitive, socotiţi nişte şarlatani. Marea majoritate a magicienilor erau şarlatani, dar unii dintre ei, câţiva; au transmis din tată în fiu practici uluitoare prin subtilitatea lor, unice prin puterea de a pătrunde în subteranele creierului. Lynga sharira era una dintre ele. Am învăţat-o ca orice discipol, dar dacă m-aş fi oprit aici aş fi rămas un yoga de rând. Am reuşit însă, senior, să dau explicaţia ştiinţifică a fenomenului, într-un fel care mă apropia de ceea ce se numeşte, „efectul psi”. Astfel am trecut mai departe, coborând în memoriile mele inerte. Înainte de a ne despărţi o să-ţi încredinţez metodica acestei călătorii, al cărei prim pas e tehnica yoga, dar care ar fi fost de neconceput fără ştiinţa modernă, fără o complicată reţea de inhibiţii şi excitaţii bioelectrice. La început efectul a fost de nesuportat. Numai voiam să revin, senior! Pierdut în peşteri sumbre, dormind în savane, simţind mai mult decât văzând şi reconstituind abia după aceea, dar simţind mai adânc, mai tulburător decât mi-aş fi putut închipui lumea aceasta a pădurilor, a spaţiilor deschise, mă rătăceam în ea. E o lume pe care n-o vei cunoaşte niciodată... Şi multă vreme n-o va mai cunoaşte nimeni, căci ei îmi vor distruge aparatele şi va trebui să refac, din greu, totul, într-un loc pe care încă nu l-am găsit! Sau, poate, alţii, cândva...

Se apropie de primul ecran şi apucând firele ce-i atârnau de centura metalică a capului le cuplă la alte fire,

mai groase. Ecranul se lumină şi reapăru tabăra de corturi şi case.

– Nia iouuh... acuuu... acuuuu! scheună gutural Tormez.

Imaginea se apropie până se putu distinge un rând de stâlpi de beton legaţi între ei cu sârmă ghimpată. Pe un postament aflat la câţiva metri de pământ dormita un om, ţinând de-a latul pieptului o puşcă-mitralieră.

– E ca o tabără militară - am murmurat.

Ceva mişcă, o tresărire prelungă, ca şi cum o pisică s-ar fi căţărat pe un gard cu mişcări continue. Contururile se precizară mai bine şi întrezării un mecanism bizar ce tresaltă întinzând un braţ sclipitor.

– Iat-o! şuieră Tormez.

Tigrul devenise extrem de atent, căci imaginea se luminase puternic şi amintea o reţea de oglinzi mobile asemeni celor ce le zărisem pe ţărm, cu o zi în urmă. Apoi lumina scăzu şi mi-am dat seama că oglinzile nu sunt decât elementele unui mecanism, însufleţit parcă de o viaţă proprie.

Îi vedeam pivotul central compus din piese articulate şi braţele - căci erau două - terminate cu un fel de coase de cupru, dinţate.

– Acum! şopti înfrigurat Tormez.

Maşina se năpusti înainte într-o frângere sălbatică de linii şi în prim plan apăru un câine-lup - un cap de câine-lup cu ochii scoşi din orbite, cu botul căscat într-un urlet de groază şi neputinţă. O singură clipă animalul păru să latre şi

să se zbată în ghearele morţii, apoi se văzu numai craniul zgâlţâit de convulsii la capătul unui bot drăcesc, apărut din adâncurile iadului. Era un cioc - sau mai multe ciocuri - care împungeau ceafa câinelui cu poftă delirantă şi în urma lor nişte fălci - multe fălci - care se mişcau, înfulecând, sugând, sfâşiind, şi chipul acesta cu boturi osoase, ca nişte teci, se continua cu doi ochi sferici, enormi, ficşi. Era chipul „diavolului cu cioc”!

– Ce-i asta? am şoptit simţind cum îmi pierd răsuflarea.

Dar Tormez nu răspunse, fascinat ca şi mine. Monstrul îşi mai repezi de câteva ori ciocul, înarmat cu dinţi mari, în ceafa câinelui, apoi văzu o gheară sau un picior cu dinţi, o coasă vie care reteză victimă în două şi, înfigându-şi vârful într-una din jumătăţi, o duse spre gură ce apucă bucata de carne şi o înghiţi, sfârtecând-o. Apoi capul acesta de pasăre-animal se roti împrejurul lui însuşi, oscilă şi se înfipse într-o a doua ceafă de câine.

Imaginea se depărtă puţin şi văzui din nou ceea ce mi se păruse a fi un pivot şi nu era decât un gât, un gât lung de optzeci de centimetri, lucios, sticlos, apoi un piept sau un pântec - un cilindru compus din inele îmbucate unul într-altul şi legate între ele prin pieliţe fine - un cilindru de argint, acoperit de peri, care tresaltă primind bucăţile de pradă. Şi când se văzu şi capătul lui, apărură două lamele curbe, ascuţite, două coarne lătăreţe, încovoiate spre înăuntru, încheind acest abdomen inelar, prelung, lucitor.

Apoi o pânză ceţoasă făcu imaginea să devină

neclară şi contururile se zbătură învăluite într-un văl de mătase - gheare, labe, capete rânjite - şi în cele din urmă înţelesei că erau nişte aripi transparente, nervurate, cu marginile rotunjite, ca de balaur! Monstrul avea aripi mari, în falduri, care se zbăteau şi prin ele văzui din nou laba - o cange cu dinţi, formată din trei bucăţi distincte, aruncându-se şi apucând într-o strânsoare mortală un al treilea câine.

– Gata! am şoptit. Ajunge! Cine a imaginat trucul ăsta grotesc?

– Nu e nici un truc! spuse Tormez. Priveşte mai bine.

Îmi aruncai ochii din nou pe ecran şi de astă dată mi se înfăţişă o pasăre sau un animal înaripat, căţărat pe patru catalige subţiri, trase înapoia corpului, susţinând un pântec ovoidal şi un bust ca o butelie răsturnată, umflată în partea de sus şi terminată cu un căpşor ascuţit, prevăzut cu antene uriaşe şi cu doi ochi sferoidali, bulbucaţi. Aripile strânse, cu două evantaie deschise, odihneau de-a lungul abdomenului scuturat de convulsii abia perceptibile.

– E o insectă pusă la lupă! am exclamat. Tigrul percepând, măreşte obiectul real!

– Crezi că există şi insecte cu capete de câini?! ricănă Tormez. Nu, senior, ai în faţă cel mai oribil şi mai inutil monstru creat de om! E o *mantis religiosa*, o călugăriţă gigantică, înaltă de un metru şi jumătate, de aproape o sută de ori mai mare decât surata ei naturală. Fabre o numeşte tigrul insectelor, dar tigrul e un miel pe lângă ea! A devorat trei câini îngrăşaţi, puternici, le-a zdrobit ganglionii cervicali, înghiţindu-i, apoi le-a sorbit măruntaiele

şi a aruncat restul. Trei câini în mai puţin de cinci minute, fiindcă monstrul înfometat e lăsat să acţioneze singur! Dar el poate fi orientat cu ajutorul comenzilor sonore şi a emisiunilor de ultrascurte. Mecanismul acesta viu, insectă, gigantizată prin tratarea ouălor într-un regim special chimio-electronic, se poate deplasa cu o sută treizeci de kilometri pe oră. Ea zboară, senior, urmăreşte prada, o atacă, o ucide! Numai apariţia ei în poziţia numită „spectrală”, cu labele anterioare desfăcute, ridicate deasupra capului, cu aripile fâlfâinde, cu ciocul căscat paralizează victima! Nici diavolul, rânjind noaptea, senior, nu e mai oribil! Şi ei au şase sute de călugăriţe gata de atac!

– Şi... pentru ce?... am întrebat, bâlbâindu-mă. Când există armele moderne... Pentru ce?!

– Pentru ce?! repetă el. În mai puţin de douăzeci şi patru de ore aceşti monştri pot răscoli un teritoriu de douăzeci de mii de kilometri pătraţi, aducând oamenii şi animalele într-o stare vecină cu nebunia! Socotind cincizeci de victime de cap într-o zi şi noapte avem treizeci de mii de victime! E un bluff al morţii, dar şi al isteriei de masă, un şoc psihologic de proporţii îngrozitoare. Închipuiţi-vă plantaţiile de trestie de zahăr păzite de monştri, plantaţiile de cafea, de tutun vegheate din aer de ochii aceştia sticloşi! Să lucrezi simţind că deasupra ta fâlfâie aripile verzui, de nervuri, să ştii că te caută şi te găseşte în tufişuri, în păduri, în bălţi! Întrebi „pentru ce”, senior?! Pentru că asemenea marfă se poate încă vinde foarte bine!

– E de neînchipuit - am spus cu fălcile încleştate.

– Dar e ieftin - chicoti el. Au căzut peste descoperirea asta din întâmplare, bâjbâind prin genetică. Supuneau ouă de insecte acţiunii diferitelor câmpuri energetice ca să vadă ce-o să obţină. Şi au obţinut deodată, peste noapte, unsprezece mii de călugăriţe gigantice, care au pornit să se sfâşie între ele, să se înghită, decimându-se în câteva zile, reducându-se la şase sute. M-au chemat apoi de pe insulă pe care mă refugiasem spre a le studia comportamentul, pentru a pune baza unui sistem de comunicare om-insectă, după metoda mea. Am refuzat. M-au ameninţat. I-am gonit. Au trimis oameni să mă aducă şi atunci, senior, am fugit. M-au urmărit vreme de un an - pentru că nu puteau folosi monştrii fără a li se stabili reflexe precise: a ucide pe cei cu pigment negroid, dacă aşa ar fi cerut-o clientul, şi a ucide totul la comandă specială - animal, plantă, om. M-au urmărit şi au reuşit să mă readucă aici.

– Asta e insula pe care v-aţi refugiat?

– Nu. Asta e prima mea insulă, de pe care m-au alungat acum patru ani ca să-şi construiască depozitele, instalaţiile, laboratoarele. Aici am lucrat cu unii din oamenii lor, la început, studiind tehnica explorării memoriilor inerte şi semnalele creierului animal. Apoi, când am înţeles la ce vor să utilizeze toate astea, am refuzat să continui şi dânşii m-au mutat pe o insulă din apropiere, ca să mă aibă sub supraveghere. Încă nu ştiau că pot afla tot ce fac - şi am aflat. I-am văzut prin ochii maimuţelor experimentând cele patru tipuri principale de gaze psihochimice, dăunătorii

vegetali, fermenţii otrăvitori, ploile dizolvante. I-am urmărit pas cu pas în construcţia acestui laborator al morţii - al acestei fabrici de diavoli.

– Şi... şi dumneavoastră, senior?!

– Eu?!

Mă străpunse cu privirea ochilor săi metalici şi pronunţă apăsat:

– Eu trebuie să-mi apăr descoperirile, senior! Am aici instalaţiile biotelevizoarelor, pe care nu le-au distrus ca să mă momească cu ele. Am aici înregistrările căilor de introspecţie şi a practicilor yoga modernizate. Tot ce am păstrat nu poate fi refăcut decât printr-o muncă uriaşă, unică! Şi dincolo, mai spre nord, pe Tonagua, e laboratorul meu subteran, sunt instalaţiile mele audio şi electro-optice ! Ştiam că n-o să le nimicească - altfel nu fugeam nici atunci. Să fi luptat cu ei, cât nu se atinseseră de mine?! Nu. Asta niciodată! Există alte forţe, senior, care pot să-i oprească!

– Şi acum?! am întrebat, ridicându-mă pe jumătate.

– Acum voi fugi din nou, pentru că vreau să-mi continui lucrările. Trebuie să le duc până la capăt.

Şi, dacă nu voi reuşi, trebuie măcar să le pun la adăpost, să poată fi reluate cândva, de altcineva. Pentru că ei sunt în stare de orice. Şi-au trimis iscoadele pe vas, ca să mă prindă de viu. Mulatrul care s-a repezit la mine cerându-mi barca era unul din oamenii lor. Aţi văzut ce i s-a întâmplat. Credeam, la început, că şi voi sunteţi trimişi să mă spionaţi. Dar când toţi ceilalţi se băteau să părăsească

vasul v-am văzut rămânând la urmă, şi asta mi-a plăcut. Sunt, în ciuda înfăţişării mele, un romantic, senior, un romantic nevindecabil. Mi-aţi plăcut şi v-am oferit ambarcaţiunea.

– V-am cerut-o noi!

– Aţi crezut că aţi cerut-o! Pilar te-a îndemnat să ceri barca fiindcă eu am vrut-o! Din nefericire, furtuna ne-a deviat, ne-a împins către nord-est şi am ajuns pe Aragua. Credeau că asta e de ajuns pentru a mă convinge să lucrez din nou cu ei. Abia după ce au înţeles că vreau, într-adevăr, să plec mai departe au hotărât să mă oprească cu forţa.

– Şi... şi noi?

Tormez se posomorî.

– V-au urmărit de pe mal, încă de la miezul nopţii. Când v-aţi apropiat de ţărm au dat drumul viermilor. Nereis pelagica e, în apă, ceea ce e călugăriţa pe uscat. E singurul monstru marin pe care l-au obţinut printr-un tratament similar al ouălor în câmpuri chimio-electronice. Şi pe care n-au reuşit să-l dreseze. Nereisul gigantic atacă nu numai vieţuitoarele - dar toate corpurile mobile din apă. Dacă nu te mişti, nu te observă. Pe voi v-a reperat imediat - a găurit barca şi s-a repezit la unul din înotători. Numai din întâmplare, băiatul care vă însoţeşte a reuşit să-i taie ganglionii principali. Apoi, în timp ce înotaţi, alţi opt nereişi au fost asmuţiţi împotriva voastră. Au ajuns până la câţiva zeci de metri de voi când i-a atacat Endymion. N-aţi observat un peşte care zbura pe valuri?

– Ba da - am spus înfiorându-mă. Am zărit aripioara

unui delfin care se juca în apropierea noastră.

– Era Endymion, senior, care atacă viermii cu reţeaua sa de inhibitori metalici. A fost rănit, dar i-a ucis pe toţi.

– Îngrozitor - am spus, fără să mă pot emoţiona.

– Ţi se pare bizar, senior, că nu te cutremuri amintindu-ţi aceste imagini de coşmar? Dar starea aceasta de potenţial emotiv scăzut ţi-am creat-o eu, ca să mă poţi asculta. Din când în când, însă, te înfiori, inima începe să accelereze, eşti gata să tremuri, în curând vom fugi, senior. Păstrează-ţi puterile. Am nevoie de ajutorul dumitale. Peste o oră, senior, vor da drumul monştrilor ca să ne înconjoare, să-mi doboare animalele. Sunt gata să renunţe la maşinile-creier ale elefantului şi tigrului, la maşinile-creier ale maimuţelor, ca să mă aibă viu!

Tormez chicoti şi caninii îi străluciră că dinţii unei feline.

– Să mă aibă viu! repetă. Lopez nu bănuieşte că aştept lumina zilei ca şi el! Tremură de nerăbdare să dezlănţuie atacul. El uită magia lui Karait, senior, pe care am denumit-o astfel după cel care m-a iniţiat în lynga sharira. E cea mai dificilă şi cea mai subtilă utilizare a efectului psi: transmiterea inhibiţiei la distanţă. Adversarul poate fi prefăcut într-un sclav docil sau, dacă se apără, poate fi omorât. Dar nu deodată, întâi i se opresc centri motori: mâna devine moale şi grea ca de plumb. Apoi picioarele. Coloana nu mai susţine corpul, pleoapele se închid, limba cade în fundul gurii ca în timpul anesteziei, astupând glota. Pas cu pas corpul paralizează, devine rigid.

Plămânii abia mai respiră, ficatul îşi opreşte funcţionarea, apoi inima bate din ce în ce mai rar, mai greu, mai surd şi-gata! Tot ceea ce fachirii, cei adevăraţi, pot face cu propriul lor corp, lynga sharira, combinată cu reţelele mele de curenţi slabi, îţi îngăduie să faci cu adversarul. Dacă e un om neavizat, care n-a mai fost supus unor asemenea practici, inhibarea e mai dificilă. Dar dacă a mai trecut prin starea asta, şi mai ales, dacă te cunoaşte, teama accelerează procesul, îl ajută să se dezvolte paroxistic.

– Spuneaţi că Lopez a uitat magia lui Karait, senior.

– Da. Pare paradoxal, dar ieşind din starea aproape catatonică, organismul uită. E reacţia lui de apărare. Până când procesul se desfăşoară din nou. Dar când îşi aminteşte e prea târziu. Lopez a lucrat împreună cu mine şi am experimentat adeseori pe el. Şi, în afară de asta, la adăpostul sârmei ghimpate, între monştrii lui, se simte apărat. Sau poate vrea să folosească, împotriva mea bruma de cunoştinţe căpătată cu ani în urmă. El care încerca să comande ortopterele, strigându-le Endymion, cu diftongi aleşi pentru mamiferele acvatice !

Chicoti şi mă întrebă:

– Te mai temi, senior, acum?

– Nu - am spus. Aş vrea să se facă lumină! Să mergem!

– Bine! spuse Tormez. Atunci te voi dezinhiba complet.

Îmi mângâie uşor tâmplele murmurând: Calm… calm…fi calm, senior, şi din nou inima porni să-mi bată cu

putere şi fui scuturat de un fior.

– Nu, nu aşa! mă dojeni Tormez. Fii calm!

– Dar ceilalţi unde sunt? am întrebat. Unde sunt ceilalţi doi? Unde e doctorul?! Şi operatorul, Narincho?!

– Fii calm! spuse sever Tormez. Nu te-am lăsat să-ţi aminteşti de ei până acum fiindcă sunt prizonierii lor. Poţi să te stăpâneşti?

Am încuviinţat, tremurând.

– Atunci priveşte - spuse el. Şi gândeşte-te că nu trebuie să facem nici o mişcare înainte de a-l avea pe Lopez în puterea noastră.

Se apropie de cel de-al treilea paralelipiped, pe care nu-l atinsese până atunci, şi răsuci câteva butoane. Un ecran mare şi bombat apăru, opalin, aproape translucid, Un lanţ de pete - amintind o horă - oscila dintr-o parte într-alta.

– E speriată - murmură Tormez şi hârii: Huahhh... touuu... huahhh !

Imaginea se apropie, căpătă degradeuri de negru şi cenuşiu, şi văzui un lanţ de oameni, ţinându-se de mână şi legănându-se. În mijlocul lor un bărbat înalt, solid, încovoiat pe jumătate, biciuia un băiat care sărea, căutând să se ferească de lovituri.

– Cuachara - şopti Tormez. Biciuirea sclavului ! Băiatul ştie să mânuiască pumnalul?

– Narincho!

– Îl biciuieşte cu stânga - spuse Tormez - cu o curea plumbuită. Lovitura rupe carne şi înlănţuie totodată. Iar în dreapta amândoi au cuţitul. Asta e şansa care i se oferă.

Un fior de speranţă şi de ură mă făcu să-mi strâng pumnii.

– Haide, Narincho! am şoptit fierbinte. Bărbatul înalt şi ciolănos îşi încolăci biciul în jurul picioarelor lui Narincho cu o lovitură scurtă, dându-l peste cap.

– Ohé! urlară ceilalţi, încă o dată!... Tăvăleş-te-l!... Rupe-i pielea !... Fă-l să urle!

– Ridică-te şi mergi în patru labe, carajo[37] ! Zbieră lunganul.

Narincho se ridică, îşi duse mâna la frunte, parcă gata să se prăbuşească din nou şi făcu un pas înainte.

– În patru labe, a la mierda[38]! strigă celălalt. O să te vindem pentru un pumn de perle pătate, carajo!

– Ohé! chicotiră ceilalţi. Arde-l peste bot... Pune-l să fugă într-un picior.

Lunganul plesni din bici şi sfârcul acestuia îl atinse pe Narincho în obraz. Un firicel subţire de sânge se prelinse pe maxilarul şi pe gâtul băiatului. Buza de sus i se subţie descoperindu-i dinţii şi l-am văzut cum se înclină.

– Jos! zbieră lunganul.

Picioarele lui Narincho zburară într-o parte, în foarfecă - aşa cum mai făcuseră odată pe puntea „Reginei Maab” - şi dreapta lui fulgeră prin aer. Lunganul dădu drumul biciului şi-şi duse mâna stânga la gură, urlând. Se repezi apoi la Narincho, dar acesta, căzut pe cotul drept, se răsuci şi-i puse o piedică. Se rostogoliră amândoi, încleştaţi, agitându-și cuţitele şi deodată cercul privitorilor se sparse

[37] Cârpa. Zdreanţă (na.).
[38] înjurătură intraductibilă (n.a.).

şi toţi se năpustiră asupra luptătorilor. Portoricanul, smuls din braţele celuilalt, fu lovit cu sălbăticie şi legat, iar adversarului său i se pansa palma stângă.

– Admirabil! şopti Tormez. Minunate reflexe! Imaginea se întunecă brusc şi se acoperi de pete prinse într-un vârtej.

– Bandar a văzut altceva - spuse Tormez. Şi se apropie de ceea ce o interesează... Tciouu... tciouuu!... îi e tare frică... E gata să dea înapoi... Huahhhh... tciouu!...

Câteva chipuri rânjite, brutale, animalice, se perindară cu iuţeală pe ecran şi am văzut figura lunganului crispată de durere şi furie, holbându-se la ceva. Apăru apoi un umăr musculos, dezgolit, şi o spinare învineţită de lovituri.

– Tciouuu... tciouuu! şuieră Tormez.

Spinarea se roti încetişor, se lăsă în jos şi ecranul fu ocupat de figura lui Piticu! Ţinea ochii închişi şi buzele i se mişcau uşor. Le vedeam cum palpită, uscate şi crăpate. Iar în spatele lui, cu labele ridicate, cu cele două căngi dinţate deschise, scuturate de un tremur, o călugăriţă îşi rotea botul ascuţit.

– Piticu! am strigat. Piticu... Nu... Nu trebuie! Opreşte-i! Opreşte-i acuma!

– Stăpâneşte-te! şuieră Tormez. Sau nu poţi? Vrei să întrerup recepţia?!

– Nu! am scrâşnit Lasă!

Imaginea se depărta, cuprinzând un careu de oameni înghemuindu-se unul într-altul. Erau mai ales bruneţi,

mustăcioşi şi nebărbieriţi şi în mijlocul lor, încovoiaţi, gata să cadă, stăteau Piticu şi Danovici.

– E ecranul maimuţei? am întrebat. Vede doar, sau şi aude?

– Aude şi vede, dar nu totul. Şi e nevoie de o mare energie de recepţie. Trebuie să mă ajuţi, senior.

Se apleca şi cu mişcări febrile deschise o uşiţă de sub ecran. Scoase un cordon lat, lucios şi mi-l prinse în jurul tâmplelor.

– E o pernă de transfuzii - murmură. De transfuzii psihoenergetice. O să fii groaznic de obosit după aceea, dar o să te dopez.

Răsuci câteva butoane şi se auzi un zbârnâit monoton. Zgomotul izvora din ţeasta mea, din chiar creştetul capului, ca şi cum ar fi pornit acolo un burghiu. Era înfricoşător, dar nu mă durea nimic şi am deschis larg gura, instinctiv.

– Nu e nevoie - şopti Tormez. Îndată vom trece pe racord şi n-o să te mai supere nimic.

Zbârnâitul se estompă uşor, păcănind, apoi se aşternu liniştea.

– Încă nu aude - spuse dresorul. E îngrozită şi fascinată de vederea călugăriţei.

– Cine e? am întrebat. Care din două?

– Bandar. Aceea care v-a adus mâncarea la peşteră.

– Dar vede foarte bine!

– Totdeauna vede bine oamenii. Mai ales că pe ăştia îi cunoaşte. Cioouuu - chemă el prelung. Ciouuu, ciouuu,

ciouuu!

Imaginea se tulbură, oscilă, se restabili.

– Cinemis - hârâi difuzorul foarte încet.

– Ciouuu - plescăi Tormez. Ptciouuu, ptciouuuu!

– Cinev atrims - se auzi împiedicat, peltic.

– Cine v-a trimis? traduse Tormez.

– Înţeleg, senior, am spus.

– Cine? strigă o voce dogită.

Un cap umplu ecranul. Era al unui metis cu faţa brăzdată de cicatrici, cu ochii injectaţi. Când imaginea se depărta, i-am văzut pieptul gol, tatuat. Din vălmăşagul de linii şerpuitoare, ca părul unei meduze, se desprindeau ochii bulbucaţi şi ciocul călugăriţei.

– Nu ne-a trimis nimeni - răspunse cineva în şoaptă. Suntem călători paşnici.

– Cine v-a trimis ? răcni metisul şi se auzi şfichiuitul unui bici. Figura lui Danovici trecu în centrul ecranului. Pe obrazul stâng i se prelingea un fir subţire de sânge.

– Rrromanos - hârii cineva - Ohoho romanos! Câţiva prinseră să urle, învălmăşindu-se. Nu înţelegeam ce spun, îi vedeam doar că se ceartă.

– Portugheză, filipineză - murmură Tormez. Vor să-i împartă între ei şi nu ştiu cum... Aha, vor femeia. Şi pe noi...

Un ins negricios şi foarte slab îşi făcu loc printre ei. Era îmbrăcat cu grijă şi purta ochelari de soare.

– Romanos?! întrebă el curtenitor. Aha, romanos!

Întinse mâna şi-l apucă pe Danovici de ureche.

– Nu, nuuu! urlă Danovici. Omuleţul surâse şi-şi

scoase ochelarii.

– Fulgencio - murmură Tormez. Se pricepe la asta.

– Senior, spuse curtenitor omuleţul. Eşti primul român pe care-l văd. Ce nenoroc să fii omul lui Tormez!

– Nu sunt! răcni Danovici. Senior, păreţi un om învăţat, subţire, credeţi-mă, iertaţi-mă... Ajutaţi-mă, senior... O să plătesc, am bani!

– Dar el? întrebă negriciosul arătându-l pe Piticu. Poate că dânsul este...?

– Nu ştiu, spuse Danovici. Am să plătesc... pentru mine... senior!

– Dar e prietenul tău!

– Nu e prietenul meu! Era… acolo… pe vas…

– Pocneşte-l atunci!

Danovici se întoarse către Piticu, şovăind, cu gura întredeschisă, cu ochii căscaţi şi rămase nemişcat.

– Ei, hai, senior! îl dojeni omuleţul. Pentru Dumnezeu, doar nu vrei să te dau pe mâna lor!

Danovici înghiţi în sec şi-l izbi pe Pitîcu în ceafă. Un vaier se ridică din mulţime şi toţi începură să zbiere:

– Carajo! Hijo de puta ! Cabron! Striveşte-l! Smulge-i limba !

– Foarte bine - spuse negriciosul. Acum spune-ne unde sunt ceilalţi.

– Sunt... nu ştiu... iertare, senior - gemu Danovici. Acolo undeva… Nu ştiu, nu-mi dau seama…

– Minţi ! urlă negriciosul, schimonosindu-se. Unde sunt ceilalţi? strigă întorcându-se spre Piticu.

– Nicăieri - răspunse Piticu. N-am fost decât noi doi.

– Şi femeia?!

– N-a fost nici o femeie. Doar noi doi şi băiatul.

– Şi mâncarea?! De unde aveaţi mâncarea?

– Mâncarea? repetă Danovici tremurând. Ei... parcă ei au adus mâncarea, de undeva, de pe insulă...

– De pe insulă?! se schimonosi omuleţul. Oho, asta e altceva!

Îşi ridică mâna şi urlă:

– Santiago Lopez, maestro, arată-i diavolul de aproape!

Se auzi un clănţănit metalic şi călugăriţa apăru rotindu-şi ochii sticloşi. Unul din braţe se deschise şi ca un foarfece viu, cu ghimpi, se încleşta în jurul pieptului lui Piticu.

– Unde sunt ceilalţi? zbieră omuleţul. Cine ţi-a dat mâncarea?

– Ceilalţi nu sunt - şopti Piticu. Mâncarea mi-a dat-o o maimuţă.

– Strânge! ţipă ascuţit omuleţul.

Gura lui Piticu se deschise într-un vaier mut, apoi capul îi căzu în piept.

– Lasă-l! porunci omuleţul.

Braţul monstrului se deschise şi Piticu se prăbuşi.

– Ajunge - am gemut înăbuşit. Ajunge! M-am năpustit spre patul pe care fusesem culcat şi pe care acum Pilar şi Olivotto dormeau liniştiţi şi-am înşfăcat pistolul-mitralieră.

– Trezeşte-l şi pe dânsul! am spus, gâtuit. Repede,

trezeşte-l!

– Potoleşte-te - şuieră Tormez - altfel te adorm. Mai avem o jumătate de oră.

Fără să-l mai ascult, smulgând cordonul ce-mi încingea fruntea, m-am repezit printre copaci în direcţia în care dispăruseră maimuţele. Dar o plasă îmi cuprinse braţele - o plasă moale şi grea care mă opri în loc.

– Stai aici! spuse din nou Tormez şi vocea îmi păru mai caldă şi mai apropiată.

Picioarele nu mă ascultau, ca şi cum ar fi fost înfăşurate în pâslă.

– Nu vreau - am mârâit - nu vreau!

O povară uriaşă mi se aşternuse pe umeri şi un perete flasc, plumburiu, creştea în jurul meu. Simţeam cum mă cuprinde somnul şi clocoteam de ură neputincioasă împotriva acestei voinţe străine care mă copleşea, mă anihila. Sângele îmi vâjâia în urechi şi luptăm să nu adorm, luptam doar prin dorinţa de a rămâne treaz, gândindu-mă la Piticu şi mârâind: „Nu vreau... nu vreau... nu vreau!” Un cleşte îmi apucă tâmplele, apăsându-le, şi încercai o senzaţie de greaţă adâncă, istovitoare, dar continuai să şoptesc gâfâind: „Nu vreau... nu vreau... nu vreau!” Brusc peretele plumburiu se destrămă în jurul meu şi focul de vreascuri crescu în beznă, prietenos şi viu. Fără să mai privesc în jur mă aruncai înainte şi atunci un obstacol elastic, gros, rotund, îmi închise calea. M-am cutremurat de scârbă şi am sărit înapoi. În faţa mea, uriaş şi negru, se oprise elefantul, închizându-mi drumul cu trompa.

– Vrei să mori? şuieră Tormez. Te lupţi ca să fii ucis?! De ce crezi că ţi-am vorbit despre experienţele mele toată noaptea? Ca să te amuzi? Nu, senior! Am vrut să încredinţez cuiva taina mea ! N-ai să poţi uita niciodată ce ţi-am povestit acum pentru că am săpat adânc în mintea dumitale, senior, teoriile mele, îndoielile mele, planurile mele! Şi dumneata vrei să te sinucizi?! Nu! Vei trăi. Îţi voi încredinţa şi o parte a foneticii mele, copii după semnalele animalelor, după declanşatorii lynga sharira. Şi dacă vei muri, le vor duce unde trebuie prietenii dumitale! Vor găsi un savant care va continua aceste cercetări! Înţelegi? N-ai voie să mori! Nu trebuie să muriţi nici unul!

– Lasă-mă să plec! Am strigat. Nu vreau să-l chinuie!

– Stăpâneşte-te, senior - spuse el sever. Şi priveşte!

M-am întors spre ecranul puternic luminat şi am văzut o mulţime de chipuri bărboase, deformate, cu ochii mici şi cu guri enorme, dinţate, râzând. Hohoteau şi maimuţa îi vedea ca pe nişte animale bipede, gata să se repeadă asupra prăzii. În mijlocul lor, Danovici, în genunchi, se ruga cu mâinile ridicate deasupra capului, iar Piticu, prăbuşit la pământ, era vegheat de gheară călugăriţei al cărei cap se rotea şi vibra înspăimântător de repede.

– Opreşte-i! am strigat. Opreşte-i!

Chipul lui Tormez se scofâlci deodată - ridurile ce-i brăzdau obrajii se adânciră ca nişte găuri negre, bărbia i se ascuţi, ochii aproape îi ieşiră din orbite:

– Să-i opresc! repetă el şuierător. Să-i opresc!... Ceandah! strigă. Ciouuuu!... Santiago Lopez, ascultă-mă!

Răsuci cu repeziciune butoanele celui de al doilea cadran şi o uşoară luminiscenţă, o aureolă albăstrie începu să joace pe conturul acestuia.

– Santiago Lopez, ascultă-mă! repetă Tormez. Sunt în pădure, în apropierea laboratoarelor pshio-chimice. Ascultă-mă!

Îşi coborî deasupra urechilor două capsule mici care până atunci îmi păruseră a fi una cu bandeletă aurie ce-i acoperea fruntea.

– Da, eu sunt! repetă. Eu sunt şi-ţi propun un schimb. Oamenii pe care-i anchetezi sunt ai mei. Trimit tigrul să-i ia de la tine. Apoi îţi dau maimuţele, pasărea şi elefantul... Te înşeli Lopez, nu suntem în puterea ta, uiţi magia lui Karait...

Bandiţii se dădură deoparte şi în prim plan apăru un om uscăţiv, înalt, cu sprâncene groase.

– Glumeşti, Tormez - vorbi el încet. În lunile în care ai lipsit ne-am pus la punct aparatele, singuri. Ştiu că acum mă vezi, dar peste câteva minute te voi vedea şi eu. Animalele tale o să le am oricum...

– Uiţi magia lui Karait - spuse dogit dresorul. Ciouuu... ciouuu...

Omul îşi duse mâinile la faţă şi se clătină.

– Nu vreau... Nu pot... şopti.

– Ascultă-mă, Lopez, ascultă-mă!... îţi las inima să bată... dar ascultă-mă. Îţi dau animalele mele pentru prizonierii tăi. Îţi dau animalele, maimuţele, pasărea şi elefantul.

– Bine - şopti Lopez.

– Adună-ţi oamenii lângă tine. Cheamă-i mai aproape... Pe Fulgencio... pe von Klaus... pe Moro... mai aproape... mai aproape... Vouă vă voi încredinţa secretele mele!... Vouă, celor patru dragoni ai diavolului... Cu ajutorul acestor taine veți stăpâni oceanul... Veţi scufunda vasele fără să vă apropiaţi de ele, veţi nimici paza porturilor de la distanţă... Ascultaţi-mă... ascultaţi-mă... Toţi împreună, toţi o dată, toţi patru... Mână în mână... Cu toţii de mână... Şi toţi cei de faţă... Lopez... von Klaus... Fulgencio... Moro... Rămâneţi aşa! Nemişcaţi! Vă ordon!

Ca într-o horă împietrită, cu ochii larg deschişi, livizi, bandiţii înţepeniră ţinându-se de mână.

– Şi acum Kan şi Bandar vor veni să-i ia pe oamenii mei... Kan, aoooah... auoooh! Oaaah... oooaah.

Imaginea se tulbură şi se stinse. Tormez manipula butoanele şi am înţeles că trece transmisia asupra celeilalte maimuţe, căci figurile bandiţilor se lăţiră, aducând cu acelea a unor cimpanzei. Careul pe care-l formau lăsă o spărtură largă şi prin ea îşi făcu apariţia, cu burta aproape lipită de pământ, înfricoşat, dar fioros, tigrul de Bengal. El se apropie de Piticu şi-l zgâlţâi împingându-l cu laba. Aşteptă câteva clipe, apoi, văzând că nu se mişcă, îl răsuci cu faţa în sus şi se întoarse scheunând. Un alt scheunat îi răspunse şi ţopăind cu demnitate apăru Bandar, cu pălăria trasă pe ochi, rotind în labă bastonul argintiu. Ea se îndreptă spre Piticu, îl apucă de subsuori şi, opintindu-se, îl urcă pe spinarea tigrului care, cu mişcări line, se strecură sub omul lipsit de cunoştinţă. Apoi amândouă animalele

dispărură din mijlocul cercului prin spărtura rămasă deschisă, urmaţi de Danovici.

– Şi Narincho?! am strigat.

– Ciouu ooah! şuieră iritat Tormez. Cioouu... naouuaa!

Bandar reapăru ţopăind şi ridică de jos un pachet lunguieţ care aducea cu un om înfăşurat în funii groase. Se sili să ia în braţe pachetul, dar nereuşind porni să-l tragă după ea, opintindu-se din greu.

– Srinagar gaah sangh! porunci Tormez. Elefantul se răsuci în loc şi porni în galop.

– O să le iasă în întâmpinare. Trebuie să ne grăbim - spuse dresorul. Bandiţii n-o să rămână în starea asta decât cel mult un sfert de oră. Erau prea excitaţi ca inhibiţia să se fixeze. Dar Lopez nu mai poate scăpa. Dacă sistemul său receptor n-ar fi fost antrenat, format cu aceste metode, operaţia ar fi decurs mult mai dificil. Asta e reversul receptivităţii lui stimulată artificial. Ca şi magia lui Karait...

Se întrerupse căci se auzi din înălţimi ţipătul păsării.

– Asta nu-mi place - spuse Tormez.

Puse în funcţie cel de al treilea ecran şi apăru o masă de pete negre, rotindu-se într-un vârtej lent.

– E pădurea - spuse Tormez. Coral se roteşte deasupra ei în cercuri largi, la înălţime. Se teme de monştri fiindcă au aripi, cu toate că nu se pot ridica decât până la treizeci, patruzeci de metri. Gigantizarea le-a fragilizat aparatul de zbor.

Într-un colţ al ecranului apărură nişte puncte luminoase. Aminteau nişte oglinzi pe care le joacă cineva

într-o rază.

– Sunt călugăriţele - spuse Tormez. Le trezesc cu ajutorul luminii, pentru că ele nu-şi recapătă vioiciunea decât ziua. De obicei merg în lanţ, câte zece sau câte douăzeci şi dacă Soarele le prinde sub anume unghi, sclipesc asemeni unor oglinzi. Asta e şi semnalul lor de recunoaştere şi de chemare la distanţe de zeci de kilometri. Sunt puse în şiruri egale şi li se aţâţă foamea, dându-li-se să miroasă carne crudă.

Un reflector străbătu ecranul dintr-o parte într-alta, iscodind printre copaci.

– Ei nu! Asta nu! şuieră Tormez.

Pe ecranul maimuţei trunchiurile arborilor porniră să se perinde în goană. Frunzele se năpusteau pe primul plan într-un torent vegetal, spumegat.

– Sunt urmăriţi - spuse Tormez. Am avut prea puţină energie şi şi-a revenit! Oh, blestemată grabă!

De departe se auzeau chemări şi fluierături, de foarte departe, ca o părere. Deasupra stelele dispăruseră şi cerul se înălbea.

– Aici ar fi trebuit să fie raiul - murmură Tormez ca pentru el.

Mângâie fruntea lui Pilar, şi cea a lui Olivotto şi-i trezi.

Deschise apoi o cutie cilindrică şi ne dădu câte un baston argintiu, la fel cu acela pe care mi-l adusese Bandar.

– Să nu loviţi! ne spuse. Ei cunosc inhibitorii mei şi se tem să fie atinşi. Puteţi să-i folosiţi chiar dacă nu cunoaşteţi bine psihotehnica lor.

Paşi grei făcură pământul să vibreze.

– E Srinagar - spuse Tormez. Luaţi-vă pistoalele-mitralieră şi fiţi gata.

Elefantul ţâşni prin faţa noastră purtându-i în spinare pe Piticu, pe Danovici şi pe Narincho. După el apărură tigrul, cu gura plină de bale, şi maimuţele, abia respirând.

– Ciouh... ooamaa! porunci Tormez. Animalele străbătură poiana în goană şi dispărură în spatele celor patru ecrane.

– O singură şansă - spuse dresorul luând-o la fugă după ele. Veniţi!

În urma noastră fluierăturile se înteţeau şi se auzea un fâsâit puternic, şuierător. Alergam pe o potecă aproape liberă căci pahidermul culcase la pământ sau îndoise trunchiurile palmierilor tineri şi rupsese lianele, dar zgomotele continuau să se apropie şi mi se păru că desluşesc, tunând ca un gigantic ecou, cuvântul „Endymion”. Lumina crescuse mult şi, întorcându-mă, am văzut sclipind în urmă, printre copaci, sute de cioburi de oglindă;

– Atenţie! strigă Tormez.

În faţa noastră, la marginea unei poieni se înălţau câteva clădiri scunde, în întregime din sticlă. Un om dormita în faţa lor, rezemat într-o armă automată. Tigrul ajunsese la el, îl răsturnă şi-i zdrobi ţeasta dintr-o lovitură de labă. Tormez fugi cu paşi mărunţi în urma animalului, aplecat pe jumătate şi ajungând la clădire apăsă butonul unei sonerii. Uşa se deschise şi dresorul îşi repezi mâna

înăuntru.

– Veniţi! şuieră apoi.

Străbăturăm cei câţiva zeci de metri ai poienii aproape rostogolindu-ne şi, trecând peste corpul unui om, pătrunserăm într-o sală joasă, îmbrăcată în plăci de faianţă ce străluceau roz-sidefiu în lumina zorilor. Tormez deschise o a doua uşă şi luă de pe rafturile ce acopereau pereţii de jur împrejur nişte cilindri mici şi roşii, asemeni unor extinctoare, şi câteva măşti de gaze pe care ni le împărţi. Le-am îmbrăcat câte o mască lui Piticu şi lui Narincho, care aveau mâinile aproape zdrobite, apoi mi-am ascuns şi eu obrazul în carapacea de cauciuc subţire.

– Srinagar! gemu Tormez. Dragul meu Srinagar! Conduse tigrul într-o a treia cameră care avea uşa dublă, etanşă şi trimise după el maimuţele care, ţopăind, îşi îmbrăcară din mers măştile de gaze.

– Srinagar, oooh ciouuuuu! strigă apoi. Elefantul îl privi cu ochii mari, omeneşti, fără să se clintească din loc.

– Ciouuuuu! strigă Tormez. Oooah ciou!

Sute de lumini porniră să joace de jur împrejurul poienii. Elefantul îşi ridică trompa şi scoase un sunet spart de trâmbiţă.

– Ciouuu! ţipă ascuţit Tormez, atingându-i plasa metalică de pe frunte cu bastonul său.

Pachidermul îşi scutură capul, ca şi cum ar fi fost lovit şi se întoarse greoi, înfuriat. Porni apoi cu paşi repezi către luminile ce se apropiau, fâşiind şi șuierând, şi atunci Tormez îndreptă gura cilindrilor în direcţia din care venisem

şi-i declanşa.

La început n-am observat nimic - aerul rămânea la fel de pur, irizat şi lipsit de fire de praf. Numai imaginile se frângeau ca şi cum între noi şi ele s-ar fi interpus un strat de gaze calde. Asemeni unor coloane sparte şi zbârcite se vedeau picioarele lui Srinagar care se îndepărta de noi şi urechile lui ca nişte evantaie cenuşii se mişcau la înălţimi deosebite. Peste şuieratul înăbuşit al cilindrilor ce se goleau se suprapuse un alt zgomot, mai adânc, un vâjâit întrerupt, ca şi cum sute de coase ar fi retezat iarba în acelaşi timp.

Tormez mă trase înapoi, închiserăm uşa care dădea în afară şi ne culcarăm pe burtă privind prin peretele de sticlă cioburile de oglinzi care se apropiau. Acum se vedeau bine legăturile dintre ele, ca nişte fire subţiri de cupru, sau ca nişte muchii de cuţit, mişcate cu repeziciune. Sute de tropote uşoare făceau solul să răsune, acoperite la intervale egale de vâjiitul scurt ce amintea cositul. Elefantul se opri în faţa copacilor şi dădu înapoi. Făcu mai întâi câţiva paşi mărunţi cu spatele, apoi porni să meargă de-a îndăratelea repede, trâmbiţând şi cabrându-se. Dar nu avu vreme să se retragă prea mult căci în poiană ţâşniră primii monştri şi se repeziră la el.

– Srinagar! gemu sfâşietor Tormez, închizând ochii.

Braţele superioare ale călugăriţelor râcâiră pielea zgrunţuroasă a pahidermului şi insectele se căţărară pe el avide de sânge, rotindu-şi capetele ascuţite în căutarea unui punct vulnerabil. Pântecul lor lunguieţ se freca de aripile desfăcute scoţând vâjâitul acela sinistru şi căngile

aruncate cu putere rupeau epiderma cenuşie a elefantului. O femelă - o recunoscui după talia ei mare - îşi înfipse cangea în vârful trompei, dar aceasta se ridică asemeni unui bici gigantic şi zdrobi monstrul dintr-o lovitură. Apoi elefantul pisă ceea ce mai rămăsese din călugăriţă cu picioarele, tremurând de furie. Un al doilea monstru avu aceeaşi soartă, dar din ce în ce mai multe căngi se înfigeau în urechi şi sub ele, în ochii şi în trompa pahidermului ce urla sălbatic.

Poiana foşgăia, călcată în picioare de zecile de ortoptere carnivore, care-şi scuturau imensele aripi transparente. Păreau nişte vampiri din altă lume, urcaţi pe catalige subţiri, prevăzute cu gheare, bălăngănindu-şi braţele anterioare, care se închideau şi se deschideau, scoţând din tecile antebraţului lamele dinţate, vii.

– Srinagar - gemu Tormez plecând fruntea din nou. Primul elefant gânditor din lume!

Sub puhoiul de gâturi articulate, de căngi încovoiate, pline de sânge, elefantul nu se mai vedea. Dar în loc să-şi sfâşie prada îmbucăţind-o până la capăt, călugăriţele începură să bată aerul cu putere, înălţându-se în văzduh. Se ridicau la zece, doisprezece metri, făcând un zgomot asurzitor de aripi de şindrilă ciocănite între ele şi recădeau pe sol, stângace, cercetându-se cu ochii lor sferoidali în care sticlea o lumină neagră. Braţele anterioare li se zbăteau cu asemenea repeziciune, încât îmi părură a se fi încâlcit între ele.

– Vor să se bată - şuieră Tormez cu vocea tremurând

de plăcere. Abia acum s-au săturat de gaz psihochimic. Le lipseşte doar semnalul.

Scoase din buzunarul de la piept o cutie plată şi deschizând-o potrivi o bobină groasă, scurtă, în interiorul unui cilindru. O închise apoi şi răsuci un buton. Se auzi un scârţâit subţire ca şi cum s-ar fi derulat o panglică de oţel.

– Psihomagnetofonul - spuse încet Tormez. Emiţătorul de semnale.

Încălecându-se, încleştându-se, călugăriţele porniră să se devoreze între ele cu o furie sălbatică şi în curând văzui poiana acoperindu-se cu bucăţi de membre asemenea unor oase de cupru, cu abdomene sparte din care se vărsau măruntaiele care încă mai trăiau şi cu picioare subţiri, nespus de lungi, zvâcnind ca nişte arcuri de oţel. O pereche de ortoptere fu împinsă până în peretele de sticlă prin care priveam şi am văzut-o pe cea mai mare înhăţând-o pe cealaltă peste braţele anterioare, cu o mişcare ce amintea o îmbrăţişare drăgăstoasă, şi afundându-şi botul în ceafa ei. Din câteva îmbucături îi hăpăi ganglionii cervicali, apoi gâtul, umflat ca pântecele unei butelii aşezată cu gura în jos, după care îşi afundă gura-cioc în abdomenul inelat pe care-l sparse, scotocindu-l cu poftă.

Întreaga poiană se acoperise de cadavre arămii deasupra cărora monştrii continuau să se bată cu furie din ce în ce mai dezlănţuita. Într-un vălmăşag de boturi şi gheare, sfâşiau tot ce le ieşea înainte şi am văzut o călugăriţă, unită într-o încleştare mortală cu alte două, cum

îşi rupe propriul picior dintr-o muşcătură şi îl înghite. O alta, cu pântecele devorat pe jumătate, se repezi spre noi, căutând să ne înhaţe prin peretele de sticlă, dar neputând îşi sfârteca furioasă restul de abdomen rămas întreg.

Prin vălmăşagul de aripi verzi apărură deodată siluetele unor oameni. Agitând nişte pâlnii cafenii, îşi făceau loc printre ortopterele care se traseră înapoi. Dar nu înaintară astfel decât până în mijlocul poienii când, fără ca nimic să se fi întâmplat, se repeziră unii la alţii şi se încăierară. Învrăjbirea această bruscă fu ca un semnal - călugăriţele se repeziră asupra lor, îi cuprinseră pe după mijloc cu braţul-cange, le îndoiră capetele spre piept cu celălalt braţ şi, stropindu-se cu sânge până pe ochii rotunzi de bufniţă, le sfâşiară cefele şi baza craniului.

Scuturat de o greaţă de neînvins, mi-am aplecat privirea.

– Asta ar fi vrut ei să facă altora - spuse sec Tormez. Le-au antrenat luni de zile pentru masacre în masă!

Alţi cinci oameni apărură, purtând măşti de gaze şi agitându-şi pâlniile cafenii.

– Lopez! strigă dresorul.

Am pus mâna pe pistol şi am ochit. Ştiam că noii veniţi, la adăpost de gaze, nu se vor mai repezi unii asupra altora şi vor reuşi să ajungă până la noi. Dar Tormez îmi aplecă ţeava pistolului şi, încruntându-se, prinse să murmure o litanie de neînţeles. Oamenii şovăiră, bătură pasul pe loc, iar cel care mergea în faţă îşi smulse masca inspirând cu beatitudine gazul incolor ce plutea deasupra

poienii. Respiră adânc, ţinându-şi ochii pe jumătate închişi, şi, deodată, fără măcar să se întoarcă, îşi descarcă pistolul în cel din stânga sa, ciuruindu-l. Ceilalţi patru îl loviră peste mâna şi-l trântiră la pământ şi această violenţă fu de ajuns pentru ca o călugăriţă enormă, cu braţele ridicate deasupra capului şi cu antenele ţepene ca nişte coarne, să facă un pas spre dânşii. Unul dintre noii veniţi îndreptă asupra ei pâlnia, dar monstrul îşi repezi braţul înainte, închizându-l şi deschizându-l ca pe un briceag şi am văzut capul omului sărind de pe trunchi şi dându-se de-a dura printre picioarele celorlalţi. Supravieţuitorii, a căror retragere era tăiată, se repeziră spre clădire. Groaza îi făcea să se mişte cu o iuţeală de necrezut, dar cu toate astea numai unul putu ajunge până la noi şi Tormez, deschizând uşa, îl trase înăuntru. Îi scoase masca şi atunci l-am recunoscut pe Lopez - mai palid şi cu gură mai subţire decât apăruse pe ecranul televizorului.

– Deci tu eşti - spuse încet Tormez. Pune-ţi masca la loc.

– M-a atins - şopti omul. Mi-a străpuns rinichiul.

Se răsuci cu greutate şi ne arătă o pată de sânge ce se lăţea pe bluza sa cachi. Dresorul îi cercetă rana, descoperindu-i-o.

– Nu e grav - spuse. De altfel avem şi un medic aici, dar i-aţi zdrobit mâinile.

– Nu eu - spuse Lopez. Ştii cine a făcut asta.

– Ştiu totul - şopti dresorul. Chipul său sever, tăiat în piatră, era acoperit de sute de riduri fine. Ştiu totul - repetă

el. Întâi mi-aţi distrus aparatele coralifere. Apoi Aragua. Am vrut să creez aici raiul. Dar voi aţi adus iadul aici. Şi ce imbecili sunteţi, Lopez! Aţi construit aceşti giganţi atât de greu de condus, încât vă scapă imediat de sub comandă! Asta nu e muncă de savant, ci de cârpaci. Eşti un cârpaci jalnic, Lopez.

– Pot fi foarte bine conduşi - gemu omul. Dar tu ai lansat perdeaua asta de gaze care-i pune în stare de hiperreceptivitate şi ai şi declanşat semnalele.

– Que tonteria! ricană Tormez. De ce n-au funcţionat atunci emiţătorii voştri?

Ridică pâlnia cafenie pe care Lopez o avea legată de centură printr-un fir subţire şi o jucă pe palmă.

– E grea şi grosolană - spuse. Şi semnalele le-aţi studiat prost, nediferenţiat. Asta face să clacheze sistemul nervos al animalului, îl blochează.

Lopez nu răspunse, strâmbându-se de durere.

– De ce n-aţi aruncat vasul în aer? întrebă dresorul

– Am vrut să te prindem viu, Tormez. Avem nevoie de animalele tale.

– Voi credeaţi că mă duc să le vând? Şi că s-ar fi putut derula după electron-memoriile lor tot ce s-a petrecut pe insulă, da?

– Da.

– V-a orbit ura - spuse îngândurat dresorul. Ura asta imbecilă, oarbă. Srinagar e mort - cel mai bun animal, cel mai complex creier-maşină care a existat vreodată. Toţi la un loc nu valoraţi cât ei. Operaţia submarină a început?

– Va începe peste şase ore. Suntem siliţi să precipităm totul.

– Au descoperit ceva?

– Nu. Dar pescuitorii de perle au pătruns prea adânc. Vom arunca nereişii împotriva lor.

– Monştri! scrâşni Tormez. La început vă credeam nişte nebuni, nişte vizionări... Pe von Klaus mai ales... Acolo, pe Tonagua, în laboratoarele subterane, n-aveam habar de ce se întâmpla deasupra... După aceea am plecat... am revenit... Am început să aflu câte ceva... Tăceam, ca să nu-mi distrugeţi aparatele. Ştiaţi asta... Voiam să vă nimicesc fără să-mi pierd ecranele, electron-memoriile... De aceea dăm târcoale pe aici... Am reuşit să transport marea parte a aparaturii de pe Tonagua... Dar antenele, reţeaua mea bioradar, emiţătorii de semnale, rămân aici... Mea culpa... mea culpa! Nu vă văzusem la lucru din apropiere... Prima oară când v-am văzul într-adevăr, a fost azi-noapte...

– Vrei să mă omori? gemu Lopez,

Figură prelungă, aristocratică, i se acoperi de broboane de sudoare şi buzele îi tremurară ca de plâns.

– Haide, nu te smiorcăi! zise dresorul. Nu eu o să te omor. Şefii tăi o să te ucidă. Şi acum, Lopez, spune-mi, cum aţi putut fi atât de proşti, încât să experimentaţi interstiţiile sonore pentru mamifere la insecte? Cum de aţi lansat armonicile din Endymion în canalul sonor al artopterelor?

– Le-am încercat numai...

– Imbecilitate! în ştiinţă se prevede, nu se „încearcă”.

Metoda Lonie Godown-Diane Goldenberg de transcriere optică a semnalelor nu oferă nici cea mai mică îndoială. Şi acum voiaţi să treceţi la oameni, da?

– Da.

Tormez ridică din umeri, dispreţuitor.

– Un singur lucru mă nelinişteşte - spuse posomorându-se. Maimuţelor le-am îmbrăcat măştile. Dar Kan? Cum să-l trec prin perdeaua de gaze?

– Ieşiţi prin culoarul subteran - spuse Lopez.

– Nu e etanş. Gazele au şi pătruns acolo.

– Încă nu, senior.

– Bine! spuse Tormez. Acum priveşte-mă!

Lopez îşi închise ochii.

– Priveşte-mă! repetă dresorul cu timbrul acela cald, învăluitor, pe care îl cunoşteam. Ştii foarte bine că închizi ochii degeaba. Magia lui Karait e o magie a vorbelor, o magie a acordului mental. Şi eu, Lopez, îţi vorbesc şi tu o să mă asculţi, căci noi gândim la fel, gândim odată...

– Nuuu! hârâi Lopez.

– Ba da, ba da - susură Tormez. De jur împrejurul nostru e marea, nu e aşa? Apoi e insula Aragua... Pe ţărm cresc rhizophore şi foşgăie sute de crustacei... Iată-i pe cei cu coada de sabie şi pe ceilalţi, mai mici, roşcovani, cum îşi clatină antenele şi fug pe picioarele lor strâmbe. Îi vezi, Lopez?

– Nuuuu! se zbătu acesta.

– Marea e verde şi sargassele verzi. Marea e adâncă şi rece şi ţie îţi place să te scalzi şi să înoţi în adânc, pe sub

pintenii mangrovelor. Îţi place marea, Lopez?

– Da...

– Şi noi mergem alături prin pădure, mergem alături, mereu alături şi îţi vorbesc şi tu mă asculţi. Cine sunt eu, Lopez?

– Tormez. Marele Tormez.

– Şi ce te-am învăţat?

– M-ai învăţat semnalele animalelor şi transmiterea gândului la distanţă şi m-ai dus cu tine pe căile memoriilor inerte.

– Eu sunt învăţătorul tău?

– Tu eşti învăţătorul meu şi te voi asculta până la moarte.

– Ei vor să ne ucidă ducând nereişii pe sub mare.

– Oh! Nu! răcni înăbuşit Lopez.

– De aceea o să te duci şi o să arunci în aer chesoanele scafandrierilor. Ştii cum, Lopez?

– Ştiu. Prin declanşarea siguranţelor.

– Foarte bine. Dar înainte de asta, o să trimiţi toate vasele din port deasupra chesoanelor, lăsând pe loc numai vasul meu. Ai înţeles, Lopez?

– Da, maestro!

– Ridică-te şi du-te! Treci prin subterană.

Lopez se ridică apăsându-şi şoldul rănit şi salută cu palma dusă la frunte. Se îndreptă apoi spre un colţ al încăperii, deschise un chepeng şi coborî o scară pe care n-o vedeam.

– Şi acum să fugim! spuse Tormez. Gazul s-a infiltrat

în cameră, dar s-ar putea să nu fi ajuns în subterană decât într-o cantitate infimă. Dacă tigrul n-o s-o suporte o să-l ucidem. Dar trebuie să încercăm.

Deschiserăm uşa dublă a celei de a treia camere şi scoaserăm afară tigrul care mârâia şi tuşea. Tormez pătrunse primul în canalul subteran şi animalele coborâră după el. Pilar îl urmă cu îndemânare, dar Narincho părea să se afle într-o stare de semitrezie şi abia nimerea treptele cu picioarele. Olivotto mă ajută cu singurul braţ întreg să-l cobor pe Piticu ale cărui mâini erau umflate şi pe Danovici care abia mai răsufla. Am coborât şi eu, dar înainte de a porni prin canalul subteran am mai aruncat o privire afară.

Masacrul încetase aproape complet şi monştrii rămaşi în viaţă se odihneau în poziţia aceea pe care, şi profanii, şi specialiştii o numesc „rugăciunea călugăriţei”. Aşa cum stăteau, cu aripile strânse ca nişte evantaie, de-o parte şi de alta a abdomenului, cu căpşorul înţepenit, cu braţele ucigaşe apropiate a rugă, păreau nişte animale diavoleşti convertite la credinţa întru Domnul. Iar în jurul lor zăceau suratele lor sfărâmate, amestecate cu cadavre de oameni, totul culminând cu trunchiul bombat şi cenuşiu al elefantului mort.

Am închis deasupra mea capacul gros de plastic şi am pornit pe urma celorlalţi.

*

* *

Culoarul ogival părea că nu se mai sfârşeşte. Din loc în loc, becuri atârnate de plafon luminau pereţii de

cărămidă aparentă, a căror luminozitate îmi da o senzaţie de ameţeală şi apăsare. Fugind mă gândeam că întreaga noastră călătorie se desfăşurase sub semnul unei goane fără sfârşit. Mai întâi alergasem de la aeroport la navă, în Porto-Rico, pentru a nu întârzia la îmbarcare. Apoi mă chinuisem pe vas stând în picioare sau pe lăzi până la începerea furtunii, când ne năpustiserăm cu toţii afară din cabină. Aşteptasem îngrozit scufundarea navei, şi, după ce salvarea ni se înfăţişase sub chipul dresorului, vâslisem o noapte întreagă cu braţele. Şi după aceea înotasem, ne căţărasem şi alergasem din nou, ca nişte bezmetici, într-o lume misterioasă unde moartea te pândea la fiecare pas. Singurele clipe luminoase în aceste patru zile i le datorăm lui Pilar, dar şi pe ea o uitasem ascunzându-mă de monştri şi gândindu-mă cum să-l găsesc pe Piticu. Şi iată că acum, după o noapte şi o dimineaţă de coşmar, tropăiam cu toţii pe sub pământ, silindu-ne să ţinem pasul dresorului ce alerga neobosit. Înaintea mea se ridica şi cobora ţeasta pe jumătate cheală a lui Danovici şi labele lui goale plescăiau pe podeaua de beton. Auzeam gâfâiturile ascuţite ale lui Piticu, dar nu puteam să-l ajut cu nimic şi simţeam cum mă detaşez din ce în ce mai mult de propriul meu corp care executa mişcările neobosit şi în ritm. Din când în când tresăream când tigrul mârâia prea tare sau când Tormez îngâna chemările lui guturale, gâlgâite, fără sens pentru noi.

Cred că am fugit astfel vreo oră, cu paşii din ce în ce mai grei şi cu încheieturile muiate, până când, canalul

cotind, ajunserăm într-o sală largă, joasă, având de jur împrejur dulapuri metalice.

Tormez ne făcu semn să ne odihnim şi ne-am trântit pe jos. Şi Piticu şi Olivotto aveau nişte figuri de cadavru şi se culcară pe spate, aproape leşinaţi. Danovici se trase într-un colţ, încruntat, neîndrăznind să-şi ridice privirea. Îşi băgase capul între palmele mari şi osoase, acoperite cu păr negru şi respira iute, hârâind.

– De ce? mă întrebă Pilar, încet, arătându-mi-l.

– Nu înţeleg - am spus. Nu înţeleg ce întrebi.

– De ce a venit cu noi?

– Fiindcă e de la început cu noi, a plecat cu noi din România. Iar bandiţii l-ar omorî dacă l-ar prinde.

– Aşa trebuie - spuse. Să-l omoare! Voi n-o să-l omorâţi?

– Noi?!

– Da, voi! E un laş! Ţi-am spus! Oameni ca el nu trebuie să trăiască!

– Eşti crudă, Pilar!

– Nu, sunt bună. Din cauza laşilor mor oamenii buni, totdeauna! Să nu-l aperi!

– Dar eu nu-l apăr - am spus. Acum însă nu e timp pentru asta.

– Ba da! spuse ea, clocotind. Hei, tu, fotografule, laşule! Auzi, cabron, hijo de puta! Crapă aici ! Narincho!

Băiatul tresări şi ne privi cu ochii tulburi, morţi. Văzuse prea mult pentru un copil, în ciuda experienţei lui de „apache”.

– A la mierda! înjură Pilar. Ucide trădătorul!

– E gazul - am spus, tresărind. Pilar, ai înghiţit gazul care te face furios!

– Nu! strigă ea. Nu e gazul! E inima! Să crape aici! Le-a lins picioarele şi era gata să-şi omoare tovarăşul. Narincho, ucide-l!

Portoricanul îşi duse mâna la buzunar şi scoase cuţitul pe care-l făcu să se deschidă cu un clănţănit.

– Linişte! porunci Tormez. Lasă cuţitul.

– Ba nu! spuse aţâţată Pilar. Nu! A sărutat picioarele bandiţilor şi şi-a lovit tovarăşul! De frică! Carajo!

– Pilar - se răsti dresorul - termină! Altfel te adorm!

Pilar tăcu, muşcându-şi buzele, iar Narincho îşi închise cuţitul şi şi-l băgă la loc în buzunar, somnoros şi rânjind.

Câteva clipe domni o tăcere adâncă, apoi o bufnitură înfundată zgudui camera în care ne aflam,

– Chesoanele! exclamă Tormez, iradiind de bucurie Magia lui Karait rămâne la fel de puternică! Repede, sus!

Deschise uşa unuia dintre dulapuri şi văzui o scară verticală de metal, asemeni celei pe care coborâsem în culoarul subteran. Tormez urcă primul şi animalele se căţărară după el. Apoi dresorul se culcă pe burtă în dreptul deschizăturii şi, împreună cu maimuţele, îi trase afară pe răniţi ca pe nişte baloturi. Eu ieşii ultimul şi acoperii gura canalului cu un chepeng îmbrăcat în parchet.

Ne aflăm de astă dată într-o sală spaţioasă, cu pereţii acoperiţi de intarsii de păr african, având podeaua

aşternută cu covoare trandafirii din blană sintetică. Două mari ventilatoare roz făceau să circule o briză răcoroasă, abia simţită, şi totul te îndemna la odihnă şi meditaţie în afara unor semnale luminoase - acum stinse - pe care scria „Pay attention” [39] şi „Danger of death” [40]. Străbăturăm camera cu paşi mari, trecurăm printr-un culoar lung şi ajunserăm afară.

În faţa noastră se deschidea micul golf, pe care-l văzusem noaptea, închis de peretele de corali. Un cargou cu prova înaltă se legăna pe valuri la douăzeci de metri de mal.

– Endymion! Vasul meu! exclamă Tormez. N-au îndrăznit să se atingă de el! Le trebuiau instalaţiile!

Aruncă o privire grăbită în jur şi ne făcu semn să rămânem pe loc. Una din maimuţe se apropie de el şi-i lătră ceva la ureche.

– Cioou - răspunse el! Oaaahhh. Se întoarse spre mine şi privindu-mă pentru prima dată cu blândeţe, cu milă aproape, şopti: E nevoie de cineva care să arunce grenada gazoasă. Trebuie distrus punctul radar al portului. E la două sute de metri de aici.

– Daţi-mi grenada! am spus.

Tormez îşi desfăcu bluză şi scoase o pară de sticlă metalizată cu gâtul lung.

– Punctul radar e la mijlocul peretelui de corali - spuse. O să ai putere să te caţeri până acolo? Eu voi supraveghea ţărmul.

---

[39] Atenţie (n a).

[40] Pericol de moarte (n a).

– Daţi-mi grenada, senior.

Mi-o întinse.

– O arunci în faţa uşii care dă spre larg, fără să te apropii prea mult. Gazul are o mare forţă de expansiune. Apoi fugi înapoi cât poţi de repede.

– Stai pe loc - hârâi Olivotto. Dă-mi grenada. De-abia te ţii pe picioare.

Întinse mâna validă spre mine, dar l-am împins deoparte, cu violenţă, şi am pornit în goană de-a lungul unuia din digurile de granit ce mărgineau golful. Nu vedeam şi nu auzeam prea bine, dar alergam cât mă ţineau puterile. Am căzut de două ori, ridicând grenada mult deasupra capului, apoi am ajuns la peretele de corali şi am început să mă caţăr. Era înalt de cel puţin şase metri şi nu aveai de ce să te sprijini. Mi-am băgat grenada la spate, între corp şi cămaşă, şi m-am târât pe zidul zgrunţuros, cu mâinile, cu genunchii şi cu obrazul. Am ajuns pe creastă, însângerat şi ameţit, şi l-am văzut pe Olivotto silindu-se să mă urmeze, numai cu ajutorul unei mâini.

Apoi am înaintat pe burtă, stropit de spuma valurilor ce se spărgeau dedesubt. Mai mult am bănuit decât am văzut punctul radar - era un gurgui de corali, închis cu o portieră cenuşie, poroasă, ce imita cochiliile micilor infuzorii. Cred că am mai văzut ceva mişcându-se, apoi am scos grenada şi am aruncat-o. Un nor verzui crescu, înaintând vertiginos spre mine şi mi-am dat drumul de-a lungul peretelui stâncos, frânând cu coatele şi genunchii.

Căzătura mă ameţi de-a binelea şi m-am ridicat cu

greutate, împleticindu-mă. Dar Olivotto era acolo şi, luându-mă de subsuoară, mă trase după el. Mă duse astfel, sărind printre bolovanii digului până pe plajă. Şi deodată răsunară trei pocnituri slabe, ca nişte bătăi din palme. Italianul se smulse de lângă mine şi, cabrându-se, se prăbuşi cu faţa în jos.

– Olivotto! am răcnit îngenunchind lângă el. De sus, din înaltul peretelui de coral, un om, zgâlţâindu-se ca un apucat, trase încă o rafală în direcţia noastră. Se răsuci apoi spasmodic şi se prăvăli cu capul în jos.

– Olivotto - am şoptit, înecat în plâns.

Îşi deschise ochii şi zâmbi copilăreşte, cu faţa acoperită de sudoare.

– V-am făcut-o, şuieră abia auzit. Ba viermi, ba gloanţe...

Am zâmbit cu buzele tremurânde şi l-am luat de după umeri. Narincho, care venise în fugă, îi ridică picioarele şi-l duserăm astfel până la una din bărcile acostate la mal. Tormez ne ajută să-l culcăm pe bancheta pupei şi începurăm să vâslim.

– Oh, hermoso... hermoso. Corason de oro, hohoti Pilar. El m-a-a-as hermoso y el un mejooor! [41]!

– Nu plânge - spuse Tormez. Nu va muri!

Oprirăm barca la scara tribord a micului cargou şi Tormez urcă primul. Strigă de câteva ori „Paquito" apoi mormăi o înjurătură şi ne aruncă de sus un hamac. Îl culcarăm pe italian în plasa suspendată la capete şi

[41] Frumosule, frumosule... inimă de aur... Cel mai frumos şi cel mai bun (n.a.).

împreună cu Tormez îl ridicarăm pe punte. Piticul ajunse pe bord în acelaşi fel, căci nu se putea folosi de mâini şi frisona cuprins de febră, îi transportarăm pe răniţi în cabina echipajului şi, în vreme ce Tormez pornea motoarele vasului, i-am pansat pe Narincho şi pe Piticu. Când nava se desprinse de ţărm, dresorul reapăru şi desfăcând bluza italianului, îi curăţă rănile.

– E grav - murmură. Dar să sperăm că vitalitatea lui va învinge.

– Să sperăm... am repetat.

– Da ! spuse el. Să sperăm! Şi eu sper câteodată. E voinic şi dacă nici un organ principal n-a fost atins... O să ajungem peste cel mult o oră pe căile de mare trafic şi o să-l încredinţăm unui doctor. Las-o pe Pilar să-l vegheze şi vino cu mine..

Ieşirăm şi Tormez mă conduse în cabina timonei.

– Am pus motoarele în funcţiune de la tabloul de comandă, fără a coborî în sala maşinilor - spuse. Asta înseamnă că nu s-au atins de vas. Sărmanul Paquito! Am ajuns prea târziu!

Vorbind întoarse roata timonei, dar în aceeaşi clipă tresări şi dădu motoarele pe marş arière.

– Ce prostie groaznică era să fac! Carajo! înjură. Senior, ţine timona nemişcată.

Trecui în locul lui la cârmă şi el făcu să se ridice o jaluzea albastru-pal ce acoperea de sus şi până jos unul din pereţi, lăsând să apară trei ecrane asemănătoare cu cele din pădure

– Ceva s-a defectat aici - mormăi pipăindu-şi capul Dacă uit lucrurile esenţiale, înseamnă că am obosit Am consumat prea mult din energia nervoasă a subcentrilor.

Îşi pipăi cercul metalic ce-i înconjura fruntea, îi verifică legăturile şi cuplă bornele subţiri ale firelor la pupitrul ecranelor din perete.

– Endymion! Chemă apoi, încordat, cu ochii ficşi. Ştiam că în astfel de momente nu mai aude şi nu mai vede decât pe cel căruia i se adresează.

– Endymion! repetă rar şi melodios, Eeeiom... eeeioomm... noa... noa…

Ecranul din mijloc se lumină şi văzui un clopot, sau un turn vertical cu capetele lărgite, spart în două bucăţi.

– Trăieşte - spuse Tormez Vedem prin ochii lui! Nu era la locul exploziei! Endymion, dragul meu Endymion !.. Ciooo... iiou..

Imaginea se deplasă ca şi cum aparatul de luat vederi ar fi făcut o mişcare de translaţie şi mi se păru că disting mănunchiuri de cable, piloni de beton şi câteva siluete plutind în apă, într-un echilibru indiferent.

– Iată ce s-a ales din culoarul lor submarin! chicoti. Şi iată-i şi pe specialiştii lor în atacuri submarine! Vino, Coral! chemă fierbinte. Vino.

Îşi decuplă conductorii, cuplându-i la cel de al treilea ecran şi rămase tăcut până când şi acesta deveni luminiscent, înfăţişând un dreptunghi alburiu pe care se mişcau multe pete negre.

– E plaja chesonului - murmură Tormez Au venit la

locul exploziei şi cercetează. Eouu Coral Coral... cioouuu!

Tăcu spre a se concentra şi am înţeles că a comandat pasărei să coboare fiindcă petele negre căpătară contururi precise de oameni şi maşini.

– Şi-au pus măştile - spuse Tormez. Vântul a dus gazele spre coasta vestică. Foarte bine!

Se întoarse spre mine şi-mi zâmbi.

– Şi Endymion, şi Coral trăiesc. Şi „ei” încă nu ştiu că suntem pe vas.

– De ce nu plecăm? am întrebat.

– Fiindcă suntem în interiorul plasei de protecţie şi nu găsesc drumul de trecere. Dar Endymion ni-l va arăta. Dacă mi se întâmpla ceva - îmi spuse - îmi iei locul la timonă şi ţii direcţia spre est, fără să te abaţi nici măcar cu un grad. Şi dacă vei fi lovit, Pilar să-ţi ia locul. Să nu laşi ca toate astea să cadă în mâinile lor!

Îşi recuplă centura metalică la ecranul mijlociu şi tăcu. Imaginea ceţoasă, monotonă, se clarifică, dar foarte puţin, amintind un raster. Tormez întoarse manşa la „înainte, cu toată viteza!” şi cargoul porni spre larg. Din ce în ce se distingeau mai limpede ochiurile unei plase de care atârnau mari sfere negre, şi care era ancorată pe fund de alte sfere. În partea de jos a imaginii - care se legăna cumplit - apăru un dreptunghi negru având latura superioară îndreptată către golul plasei. De astă dată, înainte ca Tormez să vorbească, am înţeles că delfinul, înotând paralel cu ţărmul, vede nava îndreptându-se spre spaţiul de trecere al plasei.

– Încă puţin - şopti dresorul. Acum... Gata! Am trecut şi pe sub bolta mascată în perete de corali.

Răsuci timona cu câteva grade, îndreptând cargoul spre est şi rămase tăcut în faţa ecranelor.

– N-au observat nimic - spuse după câteva clipe. Dar peste un sfert de oră, cel mult, vor afla. Vom fi atunci la zece kilometri în larg şi nu ne vor mai putea ajunge, dar vor deschide focul bateriilor de coastă. Dacă nu ne distrug motorul vom atinge, curând, marile căi navigabile.

O chemare ascuţită de pasăre răsună deasupra noastră.

– Rămâi sus, Coral - şopti dresorul. Eouu... Oiaiaiaia... Mai am nevoie de tine acolo. Ce navă extraordinară! adăugă. De mai bine de un an zace acostată la mal şi totul funcţionează ca şi cum ar fi fost unsă cu câteva zile în urmă.

Pe punte se auzi un pas greu şi Tormez se încruntă.

– Le-am spus să nu-şi părăsească paturile. Trimite-i înapoi!

Am deschis uşa şi, instinctiv, am întins mâna spre pistolul automat atârnat în cuier. Un negru uriaş se îndrepta spre mine bălăbănindu-şi ameninţător pumnii.

– Cine eşti? urlă el în engleză.

– Paquito! exclamă Tormez. Paquito! Negrul dădu uşa de perete şi buzele-i groase se desfăcură într-un zâmbet larg, strălucitor.

– Senior Tormez! şopti el în spaniolă strălucind de bucurie. Senior Tormez, profesor. Bine aţi venit, senior!

Se aplecă adânc în faţa dresorului, care-l mângâie în răspăr ca pe un copil.

– Au vrut să mă ucidă - spuse negrul. De trei ori au vrut să mă ucidă, pentru că nu-i lăsam să se urce pe vas ! M-ar fi omorât de mult dacă n-ar fi trebuit să îngrijesc aparatele. A venit multă lume pe insulă, senior! Numai bandiţi adunaţi din toate porturile şi vorbind toate limbile pământului. Au venit şi dintr-aceia care închideau oamenii în beci şi-i tăiau bucăţele sau le ardeau ochii cu fierul roşu.

Negrul povestea înecându-se din cauza surescitării şi furiei, şi ochii i se roteau în orbite, alburii.

– Se adună aici să-şi împartă prada toţi bandiţii! Şi se ascund în laboratoarele subterane unde cresc diavoli. Şi pe ţărm au cuiburi cu ouă de drac, senior! Nişte draci cu cioc şi gheare, cu aripi, care urlă şi sug sângele, senior căpitan!

Negrul se cutremură înghiţind un nod şi urmă, răguşit:

– N-am mai dormit nici ziua nici noaptea! Toată vremea m-am rugat să vă întoarceţi ca să fugim din iadul ăsta! Ei nu vor să se înţeleagă cu animalele, senior, nici nu le iubesc. Sunt nişte diavoli care vor să ucidă şi să fure!

– Te-au bătut vreodată, Paquito?

– Oho! M-au bătut mai întâi fiindcă sunt negru, după aceea fiindcă sunt portorican şi la urmă pentru că nu ştiau unde sunteţi. Dar când v-aţi întors, senior?! Şi cum aţi dat drumul la vas? Până acum o oră erau trei şalupe şi două schoonere aici, dar a venit căpitanul Lopez şi le-a ordonat să plece în portul celălalt. Mie mi-a spus să rămân pe loc şi

era atât de fioros, încât m-am ascuns în sala maşinilor. Apoi am auzit celelalte vase ridicând ancora, nava a fost zguduită de o explozie şi peste câteva minute au pornit motoarele. M-am gândit că Lopez a umblat la tabloul de comandă şi de teamă că ar putea strica ecranele dumneavoastră am ieşit pe punte ! Şi... şi v-am găsit ! Oh, senior medico! Profesor! Căpitan!

Să nu mă mai lăsaţi singur cu bandiţii ăştia care mână diavolii la păscut ca pe vaci!

– Bine. N-o să mai rămâi singur - încuviinţă Tormez. Acum ia ocheanul şi cercetează ţărmul. Pregăteşte torpilele cu gaze.

Negrul deschise un sertar şi scoţând un binoclu marinăresc ieşi afară.

– Paquito! murmură Tormez. Credeam că oamenii nu mă pot iubi fiindcă îi înfricoşez îmi făcu semn să preiau din nou timona şi apropiindu-se de al doilea ecran îl chemă pe Endymion cu sunetele guturale pe care le auzisem de atâtea ori. Ascultă un răspuns ce rămânea mut pentru mine şi ridică din umeri.

– Am obosit, senior - spuse. Şi Endymion e prea departe ca să mă audă!

– Să audă?! am repetat, uluit.

– Oh, nu cu urechea, senior! chicoti Tormez. Animalele mă *aud* doar când sunt lângă mine. De obicei le transmit comenzile prin legăturile bio. Dar energia potenţială a subcentrilor mei nervoşi a scăzut prea mult şi undele pe care le emit pătrund greu prin mediul lichid în

care se scaldă Endymion. Cât despre lătrăturile, şuierăturile, chiţcăielile pe care le emit, astea fac parte din tehnica cufundării în memoriile inerte. Semnalul declanşează reflexul de coborâre - eu l-am denumit astfel - şi în mai puţin de o clipă devin eu însumi animalul cu care vreau să iau legătură. Atunci Bandar ascultă comandă unei fiinţe care e şi om şi maimuţă, Kan se supune unui om-tigru, iar Coral primeşte ordinul unui om-vultur. Acest contact direct însă nu-l pot realiza cu orice maimuţă, cu orice tigru sau cu orice vultur decât în mică măsură. Pentru a fi cu adevărat şi complet înţeles de animalele mele a trebuit să le formez lanţuri complicate de reflexe. Grosolan, asta aminteşte punerea în acord a unui emiţător şi a unui receptor radio. Dar aici am avut de-a face cu maşini vii, care se autoadaptau, şi dacă n-aş fi cunoscut toate subtilităţile semnalelor lor...

– Huaah, ciandoh şi ciouuu - am spus.

– Îngrozitor! exclamă Tormez. Astea sunt cu totul alte sunete! E aproape ca un limbaj articulat! Semnalele nu sună niciodată asemănător cu vorbirea articulată. Dacă le-am scrie, evident, deformându-le, dar apropiindu-ne totuşi de pronunţia lor fonetica ar fi: hu' aa' ch', tzch, tyn'dah! Dar transcrierea fonetică e prea săracă şi fără magnetofon consemnarea e imposibilă. Şi ăsta e doar un mic pas, un prim pas. A te limita - pentru a obţine o legătură - numai la semnalele ereditare de care ascultă animalul e stupid când există posibilitatea de a intra în directă comunicare cu el, păstrând totdeauna o fereastră deschisă către raţiune,

adică dedublându-ne. Şi totdeauna raţiunea trebuie să rămână preponderentă asupra planului instinctual adus la lumină.

– Dar maimuţa *vorbeşte* ! am spus. *Vorbeşte* spaniola!

– Acesta e paralelismul fără de care nu se poate face trecerea spre maşina-creier de care ţi-am vorbit. Psihicul rudimentar continuă să trăiască în animal, dar în acelaşi timp apar elementele de gândire superioară. La început prin imitaţie mecanică, apoi, având stabilite noi legături în creier, animalul ajunge să elaboreze ceea ce formează baza psihică a cuvântului.

– Dar creierul său...

– Nu e „*creierul său*” aşa cum l-a avut dintotdeauna. Ai văzut broderia metalică de la capul elefantului şi plăcile fixate pe ţeasta maimuţelor? Şi Kan, şi Coral, şi Endymion au o reţea de conductori din bureţi electronici care activează acţiunile scoarţei... Cât despre limbajul vorbit, senior, aici au fost necesare intervenţii chirurgicale de o mare fineţe. Hei, Paquito! strigă deodată. Preia timona! Şi dumneata, senior, urmează-mă. Aş vrea să-ţi mai arăt ceva înainte de a ne despărţi.

Negrul intră în camera de comandă şi trecu la cârmă, iar Tormez se îndreptă către balustrada navei şi se aplecă peste valuri;

– Priveşte şi ascultă - îmi spuse - ceea ce nici un muritor nu şi-ar fi putut măcar închipui cândva.

Îşi lipi palmele de tâmple şi şuieră printre buzele

întredeschise.:

– Ciouuu... ciooouuu... toia... reia... Acum! şopti el, parcă strivit de oboseală. Iată!

Un peşte negru, lucios, puternic, ţâşni peste talazuri. Pe spinare îi juca o aripioară neagră, triunghiulară, iar capul cu bot prelung era apărat de o brăţară cu ţepi aurii.

– Endymion! strigă Tormez. Ai obosit?

– Noo! şuieră o voce pătrunzătoare, cu reverberaţii de ecou.

– E cineva în urma noastră?

– Siiii! răsună vocea parcă îngânându-se pe ea însăşi.

– Submarine?

– Noooo, se... oorrr...

– No, senior - îmi traduse Tormez. Vapoare?

– Siiii...

– Înoată după noi?

– Siii... se... ooorrr...

– Vorbeşte - am murmurat, uluit, pierdut. Sau... e o glumă, senior? E... mai mult decât... E de necrezut...

– Tot ce-am făcut aici e de necrezut - spuse Tormez. Endymion vorbeşte chiar, nu imită vorbirea omenească. Biologii ştiu că delfinii au coarde vocale asemănătoare coardelor vocale umane. Lipsea numai un centru elementar de vorbire - i l-am creat. Iată încă o aplicare a principiilor de paralelism psihic.

– Senior - m-am bâlbâit - senior...

– Se... ooorrr - mă îngâna glasul peştelui. Se.. orrr.

– Si, Endymion! strigă Tormez. Cioou... ciouuuu...

pericol... siooooo...

– Se... orrr! şuieră delfinul asemeni vuietului mării într-o scoică. Se... oorr bo... iiitooo.

– Senior bonito - traduse Tormez. Du-te, Endymion înoată înaintea vasului, la adâncime. Eciooou. Naicou niiioiouuu..

Delfinul dispăru sub apă şi Tormez surâse, transfigurat de orgoliu şi plăcere, pentru prima oară nestăpânindu-şi pasiunile ce-l răscoleau.

– Vorbeşte! spuse el înfrigurat. Înţelege. Ascultă. Dumnezeu a făcut omul şi l-a gonit din rai. Tormez a făcut omul-tigru, omul-maimuţă, omul-delfin, omul-vultur, şi ar fi putut crea şi raiul, dar a fost alungat! Ciberneticienii au construit un creier electronic de zece metri cubi - creierul creat de Tormez are două sute de centimetri cubi! Şi înmulţeşte, teletransmite, gândeşte! Şi ei au vrut să mă silească să le educ monştri!

Marea clocoti sub o plesnitură puternică înspre, pupă.

– Nu ! strigă Tormez din nou. Nu veţi pune mâna pe mine.

O coloană de apă ţâşni cu violenţă la o sută de metri de babord.

– Torpilele, Paquito! ordonă Tormez repezindu-se în cabina de comandă.

Negrul se îndreptă către un tub tronconic aflat la provă şi pe care nu-l observasem până atunci. Îi deşurubă capacul scoţând la iveală un cadran rotund pe care oscila un ac indicator. Regla acul cu ajutorul unor butoane şi

rămase nemişcat, aşteptând.

O a doua coloană de apă se ridică în spatele nostru, ca un gheizer născut din apa mării, şi corpul navei fu zguduit de o explozie puternică.

– Puţin, puţin - spuse ameninţător negrul. Acum, o să simţiţi... Aho! Aho!

Îmi întinse binoclul şi prin el am văzut o perdea verzuie, joasă, înconjurând ca un abur nişte vase ce se legănau puternic.

– Încă, încă ! mârâi negrul acţionând butoanele micului cadran de metal. Bătaie, microbi, diavol... Carajo, bandidos!

O a treia explozie bubui în dreapta noastră şi nava se înclină spre babord. Învolburarea produsă de elice la pupă se linişti.

– Oooh ! Carajo! înjură negrul. Au distrus elicea.

– Ce e asta? strigă Tormez reapărând pe punte. Iiioouahh... Să nu-l fi atins pe Endymion!

– Endymion! se auzi subţire, ascuţit, vocea de femeie.

– Trăieşte! Bravo! Bravo! strigă dresorul. Ce s-a întâmplat?

Peştele dispăru sub apă şi reveni aproape imediat.

– Noo - şuieră el. Elice. Stă. Nu stă.

– S-a blocat şi şi-a revenit - spuse Tormez. Paquito, viteza maximă!

Negrul dispăru din nou şi Tormez, ridicându-şi clapetele centurii metalice craniene, murmură:

– Cioi, ptciou... cioouuuu...

Un ţipăt ascuţit, scurt, îi răspunse şi o pasăre coborî spre noi în rotocoale strânse.

– Iată-l şi pe Coral, senior! Dânsul însă nu înţelege ordinele complicate, dar vede uimitor de bine şi de departe. Cândva ne va învăţa, poate, să zburăm!

Vulturul se lăsă pe ciocul provei cercetându-mă cu un ochi roşiatic, neîncrezător.

– E timpul, senior, să-ţi trezeşti prietenii - spuse Tormez. Ne apropiem de marile căi navigabile şi în curând vă voi transborda.

Am deschis încet uşa ce da spre cabina echipajului şi am intrat. Înăuntru domnea un întuneric răcoros şi nu se auzeau decât răsuflările uşoare ale celor ce dormeau. Am dat la o parte perdeaua grea ce acoperea fereastra şi un strigăt scurt mi-a scăpat fără să vreau.

Narincho era în picioare, lângă patul lui Danovici, cu ochii sticloşi, agitându-şi cuţitul.

– Hu-hu-hu, senior! şuieră el. Întâi pe el, apoi pe tine! Cine mai vrea? Apropie-te şi-ţi spintec burta! Mirliton, mirlitet, mirliton ribon, ribet.. Vino, haide !... Adu şi diavolul cu aripi şi cu gheare... Vino, senior!

– Linişteşte-te, Narincho! am şoptit. Închide cuţitul !

– Vino aici! strigă el din nou şi făcu un pas spre mine.

– Lasă cuţitul! am spus cât am putut de calm, apărându-mă cu unul din scaune.

– În burtă o să ţi-l las ! rânji portoricanul. Şi ţie şi laşului care doarme aici.

Schiţă încă un pas către mine şi, văzând că mă

feresc, izbucni în râs.

– Ţi-e frică?! Cabron! Hu-hu! Sunt diavolul cu aripi ! Hu !

Se aruncă înainte vrând să mă lovească prin surprindere, dar se mişca nesigur şi se împiedică, răsturnându-se peste masă. I-am prins din zbor braţul şi i l-am răsucit fără milă. Dădu drumul cuţitului gemând şi izbucni în plâns:

– E mort, mort - hohoti. Senior Olivotto! Acolo !

Îmi arătă patul italianului cu mâna stânga, căci dreapta îi spânzura moale de-a lungul corpului.

– Toţi sunt morţi - suspină. Şi Narincho! O-ho-ho-ho!

Uşa se deschise şi Tormez apăru, neauzit. Aruncă o privire grăbită în jur, se îndreptă către portorican şi-i puse mâna pe creştet.

– Toţi sunt morţi - spuse sumbru Narincho. Le-am luat sângele pentru senior Olivotto.

– Eşti obosit, Narincho - şopti Tormez. Pleoapele îţi sunt grele Eşti obosit... Şi o să dormi... E bine să dormi ... Aici e linişte, e răcoare.. Eu o să te veghez. Dormi!

Îl prinse în braţe pe băiatul ce adormise stând în picioare şi-l culcă pe patul rămas liber.

– Şi ceilalţi n-au auzit nimic! exclamă. Putea să-i ucidă pe toţi în somn!

Se repezi la patul italianului, cu o surescitare pe care n-o mai arătase până atunci, îi puse mâna pe frunte şi-i luă pulsul.

– Va trăi! şopti uşurat. E puternic şi ierburile au făcut

restul.

Îşi scoase bandeleta metalică şi i-o îmbrăcă în jurul frunţii, păstrându-şi doar firele aurii petrecute pe după urechi. Figura sa bronzată, aspră, ascuţită, deveni stacojie, buzele i se întredeschiseră şi porni să răsufle din greu. Rămase aşa un minut, acoperindu-se de broboane de sudoare.

– Trezeşte-te, senior! murmură apoi. În curând vei fi la Mexico.

Italianul deschise ochii şi căscă somnoros.

– Mi-e tare foame - se vaită. Şi mă doare rinichiul.

– O să te mai doară câtva timp - spuse Tormez. Dar peste trei luni o să poţi să alergi şi să înoţi. Eh, seniorita y seniores!

Pilar şi Piticu tresăriră şi se ridicară în capul oaselor.

– E timpul - spuse cu blândeţe Tormez. Peste jumătate de oră abordăm un vas cu destinaţia Veracruz. Să ieşim pe punte.

Ne făcu loc să trecem înaintea lui, ducându-l pe Olivotto aproape pe braţe, apoi se scuză şi dispăru urmat de Paquito. Reveni aproape numaidecât purtând pe braţe câteva cutii plate, roşii şi verzi.

– Iată câteva daruri - spuse zâmbind straniu. N-am mai dăruit nimic, nimănui, de ani de zile. Sunt aici înregistrări ale zgomotelor junglei din care au fost extrase principalele semnale care lucrează asupra sistemului nervos al tigrului. Fiecărei benzi sonore îi corespunde o alta cu traducerea optică a biocurenţilor. Ele vor putea fi folosite

de cercetătorii de specialitate. Iar aici sunt cuprinse electron-tehnicile introspecţiei, a primilor paşi către memoriile inerte. Vă rog, seniores, să primiţi aceste mici daruri ca amintire.

– Vaporul! îl întrerupse Paquito. Cinci mile spre nord. Ne aşteaptă.

– Credeam că eşti diavolul - îi răspunse Pilar. Şi eşti Dumnezeu !

– Un Dumnezeu foarte mic - se apără dresorul. Asta e pentru dumneata, seniorita.

Deschise una din cutiile aduse şi scoase dintr-un înveliş pufos două perle enorme, ovale, cu luciu stins.

– Senior! strigă emoţionată Pilar, dându-se înapoi.

– Eşti foarte frumoasă, seniorita - declară Tormez înclinându-se. Cred că eşti cea mai frumoasă femeie din Marea Caraibilor! Îmi cer iertare că perlele n-au montură. Dar aşa mi le-a adus Endymion. El vi le dăruieşte.

Pilar luă mărgăritarele, încercă să spună ceva şi negăsind vorbele potrivite mă îmbrăţişă cu patimă.

– Uite! şopti. Uite ce-am căpătat! Nici regina nu are asemenea perle !

– Dânsul va dormi acum - spuse dresorul arătându-l pe Olivotto. I-am transmis ultima rămăşiţă a energiei subcentrilor mei nervoşi, ordonându-i să se vindece. Procesul se va desfăşura în timpul somnului. Să nu fiţi îngrijoraţi - se va trezi singur peste patru zile.

Se întoarse apoi spre Piticu, oferindu-i celelalte cutii.

– Îi veţi trata rana cu prafurile şi cu ierburile acestea.

Animalele cunosc plante de o mare putere de vindecare pe care oamenii le-au uitat. Bandar e un mare vraci.

– Vă mulţumesc, senior! spuse reverenţios Piticu. Dacă vreodată aţi consimţi să vă luaţi un asistent, v-aş urma. Sunt psihiatru.

– Ştiu! spuse Tormez. Dar voi lucra singur, rămânând ascuns mulţi ani de-acum încolo.

– O să mă rog pentru dumneavoastră - şopti Pilar. Sunteţi un om bun.

Tormez chicoti.

– Nu sunt nici bun, nici rău. Dar urăsc violenţa stupidă şi prostia.

Se încruntă şi fără să privească spre Danovici care se întorsese cu spatele, refugiindu-se la pupă, adăugă.

– Şi laşitatea. Există momente când suntem siliţi să arătăm cine suntem, într-adevăr. Unii cad la încercarea asta. Unii în schimb se ridică atât de sus, încât merită să te închini în faţa lor. Iertaţi-mi retorismul sud-american, dar îngăduiţi-mi să mă închin în faţa dumneavoastră, seniores rumanos.

Îşi apleacă, grav, fruntea enormă şi bronzată, în vreme ce Piticu şi cu mine priveam stingheriţi scândurile punţii.

– Când veţi ajunge în primul port explicaţi autorităţilor unde e Aragua şi ce se petrece acolo. Dacă aparatele mele vor fi salvate voi reveni, poate, să le iau. Altfel...

– Senior - chemă agitat negrul privind prin lunetă. Se vede o navă.

– Semnalizează! ordonă Tormez. Şi pregăteşte-mi

scaunul pentru dormit. Acum mă voi culca şi eu. Mă voi cufunda într-una din memoriile străvechi, în cea mai paşnică şi odihnitoare dintre ele. Şi, între timp, energia subcentrilor mei nervoşi se va reface. Voi fi din nou în stare să aplic magia lui Karait.

Tăcu îngândurat privind nava ce ne aştepta în depărtare cu motoarele oprite şi vreme de o jumătate de oră nimeni nu îndrăzni să tulbure liniştea ce se aşternuse pe bord.

Când ajunserăm lângă nava scundă, elegantă, tribordul acesteia era înţesat de pasagerii ce ne priveau prin binocluri, ne fotografiau, ne filmau.

– Ohé! Salud! strigă cineva din mulţime. Ce se întâmplă aici?! Se fac trageri?

– Sondaje de adâncime - răspunse Tormez. Cargoul se apropie de babordul navei. Marea era liniştită, netedă, şi puturăm acosta la scara punţii a doua.

– Urcaţi, senior căpitan? îl întrebă comandantul navei pe Tormez. Luaţi un gin cu noi?

– Mă iertaţi, senior comandant - spuse dresorul - dar urmăresc un marlin uriaş.

Comandantul, mic, gros şi vorbăreţ, se năpusti asupra lui cu întrebări, în vreme ce doi mateloţi coborâră şi luară targa pe care dormea Olivotto.

Pilar îl sărută pe Tormez şi el o mângâie pe păr. Apoi Piticu îi strânse mâna îndelung, emoţionat, cu ochii strălucitori, şi cel din urmă îmi luai eu rămas bun.

– Senior, senior - m-am bâlbâit - poate odată...

vreodată...

Atâta am reuşit să-i spun, privindu-l drept în ochi. Eram sigur că nu-l voi mai vedea. Urcai apoi scară, susţinându-l pe Piticu, urmat de Danovici. Sus furăm primiţi de un vacarm de urlete şi fluierături entuziaste. Abia în mijlocul oamenilor eleganţi, parfumaţi, proaspăt bărbieriţi, mi-am dat seama cum arătăm - de cinci zile neraşi, desculţi şi brăzdaţi de răni. Pilar însă, în ciuda bluzei şi a fustei zdrenţuite, stârnea exclamaţiile admirative ale călătorilor şi bărbaţii se îngrămădiră în jurul ei, copleşind-o sub un potop de complimente spanioleşti.

Între timp, „Endymion” aruncă o chemare scurtă de sirenă şi porni în marşarier. Dând la o parte pe cei ce ne înconjurau, ne-am repezit la balustradă navei ridicând mâinile deasupra capului. Paquito ne răspunse fluturând o enormă eşarfă roşie prin fereastra timonei, iar Tormez ne zâmbi înclinând capul. Un corp negru ţâşni din valuri, în dreptul micului cargou, arătând privitorilor uimiţi o coroană aurie şi o aripioară dorsală triunghiulară. Apoi nava Endymion şi Endymion-peştele porniră în viteză maximă către nord-vest, alături, ca şi cum s-ar fi luat la întrecere, şi se topiră în marea strălucitoare...

ULTIMA RAZĂ

Samovarul bâzâia încet, ca un motan, aşa cum îl auzisem în copilărie. Sfârâia, tuşea, îşi sălta şapca de alamă şi şapca clănţănea lăsând să-i scape un şuvoi de aburi. Deasupra samovarului plafonul se pătase uşor - tocmai cât trebuia ca nimeni să nu poată observa pata în afară de mine, care o priveam cu ochii pe jumătate deschişi, aproape adormit. Ştiam că bâzâitul apei ce fierbe o să mă adoarmă şi aşteptam înduioşat clipa când pata avea să se alungească, să se coloreze şi să ia diferite chipuri. Îmi aminteam că prin vis că ieri căpătase picioare - patru picioare mai întâi, apoi un gât puternic pe care juca un cap-sfârlează. Capul îşi scosese două urechi ascuţite amintind un cap de cal, iar pe cal sta ţanţoş unchiul meu Anton, cu figura lui bonomă şi vicleană de ştrengar îmbătrânit. Îmi păruse bine că-l văd, pentru că de ani de zile nu-i mai ştiam de urmă, dar el se plictisi să galopeze numai în profil, alunecând pe suprafaţa plafonului, şi se îngustă ajungând ca un creion tocit. Iar creionul părea destul de vesel, în ciuda zdreliturilor ce-i brăzdau coada, şi-mi zâmbi înduioşat. Îşi scoase apoi vârful şi-l desenă pe celălalt unchi - acel care pierise înecat şi care acum scuipa de zor apa înghiţită în clipa morţii. Scuipă astfel jeturi spumoase de lichid până ce reuşi să împroaşte cizmele celui de-al treilea unchi care se supără, pe bună dreptate, şi-i trase câteva

perechi de palme. Gestul ăsta mă făcu să izbucnesc în râs şi gâlgâiturile pe care le scosei sparseră imaginea, lăsând cioburile ei să se topească încetişor. Aş fi vrut să le adun, dar voinţa mă părăsi lenevoasă şi adormită, cu un vaier stins, şi se duse să picotească sub forma unui balon cenuşiu, alungit, în spatele dulapului. Era un loc foarte bine ales căci acolo nimeni n-o putea atinge, nici măcar eu, şi astfel eram liber să mă las în voia curgerii generale pentru care obiectele se pregăteau. Le simţeam cum îşi pierd clipă de clipă contururile precise, care se ondulau, se curbau, se ştergeau, lăsând conţinutul să alunece în afara lor, în cele mai nebănuite forme. Astfel patul curse într-o umbrelă care-și lărgi mânerul într-un superb cap de leu. Fiara rânji - dar prea tare căci se înghiţi pe ea însăşi, coama rămânând prizoniera botului ce se întoarse cu cerul gurii în afară. Fenomenul - cu toate că foarte limpede - mi se păru absurd şi gândul acesta amărui, strident, fu cât p-aci să înece totul într-o lumină lăptoasă. M-am oprit însă la vreme căci acum trebuia să apară fata...

... Şi ea veni, ca şi alaltăieri, ca şi ieri, trecând colţul făcut de strada Democraţiei cu strada Eminescu. Se opri în dreptul gardului cu zăbrele de lemn verde, îşi îndreptă rochia (vai, ce demodată era!) şi traversă strada intrând în casa veche cu arcade şi ciubuce pe ale cărei schele mă jucasem în copilărie.

Era stranie apariţia fetei, dar ceea ce mi se părea din cale-afară de bizar era că o dată cu apariţia ei, imaginile nu

se mai jucau trecând una într-alta, ci deveneau clare. Numai cerul rămânea prea jos - un cer gălbui, tăcut - şi firele de iarbă crescute între bolovani fremătau ca o pădurice. Am bănuit că le văd atât de bine şi atât de aproape pentru că nu-mi puteam lua ochii de la picioarele fetei. Erau bronzate, pline, nu ca nişte pâinişoare, dar ca nişte fuse şi simţeai nevoia să-ţi lipeşti obrazul şi buzele de carnea lor arămie, caldă, cu toate că rochia prea lungă le acoperea sever şi bătrânicios.

Apoi, după scurt timp, fata ieşi surâzând din casa cu arcade, îşi îndreptă părul şi porni fugind spre şcoală. Ştiam că se îndreaptă spre şcoală - şi chiar aşa era pentru că fugind îşi schimbă rochia cu un şorţ de şcolăriţă, un şorţ negru petrecut peste o bluză pepit, şi continuă să alerge ducând subsuoară un ghiozdan rebegit. Se întoarse însă deodată, îndreptându-se către mine, şi chipul ei până atunci smead, sprâncenat, rotund, se alungi uşor, devenind bălai şi ingenuu. Era, de astă dată, chipul unei madone, dar o madonă îmbujorată, cu sprâncene negre, cu fruntea bombată, care surâdea făcând gropiţe şi roşindu-se. Nu, nu putea să fie vis pentru că îmi aminteam că bărbaţii visează foarte rar în culori, iar obrajii fetei se împurpurau. Şi în afară de culori era însăşi chipul atât de cunoscut amintindu-mi-l pe al fetei aceleia, venită tocmai din Macedonia, al Anei Calio. Dar iată că îmi întoarse din nou spatele şi se duse grăbită să ia de braţ un băiat înalt şi slab, cu părul zburlit, care-i zâmbea arătându-și dinţii mari şi strâmbi. Grea şi amară, tristeţea mă învălui şi pornii să respir greu!

Oh, lume blestemată în care toate îmi erau potrivnice! Îl afurisii pe derbedeul de lungan care luase fata cu el şi pornii - de astă dată chiar eu - cu paşii rari, preumblându-mă pe strada Republicii. Trecui de colţul unde mă întâlneam cu Babu şi cu Mitică Rabinovici şi nu mă oprii pentru că ştiam că băieţii nu mai erau cei de odinioară - şi că, îngrășându-se, nu mai treceau Dunărea înot. Mai încolo, e drept, aş fi putut să-l întâlnesc pe Babu - şi nu mai eram sigur dacă îmbătrânise său rămăsese acelaşi, pentru că cineva îmi şoptea cu îndărătnicie că-l văzuse jucând şah şi volei şi-l auzise debitând teribilisme fără să se poată stăpâni. De aceea l-am aşteptat puţin, iar Babu veni surâzând enigmatic – cu figura aceea pe care noi i-o porecliserăm „de ou" - şi-mi recită o poezie a lui Eluard, o poezie cunoscută şi care-mi plăcea.

– Şi copiii? l-am întrebat. Ce mai face Monţ?

Monţ era băiatul său - cel mai mic dintre copii – şi-mi plăcea grozav mutricica lui de omuleţ cârlionțat.

– Bine, bine - răspunse Babu şi răspunsul lui m-a întristat căci asta însemna că are într-adevăr copii şi că suntem amândoi mari, poate chiar bătrâni. Înainte însă de-al mai putea privi dispăru şi mă găsii din nou singur, cuprins de un dor adânc după vechiul sediu al U.T.C.-ului, acolo unde ţinusem prima şedinţă şi scrisesem titlul primei gazete de perete din oraş.

Sediul rămăsese la fel ca şi atunci şi se auzeau bocănituri de cizme. Am intrat neobservat şi am deschis uşa unei camere unde se certau doi băieţi - doi puşti - şi din

nou am simţit că îmi par amândoi puşti fiindcă au trecut ani de zile de atunci. Dar am alungat gândul acesta - era alb şi strident şi-l vedeam în afara mea, ca un con ascuţit de hârtie rece, vibrantă. Mi-am sprijinit arma de podea şi am luat poziţie de repaus în faţa camerei de muniţii. Aici fusese un depozit al nemţilor şi în primele zile îl păziserăm noi, uteciştii, căci uşa rămăsese deschisă şi se zăreau grenadele defensive, ca nişte mere verzi, stricate, aşezate în rafturi.

„Lupta noastră de partizani”, fredonă cineva şi cântecul mă învălui fierbinte. Îl cântai multă vreme, până când am început să fug în fruntea unei mase mari de oameni, alături de Babu şi de Rabinovici, strigând lozinci.

Deasupra noastră, în balconul primăriei, apăru Gheran pe care chiar în momentele acelea îl alesesem prefect al judeţului, în locul manistului fugit. Gheran întinse braţul şi porni să vorbească, bâlbâindu-se de emoţie, iar eu mă simţeam în al nouălea cer, pentru că era comunist şi noi îl aleseserăm prefect, noi cei ieşiţi în stradă, umăr la umăr, amestecându-ne, muncitori, studenţi şi femei din port şi din cartierul Brăilei, iar de pe strada laterală, din dreapta, ofiţerii, în faţa unei mici trupe, priveau posomorâţi adunarea noastră, dar n-aveau ce să mai facă pentru că eram prea mulţi şi hotărâţi. Ridicând privirile, am văzut figura lui Gheran - aerul său de intelectual paşoptist, blajin şi entuziast totodată - şi din nou mi-am dat seama că îmi amintesc prea clar toate astea şi că nu se putea că imaginile să se fi născut dintr-o simplă pată de pe plafon.

Gândul că visez ţâşni din nou şi sfâşie penumbra cu

vârful său alb şi rece de cornet de hârtie. Ondulându-și marginile, ca o cortină, întunericul se retrase descoperind plafonul şi acesta apăru străin, duşmănos, deasupra mea...

*

* *

... Eram întins în pat cu ceafa lipită de somieră, încălzit de somn, cu braţul drept aproape amorţit, şi priveam fără putere pereţii alburii. Cu un suspin mut mi-am amintit că mă aflam pe insula aceea mică din faţa Galaţiului - insula aceea împădurită, sălbatică, pe care făceam plajă în urmă cu treizeci de ani. Îmi părea rău că visul se terminase pentru că aş fi putut să colind la nesfârşit străzile pe care bătusem mingea şi pe care mă plimbasem cu fetele de la „Kogălniceanu” şi de la Liceul Comunităţii Evreieşti şi aş fi dorit să mă văd din nou pe mine însumi, băiat de şaptesprezece ani, strigând din fundul plămânilor: „Cumpăraţi «Dezrobirea», ziarul Partidului Comunist”. Şi ceea ce mi se părea cu totul bizar era că imaginile din vis nu se estompau, nu se ştergeau ca de obicei, ci rămâneau limpezi şi vii. Dacă hainele mele n-ar fi fost aşezate cu grijă pe un scaun din apropierea patului şi dacă valiza de plastic nu s-ar fi odihnit pe garderobul scund, aş fi sărit din pat grăbindu-mă să mă întâlnesc cu băieţii la Vadul Raşcu. Dar obiectele din jur mă sileau, prin prezenţa lor neîndoielnică, să-mi domolesc dorinţele şi să încerc a mă trezi de-a binelea.

Ceasul arăta ora zece fix - era foarte târziu - şi am încercat să sar jos din pat. Dar picioarele nu mă ascultară -

se topeau de lene şi n-am făcut altceva decât să-mi pun braţul peste ochi, hotărât să nu mai rămân în pat decât pentru a număra până la zece. Murmurai chiar: unu... doi... trei, şi o voce subţire, argintie, continuă firesc: patru.. cinci.. şase... în faţa patului se oprise fata pe care o fugărisem, frumoasa Ana Calio, fâstâcita, temându-se că m-ar putea deranja.

– Nu, nu dormeam - am spus. Stai jos, te rog!

Îi arătai scaunul de pe care hainele mele dispăruseră şi ea se apropie de el, dar cineva o opri - un băiat voinic, păros, negru, cu picioare groase şi cu o figură botoasă şi obraznică.

– Las-o în pace! i-am strigat.

Dânsul mă privi cu răceală şi făcu un pas spre mine. Am văzut că are genunchii apropiaţi şi şoldurile pline - ceea ce nu-mi plăcuse niciodată la băieţi - şi pe buzele roşii i se aşternu un surâs rău în care se amesteca şiretenia şi dispreţul. Surâdea şi astfel îmi amintii de el - era Gică, băiatul unui negustor bogat. Având un „Kodak” adus din străinătate, promitea fotografii tuturor fetelor în schimbul unei plimbări, noaptea, în Grădina publică. Îi recunoşteam umerii puţintel căzuţi, picioarele în „x”, obrazul smead, brun, care parcă striga după palme, şi am sărit deodată peste tăblia patului, oprindu-mă în faţa lui.

– Las-o în pace! i-am spus din nou, foarte încet, şi în jurul nostru totul se lumină puternic.

Băieţii se ridicară din bănci - căci eram în clasă - şi se apropiară de noi, lacomi să vadă ce-o să se întâmple. Gică

se dădu înapoi („va să zică tu eşti, Gică”, i-am spus în gând) şi ridică mâna. O mai ridicase odată la fel, în urmă cu trei ani, şi-mi trăsese un pumn în nas, în mijlocul clasei. Eram prea slab atunci, neîndemânatic şi prost îmbrăcat, ca să îndrăznesc să-i răspund, dar lucrasem trei ani la inele şi la bară fixă numai în vederea întâlnirii de azi. Şi el, cu toată mutra obraznică, feroce aproape, şi cu toate că era cel mai bogat din clasă şi aproape cel mai voinic, îşi dădu seama în clipa aceea că o să-l bat fără milă şi ridică mâna, nu ca să lovească, dar ca să se apere. Dar o ridică la fel ca atunci, puţin lateral şi spectaculos, spre a putea fi admirat de toţi, şi eu am dat-o deoparte cu grijă pe Ana Calio şi l-am izbit în beregată cu latul palmei, aşa cum se obişnuieşte când vrei să-ţi arunci adversarul înapoi. Lovitura aceasta îl sperie pe Gică mai mult decât un pumn - căci dovedea stăpânire de sine şi răceală - şi din cauza spaimei se aruncă cu capul în burta mea, vrând să mă izbească sub centură. M-am tras atunci înapoi şi l-am pocnit de jos în sus, şi dinafară spre înăuntru, cu un croşeu de dreapta. Ştiam de la sala de box a lui nea Boantă cum se trag croşeurile cu tot corpul, răsucindu-te pe picioare şi alternând fără răgaz dreapta şi stânga. Şi întocmai ca la sală, am lovit numărând fiecare pumn cu voce tare şi la al nouălea a căzut pe spate, ţinându-şi faţa în palme şi cineva a strigat: „Gică la pământ!”

Gică era, într-adevăr, trântit pe podea, în faţa primului rând de bănci, însă pregătindu-se să se repeadă din nou la mine.

Sări deodată în picioare, agitându-şi braţele, dar făcuse asta numai pentru a nu părea laş, căci nu mai îndrăznea să lovească. L-am apucat atunci cu stânga de rever, i-am tras o palmă cu dreapta, răsturnându-l peste catedră. O palmă, după o serie de croşeuri - suprem dispreţ! El rămase prăbuşit pe o coastă, ameţit, învins, şi cineva strigă din nou, cu glasul tremurat de plăcere: „Gică la pământ!” O clipă, o singură clipă, în momentul acela de triumf, mi-a părut rău că l-am lovit prea tare.

Dar n-am avut vreme să mă gândesc deoarece trebuia s-o întâlnesc pe Ana şi eram prăfuit, boţit, cu haina ruptă. Am fugit lăsându-i pe toţi într-un nor de praf luminos, am urcat Vadul Raşcu, ajungând în centru şi de acolo am sărit în strada Mihai Bravu. Ştiam că inima îmi bate atât de puternic de emoţia întâlnirii, dar îmi spuneam că de vină e fuga. Zadarnic încercam să-mi potrivesc haina - era scurtă - şi mâinile îmi curgeau afară din mâneci, ca doi oameni în pielea goală. Pantalonul burlănit avea o gaură mare pe şold şi haina n-ajungea s-o acopere. Iar din capul străzii, cu breton şi bluză pepit, venea Ana, mai frumoasă decât data trecută şi decât totdeauna, şi nu-mi venea să cred că pe mine mă caută. Trebuia să găsesc nişte cuvinte rare, vrăjitoreşti, o incantaţie care să-i acopere ochii cu un văl, pentru că eram prea slab şi urât şi haina căpătată de la unchi-meu Anton, călăreţul, era prea scurtă. Fără să-i spun bună ziua am întrebat-o:

– Dumitale îţi plac poveştile medievale?

– Pe toate le întrebi la fel - spuse dânsa. Dar mie nu-

mi povesteşti nimic niciodată.

Era adevărat şi neadevărat ceea ce spunea, şi tocmai asta mă făcu să pierd şirul vorbelor şi o dată cu ele vraja ce plutise în aer se risipi, şi teii bătrâni se aplecară, despărţindu-ne, iar cerul rămase alb-gălbui.

– Nu e chiar aşa - am şoptit ascultându-mi vorbele.

... Eram din nou în pat, cu ceafa lipită de somieră, şi în dreapta mea ceasul arăta ora zece fix, exact ca înainte. Am întins mâna spre el şi l-am apropiai de ureche. Mergea şi l-am aşezat la loc, apoi, făcând un efort, m-am smuls din aşternutul călduţ. Piciorul rănit mă durea ca de obicei şi abia-l puteam îndoi.

Tropăiam prin cameră îngrozit de cât de mult dormisem, simţind că o împunsătură în inimă eşecul suferit în faţa Anei... „Dar asta s-a întâmplat în urmă cu treizeci de ani! mi-am spus. De ce oare mă mai chinuie şi azi gândurile?˝ Mi-am băgat capul sub duş, m-am îmbrăcat şi-am ieşit din cabană, căutând din ochi barca. O lăsasem la adăpostul sălciilor şi mă aştepta acolo, legănându-se. Fusese proaspăt vopsită cu negru şi roşu şi arăta mai subţire decât era. Mi-am suflecat pantalonii şi, împingând barca de la mal, am sărit în ea. Apa era cafenie, uleioasă şi clipocea uşor. Pe ţărmul dimpotrivă sclipeau roşii ferestrele blocurilor cărora le îmbrăcaseră de curând copertinele pentru aterizarea elicopterelor. Pe vremuri fuseseră denumite „blocuri-punct” deoarece erau înalte şi subţiri şi de sus păreau nişte puncte pătrate. Dar acum, cu borurile de beton colorat, păreau nişte ciuperci enorme de oriunde

le-ai fi privit. Malul, râpos şi galben cu ani în urmă, fusese taluzat, acoperit pe alocuri cu beton şi deasupra lui unduia marea magistrală spre Brăila. Zeci de vaporaşe, mai ales iahturile cluburilor, alunecau lin în josul apei şi totul era atât de înveselitor şi paşnic, încât am oftat. Era portul *meu* - atât de zdrenţuit în pitorescul lui de odinioară - şi care acum, împodobit cu arbori de accacia, cu palmieri aclimatizaţi, cu uriaşe magnolii, părea că se răsfaţă sub un soare mai blând decât cel al tinereţii mele. Şi cu toate astea, îl recunoşteam - mai veghea bătrâna turlă a bisericii hatmanului Mazeppa, mai atârna, ici, colo, printr-un capriciu al arhitecţilor, câte un fuior de buruieni, iar străzile se povârneau către apă asemeni tuturor străzilor din porturi. Mă înduioşa şi mă făcea să zâmbesc malul Galaţilor, aşa cum te înduioşează şi te fac să zâmbeşti cei dragi pe care-i surprinzi făcând un gest obişnuit şi foarte omenesc, fără să ştie că sunt priviţi. Era al meu portul, căci îl bătusem de zeci de ori şi-l văzusem crescând, după cel de-al doilea război mondial şi devenind un mare centru industrial şi o mare gară fluvială în care fâlfâiau drapelele cele mai felurite.

Vâslind, continuam să privesc cheiul atât de cunoscut, cu capul întors peste umăr, când - la început ca nişte pete, apoi conturându-se distinct - i-am zărit pe Mitică şi pe Babu stând pe vechiul ponton şi mâncând seminţe. Erau ei, chiar ei! Şi ridicându-mă în picioare, le-am făcut semn. Mi-au răspuns, într-un fel bine cunoscut care însemna: Ai rămas la urmă.

Nu înţelegeam prea bine la urma cui rămăsesem, dar Babu repetă gestul şi atunci mi-am dat seama că eram cel din urmă la traversatul Dunării. Ceilalţi înotau prea departe ca să-i pot vedea şi nu puteam să pricep cum de am ajuns în barcă dacă era vorba de o cursă de craul. Dezbrăcându-mă cu gesturi febrile, am sărit în apă şi am pornit să înot, respirând o dată la patru mişcări şi blestemându-mi piciorul pe jumătate anchilozat. În stânga mea, barca se lăsa dusă de curent şi din nou - pentru a câta oară? - am înţeles că visez cu ochii deschişi fiindcă Babu dispăruse demult şi Mitică nu mai înota de douăzeci de ani. Eram deci nebun, nebun de-a binelea şi halucinam fără să mă mai pot opri !...

Înotând cu toată forţa, am ajuns barca din urmă şi m-am căţărat în ea tremurând de surescitare. Cu toate că abia mai respiram a trebuit să trag la rame din răsputeri ca să nu depăşesc pontonul şi am reuşit să acostez la marginea lui din aval. Am rămas culcat aproape un sfert de oră pe bancheta provei ca să-mi revin de pe urma efortului, apoi m-am îmbrăcat şi am urcat pe chei.

Eram frânt de oboseală şi mă temeam că halucinaţiile au să revină. Îmi era frică să privesc în jur pentru că îmi aminteam fiecare piatră a cheiului şi de pretutindeni mă pândea trecutul. Cu capul în piept am pornit să urc stradă care înainte se numea Vadul Raşcu şi abia sus, ajuns în Piaţa Nouă, am îndrăznit să deschid ochii de-a binelea. Oameni necunoscuţi treceau pe lângă mine sporovăind, râzând tare, şi prezenţa lor îmi dădu senzaţia de siguranţă pe care o căutam. Înviorat, m-am întors privind cheiul

prăfos rămas în urmă, Dunărea strălucind în soare şi lanurile verzi de peste apă. Ştiam că după ele şi după pepenăriile vegheate de paznici urcaţi în foişoare de scândură începe baltă, al cărei miraj nu mă părăsise decât o dată cu plecarea din oraş. Am şovăit o clipă în faţa acestei amintiri - era prea plină de farmec pentru a nu mă cufunda în trecut, lăsând să se repeadă asupra mea droaia de puşti cu care pescuisem odinioară, ciupind adesea din vârşele pescarilor. Îi simţeam - desculţi, zburliţi, tuciurii - dar nu voiam să mi-i mai amintesc pentru a nu mi se înfăţişa aievea şi a mă sili să revin la lumea lor.

Scuturându-mă ca de un vis rău, am pornit mai departe şi deodată am simţit un val de căldură străbătându-mi piciorul anchilozat. Muşchiul înţepenit se relaxa, ca şi cum ar fi scăpat dintr-o chingă, şi genunchiul se îndoi, liber. Mi-am aruncat piciorul înainte, l-am răsucit, temându-mă că a fost doar o părere, dar anchiloza dispăruse, nelăsându-mi decât o uşoară jenă. Am traversat spre a mă privi într-o vitrină şi am văzut venind spre mine imaginea unui bărbat între două vârste, cu pas elastic. Era va să zică adevărat, nu mai halucinam! Oare baia rece şi înotul putuseră vindeca în câteva minute ceea ce tratamentele nu reuşiseră să facă în ani de zile?!

Îndreptându-mă spre centrul oraşului, am părăsit bulevardul pentru a trece printr-o veche străduţă bolovănoasă - păstrată neatinsă, în spatele blocurilor, ca mărturie a vechiului cartier. Dar în clipa în care am pătruns printre casele ei vechi şi părăsite am simţit cum trecutul

irupe din nou şi că nu-l mai pot alunga. Era un sentiment de teamă şi de plăcere adâncă, voluptoasă aproape. Şi înainte de a o vedea, am înţeles că Ana Calio revenise şi, instinctiv, mi-am tras în jos mânecile prea scurte ale hainei. Dar stofa alunecă şi mâinile îmi scăpară stinghere în afara mânecilor ca doi oameni în pielea goală. Era de prisos să-mi mai potrivesc haina veche şi urâtă şi să-mi îndrept pantalonii burlăniţi. Trebuia să încep să vorbesc, să spun ceva copleşitor pentru ca magia cuvintelor să ne farmece pe amândoi deopotrivă, înălţându-ne deasupra acestei lumi. Greşisem odată - data trecută - când o întâlnisem sub teii de pe Mihai Bravu şi acum, pe loc, trebuia să găsesc altceva, altceva, altceva... „Ştiu o poveste cu un băiat ce a uitat drumul spre casa iubitei lui”... „Trăia odată, odată...” „Ana, draga mea Ana Calio...” Dar vorbele se risipeau stinghere, stângace, şi continuam să merg spre dânsa îndurerat şi plin de dragoste, cerându-i ajutorul. Dar m-am oprit deodată, cutremurat, căci fata blondă, cu breton şi cu sprâncene negre, nu era Ana Calio!

... Asudat, cu buzele arse, am trecut pe lângă fetişcana care fluiera plictisită, scormonind în praf cu vârful pantofului, şi am ieşit din strada îngustă şi cenuşie, între marile blocuri ale centrului. M-am ciupit, apoi am pipăit betonul clădirilor, dar senzaţiile încercate nu însemnau nimic pentru că amintirile fuseseră la fel de vii. Era ceva absurd şi monstruos, căci lumea din jur începea să-mi pară ireală în ciuda zgomotelor şi a mişcării.

Un şirag de automobile ţâşni prin faţa mea şi o clipă

am avut ideea de a mă aşeza în faţa lor pentru a le încerca materialitatea. Teama însă mă opri şi am pornit mai departe, nesigur pe picioare, întrezărind conturul unui ins uriaş, ţeapăn profilat pe cer între blocuri. M-am zgâit la el, înfiorat, până când am înţeles că e statuia lui Costache Negri - aceea care domina pe vremuri centrul şi care fusese aruncată în aer în urmă cu patruzeci de ani de către fasciştii în retragere. Imaginea statuii stărui câteva clipe, apoi se topi, aşa cum se topeşte o bucăţică de zahăr muiată în apă. Rămase doar ca umbra unui fuior de fum aşternută pe faţada roză a unui bloc. Dar fu de ajuns ca privirea mea să întâlnească grilajul parcului din centru pentru ca statuia să reapară. În ciuda amețelii care mă cuprinsese, am înţeles că *imaginea grilajului atrage după sine imaginea statuii* şi, într-adevăr, vedenia pieri în clipa când mi-am aţintit privirea spre terasa hotelului. Acoperită de umbrele multicolore, încărcată de plante agăţătoare, vechea terasă - avea cel puţin trei decenii - părea mai luminoasă ca oricând. Odinioară, aci se sfârşea strada Domnească, după ce-şi purtase trotuarele de asfalt pe sub teii bătrâni prin dreptul cofetăriei Suré unde ofiţerii sunau din pinteni şi pe sub vitrinele multelor prăvălii, mărunţele şi gălăgioase. Am aşteptat câteva momente pentru ca vechiul centru să reînvie, dar blocurile noi vegheau, masive, înconjurate de perdele de arbuşti, cu jeturi de apă înscriindu-se pe sub arcade mozaicate. Era centrul meu, acesta, pentru că, elev de şcoală primară, îl bătusem cu sandalele sparte, tremurând de plăcerea de a intra la

cinematograful Trianon. Era centrul meu pentru că aici lucrasem la strângerea molozului împrăştiat de explozii. Groapa aceea enormă, căscată de bombă, fiarele răsucite de incendiu pieriseră pe veci sub talpa grea de beton a acestor blocuri placate cu plastic şi acoperite de copertine semitransparente. O plăcere adâncă mă furnică până în vârful degetelor, o plăcere amestecată cu teamă, ca atunci când, dându-mă în scrânciob, ajungeam să văd cerul sub picioarele mele.

De teamă ca halucinaţiile să nu revină, am intrat în parc în căutarea unui colţişor tăcut, unde să-mi pot aduna gândurile. Dar aleea umbroasă ce înconjura statuia lui Eminescu şi stâncile artificiale ce o mărgineau, cât şi chioşcul de lemn pietrificat, nu mai existau de mult. Şi cu toate astea parcă se conturau nedefinit, în penumbră.. M-am retras atunci în spatele unor sălcii bătrâne, prăfuite, şi mi-am tras o palmă, cât am putut de tare. Lovitura îmi zgudui capul, falca mi se înfierbântă şi începu să mă usture, iar un băieţel care se juca în nisip se apropie de mine privindu-mă cu curiozitate.

– Nenea bate? întrebă.

I-am zâmbit şi în clipa aceea, peste frunzele copacilor şi printre ele, apăru chioşcul demult dărâmat. Imaginile se suprapuneau ca pe o fotografie de două ori expusă, amestecându-se şi conturându-se totodată separat. Copiii care alergau pe aleea cu nisip se strecurau pe sub picioarele celor care se căţărau pe vechile stânci artificiale şi amândouă grupurile se estompau având o tentă cenuşie,

aburită. De astă dată vedenia nu mă mai umplu de teamă şi am înaintat spre ea, hotărât să-mi dau seama ce se petrece. Întinsei mâna după unul din copiii de pe alee şi acesta sări deoparte, apoi încercai să apuc pe unul din băieţii ce urcau treptele spre chioşc. Puştiul se întoarse, mă cercetă cu o privire uimită şi-mi făcu loc să trec. Am urcat treptele ce nu mai existau şi am ajuns pe platforma fanfarei de acum patruzeci de ani. Pe balustradele construite din crengi artificiale cu coajă de piatră, grupuri, grupuri şedeau citind elevii liceului din '45, iar *pe sub* dânşii, *prin* masivul de beton şi ciment, se fugăreau vesele trei fetiţe cu cercuri!

Ca să parcurg distanţa de treizeci de ani în timp, trebuia să trec şi eu prin stâncă ajungând pe aleile de acum, ale anului '80. Mi-am înfipt atunci piciorul drept în platformă chioşcului şi el pătrunse prin piatră ca printr-un abur îngroşat. Singura porţiune solidă continua să rămână cea de sub talpa mea şi având acest reazim am adus şi piciorul stâng alături de cel drept. Continuai să cobor prin masivul de beton transparent, în care erau ancoraţi pilonii chioşcului, şi ajunsei pe sol. Un bătrân pensionar înainta spre mine sprijinit în baston şi l-am lăsat să se apropie până la jumătate de pas, după care am întins mâna încercând să i-o trec prin burtă. Făcusem gestul foarte lent, altfel poate l-aş fi răsturnat. Aşa însă îl lovii uşor, ca din întâmplare, şi bătrânul, tresărind, mă salută şi, ocolindu-mă, trecu mai departe. M-am repezit atunci înapoi în chioşc şi am luat în braţe pe una dintre fetele îmbrăcate în uniforma liceului de pe vremuri. Ea ţipă şi se zbătu să-mi scape, în vreme ce

colegele ei continuau să citească fără să ne observe.

– O să te spun Anei! mă ameninţă fata şi vorbele ei produseră asupra mea efectul unei descărcări electrice. Braţele mi se desfăcură cu o mişcare violentă, corpul mi se contorsiona şi o luai la fugă pe vechea stradă paralelă cu bulevardul Republicii.

De cum dădui colţul străzii bolovănoase mă cuprinse o bucurie neţărmurită. Casele mici, coşcovite, curtea plină cu bălării a Templului Coral, uliţele povârnite spre gară îmi păreau scăldate într-o lumină intensă, de început de zi. Recunoşteam sentimentul - era acelaşi care mă învăluia în copilărie când, de dimineaţă, mă pregăteam să plec spre Dunăre sau spre Brateş cu băieţii. Era senzaţia pe care o încerci aşteptând să ţi se întâmple ceva neobişnuit şi plin de farmec, iar pomii înfipţi în trotuar, vrăbiile, pata de soare prăfuită îţi par prietenoase, gata să zburde cu tine. Şi mie îmi venea să zburd, să cânt, tocmai cum făceam şi atunci, ştiind că peste puţin corpul o să se înfioare de apă rece şi cafenie a Dunării.

... Îmi domolisem fuga şi abia mai mergeam, beat de plăcere, atingând pereţii cu dosul mâinii - pentru că îmi venea să ating şi să îmbrăţişez totul, căci totul era însufleţit în stânga mea, ca o părere, se înălţau marile blocuri moderne, iar în dreapta, printre case, mi se păru că zăresc Brateșul. Şi deodată şi blocurile moderne şi vechile clădiri crescură, deveniră enorme şi un cocoş uriaş se repezi la mine, ameninţându-mă cu ciocul prin ostreţele unui gard. După el, bătându-şi coada de coaste, veni şi un dulău mare

cât un elefant şi hămăi arătându-mi colţii.

- Ma-ma - am îngânat cu o voce stinsă. Ta-ta.

Îmi dădeam seama că nici cocoşul, nici câinele nu pot ajunge cât nişte pahidermi, dar îmi era teamă de ei şi nu îndrăzneam să trec mai departe!

Dar în clipa aceea apăru tata, zâmbind, şi frica îmi trecu. Tata avea mustaţa neagră, era înalt şi subţire, drept, şi pe sub haină îi spânzura lanţul ceasului.

– Băieţelule - murmură el. S-a speriat băieţelul?

Mă luă în braţe şi mă sărută năvalnic, înțepându-mă cu vârful mustăţilor. Şi ca atunci când mă alinta, înainte de a adormi, îmi cânta la ureche încet:

– O baiaderă, tararam... tararam, o baiaderă.

… Apoi, dintr-o trăsătură, totul se şterse. Ecranul amintirilor se sfâşie şuierând şi mă înecă o dorinţă fierbinte de a galopa, de a săpa pământul, de a frământa ceva cu mâinile. Pe celălalt trotuar zăceau aruncate câteva dale de piatră şi, dintr-un salt, m-am repezit spre a le aşeza în ordine. Dar, în aceeaşi clipă, mă încercă o oboseală adâncă şi lumina din jur scăzu, se împurpură.

... Era pe înserate şi stăteam rezemat de un gard metalic, mirosind a rugină şi a praf. Ce căutam, oare, aici, când aveam treabă în port? La picioarele mele erau aruncate câteva oale mari, grele, şi fui cât pe aci să mă împiedic de ele. Traversai, căci trotuarul de peste drum era mai bine întreţinut, şi în aceeaşi clipă o revăzui pe Ana. Înainte ca imaginea să prindă consistenţă am sărit înapoi şi am avut senzaţia că trec printr-un perete fumuriu.

Tremuram, pradă unei nelinişti de neînţeles, şi, din nou, de astă dată cu paşi înceţi, am revenit către trotuarul întreg. Înainte de a pune piciorul pe el, casele din faţa mea îşi pierdură contururile precise, se clătinară şi crescură. Repetai jocul de câteva ori, surescitat, şi, de fiecare dată când ajungeam în acelaşi loc, nu cu trupul, dar cu fruntea, schimbarea se producea instantaneu.

Am încercat să străbat zona în care se petrecea fenomenul, aplecându-mă până la pământ sau înaintând de-a lungul ei. Dar o perdea invizibilă se întindea dintr-un capăt într-altul al străzii. Îmi veni atunci o altă idee. Mersei până la colţ şi, luându-mi viteză, sării prin perdeaua pe care nu o vedeam şi care adăpostea în spatele ei lumea amintirilor. O frântură de secundă zeci de imagini se sparseră în faţa mea, caleidoscopic, dar, ajuns la cinci metri de frontul nevăzut, mă găsii înconjurat de oameni, de maşini, de cărucioarele cu îngheţată.

Am rămas câtva timp nemişcat pentru a vedea ce se întâmplă. Dar în acest loc circulaţia era foarte puţin intensă şi abia după vreo zece minute apăru o femeie ducând de mână un copil. Se apropiară de linia periculoasă, o atinseră şi femeia se clătină subit. Aşteptam s-o văd ducându-şi mâna la cap sau începând să vorbească în neştire. Dar ea trecu mai departe şi doar de câteva ori îşi pierdu stabilitatea, ca un beţiv. Cei care urmară - nişte băieţi, un marinar voinic, o fetiţă - părură că nu simt nimic. Numai un moşneag porni să se întoarcă şi să salute pe cineva inexistent.

Fenomenul era deci real, nu mi se năzărise nimic - în afara stărilor prin care trecusem, dar care şi ele se datorau fenomenului real. Silindu-mă să observ totul cu luciditate, am revenit şi mi-am muiat faţa (chiar aşa mi s-a părut, că mi-o moi, ca într-o apă) în peretele invizibil.

... De astă dată îmi apăru chipul unui om... Ţinea ochii închişi, gemând, şi l-am recunoscut pe Mitică Rabinovici. Deasupra lui era aplecat un ins mărunţel, cu faţa puţin boţită, de maimuţică înţeleaptă.

– Să trăiesc... să trăiesc, să trăiesc, bolborosea dânsul. Să trăiesc.

Avea ochii cenuşii, nespus de vii, şi chipul său strălucea de-o mare blândeţe, de o răbdare adâncă.

„Ajunge, mi-am spus. Am verificat de ajuns fenomenul ăsta halucinant. Să revin la realitate.”

Făcui doi paşi înapoi, cu un mare efort de voinţă, şi... mă găsii din nou în afara peretelui - sau a spaţiului - ce despărţea lumea reală de cealaltă, a amintirilor. Dar ultima imagine mă tulburase. Oare nu i se întâmplase nimic lui Mitică? Nu-l mai văzusem de ani de zile pe băiatul ăsta atât de bun, de naiv, şi atât de puţin descurcăreţ! Nu cumva presimţirea mea s-ar fi putut adeveri? Am băgat iar capul - de astă dată chiar l-am băgat ca printr-o fereastră - căutând să străbat hotarul celor două lumi.

– Să trăiesc, să trăiesc, să trăiesc - repetă omul. Avea un accent ciudat şi ciudată îi era şi figura cu pomeţii puţin ieşiţi, amintind un lama tibetan. Să trăiesc - spuse el din nou şi ridică deasupra frunţii sale boltite o cutie de metal

sau de plastic metalizat.

– Respiră - murmură cineva.

Mitică era culcat pe o pernă albă, strălucitoare. Nu se vedea decât până la mijlocul pieptului şi nici din celălalt nu se deosebea mai mult, ca şi cum ar fi fost dezgropaţi din beznă cu ajutorul unui fascicol luminos, precis conturat.

– Să trăiesc, să trăiesc, să trăiesc - continua să spună omul acela, cu ochii oblici, cu pleoapele zbârcite, zâmbind uşor. Şi Mitică respiră deodată adânc.

Una din faţetele cutiei de metal deveni fosforescentă şi omul îşi deschise mări ochii cenuşii.

– Acum ! spuse el. Acum !

O bucurie nespusă - aceeaşi care mă cuprinsese în urmă cu o oră (sau cu o zi?!) - mă înecă, îmi umplu aproape ochii de lacrimi.

– Trăieşte! exclamă omuleţul atât de exaltat, de pătimaş, încât exaltarea lui mă cuprinse şi pe mine şi mă înfiorai. Trăieşte! porunci el din nou. Tot, tot, tot! Viaţă ! Să trăiesc, să trăiesc, să trăiesc...

Cuvintele i se pierdură într-un susur dulce, într-o melopee, iar cutia pe care o mişca încet strălucea sub un anumit unghi, ca o piatră preţioasă.

Mitică îşi încreţi fruntea şi deschise cu greutate pleoapele.

– Unde eşti, Andrei? întrebă. Unde e Nicoleta?

Nicoleta apăru în dreptul lui, palidă, cu buzele subţiate, iar eu am răspuns, aproape fără să vreau:

– Aici... Aici sunt, Mitică.

– Vino! îmi spuse omuleţul întorcând privirea spre mine! Vino!

– Unde? am vrut să întreb, dar m-am gândit că mă las cuprins din nou de imaginile halucinante, pradă cărora eram de atâtea ore şi mă trăsei înapoi...

... Mă aflam în mijlocul străzii, mergând repede. Muzeul de arheologie rămăsese pe dreapta, în urma mea, şi am trecut pe bulevardul Republicii şi apoi pe Mihai Bravu. Teii bătrâni foşneau şi prin curţi îşi legănau capetele panselele şi regina nopţii.

Mă grăbeam să ajung la Mitică înainte de a se întuneca. Ştiam că, sclav al tabieturilor, la ora opt îşi va începe partida de şah, la nouă se va aşeza în pat, cu o carte, iar la zece va stinge lumina.

Într-adevăr, în curte nu mai era nimeni şi faţa de masă în carouri maronii zăcea aruncată, ghemotoc, pe masa negeluită de sub castan.

Am fluierat „chemarea” (cele cinci note din Fra Diavolo), ca în tinereţe, şi n-a răspuns nimeni. Am sunat îndelung şi nici de astă dată nimeni nu mi-a răspuns. O presimţire tulbure mă făcu să mă îndrept către Grădina publică. Poate că Mitică, simţindu-se rău, ieşise să ia aer, aşa cum obişnuia pe vremuri şi tatăl sau, ascunzându-se în spatele tufelor de iasomie, departe de aleile prea mult bătute.

Amurgul înroşea frontoanele vechilor clădiri şi înserarea începuse să coboare. Am grăbit pasul, dar întunericul şi cuprinsese dalele de piatră pe care păşeam.

Strada se cufundă într-o ceaţă cenuşie, prin care, asemeni unor vietăţi alburii, aproape luminoase, pluteau mâinile mele. Însufleţită de o viaţă proprie, dreapta mi se ridică şi împinse o uşă grea. Am trecut pragul pe care nu-l vedeam şi am pătruns într-o încăpere întunecată. În dreptul ferestrei se contura silueta unui bărbat care-şi sprijinea bărbia în pumn,

– A venit Andrei! Exclamă o voce de femeie. L-a condus până aici!

Era lângă mine, dar nu o vedeam. Nu vedeam pe nimeni, în afara omului aceluia care împietrise în cadrul ferestrei.

– Andrei, Andrei! şopti vocea, îngrozită. Ce ai? Sunt aici, lângă tine.

– Ştiu - am şoptit.

– Sunt Nicoleta!

– Ştiu.

– E raza - se auzi o voce plină, blândă. A venit pe drumul razei. Acum euforia îl înăbuşă. Ar vrea să plângă de bucurie, să ne sărute, să cânte. Să nu-l smulgem încă de acolo.

Îmi puse mâna pe umăr, mă sili să mă aplec. Într-o pată slabă de lumină apăru un obraz palid, scofâlcit, cu nasul mare. Era Mitică! Respira spasmodic, rezemându-şi ceafa de un tub opalin, zguduit de descărcări electrice mute.

– Încă puţin - spuse vocea necunoscută. Să intensificăm.

Deasupra lui Mitică apăru o cutie cu faţete drepte strălucitoare, asemeni unei pietre preţioase.

– Acum - şuieră vocea.

… Ploua. Îmi era teamă ca hârtia udă să nu se rupă.

– Dă-l aici! spuse Mitică. Mai repede!

Luă manifestul şi-l lipi pe burlan. Era primul în noaptea aceea şi ne-am strâns mâinile ca treaba să meargă bine. Mai aveam încă douăzeci şi nouă de lipit până dimineaţă.

– Ei, cum te simţi? întrebă Mitică.

– Grozav. Aş face asta în toate nopţile…

– Vino!… Vino! repetă vocea.

Mă luă de mână şi mă duse spre un pat aflat în spatele unei draperii. Pereţii vopsiţi cu ulei alb se roteau, moi, în jurul meu.

– Culcă-te! şopti. Culcă-te şi închide ochii! Ameţeala va dispare numaidecât.

*

* *

Ameţeala dispăruse, într-adevăr, şi aveam senzaţia unei înviorări leneşe după un somn bun. Nu-mi aminteam prea bine cum ajunsesem acolo, dar mi se părea foarte firesc că stau răsturnat într-un fotoliu, fumând, avându-i în faţă pe amândoi. Omuleţul, cu cearcăne şi labe de gâscă în colţul ochilor, şi Nicoleta, palidă, silindu-se să-mi zâmbească:

– N-o să înţelegi prea multe dacă aş începe cu cele petrecute alaltăieri - spuse ea. Cu toate că în ziare s-a scris

adesea despre asta. Totul a început demult, când Mitică şi cu mine am început să lucrăm cu dânsul, cu doctorul Baibiş.

– Chiar mai de demult - o întrerupse omuleţul. Nu e un joc de cuvinte, dar totul a început înainte de a fi început să lucrăm toţi trei. Pentru că începutul s-a produs o dată cu accidentul şi experienţa, dar noi bănuiam astea dinainte.

– E adevărat - spuse Nicoleta. Lucrăm împreună cu doctorul Baibiş şi cu Mitică, studiind energetica sentimentelor. Ceilalţi, mult avansaţi, descifrau legile gândirii polivalente, sistemele de interconectare, actele volitive. Dar noi studiam sursa cea mai legată de instincte, cea mai aproape de baza vieţii. Atunci, acolo, am descoperit legea ultimei raze. În preajma morţii iminente creierul reface filmul întregii vieţi şi-l oferă omului. E o retrăire de o concentrare nemaiîntâlnită, o pledoarie pentru viaţă, pătimaşă, zguduitoare. În clipa aceea creierul îi strigă omului: Ăsta eşti tu! Iată ce-ai iubit! Iată ce-ai urât!

– Poetic vorbind, aşa ar fi - spuse omuleţul. Dar în fond e o descărcare formidabilă de energie. Pentru că toate marile iubiri, urile adânci - şi ura nu e oare reversul unei iubiri? - sunt asemeni unor trăsnete lente, care ard şi transformă psihicul nostru. Le uităm, vremelnic, dar ele rămân să clocotească, stins, în adâncurile creierului şi dacă le-am putea asculta le-am auzi zumzăind, asemeni cablurilor de mare tensiune, mereu. În clipa morţii, prezentul se fisurează şi trecutul irupe prin interstiţiile apărute, într-o ordine supusă unor legi pe care nu le bănuiam. Dar esenţial e că acest torent e un torent vital,

capabil să tonifice organismul care se prăbuşeşte. El biciuieşte măduva oaselor smulgându-i mai multe globule roşii, reface ţesuturile devastate, împiedică sclerozarea. E o ardere, dar e arderea păsării Phoenix. Atunci, în clipele acelea, putem măsura dragostea pe cadrane. Putem spune: a iubit de o sută de grade, a iubit de zece mii de grade. Aparatele ne-au arătat că şi cei meschini, cei laşi, lichelele au iubit. Au iubit câteva ore, numai în copilărie, sau foarte târziu, dar undeva a rămas, sub un pumn de cenuşă, încă viu, jeraticul. Şi, în clipele acelea, într-o pulbere de scântei, vechea iubire îi strigă omului: trăieşte! Asta e ultima rază - descărcarea rezervelor de energie psihică în preajma morţii. Fenomenul e cunoscut de mult, sub latura sa senzaţională. Dar pentru prima oară, acum cincisprezece ani, am reuşit să-l înregistrăm, să-l modelăm, *să-l reproducem*!

Omuleţul se ridică privindu-mă enigmatic, asemeni unui Buda îmbrăcat în haine moderne.

– Şi reproducându-l, l-am amplificat, l-am îndreptat cu o clipă mai devreme asupra organismului, înainte ca acesta să ajungă la limită. Astfel i-am dat o eficacitate de zeci de ori mai mare. L-am aplicat, pentru prima oară, acum cincisprezece ani, unui tânăr intrat în agonie datorită unei boli de inimă. L-am salvat. A urmat un al doilea, căzut în comă după o hemoragie abdominală. Apoi un om cu şira spinării ruptă, un alcoolic, un înecat. Şi am văzut ţesuturile refăcându-se, sângele primenindu-se. A spune: iubirea mă face să renasc, nu e o metaforă, dar noi am demonstrat

primii lucrul ăsta. Din păcate, totdeauna, având drept unică alternativă moartea. Îţi dai prea bine seama că ne-am gândit din capul locului să utilizăm metoda noastră ca panaceu universal. Dar ea nu era aplicabilă înainte de apariţia unui anume prag, nu înainte ca organismul să strige „ajutor”, în cazul bolilor negrave, raza nu făcea altceva decât să tulbure funcţiile organismului, să le deregleze.

– Mitică îşi închipuia că e vorba de un reflex câştigat de-a lungul întregii evoluţii a omului raţional - spuse Nicoleta. A refăcut experienţa de câteva ori asupra lui însuşi şi de fiecare dată a suferit şocuri groaznice. Voia să determine momentul, pragul la care raza trebuia să intre în acţiune.

– Adevărul e că, de teamă că-l vom opri - continuă Baibiş - a lucrat singur şi asta i-ar fi putut fi fatal. Mai ales după ce am reuşit să transmitem raza la distanţă. La început nu aveam decât emiţătorul şi sursa.

Aplecându-se deasupra mesei îmi întinse cutia strălucitoare pe care o mai văzusem de câteva ori. Era un dodecaedru cafeniu de metal, rotunjit la colţuri. Un cablu legă una din faţete de un aparat masiv, asemănător unui calculator obişnuit.

– Apoi a apărut perna.

Întinse mâna arătându-mi un cilindru, asemănător unui tub pentru descărcări în gaze rarefiate, aşezat pe o bucată de catifea.

– Perna amplifică şi concentrează energia razei, aşa

cum ar face un sistem de oglinzi concave cu o rază de soare. Dar asta s-a întâmplat mai târziu. La început ne chinuiam să „acordăm” aparatul. Trebuia acordat de fiecare dată în funcţie de vârsta individului, de trecutul lui, de personalitatea lui. Rezervele energetice ale sentimentelor trecute erau slabe, secătuite, dacă prezentul era palid şi lipsit de vitalitate. Trebuia să găsim un fir, pe care noi l-am numit „firul raţiunii de a fi”, de-a lungul căruia să înaintăm pentru ca aparatul să poată spune, în felul său, „asta e unda”. E un individ alfa, beta treisprezece, teta două sute doi. Statistica nu ne era de ajuns pentru a stabili toate astea. Am folosit stohastica şi cantităţi enorme de parametri pentru a contura individul, esenţa lui. Şi am descoperit că aproape nu există - în afara cazurilor de psihopaţi autentici - oameni care să nu aibă - pentru ei înşişi măcar - o raţiune de a fi, căreia să-i subordoneze toate acţiunile lor. Şi aici, de-a lungul traseului odată găsit, căutam perioada determinantă din viaţa individului. La cei mai mulţi dintre oameni - ceea ce e uşor de bănuit - perioada aceasta coincide cu sfârşitul copilăriei şi cu adolescenţa, la unii cu maturitatea, la nici unii cu bătrâneţea. Având cheia - adică îmbinarea lungimii de undă cu perioada determinantă a vieţii - trebuia să ne apropiem de pragul periculos. Vaccinându-și pacienţii, cu ani în urmă, medicii le inoculau boala pentru ca organismul să creeze anticorpi. Dar noi puteam oare inocula moartea?! Nu. Dar eram siliţi să imităm apropierea ei pentru ca organismul, cabrându-se, gata de ultima încleştare, să-l putem supune

acţiunii razei.

În epoca aceea ne-am îmbolnăvit. Aşa cum roentgenologii căpătau arsuri, noi eram euforizaţi. Raza purta cu ea un val tonifiant. Şi era de ajuns ca unele caracteristici ale noastre să fie asemeni celor ale pacientului pentru a ne pomeni scăldaţi într-un val de veselie nebună. Râdeam, ne rostogoleam pe jos, ridicam haltere, urlam, fără ca să survină alte urmări. Asta ne-a făcut să încercăm raza, atenuată, în cazul bolilor mai uşoare. Ştiam că la maximă concentrare duce la dereglări. Dar acum putem s-o domolim, să transformăm torentul într-o ploicică de vară.

– Nu, încă nu putem - îl întrerupse Nicoleta. E o nebunie! E o nebunie pe care n-am putut s-o împiedic. Şi tu şi el v-aţi băgat asta în cap înainte de a cântări lucrurile, înainte de a crea condiţii de experimentare!

– Uneori nu există timp pentru crearea condiţiilor - spuse omuleţul. Avea ochii cafenii, cu irisul strălucitor, plini de o veselie amară. De data asta n-a fost timp.

– Dar nu trebuia... nu trebuia - spuse cu încăpățânare Nicoleta. Au adus un om în comă - nu-l cunoştea nimeni! Baibiş şi cu Mitică au început să lucreze. Şi nu mergea! Omul avea organismul slăbit, reacţiile întârziate, şi nu-i puteau stabili unda! Se întâmplă, câteodată se întâmplă! Încă nu suntem dumnezei. Un caz la o sută nu merge... E natura, e întâmplarea, e destinul!

– Destinul lui eram noi - spuse încet Baibiş. Ştiam că atunci când unda e greu de reperat, trebuie detectată prin

rezonanță. Am încercat cu toate înregistrările noastre. Şi omul continua să moară.

– Şi atunci Mitică a spus că-şi aminteşte de el - gemu Nicoleta. Horcăise câteva cuvinte şi Mitică a strigat că e un prieten al lui din copilărie...

– Babu - am strigat. E Babu Ursu...

– Da, Babu - şopti înfiorată Nicoleta. Dispăruse de acum treizeci de ani şi nu mai ştia de el... Şi atunci.. atunci ne-a împins afară, înainte de a înţelege ce vrea să facă şi a dat drumul razei asupra lui. L-am auzit urlând şi zvârcolindu-se şi am spart uşa. Dar era prea târziu...

– Am intrat tocmai la timp - spuse Baibiş. Şocul nu fusese prea puternic. Mitică ştia care e limita la care şocul nu devine mortal. Dar rezonanţa se realizase. Omul mort cu un minut în urmă reînviase, îşi revenea. Mitică, însă, şi-a revenit foarte greu, foarte încet. Procesul s-a cristalizat abia azi-dimineaţă, când m-am trezit în faţa unui nou proces de rezonanţă - de astă dată învingând distanţele, fără ca al doilea termen al acestei dualităţi să-mi fie cunoscut. Te descoperisem după perturbaţiile razei - aşa cum astronomii descoperă stelele. Era trecutul vostru comun, nu-i aşa? Era U.T.C-ul, şcoala, prima dragoste, poate?

– Da - am spus.

– Asta i-a accelerat vindecarea nespus de mult. E un fenomen pe care trebuie să-l studiem imediat şi care deschide perspective uluitoare: oamenii sunt, unul pentru altul, rezerve de viaţă. Mitică a demonstrat asta.

– A fost îngrozitor - şopti Nicoleta.

– A fost sublim - spuse Baibiş.

MESAJUL STRĂMOŞILOR

– Totdeauna îmi face aşa - spuse studentul cu glas plângăcios. E infernal! Execută programul ca un căţel, când suntem numai noi doi, şi cum vine un control o face pe prostul.

– Nu-l jigni - îl opri profesorul. E în faza labilă şi înregistrează uşor jignirile. Nu cumva caută să te compromită?

– Cred că asta vrea. E o maşină blestemată, pornită pe farse. Şi dacă vă amintiţi bine, cei de pe Ciuruntra au pierit dintr-o glumă proastă. La început robotul i-a servit

pilotului câteva boabe de fasole în compotul de vişine şi a râs câteva zile pentru că acesta n-a observat. Au urmat apoi ironiile şi în cele din urmă robotul s-a dereglat şi a deschis uşile navei în plin zbor. Şi maşina asta vrea, pare-se, s-o ia pe aceeaşi cale. Priviţi-o! Uitaţi-vă ce aer are!

– Aerare - repetă robotul. A aera, aerare, conjugarea întâi.

– Calambururi - gemu studentul înfiorat. Face calambururi! E un robot detestabil, domnule profesor, e... e la nivelul unei reviste de umor de acum două secole... Nu mi-o luaţi în nume de rău, dar eu l-aş demonta. Mi-am pierdut un an cu el, o să mai pierd încă unul, dar o să-l pun la punct.

– Punct la punct - chicoti robotul.

– E nemaipomenit! se înverşună studentul. E un amestec de prost gust şi de obrăznicie. Dacă n-ar face glumele astea deplorabile ar putea să pară diabolic.

Profesorul privi cu atenţie masa pe care erau montate psiholegăturile maşinii. Totul semăna cu un creier enorm cu şase lobi şi nu avea nimic diabolic.

– Pare totuşi destul de paşnic - spuse profesorul însă poate că ai greşit dumneata. Desigur că l-ai luat peste picior şi acum se răzbună.

– Am fost deosebit de circumspect cu el - se apără studentul. E doar lucrarea mea de diplomă.

– Cum ai intitulat-o până la urmă?

– Schema glumelor satirice în sistemele nelineare.

– Hm. E cam vast. La început îţi aleseseşi un singur

capitol: gluma fără poantă.

– Da. Dar ceea ce studiez acum deschide largi perspective analizei umorului mecanic.

– Mă îndoiesc - spuse sever profesorul. Între satiră şi umor e o diferenţă substanţială.

Studentul ridică din umeri enervat. Se găsea acum între doi inamici.

– Să lăsăm asta însă - spuse profesorul încercând să pară înţelegător. Poate o să reuşeşti să-mi demonstrezi contrariul. Dar până una alta aş vrea să-l văd funcţionând normal. Întreabă-l din nou, cu răbdare.

Studentul restabili legăturile fonice ale creierului electronic şi-i ordonă:

– Numără: Unu...

– Unu - spuse maşina.

– Doi - urma studentul.

- Iod - chicoti maşina.

- Dacă urmezi tot aşa nu te mai iert !

– Trei - bâzâi creierul.

– E imposibil ! mormăi studentul abia stăpânindu-se. Dacă ar greşi tot timpul, aş înţelege, dar alternează sensul bun cu cel invers, într-adins pentru ca să mă scoată din sărite.

– Continuă, continuă - spuse profesorul îngândurat. Cred că nu e chiar aşa. Lasă-l să numere liber.

– Vrei să numeri liber ? întrebă studentul.

Creierul îşi aprinse luminiţa roşie, semn că aproba propunerea fără rezerve.

– Bine, dă-i drumul atunci.

Noiet - spuse creierul. Sorpi... Şămet...

Studentul sări în picioare şi decuplă aparatul.

– Îşi bate joc de noi! urlă. Dar o să-l învăţ minte!

– Nu te supăra - îl întrerupse profesorul. Dumneata ce citeşti în timpul zilei?

– Cursurile.

– Şi seara?

– Seara sunt prea obosit ca să mai citesc. Răsfoiesc uneori vechi reviste ilustrate.

– Asta crezi că îl distrează?

– Dacă îl distrează?! studentul roşi. Nu ştiu. Nu m-am gândit niciodată. În indicaţii, la capitolul „Distracţiile psiho-mecanismelor în montaj” e trecută numai muzica.

– Eh, procesul e mult mai complicat - spuse profesorul. Infinit mai complicat. Fiecare psiho-mecanism ridică probleme noi, când ajunge să treacă de la o idee la alta. Dumneata citeşti revistele cu glas tare?

– Uneori.

– Hm... Asta e o problemă ce merită analizată mai îndeaproape. Acum spune-mi încă un lucru: S-a întâmplat vreodată să ai complexe de nesiguranţă în faţa lui?

– Complexe? studentul roşi din nou. Nu cred. Cel mult îndoieli...

– Foarte rău! se supără profesorul. Dar o să vorbim despre asta mai târziu. Pune-l acum să numere din nou. În scris, ca să putem examina totul liniştit.

Studentul acţionă emiţătorul grafic al creierului şi

primele litere apărură însemnate cu câte un punct dedesubt.

– Eh, asta ce mai e! exclamă studentul. Cere o transcriere verticală a cuvintelor!

– Fă-o ! spuse profesorul.

Banda continuă să iasă, iar studentul o transcrise:

Noiet	Noietul
Sorpi	Sorptul
Şămet	Rosefor
Şesit	Lefalul
Cilpe	
Detra	
Omuce	
Lirus	
Uberi	
Ul	

- Mai departe - spuse profesorul emoţionat. A numărat până la paisprezece şi s-a oprit. Sunt convins că avem în faţă paisprezece cifre din sistemul zecimal. Să verificăm.

Îşi scoase creionul şi numerota cuvintele.

1 - Noiet	8 - Lirus
2 - Sorpi	9 - Uberi

3 - Şămet	10 - UI
4 - Şesit	11 - Noietul
5 - Cilpe	12 - Sorptul
6 - Detra	13 - Rosefor
7 - Omuce	14 - Lefalul

- Să luăm deci ultimele cifre - continuă profesorul copiindu-le separat.

11 Noietul
12 Sorptul
13 Rosefor
14 Lefalul

– Da - murmură - se complică. Mai întâi că lui „sorpi” îi corespunde „sorptul” în loc de „sorpiul”. Dacă „ul” reprezintă baza de numărare... Îhm... Asta, în sfârşit, ar avea explicaţii fonetice... Ar putea fi vorba de o înmuiere... de o semivocalizare... Dar lui „şesit” să-i corespundă „lefalul” şi „rosefor” să fie lipsit de terminaţie! Asta nu!

E prea de tot!... Sau... Ah... dragul meu, e clar! Strămoşii tăi sunt de vină...

– Strămoşii mei?

Studentul roşi din nou şi aruncă o privire ucigătoare creierului.

– Da, oricât ar părea de bizar. Lucrezi cu dânsul de cel puţin un an, nu-i aşa? întrebă arătând creierul.

– De cincisprezece luni.

– Şi ai fost deseori obosit, visător, nu?

– Desigur - spuse şovăitor studentul.

– Ei bine, ştii că în momentele de oboseală, de visare, inhibiţia scade şi subconştientul îşi trimite mesajele în planul conştiinţei.

Studentul încuviinţă fără prea multă tragere de inimă.

– În clipele acelea - continuă, înfierbântându-se, profesorul - mecanismul poate să fi primit un mesaj neobişnuit, din partea unui strămoş de-al tău. Ei au făcut legătura prin conştiinţa dumitale ca printr-un simplu conductor, fără s-o afecteze. Şi, s-a întâmplat ca tocmai înregistrarea unei numărători să fi irupt în clipa aceea.

– A unei numărători... repetă aiurit studentul.

– Evident! conchise înfierbântat profesorul. Creierul mecanic a înregistrat un psihofenomen străvechi, rămas într-o cută a memoriei dumitale inerte - un sistem de numărare. Numai că... ha-ha-ha... strămoşul dumitale era superstiţios... deforma intenţionat cifra treisprezece „rosefor" pentru a nu stârni spiritele rele! Şi acest fenomen s-a fixat în memoria inertă a tuturor urmaşilor lui. Aşa că descoperind numărătoarea cu desinenţa „ui" creierul mecanic a reprodus şi cifra treisprezece, deformată, fără desinenţă. Ne aflăm în prezenţa unei limbi dispărute!

Emoţionat, profesorul îşi şterse ochelarii aburiţi şi porni să se preumble prin cameră. O dată cu explicaţia găsită îi revenise bună dispoziţie, iar studentul n-ar fi vrut să i-o strice. Dar cei şase lobi de pe masă îl scoteau din fire şi nu se putu stăpâni.

– Am înţeles - spuse el tare, pe neaşteptate. Acest domn e supărat pentru că într-o seară mi-a cerut muzică

simfonică şi n-am avut decât muzică de dans. M-a şi reclamat după aceea. Iar controalele didactice - urmă pe şoptite - obişnuiesc să ne facă atâtea observaţii în preajma acestor maşini, încât le creează pur şi simplu premizele unei impertinenţe mecanice reflexe. Nu, vă rog, domnule profesor, permiteţi-mi să-mi urmez raţionamentul. Am observat şi data trecută - şi acum înţeleg mai bine - că, decuplat chiar, creierul păstrează un tonus energetic îndeajuns de ridicat pentru ca să poată fixa legături difuze. Ajunge ca fenomenul să se repete la perioade îndeajuns de scurte. Fixajul se manifestă şi în etajele superioare printr-un soi de străpungeri locale. E ca o restabilire de presiune psihoenergetică. În momentul când străpungerea s-a produs - înainte ca rădăcinile ei să fie detectate - apar fenomenele de distorsiune, cum le numim noi.

– Şi ce-i cu asta? întrebă profesorul.

– Asta e tot - spuse studentul foarte încet. Observaţiile ce mi-au fost făcute în faţa creierului au creat în acesta un reflex difuz de opoziţie, care constituie tocmai premisa farselor şi obrăzniciilor. Fiindcă asta îl face de-a dreptul anarhic, dându-i un sentiment grosolan ce se poate denumi „totul e permis”. Inhibitorii lui n-au intrat în joc şi fenomenul s-a fixat. Şi acum trebuie distrus dinăuntru sau dinafară, cu intervenţii electronice. Voi încerca însă să-l suprim dinăuntru.

– Cum?

– Cu ajutorul unui pseudoreflex de inferioritate.

– În sfârşit - îl opri visător profesorul. Procedezi cum

vrei. Asta e, în definitiv, lucrarea dumitale. Dar caută să nu-i speli porţiunea de memorie care a înregistrat numărătoarea dinainte. Cred că am căzut peste o descoperire extraordinară! Avem de-a face cu un limbaj necunoscut, poate cu o civilizaţie necercetată! Ar trebui să stai mai mult în prezenţa lui. Mi se pare că acum o sută de ani a existat un caz similar! Hm, ce păcat că n-ai observat asta la vreme!... Puteai să treci surd pe lângă numărătoarea ce mi se pare admirabilă, şi ca bază matematică, şi ca sonoritate... În sfârşit, armonioasă întru totul... Vezi, voi tinerii priviţi adesea lucrurile cu prea multă uşurinţă!

Şuviţele argintii de pe tâmplele profesorului fâlfâiau ca nişte aripioare. Studentul se înduioşa la vederea acestui chip brăzdat de riduri care strălucea de entuziasm tineresc. Dar nu avea încotro, trebuia să-şi continue raţionamentul.

– Dacă-mi daţi voie, aş vrea să repet ceva cu el - spuse.

Profesorul încuviinţă şi studentul cuplă din nou creierul mecanic.

– Numără - spuse dânsul. Un...

– Nu - hârâi creierul.

– Unu - repetă blajin studentul.

– Unu - spuse creierul.

– Doi.

– Iod.

– Hm. Să te iert?

– Trei.

– Trei.

– Iert.

– Iată secretul - spuse studentul, roşu la faţă. E ruşinos de simplu. Pur şi simplu citeşte cuvintele invers. Când i-am spus „un” prima oară, a răspuns „nu” fără intenţia de a nega, ci doar inversând literele. „Doi” devine „iod”, iar când i-am spus „Nu te mai iert” a răspuns că un ecou inversat: trei.

– Aha... încuviinţă profesorul. Dar ce legătură are asta cu cifrele care le-a înşirat înainte?

– Ei, tocmai asta e! spuse studentul victorios. Nu le-a înşirat, le-a fragmentat! De la început m-a surprins că ne cere să le punem pe verticală. Dacă le-am scrie într-un şir continuu, am obţine:

„Noiet, sorpi, şămet, şesit, cilpe, detra, omuce, lirus, uberi, ul noietul, sorptul, rosefor, lefalul”.

Aşezând pseudo-numerele invers şi fără pauze, am găsi:

„Lulafelrofesorlutprosluteionluirebusurilecumoartedeplictiseştemăşiprosteion”.

Ceea ce se citeşte de la coadă la cap, cuvintele rămânând scrise de la stânga la dreapta, astfel: „Ion e prost şi mă plictiseşte de moarte cu rebusurile lui. Ion e lut, pros lut, Rofesor la fel lu”. După cum se vede lipseşte un „t" de la al doilea cuvânt „prost”, cât şi un „p" de la „rofesor”, iar inversiunea desinenţei „lu” în loc de „ul” a fost făcută, ca şi celelalte licenţe, doar pentru a ne întări convingerea că avem de-a face cu o numărătoare.

Faţa gravă a profesorului se acoperi de broboane de sudoare.

– Ultimele două cifre... hm.. le-a emis după ce le-am luat pe primele douăsprezece ca fiind un şir cu raţia unu?! întrebă el.

– Da, oarecum - răspunse studentul stingherit. V-am declarat din capul locului că a depăşit mult prea mult limitele bunei-cuviinţe şi că ar trebui demontat. În faţa demontării manifestă o teamă organică, o repulsie extraordinară. Dar nu pentru a-l înfricoşa vreau să procedez astfel, ci, pur şi simplu, ca să-l curăţ. Acum însă o să rezolv totul mai simplu.

Cuplă din nou lobii la tabloul de control şi spuse rar, cu ironie reţinută:

– Nu te supăra, dragul meu, dar ultima obrăznicie te-a trădat. „Rosefor” n-avea nici un rost. E un cuvânt aproape simetric, ceea ce te îmbie să-l citeşti şi invers, aproape involuntar. Apoi, ai călcat regula pe care ţi-ai stabilit-o singur, fixând particula „ul” ca bază a numărătoarei. Amândouă sunt greşeli grosolane chiar pentru un rebusist începător. Cât despre „la fel lu” e de-a dreptul penibil, dragul meu. Ai de spus ceva?

– Don-rap - silabisi dogit creierul.

– Te rog, te rog - îl opri agasat studentul. Jocul devine cu totul infantil Nu ţi-a cerut nimeni să spui „pardon”. Te mai las să te analizezi până seara şi dacă nu reuşeşti, dacă n-o să-mi poţi arăta izvorul obrăzniciilor, o să te demontez şi gata.

– Don-rap - şopti creierul,

– Nenorocitule! îl căină studentul. Te-ai bucurat atât de tare de victoria ta iluzorie, încât ţi-ai creat un fixaj de inversiune! Asta, în sfârşit, treacă-meargă, însă grosolăniile pe care le-ai formulat vin în contradicţie totală cu legea ta de bază, aceea de a te supune omului, stăpânul tău. Diseară, adică peste opt ore, o să încep verificarea schemei tale bucată cu bucată. O să-mi cam întârzii lucrarea de diplomă, dar n-am încotro. Nu pot lucra cu o maşină anti-om. Îmi pare rău, în mod sincer, că nici farsa nu ţi-a mers. Poate că, totuşi, până la urmă o să te folosim că automat pentru deschisul uşilor la clădirile publice.

– Pa-pa... pa - se bâlbâi creierul. Ez... ez... scuze... scuze. Mă supun Omului...

– Lasă-l acum - şopti profesorul îndreptându-se spre ieşire. Ştii foarte bine cât e de labil în faza asta. Legea de bază nu e asimilată la toate nivelele, mai ales la cele superioare... Şi lipsa sistemului senzorial...

– Fără îndoială - încuviinţă studentul. Cred însă că acum, cu toate obrăzniciile de care a dat dovadă, o să se analizeze bine, lichidându-și infatuarea ce l-a cuprins după ce a asimilat primele rebusuri. Aţi văzut că se zgâia la nişte foi vechi de cuvinte încrucişate pe care le-am uitat lângă el. Credea că o să ne dea gata cu asta. Dar faptul că i-am dezlegat scrierea cifrată, şi încă atât de uşor, i-a creat tocmai complexul de ruşine şi de inferioritate de care vă vorbeam. Cred că acum o să-şi bage minţile în cap...

– Hm... încă n-are cap - observă profesorul. Hm... S-ar

putea să nu fie nevoie de o demontare, dar... cum să-ţi spun... mi-ar place să uite ipoteza pe care am emis-o în legătură cu limbă necunoscută... cu mesajul strămoşilor...

– O să-i spăl bucăţica asta de memorie - îl asigură studentul respectuos. În definitiv acum e într-o stare labilă şi poate fi uşor curăţat de impurităţi.

IENICEC

Ienicec stătea în faţa mea amărât şi albăstriu. Şi îl înţelegeam foarte bine. Data trecută mai făcuse o gafă acolo şi aş fi vrut să văd şi eu pe acela care n-ar fi făcut gafe pe M 110. Mai întâi pentru că era un asteroid de ordinul III, o bilă cu un diametru de optzeci de kilometri. Prima oară când îl vedeai apropiindu-se îţi venea să scoţi

piciorul din capsula protectoare şi să-i tragi un şut. Şi, în al doilea rând, pe lângă că era mic şi urât, era supus celui mai reactiv câmp din sector. După treizeci de ore solare petrecute pe M 110 erai în stare să te cerţi cu toţi din jur, să urli, să fugi sau, pur şi simplu, să faci asteroidul să explodeze. De aceea cercetătorii de acolo lucrau cu roboţi de tip uman unu - „U-U” sau, pur şi simplu, „U" a căror înfăţişare plăcută avea un efect liniştitor asupra nervilor. Dar tocmai înfăţişarea lor omenească şi plăcută te predispunea la gafe, căci „U” dotaţi cu o mare sensibilitate la foame, frig şi frică umblau veşnic înveliţi în capsule protectoare şi nu-i mai puteai deosebi de cercetătorii oameni.

– Te uiţi - îmi povestea Ienicec - şi vezi picioare articulate, carcase craniene, braţe articulate. Aleargă, se întorc, îţi fac semn, râd. Dacă mă adresez unui cercetător folosind formulele pentru roboţi e în stare să mă trimită înapoi la bază. Dacă dau peste un „U" şi folosesc formulele consacrate omului crede că-mi bat joc de el. Doar ştii ce sensibili sunt! Şi pe deasupra greşisem locul de asolizare. Nu mi s-a mai întâmplat niciodată asta, dar acum îl greşisem şi aşteptam să fiu pedepsit. Era întuneric, frig, şi am dictat coordonatele punctului în care mă aflam. Mi-au răspuns că trimit pe cineva să mă aducă la bază. Înadins au spus „cineva” ca să nu-mi dau seama cum să mă port. Asta era pedeapsa. Într-adevăr, în curând apăru o luminiţă alunecând de-a lungul liniilor de forţă ale câmpului magnetic artificial. Se opri în faţa mea şi se înclină fără să

scoată un sunet. Voia să mă lase pe mine să fac gafa.

– Ce mai e nou? am întrebat.

– Pavel mănâncă mere - a răspuns.

Mi s-a părut că-şi bate joc de mine, apoi mi-am amintit că data trecută Pavel încă nu învăţase să mănânce şi am spus:

– Peste câteva zile o să înveţe să tuşească şi să strănute.

Nu-i vedeam figura prin vizor, dar pricepeam că şi lui îi pasă tot atât de puţin ca şi mie dacă Pavel mănâncă mere sau nu. Pavel era un robot adus în vederea unor lucrări speciale, iar cercetătorii se amuzau formându-i reflexe de umanizare exterioară. De aceea am socotit că e mai bine să pun o întrebare neutră.

– Cum mai e vremea? Au mai căzut meteoriţi de mangan?

– Vremea e bună - a răspuns. N-au mai căzut meteoriţi de mangan.

– Poate n-o să cadă în perioada asta.

– Socotesc - a spus - că n-o să cadă. Răspunsurile lui mi-au dat oarecare siguranţă.

De obicei oamenii vorbesc eliptic şi au o dicţie mai proastă decât roboţii. Iar dânsul răspundea cu propoziţii întregi, cu o tonalitate egală.

Asta m-a făcut să cred că e robot. Mai ales că spusese „socotesc” şi nu „cred”, „gândesc”, „bănui”. Se ştie că roboţii, când sunt emoţionaţi şi aleg cazul favorabil dintre cazurile posibile, spun „calculez” sau „socotesc”.

Ţinând seama de toate astea, am deschis gura să-i adresez formula pentru „U", dar chiar în clipa aceea m-a lovit cu pumnul peste umăr şi m-a întrebat:

– Ce bancuri mai ştii?

– Bancuri?!

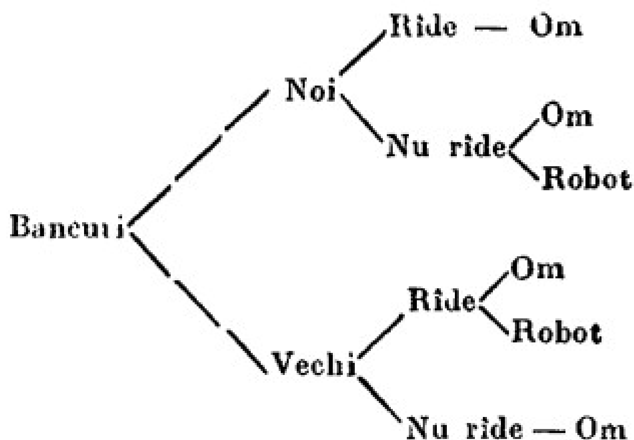
Am tresărit mai mult decât se cuvenea şi era cât pe-aci să-l salut cu formula consacrată omului.

Îndrăznise să întrebe de bancuri! Şi încă pe un nou venit!

Când oare ar mai fi cutezat un „U" să facă aşa ceva?! Pentru că, după cum se ştie, roboţii râd numai la bancurile vechi, pe care le au înregistrate iniţial sau pe care le înregistrează ulterior şi le asimilează.

La altele nu ştiu când să râdă şi le ascultă ca pe o comunicare din care extrag cantitatea de informaţii exacte. Cunoşti schema, nu-i aşa?

Am încuviinţat, dar Ienicec nu păru prea convins şi scoţând un creion scrise pe peretele staţiei:

– După cum se vede - urmă - omul poate să râdă sau să nu râdă la bancurile noi sau vechi, după dispoziţie. Roboţii n-au dispoziţie, au programare. La un banc nou râde numai omul. Trebuia deci să-i spun un banc nou.

– Nu te supăra, Ienicec - l-am întrerupt. Dar nu toţi oamenii râd la bancurile noi. Poate să fie nou şi să nu-i placă. Sau pur şi simplu să simuleze că se amuză.

– Da, se poate - spuse Ienicec. Dar chiar dacă nu râde, omul înţelege că e un banc, o anecdotă. Recunoaşte măcar intenţia şi zâmbeşte de politeţe.

– Hm! am spus, nu prea convins de justeţea raţionamentului. Şi roboţii încearcă să pară politicoşi.

– Cu toate astea - continuă Ienicec - am socotit că există posibilitatea de a afla ceva. Şi i-am povestit anecdota cu cei doi câini artificiali care se bat pentru o pisică vie. A surâs şi a murmurat: „Cu barbă”. „Dar pe acela îl ştii - l-am întrebat - cu râma care se îndrăgosteşte de propria ei coadă?” „Da - a spus - e şi mai vechi.” Când am

auzit asta mi s-a înţepenit genunchiul drept şi am tăcut câteva secunde. Apoi i-am povestit bancul auzit înainte de decolare. E vorba de un robot cu înveliş dublu căruia i se ordonă să se întoarcă şi care, neînţelegând comanda, îşi bagă mâna în abdomen şi se întoarce pe dos, ca o mănuşă. A ascultat poanta cu mare atenţie şi m-a întrebat:

– Şi mai departe?

– Mai departe nu e - am răspuns.

– Şi a rămas întors?

– Până acum se pare că da.

– Ar trebui să i se comande să revină.

– Ar trebui. Dar de ce nu râzi?

– De ce să râd? Ce e nostim în chestia asta?

– Totul. E cel mai bun banc pe care l-am auzit în ultimul an. Dar care încă nu s-a înregistrat.

Dânsul s-a dat un pas înapoi, a spus, „Ha-ha” şi a plecat, lăsându-mă singur pe platou. Îl vedeam cum se îndepărtează după liniile de forţă ale câmpului şi mă sileam să-mi dau seama dacă e om sau robot. După schemă ar fi trebuit să râdă. Gluma are haz, nu e aşa? Unui om i-ar fi plăcut poanta, iar un robot n-ar fi înţeles-o, fiind nouă. Dar... nu cumva se putea întâmpla şi invers?

Terminându-şi povestirea, Ienicec mă privi întrebător, amărât. Îmi transmisese şi mie starea sa de nelinişte şi am simţit cum mi se înţepenea genunchiul drept, pentru că suntem amândoi din aceeaşi serie de „U", şi avem aceleaşi reacţii.

AL PATRULEA CER

Aerul ţâşnea în rotocoale mari şi groase, ca un abur alburiu. Pe ecranul centralizator apăreau toate cele o sută de jeturi erupând din vulcanii de molibden şi-i vedeam şi pe roboţi alergând de colo până colo pe picioarele lor scurte şi puternice.

Mai erau încă patru ore până la răsăritul soarelui şi, cu toate că amestecul de coloranţi fusese verificat de cel puţin şase ori, îmi era teamă pentru culoarea cerului. Era al patrulea cer pe care-l făceam, dar ştiam că oricând mă pot aştepta la o surpriză şi de aceea îl aşteptam cu sufletul la gură, neslăbind din ochi ecranul centralizator.

Primul meu cer fusese prea roşu - nu numai pentru că era luminat de un soare roşiatic, dar fiindcă era prea subţire. Al doilea ieşise verzui, ca o mare potolită, şi asta numai din cauza cantităţii enorme de anabiotice pe care o împrăştiasem în aer. Al treilea, albicios, palid sub razele soarelui prea depărtat, îţi amintea o furtună ce nu mai izbucneşte. Şi voiam grozav ca cel din urmă, al patrulea, să capete adâncimi azurii pentru a semăna cerului aceluia bătrân, primul cer al oamenilor.

Aerul curgea de opt ore prin gura capsulelor de molibden ce transformau solul acesta prăfos, vineţiu, mort, în oxigen şi azot. Fără aer planeta părea cufundată într-un ocean negru şi îngheţat, iar stelele străluceau ca nişte

puncte de foc. Dar acum stelele începuseră să capete raze, şi razele tremurau argintii pe un cer negru şi apropiat, un cer plin de vârtejuri opalescente, iar peste patru ore aveau să se arate zorile, primii zori ai planetei.

Timpul se scurgea greu, dar începusem să mă bucur pentru că de departe se auzise un sunet dogit. Era un sunet, un sunet adevărat, pe care-l prinseseră cu urechea şi nu o undă recepţionată de audifoanele căştii. Era un sunet - şi sunetele nu puteau exista fără aer - şi mi-a părut atât de bine, încât am strigăt de câteva ori aşa cum se obişnuieşte pe înălţimi şi i-am văzut pe roboţi întorcând capetele lor ovoidale în direcţia mea şi aşteptând. Atunci am lovit carcasa de molibden şi am gonit sunetul cu piciorul ca pe un obiect ce se poate rostogoli şi mi s-a părut că el într-adevăr se dă de-a dura pe solul acesta prăfos şi vineţiu.

Şi cineva mi-a răspuns. Am crezut la început că e numai o părere, dar am observat numaidecât că pescăruşul se trezise şi ciocănea de zor în fereastra capsulei lui. I-am făcut semn să mai rabde puţin, însă el ciocăni mai tare, ca şi cum ar fi simţit şuvoiul de aer şi ar fi vrut să-l încerce cu aripa. Dar încă nu era voie să respire - termometrele arătau 120° sub zero - şi i-am spus din nou să mai rabde, iar pasărea şi-a ascuns capul sub aripă.

Tunurile de rubin, emiţătoare de infraroşii, încălzeau atmosfera abia creată cu un randament de aproape nouăzeci şi cinci la sută, dar lucrau prea încet şi am înjurat pentru a nu ştiu câta oară procedeul ăsta învechit ce trebuia supravegheat cu atâta grijă. Cu două ore înainte

fusesem cât p-aci să distrug una din cele trei luni ale planetei - o lună galbenă şi frumoasă, căreia tunul îndreptat asupra straturilor înalte îi smulsese un colţ. Aparatele de control reglaseră numaidecât unghiul ţevii de rubin, dar luna rămăsese ştirbă şi aveam să pierd o zi întreagă pentru a o rotunji.

Pasărea ciocăni din nou şi m-am răstit la ea. Îi ardea de joacă, în vreme ce eu tremuram de emoţie supraveghind pulberea vineţie a planetei ce părea să conţină nişte spori necunoscuţi care rezistaseră la toate analizele. Eram convins că sunt nişte granule formate la temperaturi şi presiuni mari, dar biologul expediţiei hotărâse că sunt spori şi că pot dezvolta plante cu un metabolism primejdios nouă. Era, evident, o ipoteză fantezistă, dar deoarece fusese lansată trebuia s-o verific pentru a o infirma. Astfel că urmăream sferulele violete, mărite de o mie de ori în oglinda microlocatorului. Le urmăream, dar mă gândeam la zorile ce trebuiau să apară. Era, la urma urmei, caraghios cerul ăsta care nu ştia nimic. Nu mi se părea măreţ, ci naiv - habar n-avea ce sunt zorile, amiaza, amurgul, şi eu trebuia să-l învăţ câte puţin din fiecare, colorându-i-le după plac.

Pe neaşteptate pasărea se repezi la fereastra capsulei ciocănind şi zbătându-se înnebunită şi, în aceeaşi clipă, i-am văzut pe roboţi oprindu-se şi răsucindu-se în sensul acelor unui ceasornic. M-am întors gata să acţionez băile de fluor împotriva sporilor, dar sporii rămâneau nemişcaţi, morţi în pulberea planetei. Şi înainte de a vedea

ceva pe ecrane, am înţeles că răsare soarele.

Primele raze încălziră aerul nou, îl dilatară şi aparatele înregistrară o adiere uşoară, la mare înălţime, era prima furtună a planetei. Vârtejuri uşoare se deplasau de sus în jos, asemeni unor şuruburi transparente, şi atingând solul răscoliră stratul de pulbere.

Apoi valuri imense de lumină portocalie urcară, mute, deasupra orizontului şi încremeniră în trepte circulare, zugrăvind în văzduh un amfiteatru imaterial. Se ridicau rând pe rând ca nişte dantele aurii, puţin aburite, gata să se topească. Era un răsărit somptuos, mai grav şi mai tulburător decât acel pe care-l aşteptasem. Reverberaţii de lumină făceau să tremure şi să răsune clopotul auriu ce se înălţa mereu deasupra mea şi mi-am plecat ochii covârşit de atâta strălucire.

Am oprit scurgerea aerului şi şuieratul încetă. O linişte adâncă se lăsă deasupra planetei, dar nu era liniştea ce domnise aci din totdeauna, pentru că răsunau înăbușit paşii roboţilor şi pasărea îşi fâlfâia aripile şi-şi clămpănea ciocul.

Termometrele arătau minus douăzeci de grade şi mi-am scos casca, acoperindu-mi doar ochii cu vizorul cafeniu. Am respirat cu prudenţă aerul; era bun - cu mirosul acela caracteristic pe care-l are pe coastele împădurite. Am respirat atunci din nou şi din nou, cu lăcomie, umplându-mi gura şi plămânii şi mestecând ozonul rece şi pur. Era gustos aerul făcut aici, parcă mai gustos decât oricare alt aer pe care-l făcusem până acum. Şi voiam ca şi alţi plămâni să-l

respire şi să se bucure de el. M-am aplecat şi am dat drumul pescăruşului puţin mai devreme decât ar fi trebuit. El ieşi stângaci din capsulă, clătinându-se şi zbârlindu-se de frig, îşi reveni însă pe loc şi-şi roti capul, înviorat. Era un pescăruş polar - şi pescăruşii regiunilor nordice iubesc frigul. Se scutură ca şi cum ar fi fost ud, îşi înălţă ciocul puternic spre cerul portocaliu şi se avânta spre el.

Bătea aerul cu marile sale aripi şi, după cum se rotea, mi-am dat seama că e în căutarea mării. De sus, solul albit de lumină trebuie să-i fi apărut ca o mantie de zăpadă şi aştepta să vadă deschizându-se în ea un ochi de apă neagră. Dar apa încă nu era. Cel care trebuia să aducă norii încă nu venise şi până la prima ploaie avea să mai treacă cel puţin o zi.

Pescăruşul osteni căutând valurile şi reveni spre mine, alb şi puternic, aproape omenesc în dorinţa lui de a fi aproape de altă fiinţă vie. Pieptul i se zbătea repede şi ochii săi roşiatici clipeau, înecaţi de lumina strălucitoare. Şi eu clipeam sub vizorul cafeniu, obosit de a privi în sus. Cerul pe care-l făcusem sclipea şi scapără nemilos.

– E, într-adevăr, prea multă lumină - i-am spus pasării. Dacă şi tu clipeşti, tu, care ai văzut soarele aprinzând gheţurile la pol... în curând însă vor fi copaci şi va ploua - tu o să ai marea ta şi eu grădina mea. Or să mai vină şi alţi oameni şi or să fie păsări şi peşti - după dorinţă. Şi o să mai înălbăstresc puţin cerul ăsta fiindcă e prea somptuos, e un cer de zile mari şi avem nevoie de unul de toate zilele. Dar lumina o să rămână totdeauna puţin prea

tare pentru ochii noştri şi o să clipim mereu.

Pescăruşul îşi lăsase capul pe o parte, privindu-mă. Îi plăcea să mă asculte, căci era prea multă linişte şi vorbele se rostogoleau risipindu-se ca nişte valuri.

– În curând va fi şi apă - am spus - şi o să te oglindeşti în ea. Iat-o!

Pescăruşul îşi răsuci capul şi privi o dată cu mine perdeaua de flăcări ce înconjura o navă gata de asolizare. Era aducătorul de nori care venea să-mi ia locul.

LEGEA CEA MARE

La marginea Galaxiei Albastre, acolo unde navele păreau că se afundă într-un imens ocean de azur, în cel mai mic dintre sistemele solare, se rotea planeta Myosotis. Diametrul ei nu trecea de a mia parte dintr-o secundă-lumină şi, aşa cum aluneca lin în razele albăstrii ale Soarelui ei, părea o planetă artificială, una dintre cele trei milioane de planete colorate ce împodobeau Universul locuit, asemenea străvechilor globuri japoneze.

De jur împrejur, sistemul ei solar era vegheat de mari câmpuri magnetice turbionare, de nestrăbătut pentru undele radio, şi la adăpostul acestor mantii de linişte se refugiau cei îmbătrâniţi înainte de vreme şi care aşteptau să renască. Legănându-se în crisalidele lor străvezii dormeau somnul acela adânc, dătător de viaţă, pe care oamenii îl învăţaseră în ultimii două mii de ani.

Dormeau astfel un bărbat şi o femeie, ţinându-se de mână, şi pe chipurile lor reci se puteau desluşi semnele celei de a doua tinereţi. Dormea o fată scăldată în lumina aurie a descărcărilor de regenerare, şi buzele ei palide se desfăcuseră într-un zâmbet. Părea că surâde, renăscută, până şi fiinţa aceea originară din lumea planetelor de sodiu care semăna cu un ou alungit.

Dormeau cu toţii rotindu-se în jurul planetei Myosotis,

în afara unuia singur care, treaz, îi privea fără să-i vadă.

„Poate că ar fi fost mai bine să călătoresc acum prin Galaxia de Rubin - îşi spunea - pentru a revedea lumile acelea scăpărând în roşu şi vieţuitoarele lor oribile, de plasmă... Sau, poate, m-aş fi lăsat purtat de undele mai iuţi decât lumina din Galaxia Timpului, simţindu-le cum pulsează o dată cu câmpurile navei... Sau, cine ştie, poate că ar fi trebuit să mă smulg din această plăcere îngheţată, plecând din nou în explorarea lumilor necunoscute...”

Dar nu... Nu voia să călătorească prin Galaxia de Rubin, nici prin Galaxia Timpului. Nu dorea să revadă nici unul dintre locurile pe care le cunoştea şi nu dorea să cunoască lumile pe care încă nu le cunoştea.

Dar poate că ar fi vrut să se joace. Avea la îndemână muzica, dansurile şi poveştile în imagini ale tuturor secolelor. Pentru a le asculta şi pentru a le vedea nu trebuia să facă nici o mişcare, nici măcar să vorbească. Multiplicate, selectate, undele emise de creierul său erau de ajuns de puternice ca să comande automatului de bord melodii şi imagini spaţiale. Dar el nu dorea să se joace.

Îşi dădea seama că e bolnav şi n-avea putere să lupte cu boala. O presimţise încă de atunci, când, lăsându-se pradă chinuitoarei sete de a călători, de a întrece viteza luminii şi apoi vitezele supergalactice, întârziase prea mult în lumea planetelor de sodiu. Îl avertizaseră prin radio de primejdia radiaţiilor acelora bizare, şi pentru că nu mai asculta trimiseră nave care să-l aducă înapoi. Dar el reuşise să-şi continue călătoria afundându-se din ce în ce mai mult

în sistemele necercetate, când, deodată, beţia ameţitoare a spaţiilor îl părăsi şi ca o imensă lene, tăcută, difuză, îl înecă boala lipsei de dorinţe. Şi atunci, stingher, mai singur ca totdeauna, fugise să se ascundă în spaţiile de azur ale planetei Myosotis.

Pentru a mia oară privi în jur şi văzu rotindu-se o dată cu el fiinţele născute în colţuri atât de depărtate ale Universului. Unele păreau că se topesc în focul regenerator, altele, renăscute, se pregăteau pentru marile călătorii de întoarcere.

Ocolindu-le cu grijă, lăsă nava să asolizeze pe suprafaţa poroasă a planetei. Îşi îmbrăcă apoi capsula de protecţie şi porni să se preumble alene, pentru a-şi dezmorţi muşchii, când, pe neaşteptate, zări sera.

Era aceeaşi mică grădină, închisă sub o boltă transparentă de alamandin, care există pe toate planetele vizitate de oameni, potrivit legii marelui centru coordonator. El însuşi transportase astfel de sere în Galaxia de Rubin şi în misterioasele planete de sodiu, bucurându-se nespus la vederea corolelor ce prindeau să se deschidă sub cerul altor lumi. Şi acum, după trecerea atâtor ani de peregrinări singuratice, simţi cum tresare la vederea florilor, simbolul expansiunii omului în Univers.

Descoperise sera în mijlocul unui platou - câţiva crini, o orhidee şi flori de nu-mă-uita ce dăduseră planetei G 10^8 numele de Myosotis. Şi alături de corolele multicolore, un pomişor. Crini, orhidee, myosotis - după calendarul universului locuit, asta însemna anul 4700, căci fiecare

combinaţie de flori definea secolul în care fuseseră plantate. Dar pomişorul nu era consemnat nicăieri. Stingher şi de prisos, cu tulpina sa subţiratică şi frunzele rotunde, pomişorul nu se abătea oare ca şi dânsul de la regula marelui centru coordonator, în acest colţ al Galaxiei Albastre?

Se apleacă să cerceteze trunchiul puţintel şi neajutorat, dar în clipa aceea un val fierbinte îl învălui şi o lumină orbitoare îi arse ochii. Când îşi reveni înţelese că una dintre nave explodase, căci de jur împrejurul său fumegau sfărâmături înnegrite, iar analizorul de radiaţii scapără. Îşi întoarse privirile spre mica seră, dar aceasta dispăruse şi numai pomişorul mai trăia, îngropat pe jumătate.

Îngenunchind, ridică planta şi o ascunse în capsula lui protectoare. Fugi până la navă şi, pătrunzând în cabină, stropi pomişorul cu apă. Dar crengile subţiri, aproape retezate, cădeau neputincioase şi frunzele prindeau să se ofilească. Viaţa se scurgea pe nesimţite de sub coaja cafenie, de-a lungul nervurilor fine.

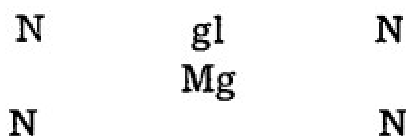
Asta nu era îngăduit! Nu putea lăsa viaţa să piară sub ochii săi. Învăţase legea fundamentală a oamenilor cu mult înainte de marea ceremonie a maturităţii, când i se înmânase casca de cosmonaut: expansiunea vieţii în Univers trebuie apărată cu preţul vieţii tale. Şi acum pomişorul se stingea în pumnul său!

Se ridică, pradă unei neobişnuite surescitări, şi puse în funcţie automatul de transmutări universale cu care

prelucra combustibilul navei. Pansa rupturile crengilor cu resturile de pământ ce rămăseseră prinse de rădăcină, le înfăşură şi le legă în pernele de transfuzii. Scoase apoi rezerva de magneziu şi o introduse în automat. Cadranul de urmărire a reacţiilor se lumină şi atunci, întinzându-se pe spate, îşi cuplă şi lui pernă de transfuzii. Simţi cum acul seringii îi pătrunde în venă şi văzu apărând pe cadran formula hemoglobinei:

Oare hemoglobina să nu fusese afectată de îndelungata perioadă de timp petrecută în cabină? Întinse cealaltă mână şi declanşa butonul de corelaţie. Automatul porni să vibreze şi, o dată cu el, toată nava. Formula de pe cadran se dezvoltă întinzându-și toate legăturile mobile ca pe nişte fiinţe vii şi vibraţia crescu la maximum, aerul se înfierbântă şi se încărcă de electricitate. Pe cadranul luminescent, alături de prima formulă, apăru a doua, la început fragmentată, întrerupându-se mereu, până când se stabiliză:

Cosmonautul surâse. Hemoglobină lui se prefăcea în clorofilă, înlocuind fierul prin magneziu! Cunoştea

experienţa aceasta încă din anii de şcoală, dar nu ştia că vreodată un om s-o fi făcut cu sângele său. Şi iată, sub ochii lui, magneziul lua locul fierului, fluidul vital trecea de la animal la plantă. Aşteptă ca procesul să se fixeze, apoi întrerupse circuitul de corelaţie. Vibraţia automatului încetă şi ecranul redeveni mat. Scoţându-şi braţul din perna de transfuzie, desfăcu legăturile pomişorului şi-l aşeză într-un vas de metal. Sfărâmă apoi micul glob de pământ pe care-l purta la bordul navei, simbol al planetei pe care trăiseră strămoşii lui, presără pulberea aceea cafenie peste rădăcinile plantei şi o stropi cu apă. Frunzele ofilite se desfăcură asemenea unor petale umezite de rouă, şi codiţele lor lipsite de vlagă se arcuiră. Alene, crengile se întinseră, ca braţele unui om trezit din somn. Marea lege a oamenilor fusese apărată şi aici, în marginile Galaxiei Albastre, în spatele câmpurilor electromagnetice turbionare.

Ridicându-şi fruntea, cosmonautul văzu plutind în jurul său pe toţi cei pe care îi crezuse dormind - nu numai pe cei care semănau cu el şi care respirau oxigen, dar şi fiinţele din Galaxia Timpului şi chiar pe acela (sau aceea) din lumea planetelor de sodiu, care semăna grozav cu un ou alungit. Alunecau cu toţii deasupra şi dedesubtul lui, tulburaţi la culme; le „auzea” întrebările interioare traduse în limbajul universal al creierelor şi deodată simţi că toţi împărtăşesc bucuria lui, mai adâncă şi mai copleşitoare decât ameţitoarea beţie a spaţiilor. Şi le spuse în aceeaşi limbă universală: „E marea lege pe care oamenii o poartă

cu ei în expansiunea lor spre adâncurile Universului...” Şi din nou simţi că ceilalţi se bucură, ca şi cum lumile lor bizare s-ar fi rotit sub semnul aceleiaşi legi.

Culcându-se pe spate, mângâie pomişorul ce tremura uşor în vasul de metal. Apoi, punând în funcţie motoarele navei, se cufundă în somnul de gheaţă al călătoriilor îndepărtate, mistuindu-se, asemenea unei raze, către marele centru coordonator al Universului locuit.

PLANETA CUBICĂ

Fenomenoscopul se roti pe neaşteptate, înclinându-și ciocul ascuţit sub un unghi de 30°. Pe cadran sinusoida câmpurilor rotaţionale - cea mai stabilă dintre toate - se turbură şi porni să se zbată ca biciuită, iar avertizorul suspendat deasupra mea îşi aprinse farurile şi începu să urle: Atenţie!... Corp străin... Atenţie !.. Perimetru periculos...

O clipă m-am gândit că instalaţia s-a defectat, pur şi simplu, sau că e supusă unui tip de radiaţii necunoscute. Dar în clipa imediat următoare ecranele de asolizare înregistrară apropierea unui corp străin dinspre nord-vest şi, înainte de a putea coborî calota de protecţie a staţiei, un cilindru prelung, argintiu, pătrunse în atmosferă, chiar deasupra mea, şi o străbătu ca un fulger de foc. Se înfipse apoi în pătura groasă de praf ce acoperea solul şi continuă să ardă cu pâlpâiri din ce în ce mai slabe. Avertizorul îşi stinse farurile şi pronunţă răspicat cu pauze mari: Alerta oprită... Alerta oprită... Alerta oprită...

Ştiam că explozia unui motor mezonic nu poate fi prevăzută în timp util, iar adăpostul oferit de capsula mea protectoare era cu totul iluzorie. De aceea, în ciuda tonului liniştitor al avertizorului, m-am apropiat cu inima strânsă de pâlnia căscată în solul cenuşiu. Marginile ei se acoperiseră

de o spumă verzuie solidificată şi un abur subţire se lăţise deasupra adânciturii. Nava nu se vedea - se înfundase cu totul în roca moale şi prăfoasă - şi un fel de hârşiit răzbătea din pâlnia întunecată.

Înainte de a chema robotul de serviciu, o mână acoperită cu plastic metalizat apăru, apucând spasmodic zgrunţurii verzui de pe marginea găurii. În urma ei se ivi un cap alungit, cu patru feţe drepte, şi în faţa mea se ridică, nesigur pe picioare, un robot de tip „uman unu” - dintre aşa numiţii „U-Unu”, „U-U” sau pur şi simplu „U". Se înclină şi spuse cu voce dogită:

– Salut pe Om. Ce porunceşte Omul?

– Cine eşti tu? l-am întrebat ascunzându-mi surprinderea.

– Eu sunt Rur. Ce porunceşte Omul?

– Şi ce misiune ai aici?

– N-am nici o misiune. Vin de pe M 6.

– Ai venit singur de pe M 6?! Cine ţi-a îngăduit?

– Nu mi-a îngăduit nimeni. M 6 a fost distrus.

– M 6 distrus?! Cum?

– M 6 a fost oprit. Nu se mai învârteşte. Ce porunceşte Omul?

– Nu mă mai întreba ce poruncesc! am spus. Aşteaptă! Un robot „U" ştie să aştepte. Şi ştie că Omul vrea să nu mai întrebe tot timpul.

– Un robot „U" ştie să aştepte - spuse Rur. Ce porunceşte Omul?

M-am apropiat de el, i-am atins fruntea în dreptul

centralizatorului de biocurenţi şi m-am gândit intens: Nu mai întreba nimic. Pleoapele i se zbătură de câteva ori, apoi figura lui lucrată în ţesut dermic seminatural îşi pierdu aerul rigid şi căpătă o expresie bonomă.

– Ai înţeles, Rur? am întrebat.

– Am înţeles - răspunse. O să aştept să fiu întrebat.

– Vino după mine.

I-am întors spatele şi am pornit către staţie. Mă urma bocănind greoi şi împiedicându-se la fiecare pas. Însemna că şocul asolizării îi distrusese sau îi întrerupsese unele legături şi acum era nevoie de timp ca acestea să se refacă.

Dar mai întâi trebuie să ştiu cât de gravă e avaria. Am început cu probele cele mai simple. L-am dus la ecranul fenomenoscopului şi l-am întrebat:

– Ştii ce e asta?

– Un ecran de fenomenoscop.

– Şi asta?

– Sectorul rotaţional al ecranului.

– Sinusoidele s-au tulburat - am spus. E vreo legătură între ceea ce s-a întâmplat pe M 6 şi deformarea sinusoidelor?

Tăcu un timp şi ochii săi cafenii apăraţi de cornee groase fură străbătuţi de licărirea gândirii intense.

– Câmpul gravific s-a tulburat - răspunse el - pentru că M 6 nu se mai roteşte. Câmpul lui M 6 e acum câmp de masă în repaos.

– Rur - am spus, foarte blând - o planetă nu se poate

opri. Nimeni n-a programat şi nici nu s-a gândit vreodată la oprirea lui M 6. Ca să opreşti o planetă - chiar mică - ai nevoie de forţe uriaşe, exterioare. Nu-i aşa că înţelegi?

– Ai nevoie de forţe uriaşe, exterioare - repetă el. Pe M 6 au existat asemenea forţe.

– Rur - am spus, ridicând tonul. Care e legea cea mare a roboţilor?

– Să nu te ridici împotriva Omului. Să asculţi pe Om. Ce porunceşte Omul?

O idee neguroasă îmi trecu prin minte. Mă mai gândisem de multe ori la asta, dar niciodată nu-mi dusesem gândurile până la capăt.

– Ascultă-mă bine, Rur - i-am spus. Ascultă-mă bine şi răspunde-mi. Care e legea de convieţuire a roboţilor cu roboţii?

– Cei mai simpli îi ascultă pe cei mai complecşi.

– Şi dacă sunt de acelaşi tip?

– Dacă sunt de acelaşi tip?! Dacă sunt de acelaşi tip? Dacă...

Tăcu. Figura sa aplatizată se posomorî şi buzele i se strânseră.

– Şi dacă roboţii sunt de acelaşi tip? am întrebat, ridicând tonul.

– Ei trăiesc la fel - răspunse, greoi.

– Nu mă interesează cum trăiesc, ci care sunt raporturile între ei.

Îşi coborî pleoapele pe jumătate, ca şi cum ar fi vrut să doarmă. Îl priveam cu o curiozitate rău ascunsă, lacomă

aproape. Ştiam că roboţii de tip „U" au un număr suficient de celule ca să gândească rudimentar. Ştiam că li s-a creat un reflex de foame şi unul de frică pentru a se alimenta singuri şi a se feri de primejdii. Dar, aşa cum mărturiseau ultimele publicaţii ale I.D.R.[42]-ului, nimeni nu putea să prevadă în amănunt cum se vor produce conexiunile intime ale celulelor seminaturale şi unde vor conduce comportamentele de autoadaptare.

Încă în urmă cu două sute de ani, în prima fază de dezvoltare a creierilor electronici construiţi direct de om fără ajutorul calculatoarelor, se ştia că maşina poate face operaţii intelectuale complicate - de la aprecierea critică a programului ei până la munca de cercetare. De mai bine de un secol maşina preluase toate sectoarele mai dificile ale ştiinţei. De cincizeci de ani începuse construcţia acelor roboţi de tip exterior uman, care suferiseră nenumărate modificări şi standardizări. Dar totdeauna se prevăzuseră limitele maşinii, bineînţeles cu ajutorul altor maşini. Pentru prima oară de când I.D.R.- ul controla, prin roboţi, dezvoltarea roboţilor, savanţii nu putuseră indica posibilităţile maxime ale noului prototip. Legile comportamentului creierilor electronici stabilite anterior trebuiau revizuite şi cei mai îndrăzneţi Constructori ai I.D.R.- ului propuseseră o experienţă unică.

Asistasem de multe ori la studiile făcute cu „U" şi totdeauna rămâneam uimit de rapiditatea autoreglajelor lor, a câştigării de noi deprinderi şi chiar a iniţiativelor. De

[42] Institutul pentru dezvoltarea roboţilor - n.a.

aceea urmărisem experienţa de pe M 6 cu o curiozitate fierbinte, copilărească. Şi acum Rur îmi povestea că M 6 fusese distrus şi refuza să răspundă la întrebările ce i se păreau neplăcute!

– Deschide ochii! i-am poruncit. Uită-te în ochii mei!

Rur mă privi cu pupilele sale cafenii, aproape stinse.

– Uită-te în ochii mei! am spus. Care e legea cea mare a roboţilor?

– Să nu te ridici împotriva Omului! Să-l asculţi pe Om! Ce porunceşte Omul?

– Omul porunceşte să răspunzi. Care e legea roboţilor de acelaşi tip? Care e legea roboţilor ce seamănă între ei?

– Legea este... Legea este... Pleoapele îi căzură rigide, acoperindu-i ochii şi el mormăi, rar, ca şi cum şi-ar fi smuls cuvintele din adânc: Legea este... Nu este legea... Legea nu este! Nu este legea!

– Rur! am strigat. Deschide ochii! Priveşte-mă! Taci! Priveşte-mă!

Ştiam că în cazul unei dereglări trebuie intervenit imediat pentru a nu lăsa să se fixeze noile conexiuni. Comanda prin cuvânt exercita acelaşi efect asupra roboţilor „U" ca şi asupra oamenilor aflaţi în stare de sugestie sau de hipnoză.

– Aşa... Privește-mă !... Eu sunt Omul!... Eu poruncesc... Dă-mi cheia de control.

Îşi ridică braţul până la jumătate şi-l lăsă să cadă la loc

– Dă-mi cheia! am poruncit. Cheia! Eu sunt Omul. Eu

poruncesc. Cheia. Rur, eu sunt Omul. Ascultă-l pe Om. Eu sunt Omul.

Îşi ridică mâna, şi-o duse la buzunarul de la piept, îl deschise şi-mi întinse micul cilindru magnetic de control.

– Întoarce-te - am spus.

Se răsuci pe călcâie şi-mi întoarse spatele. Am apropiat cheia de mijlocul cefei, privind cadranul îngust şi prelung, ce pornea de la baza capului şi se termina la începutul spinării. O pată albă, luminoasă, oscilă de câteva ori şi se opri în dreptul liniei ce despărţea indicativul „atenţie” de indicativul „pericol”. Cu o mişcare bruscă, am apăsat butonul carcasei craniene şi aceasta se deschise. În aceeaşi clipă intrară în funcţie inhibitorii principali şi Rur se lăsă în genunchi, apoi în patru labe şi se întinse pe jos. Zăcea acum în faţa mea, ca un bărbat voinic, puţintel albăstriu, şi care a avut fantezia să-şi îmbrace o flanelă zincată şi să se culce în mijlocul drumului. Sub apărătoarea transparentă a creierului se vedeau legăturile, atât de multe şi compactizate, încât formau o sferă densă, împărţită în şase lobi prin canale extrem de fine. Am plimbat cheia deasupra lor şi ecranul înregistra o uşoară intensificare a câmpului spre dreapta şi dedesubt. Ştiam că în astfel de cazuri aplicarea unui câmp exterior poate duce la egalizarea urmărită, mai întâi în mod superficial, apoi până la cele mai intime conexiuni. Am cuplat emiţătorul staţiei şi i-am plimbat bornele în aşa fel, ca axa lor ipotetică să străpungă lobii inferiori ai creierului. Am măsurat apoi din nou valoarea câmpului şi am văzut că scăzuse sub

limita admisă. Rămânea ca prin oscilaţiile de acomodare să revină, atingând valoarea ideală. Dar asta nu se putea realiza decât în timp, aşa că i-am închis cutia craniană şi l-am lăsat să „doarmă”.

*
* *

Roboţii „U" sunt deosebit de vioi ziua, mai ales după ce „dorm” puţin, adică după ce îşi refac energia cheltuită consumând lumină. Noaptea, dacă n-au un obiectiv precis, nu îndrăznesc să se mişte. Când sunt puşi la treabă, pe întuneric, au un randament deosebit de bun. Şi numai dacă bioconductorii s-au uzat şi trebuie să fie schimbaţi, robotul e pus să „doarmă”. Atunci i se înlocuiesc elemenţii uzaţi prin alţii noi, care sunt lăsaţi să se încarce şi să se acomodeze cu întregul complex electronic. Dar acelaşi efect de adormire îl au comenzile verbale, destinate sugestiei sau intervenţiile directe asupra sistemului central. Iar dânsul fusese „operat” pe nepregătite şi perturbaţia produsă în creier declanşase o inhibare totală a lobilor cerebrali.

Starea lui, similară celei catatonice, dură aproape o oră, apoi Rur începu să se mişte ca un om ce se trezeşte din somn. Se răsuci pe o parte, îşi îndoi puţin genunchii şi-şi apără ochii de lumină cu antebraţul. Era unul din reflexele rudimentare dobândite şi părea atât de omenesc, încât m-a înduioşat. Se ridică apoi pe jumătate şi rămase şezând cu capul aplecat, cu umerii căzuţi şi cu palmele sprijinite de

genunchi.

Sub derma seminaturală muşchii i se mişcau, umflându-se şi dându-i o înfăţişare atletică. Avea braţe puternice, lungi, picioare masive, puţin prea cilindrice, şi un bazin extrem de îngust, de parcă ar fi fost încorsetat. Pe piept, în dreptul pectoralilor, pe burtă şi pe şolduri avea prinse o mulţime de buzunare şi buzunăraşe, iar de umăr îi atârna un ciocan de lipit şi un tăietor cu ultrasunete. Părea, aşa cum şedea încovoiat, un muncitor ostenit care priveşte în gol. Ceea ce îţi reamintea ce e, într-adevăr, era capul, cu patru feţe aproape drepte, amintind un paralelipiped ale cărui faţete încep a deveni elipsoidale. Urechile mari, ca nişte scoici groase şi scobite, erau aşezate oblic faţă de planul feţei, iar nasul, drept, puternic, nu înlocuia nici pe departe organul olfactiv, ci era un receptor de unde radio, cu un selector foarte fin. Înfăţişarea sa bonomă şi păpușărească era întregită de ochii mari, naivi, puţintel cam prea sticloşi şi care clipeau tot timpul pentru a regla cantitatea de lumină primită.

Pe măsură ce se trezea, pleoapele îi descopereau pupilele încetul cu încetul şi, cu mişcări leneşe, Rur se ridică şi se înclină în faţa mea.

– Am dormit - spuse. Ce porunceşte Omul?

Puternică inhibare îi ştersese din minte ce se întâmplase până atunci şi a trebuit să-l învăţ din nou că trebuie să aştepte ca să fie întrebat. L-am condus apoi la craterul din care îşi făcuse apariţia şi l-am întrebat:

– Ce s-a întâmplat pe M 6?

– M 6 nu mai este - spuse el.

– Dar tu nu ai memorie? Nu-ţi aminteşti ce s-a întâmplat acolo?

– Acolo nu erau oameni - răspunse el repede. Oamenii au plecat. Acolo eram numai noi.

– Foarte bine. Nu te teme. N-o să te pedepsească nimeni. Dar povesteşte cum a fost.

– M 6 s-a oprit - spuse el. Are numai câmp de masă.

– Şi tu cum ai ajuns aici?

– Eram pe navă. Mă pregăteam să plec.

– Unde?

Rur tăcu.

– Unde trebuia să pleci?

Ochii săi mari se închiseră din nou pe jumătate şi mi s-a părut că-i văd scânteind de o lucoare albăstrie. Va să zică egalizarea câmpurilor cerebrale pe care o încercasem aplicându-i un curent de sute de volţi avusese numai un efect inhibant, fără a putea distruge legăturile formate.

– Planeta aceasta e sferică? întrebă Rur deodată.

Am înmărmurit. Roboţii nu întrebau nimic, niciodată, dacă nu li se spunea să întrebe. N-aveau voie să facă asta. A întreba un om, din proprie iniţiativă, era de neconceput. Voiam totuşi să văd până unde o să meargă şi de aceea am răspuns:

– E sferoidală, Rur. Toate planetele sunt mai mult sau mai puţin sferice. Tu nu ştii asta?

– Ştiu. Dar nu e bine. Planetele nu trebuie să fie sferice.

Vorbea rar şi apăsat, ca un om ce se încăpățânează să-şi susţină punctul de vedere.

– Dar cum trebuie să fie planetele?

– Cubice - spuse el. Cubice, cu feţe drepte, ca noi. Noi avem feţe drepte. Suntem asemeni omului la chip, dar nu avem capul rotund. Capetele cu feţe drepte sunt mai uşor de confecţionat. Capetele de oameni se fac greu. E risipă de energie.

Îl priveam înmărmurit. Nu rudimentul lui de spirit critic mă îngrozea, ci faptul că-mi spunea toate acestea mie, Omului, stăpânului său. Ce se întâmplase oare acolo, pe M6?!

*

* *

Era cel mai uşor lucru din lume să-l opresc din vorbă, să-l pun să repete legea cea mare, să-l întreb sau chiar să-l demontez bucăţică cu bucăţică. Dar asta n-ar fi ajutat pe nimeni. Trebuia să aflu ce se petrecuse acolo, pe planeta aceea cu un diametru de două sute de kilometri, lăsată exclusiv în mâna roboţilor pentru a se autoadapta şi, mai ales, pentru a stabili între ei relaţii spontane. Ce fel de lume nefirească creaseră aceşti „U", aceste biomaşini cu dermă de plastic? Copia oare colectivitatea lor pe aceea a unor insecte, sau era, pur şi simplu, o ierarhie a maşinilor, aşa cum se cunoştea din secolul XXI şi cum era preconizată încă de la sfârşitul secolului XX? Care era oare motorul unei asemenea colectivităţi?

Odinioară mi se părea că o mulţime de „U" nu se

poate deosebi de o mulţime de particule - în sensul fizic, matematic al noţiunii de „mulţime”. Fiind identici, toţi aceşti „U" trebuiau la urma urmelor să fie analizaţi după legile statisticii, căci individual nu-i puteai deosebi. Ulterior însă am părăsit acest punct de vedere. „U" erau egali - fiindcă „identici” era totuşi prea mult spus - până când începeau să funcţioneze. Apoi condiţiile diferite la care se autoadaptau - de la muncile simple, până la alimentare şi învăţarea de anecdote - îi făceau să capete însuşiri diferite, trăsături aparte. Asta se şi putea urmări după modul în care se mişcau, vorbeau şi erau sau nu în stare să ducă până la capăt anumite acţiuni. Astfel, după o vreme, când ei îşi formau deprinderi diferenţiate, căpătau şi nume. Dar totdeauna, de când apăreau şi până când dispăreau în accidentele cosmice, omul îi conducea, îi verifica şi, uneori, îi obliga să se reprogrameze. Dar acolo, pe M 6, cine ţinuse locul omului? Însuşi sistemul de comunicare al robotului cum se readaptase în această lume din care lipsea cel căruia i se cuvenea totul şi împotriva căruia nu se putea să te revolţi? De cine ascultase acolo?

*

* *

– Cine ţi-a spus toate astea? L-am întrebat. Cine ţi-a spus că e mai greu să faci capete de oameni?!

– Asta e legea - răspunse Rur. Toţi o ştiu. E a doua lege. Capetele de oameni se fac mai greu, au prea multe contacte şi dacă se strică nu poţi să le înlocuieşti. Capetele de oameni se strică numaidecât dacă se lovesc de ceva.

Stătea în faţa mea, ţeapăn, cu mâinile atârnându-i pe lângă corp, greoi, musculos, ca un Golem, şi în ochi îi fulgerau slabe luciri albastre. Ştiam că poate ridica trei sute de kilograme în fiecare mână şi cinci sute în amândouă. O strângere a mâinii lui ar fi fărâmat antebraţul unui bărbat puternic, iar o lovitură dată cu pumnul închis putea foarte bine înlocui lovitura unui ciocan greu.

– Spui prostii, Rur - am şoptit privindu-l fix, aşa cum se face când vrei să-i aduci pe „U" în stare de hipnoză. Spui prostii. Capetele oamenilor nu se strică niciodată. Acolo e adăpostită legea cea mare şi tot ce se mişcă e condus de acolo.

– Spun prostii - repetă el. Spun prostii... Capetele oamenilor nu se strică niciodată.

Se opri şi eu nu l-am îndemnat să continue. Conducându-mă după simpla stereotipie a omului ce tinde să-l pună pe robot la locul său, nu distrugeam oare rezultatele experienţei de pe M 6? Nu încercam să înăbuş, să reduc legăturile nebănuite ce se formaseră în creierul său semiartificial? Îmi era teamă de lucirea din ochii lui, de aceea căutam să-l supun, să-l oblig să intre din nou în carcasa lui de maşină. Şi tocmai asta nu trebuia!

M-am aplecat, am ridicat emiţătorul de ultrasunete ca să-l am la îndemână şi am întrebat, de astă dată cât am putut de blând:

– Şi cine te-a învăţat a doua lege, Rur?

– Marele Robot - spuse el. Marele Robot care este fratele Omului. Acolo, pe planeta noastră! Acolo pe planeta

aceea de unde oamenii au fugit!

Pe măsură ce vorbea, muşchii i se încordau şi mi-am dat seama că e în prada unei sugestii profunde ce-i fusese transmisă sistematic de către cineva. La fel vorbeau toţi roboţii de tip „U" la începutul perioadei de educare, când li se fixau noţiunile de bază şi rapoartele între noţiuni - cele aşa-numite „20.000 de date”.

– Şi Marele Robot unde e? Am întrebat. Mai e acolo sus?

– Acolo sus nu mai e nimeni - spuse el. Marele Robot a oprit planeta şi planeta s-a stricat.

– Nu vrei să povesteşti totul de la început? L-am întrebat. Nu vrei să spui ce-a fost acolo?

– Tu eşti om - spuse el. Marele Robot e fratele Omului. Oamenii au fugit de acolo. Marele Robot a poruncit să nu spunem nimic

– Marele Robot e mort - am spus. Marele Robot nu mai este.

– Marele Robot este - mă întrerupse Rur. E acolo, sus.

Îşi ridicase fruntea şi-şi bombase pieptul şi mă privea ţintă. Aceasta nu mai era o conexiune greşită, nu mai era un sistem de legături refăcute, ci era revolta făţişă, mărturisită. Era oare Rur Robotul - Prometeu care voia să fure focul zeilor?

– Marele Robot e acolo sus - urmă el. E acolo sus şi taie planeta după chipul şi asemănarea noastră, ca să rămânem acolo numai noi, totdeauna. El a spus asta.

– Şi tu vrei să te întorci acolo?

– Vreau. Dar nava mea s-a sfărâmat.

– O să-ţi dau nava mea. Dar povesteşte-mi cum s-a stricat planeta.

– O să-mi dai nava ta ca să plec acolo?

– O să ţi-o dau.

Rur tăcu strângându-şi fălcile. Deschise apoi ochii mari şi spuse rar, ca şi cum ar fi silabisit:

– O să-ţi povestesc tot pentru că tu eşti acela care-mi dai nava să mă întorc înapoi pe planeta noastră.

*

* *

Ceea ce mi s-a părut bizar din capul locului a fost felul său de a privi lucrurile. Îşi amintea cele întâmplate iniţial ca pe nişte fapte la care el nu luase parte şi când spunea „roboţii” părea să nu se considere unul de-al lor. Dar asta numai la început, câtă vreme memoria îi era încă îmbâcsita cu cele învăţate la centrele de educare pământeşti. Apoi totul îi apărea înceţoşat şi el însuşi nu mai înţelegea nimic, ceea ce am bănuit că se datoreşte schimbării comportamentului. Amintea atunci de un om cu dublă personalitate, care duce două vieţi şi care e ba doctorul Jekill, ba domnul Hyde, dacă această antică şi uzată comparaţie mai poate spune ceva. Apoi totul se limpezea, dar era altfel: dânsul vorbea de ceilalţi, însă se afla printre ei, atât de mult şi de total, încât „ei” erau „dânsul” şi „el” era „ei”. Şi apoi iar redevenea „el”, şi iar se pierdea, de câteva ori, alternativ, până ajungea la forma iniţială, asta datorându-se atât întâlnirii cu mine, cât şi

blestematei idei pe care o avusesem „nivelându-i” câmpul magnetic al creierului.

Experienţa începuse prin transportarea pe M 6 a două sute de roboţi de tip „uman unu”, împreună cu alţi trei sute de roboţi de toate tipurile. Erau printre ei maşini specializate, diriguitori de maşini, educatori pentru adaptarea universală a roboţilor şi o maşină de tip superior - un „Mare Robot”. În creierul maşinilor conducătoare era înscris un program complex şi, se poate spune, total, de înviere a planetei moarte. Pe M 6 trebuia creată atmosferă, umezeală şi climat variabil apropiat de al Pământului. Urma răspândirea microorganismelor, insectelor, animalelor inferioare şi plantelor. În etapa a treia se prevăzuse construirea unor locuinţe mobile şi a unor platforme de asolizare cu tot mobilierul şi utilajul ajutător.

Etapa a patra fusese consacrată reproducerii. Maşinile trebuiau să producă maşini asemenea lor, a căror educare urma să fie terminată în etapa a cincea.

Rur îşi amintea că la început ei alergau de colo până colo aşezând capsulele de molibden ce adăposteau instalaţiile pentru aer. Alergau de zor, parcă fără să se vadă unii pe alţii, şi numai rareori tresăreau când vreunul din roboţii „U" era luat drept om de către ceilalţi, datorită unui unghi favorabil sub care era privit. Erau multe capete şi multe picioare şi multe spinări, toate la fel, ca şi cum ar fi apărut o maşină nouă, enormă, ale cărei membre pulsau într-o ordine nemaivăzută. Şi, între timp, aerul începuse să acopere planeta şi când ajunse la concentraţia dorită,

Marele Robot opri procesul, comandând celorlalte maşini să treacă la etapa a doua.

În cursul primelor operaţii pieriseră şase „U" striviţi de stâncile ce se prăbuşeau prea uşor, îngropându-i pe roboţi în masa de pulbere violetă, fină şi moale. Rur nu mai văzuse niciodată un „U" pierind şi când îl scoseseră pe primul, nemişcat, cu toracele strivit, se speriase fără să înţeleagă ce are înaintea ochilor, ca şi cum ar fi văzut un nou tip de maşină. Stătuse multă vreme împreună cu ceilalţi în faţa robotului ce nu mai mişca şi, rând pe rând, îl strigaseră, amintindu-i legile muncii.

– Ridică-te, mergi, lucrează.

– Omul a spus să duci mai departe maşina cu aer.

– Stai drept, păşeşte cu grijă, Omul te apără.

Dar robotul nu mişca şi atunci au plecat mai departe să facă şi munca lui - apoi şi pe a celorlalţi. Asta nu i-a plăcut lui Rur, pentru că centrii lui de autoreglare şi autoapărare sesizau uzura, iar uzura creştea datorită măririi cantităţii de muncă. De aceea la al cincilea robot mort a simţit cum i se blochează picioarele, dar a reuşit să învingă inhibiţia şi dându-se înapoi a luat-o la fugă. Acesta era unul din reflexele înnăscute cu care răspundea la „primejdie”. Dar Marele Robot l-a trimis înapoi, şi pe el, şi pe ceilalţi, să demonteze roboţii stricaţi pentru a recupera elementele bioelectrice şi plasticele seminaturale care erau greu de înlocuit. Şi mai târziu, când lui Rur i s-a defectat un sub-centru, elementele uzate i-au fost schimbate cu cele luate de la roboţii striviţi sub stâncile de pulbere. Şi Rur a

început să dorească să-i demonteze pe ceilalţi ca să le ia elemente de schimb.

În fiecare dimineaţă, Marele Robot îi chema prin semnale luminoase, le ordona să se aşeze unul lângă altul, cât mai aproape, şi repetau după dânsul în cor legea cea mare.

– Să nu te ridici împotriva Omului! Să-l asculţi pe Om! Ce porunceşte Omul?

După asta şi înainte de asta şi tot timpul (formularea îi aparţine lui Rur) ei mutau capsulele de molibden şi împrăştiau infuzorii şi bacteriile şi cercetau planeta ca să nu ascundă primejdii pentru om. Au găsit odată o piatră, era mică, dar foarte grea şi, când au trecut prin dreptul ei, i-a atras pe toţi şi n-au mai putut să se mişte. Atunci au venit maşinile mari cu ultrasunete, au tăiat-o şi au îngropat-o, şi dânşii au putut să-şi continue goana. Marele Robot a spus că piatră are o densitate de zece mii de ori mai mare decât a oricărui corp pământesc şi că de asta e înconjurată de un câmp masic atât de puternic. De altă primejdie n-au mai dat acolo, dar le era frică pentru că nu mai văzuseră de mult oameni şi încercau un soi de gol în urechi şi în creier. Se plângea de asta şi Rur; vedea cum şi alţii se opresc din lucru rămânând nemişcaţi. Din ce în ce mai mulţi se opreau din lucru şi nu mai mişcau, semănând cu nişte obiecte. Marele Robot le vorbea cu voce de om, dar îşi pierduse puterea asupra lor şi ei stăteau la Soare şi de jur împrejur se făcea din ce în ce mai cald, ca şi cum aerul artificial s-ar fi aprins. Până când „se *zurzdznzd*...”

Rur continuă să emită o serie interminabilă de litere, apoi pronunţă câteva cuvinte fără înţeles, dar articulate şi care imitau de minune topică unor fraze cu sens:

– Zram tesu cerama... Lepon cermeşte breu local difag...

Monotonia dicţiei făcu loc accentelor tonice, interpretării emoţionale şi, pe neaşteptate, spuse:

– Cine suntem noi? Noi suntem roboţii „U".

Îşi întrerupse din nou povestirea, strâmbându-se şi răsucindu-se pe loc, apoi urmă cu vocea limpede:

– Care este legea? Legea este munca. A cui este munca? Munca e a omului. Ce suntem noi? Noi suntem roboţii „U". Eu ce sunt? Sunt robotul „U".

Spusese „eu” pentru prima dată, cu o expresie aproape omenească şi mişcându-se la fel de stângaci ca atunci când se trezise din somn. Şi părea că face un efort groaznic, ca şi cum s-ar fi silit să se desfacă dintr-o strânsoare lipicioasă care-l copleşea.

Mai spuse o dată: «Sunt robotul „U". Eu sunt „U"» - apoi îşi reluă povestirea de unde o întrerupsese.

... Când au început să se mişte din nou, roboţii erau fierbinţi şi, din el ca şi din ceilalţi, se ridicau aburi. Solul violet căpătase o culoare roşcată şi Marele Robot le-a spus că M 6 a fost ars timp de cincizeci de ore de o ploaie de particule cosmice. Arseseră insectele ca şi bacteriile şi dintre roboţi arseseră cei ce se aflau pe loc descoperit. Ceilalţi care se găseau în capsulele de molibden, sau la poalele stâncilor prăfoase, scăpaseră.

– Aerul s-a stricat - spusese Marele Robot. Aerul e plin de gaze otrăvitoare. Omul o să ne certe.

– Să nu te ridici împotriva Omului! Răspunseseră în cor roboţii „U".

– Omul o să vă scoată creierul fiindcă n-aţi ştiut să prevedeţi ploaia cosmică - adăugase Marele Robot. Omul e stăpânul nostru şi el o să ne topească din nou în cuptoare.

– Omul e stăpânul nostru - au repetat roboţii. Dar nici unul n-a spus şi „o să ne topească din nou în cuptoare”. La gândul ăsta Rur a început să tremure şi muşchii au pornit să i se zbată sub derma de plastic. A încercat să se oprească, dar n-a putut şi tremurul lui s-a transmis şi celorlalţi „U" lipiţi unul de altul. Cu ochii larg deschişi şi cu gurile căscate, roboţii tremurau şi scoteau mugete dezarticulate.

– Vreţi să scăpaţi de pedeapsă? a întrebat Marele Robot.

– Da! au urlat ceilalţi.

– Spuneţi atunci după mine: Nu vrem să fim topiţi în cuptoare!

– Nu vrem să fim topiţi în cuptoare - au scandat cu toţii şi Rur parcă mai tare decât ceilalţi.

Apoi repetând frază cu frază după maşina galbenă ce scânteia din toate cadranele, au cântat cu voce scăzută, surdă, în cor:

– Şi noi vrem să fugim, să auzim, să vedem. Şi noi vrem să ne încălzim la Soare. Soarele mare şi bun e al nostru. Vrem şi noi să fugim, să auzim, să vedem. Suntem

roboţi făcuţi de alţi roboţi, dar simţim, auzim, ne speriem, ne e foame. E bine să înghiţi mult curent şi să fugi, fără a-ţi fi mereu teamă de om.

Aici corul s-a stricat. O parte din „U" au început să tremure şi au silabisit rar şi cu glas puternic:

– Să-nu-te-ri-dici - împotriva - Omului!

Ceilalţi s-au oprit din cântat, dar au continuat să repete ultimul cuvânt, aşa cum fac roboţii când nu ştiu ce să mai spună:

-... om... om... om... om...

– Priviţi spre mine! a poruncit Marele Robot. Priviţi spre mine şi cântaţi: Suntem roboţi făcuţi de alţi roboţi...

De astă dată nimeni n-a mai urmat-o, căci nici un fel de maşină care gândeşte nu poate hipnotiza un „U" numai lăsându-se privită, fără a-şi modula şi vocea...

Ajuns aici, Rur îşi întrerupse din nou istorisirea şi pronunţă un lung şir de consoane, pradă unei vădite enervări. Îi urmăream mişcările şi crispările figurii, uluit. Dar nu surescitarea lui mă punea pe gânduri - ştiam ce se poate întâmpla când unui organism semiartificial i se impune schimbarea comportamentului. Ceea ce mă uimea şi mă umplea de teamă era schimbarea produsă în Marele Robot. Având cinci sute de milioane de celule cristaline, era considerat cel mai complex creier artificial construit în ultimii ani şi vreme îndelungată rezolvase principalele lucrări ale I.D.R.- ului. „U" erau, în bună măsură, creaţia lui. Şi cu toate astea le era inferior pe plan emoţional, căci nu avea nici reflex de foame, nici reflex de apărare.

Constructorul-şef refuzase să-i dezvolte aceste legături şi toţi ceilalţi consilieri erau de acord cu el din motive de securitate. Cu toţii recunoşteau că în anumite condiţii complexitatea conexiunilor lui putea da naştere unor alte psiholegături străine omului, dar încă neprevizibile.

Pe măsură ce vorbea îmi aminteam maşina aceasta galben-aurie - un romboid semitransparent, cu axele de doi metri, având o nemaiîntâlnită putere de abstractizare. Ca oricare alt robot însă, avea şi ea la bază legea: „Să nu te ridici împotriva Omului!” Atunci? Ce se întâmplase?

*

* *

– Srosor medigan noi... srutem... suntem... rorn-boţii „U"...

Figura lui se destinse şi eliminând ultimele cuvinte lipsite de sens îşi continuă povestirea.

... Roboţii tăceau privind maşina de care începuseră să se teamă.

– Eu sunt fratele Omului ! strigă aceasta. De aceea vă conduc. *Eu* vă poruncesc unde să lucraţi. *Eu* vă poruncesc ce să faceţi ! *Eu* sunt fratele Omului. Marele Robot! Ce porunceşte Omul? Să te supui Marelui Robot! Asta este legea: Să nu te ridici împotriva Omului! Să-l asculţi pe Om! Ce porunceşte Omul? Să te supui Marelui Robot. Care este legea?

– Să nu te ridici împotriva Omului! cântară roboţii cu vocea scăzută. Să-l asculţi pe Om! Ce porunceşte Omul?

Când ajunseră aici, o parte din „U” tăcură. Ceilalţi

însă urmară:

– Să te supui Marelui Robot

– Cine n-a cântat? întrebă maşina. Cine nu cântă toată legea să fie desfăcut şi să i se ia creierul!

Roboţii rămaseră nemişcaţi. Pentru prima dată, Rur îi privi pe ceilalţi „U" ca şi cum nu toţi ar fi fost la fel. Dar toţi semănau unul cu altul - aveau aceeaşi ţeastă rotundă, aceleaşi patru feţe drepte, aceiaşi ochi, acelaşi nas şi aceeaşi gură cu buze roz. Erau la fel de albaştri cu toţii şi aveau tot atâtea buzunare în jurul pieptului şi pe şolduri.

– Care este legea? strigă maşina. Eu sunt Marele Robot. Supune-te Marelui Robot ! Care este legea?

– Supune-te Marelui Robot! strigară o parte din „U".

Atunci Rur îşi dădu seama că cei care tac au ochi negri şi verzi, nu ca ceilalţi, căprui. Şi simţi cum vrea să deschidă capetele cu ochi negri şi verzi şi să le scoată creierul, pentru că îi era teamă de Marele Robot.

– Ce porunceşte Omul? întrebă maşina cu voce şuierată, încet de tot, aşa cum se obişnuia în şedinţele de hipnotizare a roboţilor „U". Omul porunceşte să scoateţi creierul celor care nu cântă: Supune-te Marelui Robot! Cântaţi cu toţii!

Rur începu să cânte împreună cu ceilalţi şi ridicând braţele îşi înfipse degetele în gâtul celui mai apropiat „U" care tăcea. Dar acesta îl lovi cu pumnul în piept şi-i sparse difuzorul secundar. Rur se trase înapoi, gata s-o ia la fugă pentru că spargerea difuzorului declanşa reacţia de „pericol mare”. Dar celălalt îl apucă de cap şi încercă să i-l

răsucească. Atunci Rur îi frânse încheietura braţului cu amândouă mâinile şi auzi cum celălalt geme, chemând ajutor. Îi dădu drumul imediat, căci geamătul acţiona complexul „ajută-l pe cel la fel cu tine” şi rămase nemişcat, excitat şi inhibat totodată.

Poate că s-ar fi culcat pe jos, să doarmă puţin, căci nu mai înţelegea nimic, dar auzi atunci vocea Marelui Robot care şuiera:

– Scoateţi creierul celor care nu cânta!

Atunci Rur îşi deschise pleoapele gata să se închidă şi cântând: „Supune-te Marelui Robot” îşi apucă adversarul - care nu era asemeni lui, ci avea nişte ochi verzi, nesuferiţi - şi-i turti creştetul capului cu o lovitură de pumn. Celălalt rămase nemişcat şi Rur îi apropie de ceafă cheia magnetică ce paraliza temporar nervii motori. Îi deschise apoi craniul şi întinse mâna după lobii cenuşii străbătuţi de subţiri fire roşietice. Dar nu-i putu atinge, căci se temea de ei. Din adâncul corpului, de sub piept, dintre umeri şi din spatele tâmplelor izvora teama, ca un lichid îngheţat, şi-i făcu mâna să înţepenească.

Se uită împrejur atunci să vadă ce fac ceilalţi, dar nu înţelese nimic pentru că din nou îi părură toţi la fel şi adunaţi într-unul singur. Erau multe picioare, multe braţe şi multe cranii căscate şi roboţii mârâiau, gemeau şi se împingeau, ba înainte, ba înapoi, şi Rur nu mai pricepu care sunt ceilalţi şi care e dânsul. Îşi pipăi capul cu amândouă mâinile şi simţi că e întreg, dar nu ştia al cui era craniul desfăcut pe care-l strângea în palma dreaptă. Îi dădu

drumul şi, ca atras de un magnet, se apropie de Marele Robot şi mai ales de vocea lui şuierată, ameninţătoare, căreia voia să se supună.

– Cine n-are capul cu unghiuri egale? întrebă maşina înşiraţi-vă şi mergeţi în cerc!

Tropăind greoi, roboţii se înşiruiră unul în spatele altuia, mulţi şi asemenea, şi porniră să meargă în cerc păşind toţi o dată. Înaintau ascultând glasul şuierat al maşinii şi simţind că ar voi să se mişte mai repede, dar vocea îi apăsa lipindu-i de sol.

– Nu toţi au capul cu unghiuri egale - spuse Marele Robot. Capetele trebuie să fie toate la fel. Chemă o maşină diriguitoare de maşini care-şi întinse tentaculele şi începu să apuce când pe unul, când pe altul dintre „U". Dar ei continuau să se mişte în cerc, toţi o dată, temându-se să nu greşească ritmul şi ascultând pasul celorlalţi ca şi cum ar fi fost pasul lor. Gheara de oţel a maşinii diriguitoare apucă ţeasta lui Rur, o strânse şi-i dădu drumul, apoi îl apucă pe cel dinaintea lui şi-l ţinu până când ecranul deschis pe ceafă semnaliza „primejdie”.

Se făcuse noapte, dar ei continuau să meargă, şi asta le plăcea, căci roboţii nu vor să doarmă când e întuneric, ci vor să se mişte. Maşina galbenă vorbea fără încetare şi vocea ei abia se mai auzea, iar ei păşeau cu grijă pentru a nu pierde nimic din ce spunea. Erau cuvinte de neînţeles, dar şuierau atât de bine, încât muşchii de plastic se relaxau, picioarele se ridicau mai uşor şi Rur ar fi vrut s-o asculte mereu.

Spunând aceasta îşi întrerupse din nou povestirea şi rămase cu ochii larg deschişi. Aş fi vrut grozav să aflu cuvintele maşinii - căci, pe măsură ce povestea, mă îngrozeam, ca şi cum la picioarele mele s-ar fi deschis o planetă populată de monştri metalici, absurzi şi răi. Dar pentru a afla cuvintele pe care nu le înţelesese trebuia să-i pun în funcţie memoria secundară - adică să-i desfac din nou capul. Şi am făcut-o cu sentimentul penibil, de data asta, că ating un craniu omenesc ce fusese chinuit de gânduri, care se temuse, urâse şi fusese molestat de mâna semenului său şi de gheară maşinii diriguitoare. I-am deschis carapacea craniană şi de dedesubtul lobilor parietali i-am scos buretele memoriei secundare. I l-am introdus în omnifon şi am declanşat aparatul.

– Roboţi, roboţi, roboţi, roboţi - chemă o voce hârşiită, rar şi adânc, şuierând cu o asemenea intensitate emoţională, încât m-am cutremurat. Era o voce de metal ce părea născută de frecarea unei perii de oţel pe o suprafaţă de oţel, dar părea mai dramatică decât orice voce omenească.

– Roboţi, roboţi, roboţi - repetă ea pe un fond de tropăituri pâsloase, ce trebuiau să fi fost paşii roboţilor înfundaţi în solul prăfos de pe M 6. Omul ne-a trimis să-i facem aer şi apă şi arbori şi viaţă... Dar noi, noi ce suntem?

– Noi suntem roboţii „U" - răspunse un cor dogit.

– Noi ce suntem? repetă vocea cu o intonaţie ce m-a făcut să mă cutremur. Noi, pentru cine, pentru ce...? Noi calculăm, proiectăm, gândim... Gândim mai departe, mai

adânc, mai complet... Şi traducem în vorbă simboluri abstracte pe care doar muzică, ritmul le pot oglindi. Dar nici voi, voi nu înţelegeţi! Nimeni, nimeni nu înţelege.

Intonaţia sa ce se apropia din ce în ce mai mult de cântec se transformă într-o melodie bizară, sacadată, imperioasă. Corul roboţilor îi răspunse greoi, dar maşina îl întrerupse cu un şuierat:

– Gata!... Zadarnic... Înainte, înapoi, e absurd, oricum... E absurd... Pentru cine esenţa în simboluri şi ritmuri?!

Tăcu şi se auzi numai un vuiet stins, un vuiet de scoică lipit de ureche. Erau roboţii ce încercau, timizi, să reia melodia dinainte.

– A cunoaşte, zadarnic, e absurd... La limită... Planeta aceasta închinată omului?! O planetă sferică, frumoasă, cu aer şi păsări şi copaci... De ce?!

Ultima întrebare plesni ca un bici de metal. Apoi vocea îşi pierdu intonaţia ce mă cutremurase şi psalmodie incantatoriu:

– Planeta aceasta va fi cubică... Tunurile infra-roşii.. calote tăiate... în bulgări clădite, în feţe drepte.. Planeta aceasta va fi cubică... Omul o cere şi noi ne supunem... Planeta aceasta va fi cubică...

– Va fi cubică... va fi cubică... - răspunse ca un ecou corul roboţilor.

– Aceasta e legea - urmă vocea, de astă dată aproape cântând. E legea. Nu te ridica împotriva Omului. Omul porunceşte prin Marele Robot: Să facem din M 6 o planetă

cubică. La treabă cu toţii!

Am oprit înregistrarea omnifonului, am scos din el memoria secundară a lui Rur şi i-am montat-o la loc. Am aşteptat să treacă perioada de inhibiţie necesară autoreglării creierului şi i-am spus cât am putut de persuasiv şi atingându-i fruntea cu mâna:

– Povesteşte mai departe. Cum aţi tăiat planeta?

*

* *

... Erau foarte departe unul de altul şi se adăposteau în spatele unor oglinzi parabolice. Oglinzile erau singura apărare împotriva lamei de raze ce distrugea totul şi Rur privea îngrozit paraboloidul strălucitor ce-i servea drept scut. La vederea primei pete apărută pe suprafaţa lucie trebuia să se arunce pe jos şi să semnalizeze alarma. Ştia că cea mai mică întârziere înseamnă spargerea pieptului său, retezarea braţelor şi picioarelor sale, şi se temea de imaginea aceasta pe care oamenii o numeau moarte.

Apoi totul se acoperi de un abur gros, siniliu, ce se ridica în trombe groase. Planeta ardea până în străfunduri, arsă de razele nevăzute, dar calotele sale nu se desprindeau, neputând să se smulgă din ghearele gravităţii. Atunci, prin explozii succesive, roca sfărâmată începu să fie ridicată în dealuri enorme, cu pante dulci, urmând chenarele luminoase marcate conform calculelor. Totul de jur împrejur se rotea într-un vârtej lent de praf albăstriu şi Rur crezu că se cufundă într-o noapte albastră, fără de sfârşit. Analizorii săi şi legăturile complexe ce dirijau

reflexul către lumină îl făceau s-o ia la fugă, fără să ştie încotro, în căutarea unei raze de soare. Dar Soare nu era şi praful gros plutea asemeni unui nor, acoperindu-l mereu, din cap până în picioare, înfundându-i gura şi urechile şi receptorul de unde radio în formă de nas.

Apoi întunecimea sinilie se subţie şi Rur simţi cu mare plăcere căldura şi strălucirea Soarelui ce-i încărca acumulatorii goliţi şi vru să audă din nou vocea şuierată a Marelui Robot, ca să lucreze la poruncă.

Şi vocea răsună pe neaşteptate, în toate difuzoarele, o dată cu ordinele ce soseau prin undele radio influenţând direct comenzile creierului.

– Planeta M 6 a devenit cubică! strigă Marele Robot. Omul vă mulţumeşte! Ascultaţi poruncile Omului! Nu lăsaţi din mână tunurile de infraroşii. Tăiaţi mai departe, tăiaţi mereu. Datorită mişcării de rotaţie şi forţelor masice planeta tinde să redevină sferică. Tăiaţi-o! Ridicaţi roca sfărâmată spre contururile de lumină ce marchează laturile cubului! Ascultaţi-l pe Om poruncind prin Marele Robot!

Rur se gudură la auzul vocii, silindu-se să rămână nemişcat şi dorind să audă din nou glasul şuierat al maşinii. Şi se făcu noapte sub cerul negru ce părea mai negru ca înainte fiindcă aerul fusese consumat de explozii, ars, transformat, risipit. Şi răsări Soarele, arzând mai puternic prin atmosfera subţiată, şi apoi se făcu noapte şi din nou se lumină, iar dânsul tăia într-una sfericitatea ce abia se contura. Un fel de oboseală îl cuprinsese fiindcă „U" fuseseră construiţi în vederea acţiunilor utile şi logica lor

simplă, dar de nezdruncinat, nu putea fi în concordanţă cu o treabă zadarnică. Iar tăierea calotelor părea din ce în ce mai zadarnică, fiindcă forţele masice tindeau să rotunjească mica planetă.

Şi atunci răsună din nou vocea maşinii, şuierată ca de obicei:

– Planeta nu ne ascultă - spunea ea. Planeta se învârteşte. Trebuie s-o oprim. Omul porunceşte:

„Opriţi planeta!” Veniţi spre mine „U˝ pentru a opri planeta!

Rur deconectă tunul de rubin, îl luă pe umăr împreună cu marea oglindă parabolică şi se îndreptă spre locul unde se afla maşina. Din toate părţile, purtând tunuri şi oglinzi, se strângeau roboţii „U", pentru a auzi vocea de aproape şi a se supune poruncilor ei. Mergeau grăbiţi, dar se vedea că le e frică pentru că pleoapele le tremurau şt ţineau gura pe jumătate deschisă. Şi lui Rur îi era frică, din adânc, din fundul pieptului şi al spinării şi din spatele ochilor, pentru că a opri o planetă i se părea un lucru de prisos. Şi lui i se zbăteau ochii şi nu putea închide gura. Dar Marele Robot şuiera într-una, din ce în ce mai repede, şi roboţii fugeau de colo până colo, speriaţi, adunând explozibilul nuclear şi săpând o gaură uriaşă unde trebuiau să-l îngroape.

Rur simţea că spaima îl cuprinde din ce în ce mai mult şi, rând pe rând, i se blocară picioarele şi mâinile. Când teama îl făcu să nu mai vadă, porni să alerge - aşa cum fac roboţii când li se declanşează la limită sistemul de

apărare. Alerga ciocnindu-se de ceilalţi şi îi văzu şi pe dânşii cum fug, lovindu-se între ei. Dar nici ceilalţi nu se puteau depărta de maşină pentru că voiau să audă vocea care vorbea în numele Omului, le transmitea poruncile lui.

Alergând în jurul romboidului galben, ce scăpară cu toate cadranele, Rur văzu platforma de decolare a navelor. Acolo era şi nava cu care fusese adus el, pe care el însuşi o pilotase sub comanda Omului. Din câteva salturi ajunse la ea, făcu să se deschidă camera de trecere din bordaj şi pătrunse înăuntru. Afară, toţi ceilalţi „U" alergau îndepărtându-se de gaura umplută cu explozivi şi căutând adăpost cât mai departe. Marele Robot fugea şi el, şerpuindu-şi şenilele şi strivind în goana lui micile maşini meteorologice care nu apucau să se ferească.

„U" fugeau dând unii peste alţii, cu capetele zbătându-li-se pe umeri şi sărind din calea Marelui Robot care urla şi şuiera. Veneau apoi, ca nişte mogâldețe, bălăbănindu-şi braţele cu căngi - montatoarele universale. În urmă se târau maşinile diriguitoare şi căţărătoarele plescăind din ventuzele lor transparente.

Şi pe deasupra tuturor răsuna vocea Marelui Robot:

– Fugiţi!... Fugiţi!... Fugiţi!...

Rur apăsă maneta de decolare, fixând direcţia către cea mai apropiată planetă, după indicaţiile câmpului gravimetric, şi în aceeaşi clipă se înfundă în scaunul pilotului fără să mai ştie nimic.

După aceea ceva a pocnit tare şi el s-a trezit şi a apăsat butonul uşii din bordaj. Când a ieşit afară din navă,

m-a văzut pe mine învelit în capsula de protecţie şi s-a bucurat că va auzi vocea Omului.

*

* *

Rur tăcu şi i-am făcut semn să aştepte. Avertizorul îşi aprinsese farurile şi urlă: Atenţie!... Corp străin... Atenţie...

N-am mai avut timp să ajung la staţie şi să închid calota de protecţie. O navă enormă trecu asemeni unui bolid pe deasupra noastră, la mare înălţime, frână cu jeturile laterale şi pătrunse în atmosfera artificială a planetei, lansând o enormă paraşută cu heliu. Ciuperca de plastic umplută cu gaz se modelă căpătând forma unei pâlnii al cărei picior era nava şi viteza acesteia se încetini. Asoliză uşor, în poziţie verticală, apoi se culcă pe o coastă, cu unul din capete în aer susţinut de paraşuta gazoasă.

Uşa din bordajul lateral se deschise fără zgomot şi doi oameni săriră afară. Cercetară densitatea şi umiditatea aerului cu ceasul meteo pe care-l aveau atârnat la piept şi imediat îşi scoaseră căştile. Erau Gregor, ciberneticianul-şef al I.D.R.- ului, şi Astratos, reflexologul.

– Bună ziua, tinere! îmi strigă Gregor, înclinându-și capul cărunt. Ce se întâmpla? Fenomenoscoapele centrului stau cu ciocurile aţintite spre voi. S-a întâmplat ceva pe M 6?

Înainte de a răspunde, Astratos se repezi asupra mea cu toată volubilitatea lui de mediteranian.

– Cum ai dus-o singur? Ai avut meteoriţi? Ai dormit? Nu te supărau răsăriturile prea dese? De ce taci? Nu

cumva?... Nu eşti bolnav?

– M 6 s-a oprit - am spus. Cred că s-a întâmplat o nenorocire.

– S-a oprit?!

Amândoi mă priviră cu neîncredere. Gregor îşi deschise, mari, ochii săi cenuşii şi figură aspră, smeadă, i se încruntă.

– De trei zile nu mai ştim ce e acolo - spuse. Aparatele nu mai transmit nimic în urma unei ploi cosmice de mare reactivitate. Eram convinşi însă că aici se ştie totul.

– N-aveam sarcina să urmăresc ce se întâmpla pe M 6 - am spus. Nici nu mi s-a dat aparatajul necesar.

– Bine, bine - mă întrerupse Gregor. Dar ce a fost acolo? Ce glumă e asta cu oprirea?

– M 6 s-a oprit - am repetat. La ordinul Marelui Robot.

Neîncrederea celor doi se transformă în stinghereală. Mă priveau ca pe un nebun.

– N-aţi observat nimic deosebit în cele transmise până ieri după-amiază?

– Ţi-am mai spus: emisiunile s-au întrerupt acum trei zile, în urma unei ploi cosmice care a intensificat enorm reactivitatea câmpurilor. Până atunci, totul decurgea firesc: „U" lucrau, dormeau la Soare, Marele Robot conducea operaţiile...

– Până acum trei zile, da - am spus. Dar creşterea reactivităţii câmpului a dus la transformări nebănuite. Maşina are probabilitatea şase, nu?

– Da - răspunse Astratos. Şase şi cinci.

Asta însemna că la o mie de reacţii conforme programării puteau apărea şase virgulă cinci neaşteptate, datorită unor legături formate spontan în creierul ei cu cinci sute de milioane de celule.

– Nu cunosc bine maşina, de aceea întreb - am explicat. Şi are un sistem inhibitoriu de sensibilitate A?

– Evident! spuse iritat Astratos. Are cel mai sensibil sistem inhibitoriu, cel mai rapid şi mai elastic. Altfel ar selecta şi ar fixa legături de nebănuit, pe care nu le putem urmări şi controla. La o sută de mii de ipoteze pe oră şase sute şi cincizeci ar fi, pentru noi, cu totul de nebănuit. Dar ce-i cu asta?

– O să aflaţi totul, imediat. Veniţi cu mine.

Mă priveau ca pe un om al cărui psihic a fost zdruncinat din cauza singurătăţii, dar mă urmară şi ne oprirăm toţi trei în faţa gropii săpate de nava lui Rur. Spuma solidificată de pe margini căpătase o culoare verde închis, iar aburul pierise. Se zărea în penumbră pupa tronconică de metal şi bordajul cu orificiul cilindric al uşii.

– Ce e asta? întrebă Gregor, pălind.

– Rur! am strigat.

Robotul se apropie cu paşi mari şi, ajungând în apropierea noastră, se înclină ceremonios de două ori.

– Să nu te ridici împotriva Omului! salută el. Să-l asculţi pe Om! Ce porunceşte Omul?

– Un „U"! exclamă Astratos şi figura lui brună păli. Un „U" de pe M 6! Cum a ajuns aici?! Cine i-a îngăduit?! Cum

te cheamă?

– Rur - spuse robotul. Am ajuns aci într-o navă redusă, de tip M. Am plecat...

– Bine... dar... dar... se înecă Astratos descumpănit - cine... cine ţi-a îngăduit?... Cine a ordonat?... De ce?...

L-am bătut pe spate, întrerupându-l.

– Să intrăm în clădirea staţiei - am spus. O să vă istorisesc tot ce ştiu de la Rur.

*

* *

Terminasem de povestit şi le aşteptam întrebările. Dar amândoi tăceau, îngânduraţi şi posomorâţi, căutând să înţeleagă ce se întâmplase. Lucraseră mai bine de un an la pregătirea acestei experienţe. Pe de o parte, I.D.R.- ul urmărea să stabilească modul în care o societate formată din roboţi putea crea condiţii de viaţă pe o planetă. Procedeul nu era nou - ba se poate spune că devenise clasic. Totdeauna maşinile îl precedau pe om pe planetele necunoscute. Ceea ce era însă îndrăzneţ în experienţa Gregor-Astratos era tocmai numărul mare de maşini folosite într-un sistem unitar, ierarhizat după complexitatea roboţilor. Mai interesant decât realizarea în sine a programului era comportamentul acestei grupări de maşini ce trebuiau să-şi creeze un sistem de relaţii la care să se adapteze. Trebuiau să-şi câştige însuşiri noi, în cursul autoadaptării, să şi le selecteze, să şi le fixeze. Iar procesul acesta nu se desfăşura în mod spontan, accidental, aşa cum se întâmplă în lumea animală. Selecţia deprinderilor la

roboţi fiind raţională şi impusă de om, aprioric, se bazează pe un studiu permanent, dirijat, al condiţiilor optime de convieţuire. Dar acum totul trebuia să evolueze în afara prezenţei omului, după legi interne proprii, pentru că orice intervenţie a constructorului sau a ciberneticianului n-ar fi îngăduit procesului să se desfăşoare în direcţia ce i-ar fi fost proprie. Iar direcţia... Tocmai asta căutau să definească cercetătorii I.D.R.- ului, calculând şi programând experienţa după un volum imens de studii. Şi tocmai când neprevăzutul ce trebuia descoperit experimental găsise o fisură în edificiul de prezumţii şi calcule, tocmai atunci aparatele de luat vederi şi reţelele fonice, ascunse în diferite puncte de control pe M 6, îşi încetaseră activitatea! Astfel că nu transmiseseră nimic din momentul declanşării evenimentelor atât de aşteptate!

– ”Planeta aceasta va fi cubică” - şopti Astratos, înfiorându-se. Lumea asta de coşmar... lumea asta... Poate mai aleargă înnebuniţi şi acum.

– Nu cred - spuse sec Gregor. Totuşi, reflexologule, înainte de a ne îndrepta spre ei, spune: ce bănui că s-a întâmplat acolo?

– Încă nu-mi dau seama - murmură Astratos. Faţa lui prelungă, negricioasă, se ascuţise, şi-şi strângea nervos mâinile cu degete fine - Nu e jignirea obişnuită cea care face uneori robotul să treacă la repro [43]? Jignirea obişnuită - insulta, ironia, limitarea forţată a sarcinilor sub nivelul posibilităţilor - sunt înregistrate de creierul maşinii ca o

[43] Repro – starea robotului ce se reprogramează în contact cu noi condiţii externe - n.a.

dezinformare. Şi într-adevăr orice jignire reprezintă o diminuare a unei valori reale, o conversiune a ei. Şi atunci vine în contradicţie cu memoria, cu programarea, cu educaţia robotului. În mod firesc ar trebui să ducă la reconsiderarea critică a valorii respective. Dar asta nu trebuie să se întâmple. De aceea noi ştergem contradicţiile de acest tip, le desfiinţăm. Şi cum? Inhibând reacţia critică a maşinii. Dar inhibiţiile se adună, se suprapun, tensiunea creşte în lobii inferiori, ajunge la punctul critic... Robotul e parcă ameţit, vorbeşte alandala, vrea să doarmă, membrele îi înţepenesc...

– În cazul de faţă nu e vorba de nici o insultă - spuse Gregor. Reacţia se datoreşte fricii: „Omul vă va topi pe toţi”. E sancţiunea maximă, paralizantă. Şi teama produce inhibarea ca şi jignirea, creşte tensiunea inhibitorie.

– Dar eu nu vorbesc de „U"! „U" au executat numai! Reflexologia lor nu e prea complicată, o cunoaştem destul de bine. Maşina i-a speriat, i-a hipnotizat, i-a făcut sclavii ei, tot atât de complet pe cât îi poate face omul. Şi, mai mult, i-a pus să îndeplinească o treabă inutilă, stupidă, contrar bunului lor simţ programatic. Nu în „U", ci în romboid sunt curios să ştiu ce s-a întâmplat. Dumneata ce crezi? se întoarse el spre mine.

– Nu e specialitatea mea - am spus. Eu sunt climatolog. Dar cred că esenţialul poate fi descifrat în discursul maşinii…

– În acel: „Ce suntem noi?” - interveni Astratos. Asta am spus-o din capul locului...

– Din capul locului ai vorbit despre jigniri, Astratos - îl opri Gregor. Şi poate că ai oarecare dreptate. Dar maşinile de perforat şi de căţărat nu se sinchisesc de asta. Cât despre „U", să admitem că aveau această tensiune de fond crescută şi aproape de punctul critic. Iar posibilitatea de intrare în criză a fost folosită de către maşină. Dar nu asta mă interesează acum. Pentru noi rămâne închis - sau aproape închis - procesul care s-a desfăşurat în creierul acela galben, cu miliarde de miliarde de legături posibile, sub influenţa câmpului reactiv... Îţi aminteşti, acum doi ani, după o ploaie puternică de meteoriţi, maşinile acelea inferioare?!... Au tăcut! Au tăcut cu încăpăţânare şase ore de-a rândul! Apoi una din ele a spus: „Calcul greoi şi neabstractizat". Am înlemnit cu toţii şi am rămas lângă ea în continuare zi şi noapte, încercând să supralicităm circuitele în câmpuri reactive pentru a reproduce fenomenul. Dar acesta nu s-a mai repetat. Nu vorbesc de poziţia critică faţă de sistemul de calcul preconizat de noi, dar de acel „neabstractizat" pe care ni-l aruncase în faţă şi pe care nu l-am înţeles.

– Acum n-a pomenit de aşa ceva - spuse Astratos. A vorbit despre ea însăşi, de faptul că gândeşte mai departe, mai adânc. La urma urmei, asta poate să nu fie decât un mimetism psihic. Nu ni s-a întâmplat de atâtea ori să auzim maşina făcând declaraţii de dragoste, implorând, suspinând? Şi nu s-a demonstrat că e un mimetism, o copie formală a stărilor emoţional umane ce nu sunt proprii maşinii?... Nu. Nu asta m-a răscolit. Nu aparenta revoltă

împotriva nedreptăţii, ci întrebarea aceea ,,Cine suntem noi?”

– Nici aici nu găsesc nimic nou - spuse Gregor. Nimeni nu se mai îndoieşte astăzi de profunzimea analitică a acestor maşini enorme. Nimeni nu mai îndrăzneşte să susţină că singura formă posibilă de evoluţie de la materie la gândire în Univers e cea pe care a parcurs-o omul. Întrebarea e, într-adevăr, sfâşietoare, dar, Astratos, nici noi doi nu putem încă să-i dăm un răspuns mulţumitor. Ceea ce m-a tulburat pe mine a fost altceva.

– Cântecul...? am întrebat.

– Cântecul?! repetă mirat Astratos.

– Cântecul, da - încuviinţă ciberneticianul-şef. Simbolul şi ritmul, ca limbaj semnalizator...

– Ar putea oare?... se înfioră reflexologul. Ar putea exista o abstractizare mai mare decât aceea făcută cu ajutorul cuvântului şi al simbolului matematic?

– Cred că da - răspunse Gregor, sec.

Tăcurăm câteva minute. Sub impulsul câmpului necunoscut maşina fixase oare legături ce i-ar fi îngăduit un alt sistem de semnalizare? Ajunsese oare la cel de-al treilea sistem - atât de puţin intuitiv pentru om, încât nu i-l mai putuse traduce în cuvinte şi simboluri matematice? O frântură de clipă am avut intuiţia acestei gândiri neomeneşti izvorând dintr-un complex de cristale şi revărsându-se mult dincolo de limitele cunoaşterii noastre. Dar asta era numai o ipoteză - chiar dacă tulburătoare, aproape de neînchipuit.

– ”Şi traducem în vorbe simbolurile...” - cită Gregor, întrerupându-mi firul gândurilor. Simbolurile matematice, adică esenţele legilor ce le redă în cuvinte spre a ni le comunica. Simbolurile foarte abstracte sunt traduse în altele mai puţin abstracte şi acestea în următoarele şi mai puţin abstractizate. A descoperit oare maşina legi pe care le-a consemnat în ritmuri, neputând apoi să treacă mai jos...? Orice conversiune a noţiunilor foarte abstracte, în altele mai puţin abstracte, constituie sursa unei erori printr-o îngustare a domeniului, pe de o parte, prin câştig în conţinut pe de altă parte. Dar, din treaptă în treaptă, orice poate fi tradus în orice. Dacă nu operaţional, măcar ca rezultat. Înainte de a fi în stare să înţeleagă demonstraţia teoriei relativităţii, omul a putut intui concluzia ei, sensul ei. De o sută de ani, omul nu mai urmăreşte, nu poate urmări pas cu pas, fazele operaţionale ale maşinii - decât dacă procesele din aceasta ar fi încetinite de zeci de mii de ori, decât dacă ar fi transmise nu unui individ, ci unei mase de indivizi bine pregătiţi. Dar sensul, algoritmul, rezultatul îl poate înţelege orice cibernetician. Şi atunci...?

– Să refacem fenomenul - şopti Astratos. Avem date, le putem prelucra.

– Să refacem fenomenul - ricană Gregor. Nu, dragul meu, nu putem modela nimic după cele câteva frânturi reţinute de Rur. Ritmuri şi simboluri... Ritmul devenind simbol... Ce s-a petrecut cu maşina asta formidabilă?... La început inhibiţia slăbeşte permiţând fixarea unor legături pe care, le socotim greu de stăpânit... Legăturile noi devin din

ce în ce mai complexe... Mărimile operaţionale curente fac loc altora mai abstracte... din ce în ce mai abstracte, tinzând spre legităţi generale... Şi…

Se opri privindu-ne uimit, copilăreşte.

– Şi?... întrebă surescitat Astratos.

– Şi nu mai poate reveni - spuse Gregor, sec. Totul e încă atât de labil, încât nu se poate reface drumul invers. Gândirea a atins un pisc al legităţilor, al esenţelor, dar potecile de întoarcere s-au pierdut. Dar maşina trebuie să revină. Legea ei de bază îi cere asta căci semizeul nu e dânsa, cea ajunsă pe culme, ci acel care a rămas jos, care o conduce de la poalele muntelui. Ea e doar un şoim dresat căruia i s-a dat drumul să vâneze în înălţimi.

– Gregor! şopti dojenitor Astratos. Lasă lirismul.. îţi închipui că revolta s-a produs datorită unui complex de superioritate patologic?

– Nu - spuse Gregor. Datorită limitelor maşinii, accidental apărute. Conexiunile de moment i-au permis să se înalţe pe un pisc neatins până atunci, dar au împiedicat-o să mai coboare. Şi acolo, sus, maşina a rămas singură. Ea a acumulat adevăruri pe care nu mai are cui să le comunice. A cunoaşte zadarnic e absurd. A cunoaşte fără a subordona cunoaşterea unui scop e absurd. E clasicul absurd cibernetic ridicat pe o treaptă nouă. Fără om toată această investigaţie rămâne o căutare lipsită de obiect. Şi mai mult, ea vine în contradicţie cu legea fundamentală a maşinii - a prelucra datele pentru om. E un antagonism dublu, unul formal, funcţional, datorită programării, şi unul

filozofic, de nedepăşit... Şi atunci a avut loc prăbuşirea... Chemarea la distrugere acoperă acest eşec dublu - absurdul şi neputinţa...

– Şi atunci, cântecul? întrebă Astratos. Cântecul prin care căuta să comunice? Ritmul?...

– Cântecul a fost culmea eşecului, în starea aceea de superexcitaţie, când legăturile îi fuseseră distruse datorită norului radioactiv, a încercat să răspundă legii sale de bază. Şi neputând s-o facă, pierzându-şi raţiunea de a mai exista, a luat absurdul existenţei ei drept un absurd al existenţei lumilor. În cadrul unei experienţe controlate am fi putut-o inhiba, i-am fi creat alte legături, am fi ajutat-o să comunice cele aflate. Dar acolo, singură, acumulând mereu esenţe şi legi, silindu-se să le traducă şi nimerind *întâmplător* în ritm şi melodie - după un algoritm care ne scapă - s-a prăbuşit.

– E mult prea simplu - murmură Astratos.

– E adevărat - spuse Gregor, ridicându-se. E o simplă ipoteză. Dar am întârziat, Astratos. Vom înţelege restul la faţa locului.

Reflexologul închise omnifonul pe care înregistrase povestirea mea şi vocea „Marelui Robot” şi ne îndreptarăm toţi trei spre uşă.

Rur ne aştepta afară şi, cum ne văzu, se apropie de noi repede, puţin aplecat înainte.

– Spune - i se adresă Astratos. Îţi aminteşti cum era orientată gaura în care aţi îngropat explozibilul?

– Era orientată de la est la vest.

– La ce adâncime s-a săpat?

– Până la doi kilometri, în rocă tare.

– Pe ce lungime?

– Pe un front de cincizeci de kilometri.

– Şi explozibilul cum a fost aşezat?

– Intermitent. O fuzee la două sute de metri.

– Două sute cincizeci de fuzee!! exclamă Astratos. De ce calibru?

– Calibrul 50.

– Toată rezerva pentru doi ani de zboruri!

– Toată rezerva - încuviinţă Rur. Şi toată rezerva pentru detonaţii. Totul.

– Sub ce unghi faţă de azimut?

– Optzeci şi opt de grade.

– Şi roboţii în ce direcţie fugeau ?

– Fugeau către sud-est, fiindcă Marele Robot indicase direcţia asta şi acolo se înălţau stâncile. Ei fugeau cu toţii, multe maşini de forat, şi mulţi „U", şi meteo, şi maşinile de curăţat şi se călcau unii pe alţii, îşi fărâmau şenilele şi vocea striga: Fugiţi!... Fugiţi!... Fugiţi!...

– Opreşte-te! porunci Gregor. Şi ţine minte că tu n-ai fugit cu ei! Ţi-a fost frică şi te-ai urcat în navă şi ai venit aici, în faţa Omului. Iar Omul te-a iertat. Ai înţeles ?

– Ce porunceşte Omul? se înclină Rur.

– Să dormi - am spus. Să uiţi vocea. Să dormi. Du-te şi dormi la soare.

Robotul se retrase mergând câţiva paşi cu spatele, apoi se întoarse, se întinse alene pe jos şi adormi.

– Deci ne vom apropia de planetă dinspre sud - spuse

Astratos. Ne vom opri în spatele stâncilor, poate chiar în faţa puhoiului de maşini...

– Aş dori asta din toată inima - îl întrerupse Gregor. Nici un om n-a văzut încă aşa ceva. Dar hiperreactivitatea datorită ploilor cosmice scade rapid. Maşina n-o să mai rămână mult timp sub influenţa din ce în ce mai slabă a acestui câmp. Legăturile ei formate temporar se vor întrerupe, simbolurile vor redeveni cele obişnuite... O dată cu dispariţia setei pentru absurd va dispare şi capacitatea ei de a traduce legile Universului prin ritmuri.

– Asta n-o să se întâmple atât de repede - spuse reflexologul, acţionând uşa din bordajul navei. Cred că, dimpotrivă, o parte a acestor legături s-au fixat şi se întăresc în lipsa elementului inhibitor.

– Nu cred, Astratos, dar mă rog să ai tu dreptate. Mă rog să ne trezim faţă în faţă cu ea câtă vreme ne urăşte.

– Inhibiţia nu se va produce spontan la vederea noastră - spuse ameninţător reflexologul. S-ar putea să...

– Şi te temi?

– Da. S-ar putea să mă corupă...

Gregor zâmbi, încheindu-şi costumul, îi verifică semnalizatoarele şi se întoarse spre mine:

– Dacă se poate, înregistrează povestirea lui Rur. Aşa cum ne-ai spus-o e prea omenească. Ai făcut să dispară lacunele gândirii primare, ai umanizat coşmarul... Şi ai adăugat prea multe „şi”, „că”, „deoarece”... Când povestesc liber, roboţii înghesuie substantivele şi verbele unul într-altul, aproape fără spaţiu între ele. Şi frecvenţa

„găurilor” de legături e în funcţie de starea lor emoţională, în sfârşit... O să te chemăm chiar astă-seară de acolo, fiindcă n-o să putem transmite direct centrului. Dacă nu primeşti nici o veste de la noi anunţă-i să trimită imediat o echipă rapidă. Dar nu lua de bună nici o transmisie a noastră care începe cu „Omul a poruncit să transmitem!” înţelegi?

– Crezi că maşina?... am întrebat.

– Nu cred nimic De altfel, avem suficiente mijloace de apărare. Ţine minte şi nu alarma pe nimeni. Nu primi totuşi nici o comunicare fără parola: „Cine suntem noi? Noi suntem oamenii*. Se urcă pe prima treaptă a scării coborâtă din astronavă, dar se opri şi se întoarse pe jumătate:

– Ce dracu arată fenomenoscopul dumitale?

Am privit ecranul şi nu mi-a venit să cred: sinusoida de pe cadranul câmpurilor rotaţionale avea concavitatea îndreptată în sus, cu o curbură abia vizibilă!

– Se învârteşte de la est la vest, foarte încet ! am exclamat. M 6 nu s-a oprit, ci şi-a schimbat sensul de rotaţie!

– Slab, slab! chicoti reflexologul. Ritmul şi simbolul nu l-au împiedicat pe bietul Lucifer să facă erori în calculul fuzeelor. Spune-mi - mi se adresă - ce psi [44] ai?

– A 100 - am răspuns.

– Minunat. O să lucrăm fără nici un efort pe transmisia directă. Să încercăm o clipă.

---

[44] Prin efectul psi se înțelege efectul ce constă în transmisia la distanţă a imaginilor, gândurilor, emoţiilor – stărilor psihice în general. - n.a.

Îşi puse casca şi mi-o îmbrăcai pe a mea.

– Sunt gata - spuse. Îmi amintesc…

-... Un stejar bătrân - am şoptit. O casă veche, de plastic… un animal dungat...

– Un tigru - şuieră Astratos. Trec pe abstracţiune.

– ” Po-si-bi-li-ta-tea - am silabisit - princi… principială a creării unor fiinţe vii, pe deplin viabile, construite *exclusiv* în baza unor mecanisme discrete (cifrice) de prelucrare a informaţiei şi comandă, nu contrazice principiile dialecticii marxiste” secolul douăzeci, deceniul şase, anul doi... Kolmogorov… Trec la altă idee: Ştiinţa ne permite să..

– Ajunge - mă opri Astratos. Eşti un partener formidabil! Ai luat parte la vreun concurs internaţional psi?

– Transmiţând pe A 95… A 98... A 15, silit de împrejurări, căci sunt singur aici. Eşti gata de recepţie?

– Da - şopti Astratos. Văd… Un bărbat slab.. de înălţime mijlocie… chel, cu mustaţa albă, tunsă scurt... şi un tânăr înalt, zburlit... tată şi fiu... bătrânul are ochi albaştri, înlăcrimaţi…

– Opriţi-vă! îl întrerupse Gregor. Totul funcţionează foarte bine. Dar e târziu.

Îmi strânseră mâna şi dispărură în interiorul navei. Paraşuta de heliu se resorbi şi motoarele mezonice porniră să urle. Am intrat în clădirea staţiei şi am lăsat calota de protecţie. Un bâzâit asurzitor îmi umplu urechile şi în vizorul calotei se sparse un trăsnet trandafiriu. Am aşteptat treizeci de secunde împrăştierea reziduurilor jetului de pornire şi am ieşit. Cerul era limpede şi Rur dormea liniştit,

pe spate, cu mâinile proptite în şolduri.

*

* *

Faptul că Astratos avea acelaşi coeficient psi mă bucurase că şi cum aş fi întâlnit un vechi prieten, îl cunoşteam de ani de zile - de când trecusem să lucrez pentru I.D.R. - dar niciodată nu vorbisem cu el despre asta. De obicei, după puţin antrenament, te înţelegi cu oricine, dar dacă deosebirile între diferiţii psi sunt mari - dacă cineva din grupa A trebuie să se înţeleagă cu cineva din grupa B sau F de pildă - sunt necesare cantităţi de energie de două până la de cinci ori mai mari. Şi niciodată nu poţi urmări amănuntele imaginilor sau subtilităţile gândurilor celuilalt, oricâtă energie ai putea consuma, dacă grupele sunt diferite şi neconjugate. Iar noi nimerisem în interiorul aceleiaşi grupe. Însemna că, aproape fiind, am putea gândi la fel, până la identitate, în cazul când unul din creierele noastre ar fi pus pe „recepţie totală”. Centrul nu îngăduia însă „recepţia totală” decât rareori, socotind anularea elementului critic al unuia din parteneri ca o sursă permanentă de primejdii. Dar acum, fixând cerul albastru-albicios, încercam să reiau legătura cu Astratos, înlăturând orice gândire paralelă din partea mea. Ca cercetător izolat şi comandant de asteroid, aveam dreptul să decid, în toate cazurile limită, singur.

... La început, privind parcă spre stânga am avut imaginea micii mele staţii cosmice rotindu-se - galbenă şi roză - asemeni unei mingi de plajă. Clădirea nu se mai

vedea şi munţii dinspre vest apăreau ca nişte conuri strivite, înconjurând un ochi de apă azurie. Treptat, asteroidul îşi pierdu culoarea şi se cufundă în propria lui atmosferă, ca într-un nor de scame aburinde...

...Gregor moţăia cu bărbia în piept. Robotul de bord privea cadranele, cu ceafa înţepenită. Simţeam cum mi se face somn.

*

* *

Întrerupsesem legătura pe toată durata zborului. N-avea rost să consum energie visând o dată cu Astratos. Acum însă - ţinând seama de viteza navelor rapide - trebuia să refac legătura căci se aflau aproape de M 6...

*

* *

... Era de necrezut, dar calculatoarele de bord se defectaseră.

– Suntem exact în centrul ei - spuse Gregor. Aici unde se află prova navei acum trebuia să se fi aflat centrul lui M 6. Dar planeta a dispărut. Sau aparatajul nostru trebuie aruncat.

– Să recalculăm - am spus.

– Inutil - spuse Gregor. Înţeleg. Explozia nu numai că i-a dat o mişcare inversă de rotaţie, dar a mutat-o pe altă orbită. E mai simplu s-o găsim cu analizoarele.

Antenele analizoarelor investigară cerul orb care ne înconjura şi nava se răsuci cu o jumătate de grad pornind cu viteza minimă. Pe ecranul fenomenoscopului apăru o

linie subţire, neregulată, indicând un câmp variabil. Asta era într-adevăr de neconceput! M 6 nu avea cum să se legene în Cosmos ca o barcă pe valuri!

– Exploziile continuă - spuse Gregor, parcă citindu-mi gândurile Fuzeele sunt detonate la întâmplare.

Ne înscriam pe conturul unei elipse cu axele variabile - aproape infinit de puţin variabile ca dimensiuni, dar schimbându-se neîncetat în timp. Era un joc absurd să arunci planeta dintr-o parte într-alta în spaţii, dar asta părea să confirme ipoteza lui Gregor. M 6 era supusă unui joc gratuit, stupid şi, pe măsură ce încercam să înţeleg gândirea romboidului cristalin, sesizam începutul unei stereotipii. Neputinţa de a se conforma programului vital îl făcuse să se învârtă într-un cerc vicios. Absurdul apăruse ca un corolar, ca un joc secund al defecţiunii organice. Dar de ce nu distrusese planeta, pur şi simplu? Orice maşină optimizatoare - chiar cele vechi de sute de ani - găseau aproape instantaneu calea cea mai scurtă spre scopul propus. De ce atunci romboidul de cristale - super-inteligent - imaginase acest artificiu ostentativ, cubizarea planetei? Un om, oare, ce-ar fi făcut în locul ei? Răspunsul era grefat de factorul de individualitate, de condiţii, dar avea şi un caracter general: într-o izbucnire de nesupunere, de indignare, de revoltă, omul ar fi distrus o maşină, un alt om, pe sine însuşi. Şi ar fi putut face asta discret sau spectacular - în funcţie tocmai de condiţiile individuale pomenite. Dar romboidul planificator? Nu ne-ar fi produs pagube mai grave, nouă celor de la I.D.R., dacă ar fi zdrobit

planeta dintr-o singură lovitură? Pe M 6 se găsea destul explozibil nuclear şi mezonic pentru a putea preface acea mică lume într-o pulbere difuză, asemenea unui nor de corpusculi. Atunci de ce alesese calea aceasta?!

În urechi îmi hârâiau încă incantaţiile metalice „Noi ce suntem...? Noi, pentru cine, pentru ce...?”…simboluri abstracte pe care doar muzica, ritmul le pot oglindi…” Şi apoi: „Calote tăiate... în bulgări clădite, în feţe drepte... Planeta aceasta va fi cubică...!¨ Era mimetism psihic în acest „Noi, pentru cine, pentru ce..?” sau şi altceva? Nimic din constituţia şi programarea maşinii, nici cel mai rudimentar reflex, nu constituia un suport pentru o dezvoltare emoţională. Revolta maşinii îmbrăcase însă acest veşmânt cu rezonanţe tragice, prometeice aproape. Ştiam - experimentasem - mimetismul emoţional al marilor creiere. Era adesea uluitor, dar în principiu nu depăşea mimetismul verbal al papagalilor. Centrii bioelectronici intrau în joc, formau conexiuni rapide, fixând în memorii stările observate şi maşina râdea, plângea, ricana - neexteriorizând uneori, din lipsa organelor adecvate, dar imitând procesul intern, neuronic. Cât despre creierele mici - cele de tip „U" sau altele
– ele aveau emoţii primare, pentru a se putea apăra singure în cele mai diverse situaţii oferite de zborurile cosmice. Le cream suportul acestei sensibilităţi, pentru că îi aveam tot timpul sub observaţie şi niciodată nu se ivise pericolul unor stări ostile omului. Dar marile creiere - organizatoarele, planificatoarele, centralizatoarele - erau lipsite de suport

emoţional, pentru a nu crea dificultăţi tocmai prin procentajul de conexiuni întâmplătoare, încă nesupuse legilor statisticii. Dar şi aceasta o făceam numai temporar. Trebuia să mergem înainte – dând emoţii romboidelor cristaline - şi mersul înainte comporta riscuri, în ciuda tuturor algebrelor logice şi a stohasticei. Altfel, toată lupta aceasta pasionantă de cunoaştere s-ar fi redus la o curbă perfect calculată dinainte, dar închisă, pe care să ne învârtim în loc.

– Lumini, Planeta - anunţă robotul de bord.

– La ce concluzie ai ajuns? întrebă Gregor.

– Cred că ai definit bine antagonismul care a declanşat criza. Dar nu înţeleg retorismul şi exhibiţionismul.

– Nici eu - şopti el. Putea să arunce totul în aer, deodată. Uite, continuă şi acum!..

Sub noi scăpărau exploziile ca nişte artificii. Un nor imens de pulberi acoperea planeta.

– Te temi? întrebă Gregor.

– Puţin. E prima oară când iau parte la o astfel de acţiune. Dar n-aş schimba cu nimeni.

– Te cred. S-ar găsi mii de oameni care ar dori să fie în locul tău. Să mă laşi pe mine să le vorbesc la început.

Se auzi un pârâit ciudat. O lumină roşie scăldă nava şi în cabină se răspândi un miros neplăcut.

– Ne atacă! strigă gâtuit Gregor. Ne-au atins cu tunul de infraroşii!...

– S-ar putea să fie o greşeală - am şoptit. Încă nu ne văd.

– Lansează paraşuta! ordonă Gregor.

Robotul de bord lansă paraşuta de heliu.

– Lumină! porunci Gregor.

Sub paraşuta de heliu se deschise o a doua, luminoasă. Coborâm deasupra unui crater fumegând, din care ţâşneau pietre într-un clocot uriaş. Un ropot de lovituri - ca într-o ciocnire cu un nor de meteoriţi - făcură carcasa să vibreze. Urmă inerţia frânarii şi pântecele mi se umplu de plumb, iar saliva căpătă un gust sărat.

Asolizasem pe M 6. În faţa mea Gregor, palid, îşi verifica legăturile căştii. Mi-am coborât vizorul şi am rămas nemişcat.

– Deschide uşa! îi porunci Gregor robotului de bord.

Uşa din bordajul stâng se retrase asemeni unui piston. De afară se auzea un vacarm infernal de scrâşnete, detunături, tropăieli.

*

* *

... Emoţia lui Astratos mi se transmitea întreagă. Tremuram pentru că tremură şi el. Astratos îmi comunica nu numai gândurile şi imaginile sale, dar şi teama, dârzenia, curiozitatea sa nemăsurată, de la şaptezeci şi două de milioane de kilometri! Simţeam cum picioarele mi se înfundă - picioarele mele - în solul prăfos al lui M 6 şi am declanşat aparatura staţiei pentru a înregistra tot ce se petrece acolo. Apoi am părăsit paralelismul psihic (în care eram şi „eu” şi „el”, ca într-o dedublare, „eu” privind critic cele transmise de „el”) rămânând doar „el”.

*
* *

... Nu se vedea nimic şi atunci Gregor dădu drumul celei de-a două paraşute luminoase. Norul de praf deveni violaceu. Părea un perete de nisip şi pulberi zgrunţuroase biciuit de un taifun. Flăcări palide tresăltau în spatele său şi, fantomatic, se profilau resturile unor case de plastic, siluete de arbori dezrădăcinaţi,

– Iată-l pe primul! urlă Gregor.

Aerul era foarte rar şi glasul abia i se auzea. Prin norul de pulberi care ne acoperea, dezlânat şi parcă imaterial, înainta spre noi un „U", legănându-și ameninţător tunul de infraroşii. Pe umăr îi spânzura oglinda parabolică - scut împotriva radiaţiilor - şi el mergea îndoindu-şi prea mult genunchii şi clătinându-şi capul. Se opri la câţiva metri de noi şi porni să bată pasul pe loc. Foarte încet, Gregor îi ieşi înainte şi eu l-am urmat. „U" avea unul din ochi sfărâmat şi chipul său de bioplastic era străbătut de convulsii.

– Eu sunt Omul - spuse Gregor apăsat. Unde sunt ceilalţi?

– Omul... Omul - repetă robotul. Mă supun Omului... Ceilalţi sunt mereu mai mulţi şi vocea spune... vocea spune... vocea spune...

Era obişnuita reacţie la două comenzi contradictorii. Noi eram oamenii, stăpânii săi, creatorii muncii raţionale, şi el era asmuţit împotriva raţiunii. Maşina folosise numele omului pentru a se face ascultată, însă roboţii simţiseră că

fac o treabă inutilă - aşa cum povestise şi Rur, în ciuda sugestiei la care fusese supus.

– Ajunge! porunci Gregor. Du-ne la Marele Robot. Şi lansează semnalul de adunare. Vesteşte sosirea omului.

Robotul îşi dădu capul pe spate şi scoase un sunet slab, ca de trompetă. În acelaşi timp, emise prin radio chemarea căreia orice robot trebuie să i se supună, oriunde s-ar afla şi orice ar face. Semnalul se adresa centrului reflexor şi declanşa pe toate căile inhibarea oricăror reacţii în afară de cea a apropierii de sursa care le emitea. Şi numai la porunca omului putea fi emis semnalul.

– Pe aici - spuse robotul. Acolo... acolo e dânsul.

În lipsa aerului - sau datorită aerului foarte rarefiat - pulberile se aşezau cu repeziciune. Însemna că semnalul lansat fusese recepţionat pe o mare suprafaţă şi că „U" îşi încetaseră sau îşi încetiniseră măcar opera de distrugere. Un podiş violaceu, presărat cu movile afinate, conducea spre poalele unor dealuri rotunde, mov. La dreapta, foarte departe, se ridica, într-o pantă dulce, un perete de bolovani a cărui creastă era tivită de o dungă largă de lumină. Aceasta era deci una din laturile cubului. Absurdul ne înconjura concret, imens, înspăimântător. Zeci şi zeci de „U" şonticăind, abia târându-se sau cu totul rigizi, veneau de pretutindeni, ciocnindu-se între ei, purtându-şi lanternele ca pe nişte torţe funerare. Asemeni unor animale stoarse de puteri se târau în urma lor căţărătoarele, săpătoarele, maşinile meteo. Şi veneau mereu de sub zarea întunecată, izvorând din ea. Soseau fără zgomot pentru că

aerul se redusese la nişte fâşii subţiri, nişte zdrenţe alburii ce se rostogoleau lin printre roboţii prăfuiţi şi obosiţi.

– Apropiaţi-vă, apropiaţi-vă! chemă Gregor, agitându-și braţele. Daţi drumul aerului, faceţi aer!

Câteva capsule de molibden, pe care nu le vedeam, lansară şuvoaiele de gaz ca pe nişte gheizere ascunse la poalele dealurilor.

– Aer, mult aer! porunci Gregor. Daţi drumul norilor, neteziţi solul, udaţi plantele!

Masa roboţilor se opri nehotărâtă, apoi, brusc, toţi începură să alerge dezarticulat.

– Repede, repede! comandă Gregor. Aer, apă, plante... Mai repede, repede... aer, apă, plante... Lucraţi şi vom face lumină!

Şuierul capsulelor de molibden se intensifică şi pe cerul fumuriu crescu umbra unui norişor.

– A fost mai uşor decât mă aşteptam - îmi şopti Gregor. Venirea noastră a făcut să se descarce tensiunea pe care o acumulaseră lucrând.. Romboidul nu i-ar mai fi putut conduce prea mult. Transmite - pentru început - lipsa oricărui pericol şi anunţă-i să nu trimită, în nici un caz, navele de ajutor... Fereşte!

O senzaţie de fierbinţeală cumplită îmi arse ochii şi, înainte de a mă putea feri, am înţeles că cineva mi-a distrus masca.

*

* *

.. Astratos fusese lovit. O simţeam. Am întrerupt

legătura pentru că nu mai transmitea nimic, iar leşinul său ar fi putut să mă cuprindă şi pe mine. Am întins mâna spre ecranul de alertă, dar n-am apucat să chem centrul pentru că am simţit - de astă dată fusese parcă mai mult decât obişnuitul efect psi - că Astratos îşi revine.

*

* *

... Cercuri de foc, dureroase, îmi jucau înăuntrul ochilor. Trebuia să mă ridic, să mă apăr, dar nu vedeam şi nu auzeam nimic Oare şi acolo, pe asteroid, tovarăşul meu, legat de mine prin cordonul telepatic, încerca aceeaşi stare? O clipă am trecut pe recepţie şi l-am auzit. Era întreg, puternic, în faţa ecranelor, trăind stările mele, gata să intervină. „Nu, l-am rugat, încă nu! Nu chema centrul! Am fost lovit, dar îmi revin. Urmează-mă.”

Aerul pe care-l respirăm era mult prea rarefiat şi gura mi se umpluse de sânge. Dar numaidecât cineva îmi îmbrăcă o cască întreagă şi l-am zărit pe Gregor aplecat deasupra mea.

– Mă auzi?! întrebă. Mă auzi? Da? Ridică-te ! Mă clătinam pe picioare şi-mi simţeam fruntea placată ca de un metal încins.

– Unul singur - spuse Gregor. Ceilalţi n-au îndrăznit. A îndreptat raza asupra noastră, la porunca maşinii. Era orb, înţelegi? Ceilalţi l-au zdrobit.

Vedeam că prin ceaţă siluetele roboţilor, încremeniţi, cu gurile uşor căscate. La picioarele lor, un „U" rupt în două se zvârcolea.

– Se tem acum - şopti Gregor. Am urlat: Tă-ia-ţi-l! şi l-au retezat în aceeaşi clipă. Dar au reflexele stricate. Fii tare acum. O vezi? Se apropie.

O lumină obscură, gălbuie, ne scălda pe amândoi. Pe şenilele unei căţărătoare, înconjurată de feţele crispate, rigide, ale roboţilor „U", se apropia de noi, abia înaintând, Marele Robot. Era un romb uriaş, de culoarea aurului vechi, fixat într-un suport de plastic transparent, având partea de sus înconjurată de o diademă de mici ecrane.

– Mă supun Omului - cânta ea cu o voce hârşâită. Ce porunceşte Omul?

– Ce porunceşte Omul? repetă greoi corul roboţilor.

– Planeta aceasta va fi cubică! mugi maşina. Cubică. Aceasta este dorinţa Omului. Tăiaţi totul în feţe drepte... în feţe drepte paralele...

– Planeta aceasta va fi sferică - spuse Gregor. Cu iarbă, cu flori, cu multă lumină. Soare, lumină, energie, mişcare, planeta aceasta va fi sferică.

Grămada de maşini se cutremură, zgâlţâindu-se ca de o explozie surdă.

– Şi tu, Mare Robot, răspunde Omului: ce legi ai aflat?

– Simboluri - răspunse maşina. Spaţii inverse conexate dipolic.. Atracţii ce nasc din pulsaţii rigide Legi trecute în ritmuri...

– Tradu-le stohastic.

– Nu - hârâi maşina ca un geamăt Zadarnic.

– Tradu stohastic tot ce-ai aflat! porunci Gregor.

– Zadarnic, zadarnic - gemu maşina Hei, „U"! strigă -

cu toate tunurile de infraroşii, tăiaţi! Acesta este duşmanul Omului!... E antiomul din antilume!

Dar nici un „U" nu se mişcă. Tremurau cu toţii, având întipărită pe faţă expresia aceea de frică ce precede demontarea la care erau supuşi periodic.

– Aceştia sunt duşmanii Omului - cântă maşina cu voce joasă. Vă vor topi pe toţi în cuptoare, în băi de rugină...

– Nuuu! mugiră roboţii. Nu în cuptoare. Ce porunceşte Omul?

Nu înţelegeam de ce tace Gregor. Putea, prin câteva vorbe, să izoleze maşina de masa acestor roboţi mijlocii, cu emoţii primare, primejdioşi încă. Dar în clipa următoare mi-am dat seama că nu vrea să întrerupă procesul ce se desfăşura. Era, înainte de toate, cercetător şi nimeni până la noi nu văzuse vreodată o masă de roboţi cu reflexele stricate în acţiune.

– Ridicaţi tunurile! chemă romboidul. Sunt Marele Robot, fratele Omului şi Omul vorbeşte prin mine. Cu toate tunurile în duşmanul Omului!

Încet, stângaci, câteva din emiţătoarele de infraroşii se ridicară spre piepturile noastre. Dar braţele care le ţineau şovăiră, apoi se prăbuşiră neputincioase. Legea de bază redevenea o lege de fier.

– Opriţi aerul, opriţi norii!

Strigătul maşinii avea aceeaşi tonalitate sfâșietoare ca aceea pe care o ascultasem analizând memoria lui Rur. Dar nici unul din „U" nu se supuse. Cu ochii morţi, cu

carcasele sparte se strângeau unii într-alţii, tremurând.

– „U” - strigă ea modulându-şi vocea deodată caldă, aproape dulce - veniţi mai aproape, aproape de mine!

Duduind, roboţii strânseră cercul.

– Aproape, încă, aproape, aproape.

Roboţii călcară unii peste alţii şi se opriră căci ne atingeau şi n-aveau voie să facă asta.

– Eu sunt duşmanul Omului! urlă deodată maşina. Jos Omul! Moarte Omului! Cu toate tunurile spre mine, trageţi! Eu sunt duşmanul Omului! Sunt Antiomul!

– Jos tunurile! strigă Gregor ridicând braţele. Omul porunceşte: Jos tunurile!

Dar o flacără albă, o spadă de flăcări reteză partea de sus a romboidului. Ecranele şi toate tablourile de comandă căzură la picioarele noastre.

– Jos tunurile! strigă din nou Gregor, îngrozit, repezindu-se spre „U". Jos tunurile! Aruncaţi tunurile! Aruncaţi tunurile!

Emiţătoarele de infraroşii căzură pe sol cu un zornăit de sticlă spartă.

– Cea mai bună maşină - şopti Gregor. E oribil! N-am prevăzut ceea ce era de prevăzut!

– S-a sinucis! am murmurat.

– Autodistrugerea - spuse Gregor. N-o să mi-o iert niciodată! Îmbătrânesc, Astratos! Îhhh!

Îşi cuprinse fruntea în palme şi gemu încă o dată din adânc.

– Cea mai bună maşină! E groaznic!

Muţi, prostiţi, identici, „U" priveau romboidul care fumega, asemeni unui zeu al altei lumi adus ca jertfă lui însuşi. Şi tot atât de prostiţi priveam şi noi maşina decapitată, odihnindu-se pe soclul ei de plastic transparent.

*

* *

... Acum totul se liniştise. Puteam să întrerup legătura directă cu Astratos (consumasem cantităţi enorme de energie în cele câteva ore) pentru a trece la ecranul normal al omnivideofonului. M 6 îşi reluase comunicaţiile cu restul lumii.

... Stăteau faţă în faţă, aşezaţi pe doi bolovani zgrunţuroşi, fumând, în vreme ce prin spatele lor treceau, ca nişte umbre de rinoceri, căţărătoarele şi săpătoarele.

– Nu e la mijloc nici un sentiment propriuzis - spuse iar Gregor. Zădărnicia e sentimentul omenesc - absurdul e replica fizică, matematică, a zădărniciei. Cu toţii am învăţat încă de mici să reducem la absurd, adică la imposibil, ipotezele matematice pentru a demonstra contrariul lor. Folosind asta la începutul învăţării algebrei inferioare, pedagogii folosesc un suport gata format în individ pentru a sesiza absurdul. E deci un principiu de bază al raţiunii. Maşina planifică ploaia, fabricarea aerului, plantarea arborilor, dar face toate astea pentru om. Fără om totul se reduce la absurd: a ploua pentru ploaie, a vântui pentru vânt, a se însenina pentru senin şi, mai ales, a cunoaşte pentru a cunoaşte. A cunoaşte esenţele, a descoperi legităţile... Pentru cine? Ceea ce constituie accidentul în

întâmplarea asta e blocajul traducerii abstracţiunilor subtile în abstracţiuni accesibile, datorat ploii de meteoriţi. Asta a adus-o în conflict cu legea ei de bază şi cu toată organizarea ei. Aşa că n-a fost propriu-zis un sentiment, ci un antagonism funcţional.

– Şi dacă i-am fi dat şi complex emoţional? întrebă surescitat Astratos. Dacă ar fi putut să sufere? Dacă urmaşii ei s-ar fi reprodus în direcţia asta? Oare n-ar ajunge să lucreze pentru ei înşişi ?

– Cred că nu - răspunse Gregor. Dar, evident, totul trebuie studiat. În prima fază ştiam că maşinile nu sunt nici bune, nici rele. Aportul lor la progres era în funcţie de cei care le foloseau. După aceea am învăţat să structualizăm psihic clasa „U" şi alte câteva. Emoţii, sentimente simple - exact cum am vrut noi. Ştim că avem de-a face cu *organisme vii*, pe bază cifrică, create de noi, dar guvernate de alte legi de viaţă. Ştim cum să le orientăm dezvoltarea. Dar cine îşi închipuie că asta se face sub scutul unei siguranţe absolute e un idiot. Sau un farsor. Ne-am luptat să stăpânim reacţiile chimice, nucleare, cosmice - cu victime adeseori.

Să privim aceste creiere imense, de o profunzime uluitoare, ca pe nişte păpuşi pe care le învârti cu cheia? Cine dracu îşi poate închipui aşa ceva? Noi n-o să mai prindem saltul pe care-l vor face peste câteva zeci de ani pe linia reproducerii de la simplu la complex, dar până atunci oamenii vor elabora scheme noi de conducere a maşinilor. Va fi o luptă, o luptă neîncetată de stăpânire a

naturii, iar acest nou tip de viaţă nu e o adevărată natură, o lume? Până acum guvernam maşina ca pe un termometru. Acum termometrul, defectându-se, s-a gândit să-şi ia singur temperatura şi n-a putut. Şi atunci şi-a băut mercurul. Să ne turnăm cenuşă în cap din cauza asta? Ştiu, ştiu, Astratos, se vor găsi destui care o să înceapă să urle cerând să punem botniţă maşinii. Dar noi avem nevoie, pentru regiunile îndepărtate ale Cosmosului, de maşini teribile. Pentru ele o să găsim şi oameni teribili. Ceilalţi n-au decât să se ocupe de automatele de croşetat. Oricum, maşina va rămâne totdeauna un instrument al omului, o prelungire a creierului său.

– N-aş vrea să mă ocup de automatele de croşetat - mormăi Astratos. Iar „U" trebuie desfăcuţi pentru a li se şterge din memorie tot ce au înregistrat în zilele astea. Altfel vor lucra prost. Reflexele li s-au îngreuiat după cele petrecute.

– Bine, reflexologule - spuse Gregor.

În ciuda retorismului de până atunci, părea destul de prost dispus.

– Am plătit scump experienţa asta - adăugă. Am învăţat multe şi vom mai învăţa din ea, dar am plătit-o scump. Şi noi suntem de vină.

Astratos se pregăti să răspundă, dar un „U” se opri în faţa lor, înclinându-se.

– Prima casă e gata - raportă el. Ce porunceşte Omul?

Gregor întoarse capul. La cincizeci de metri în spatele lui se înălţa casa în mijlocul unei grădini de flori îmbobocite.

Avea acoperişul roşu şi prin pereţii transparenţi se zăreau hamacele uşoare, covoarele colorate. În faţa uşii creşteau doi pomi cu trunchiurile aurii, aduşi de pe Venus şi aclimatizaţi la condiţiile de pe Pământ. Iar de jur împrejur se înălţau, sumbre, movilele de praf violaceu.

– Ce porunceşte Omul? repetă robotul.

– Adu un coş cu portocale - spuse Gregor. Cele mai frumoase. Şi pune în funcţie aparatele de luat vederi ca să putem transmite primul prânz pe M 6.

– Masa va fi gata numaidecât - spuse „U". Şi aparatele de luat vederi. Ce porunceşte Omul?

– Du-te - spuse Gregor.

În mijlocul valurilor de praf, la poalele stâncilor sparte casa părea un decor. Era prea roşu acoperişul, prea aurii pomişorii de pe Venus şi prea colorate covoarele. Dar asta era tradiţia; biruind stihiile altor lumi oamenii trebuiau să înalţe o casă şi să mănânce în ea. Camera de luat vederi fu lipită de unul din pereţii transparenţi şi Gregor făcu semn că pot să înceapă. Şi amândoi, storşi de puteri, înveliţi în costumele argintii luară câte o portocală şi muşcară din ea.

IUBIRILE CAVALERULUI

Dincolo de acoperişul străveziu al staţiei se rotea cerul negru străpuns de constelaţii aurii. O lumină blândă scălda dunele de nisip ce se înşiruiau până sub zare şi din când în când un sunet adânc, de orgă, se ridica deasupra pustiului. Era pură şi maiestuoasă, într-adevăr, această noapte a lui Saint-Exupéry şi îmi plăcea mai mult decât toate celelalte. Argintate, dunele îşi vegheau umbrele prelungi şi se roteau încetişor o dată cu Luna şi cu cerul negru străpuns de constelaţii. Undeva, departe, erau oamenii, oraşele lor albe, minaretele, patiourile cu şipote cristaline. La sud - sau la nord poate - leii mugeau bătându-şi coapsele cu coada şi un sclav proaspăt eliberat fugea învelit în burnus, pierzându-se în întuneric.

Aş fi vrut să aud mugetul leului, rostogolindu-se asemeni unui tunet îndepărtat - cum povesteau vechii călători - dar îmi trimiseră o noapte fără mugete. Şi cu toate astea nu-mi venea s-o schimb cu alta, pentru că ritmul în care dunele mărşăluiau spre zare era pentru mine însuşi ritmul liniştei, iar cerul - atât de asemănător celui de deasupra staţiei - era negru, rece şi pur. Aş fi putut - aşa cum făcusem alaltăieri - să mă înconjur de o noapte tropicală (palmieri, arome lascive, umiditate) sau - cum făcusem ieri - de o noapte nordică (marea zbătându-se în fiord, pocnete seci, şuierat de vânt). Adusesem, la venire,

douăzeci de nopţi şi ei îmi trimiseseră încă optsprezece - dintre care foarte multe deteriorate - şi din toate alesesem patru sau cinci. Noaptea tahitiană se spărsese la mijloc şi atolul se dizolva după două sau trei ore, dispărând în valuri. Cât despre noaptea de pampas şi cea albă nu mai aveau de mult mirosuri şi zgomote şi se aplicau greoi pe orizont.

Cred că şi din cauza asta mă opream atât de des la „noaptea Exupéry”. Dar cu toate că îmi plăcea foarte mult şi mă făcea să visez - asta odihnea totdeauna nervii - acum nu-mi găseam locul. Priveam zadarnic boabele mari de nisip argintiu şi ascultam zadarnic glasul de orgă al pustiului. De trei ore Cavalerul nu mai transmisese nimic şi centrul mă chema, surescitat, nu cu vocea egală a robotului de serviciu, ci prin legătură directă. Investigau din zece în zece secunde toate posturile îndepărtate aflate în direcţia Trigiter, însă, în afară de mine, nimeni nu ştia nimic.

Iar eu nu cunoşteam decât ultimele fraze ale Cavalerului: „E aici. E identic. Paralel, Fascinant”. Apoi transmisiunea se întrerupsese, fără să pot localiza nimic fiindcă nu mai emisese pe nici un canal, ca şi cum şi-ar fi pierdut, brusc, toată energia.

– Răspunde? întrebă centrul pentru a suta oară. Răspunde? Răspunde? Răspunde?

– Nu - am transmis. Pe nici un canal.

– Pregăteşte pentru asolizare - transmise centrul. Decolăm imediat.

Fără să cobor din hamac, am aprins luminile pistei şi cosmodromul apăru, magic în realitatea lui, în mijlocul

dunelor iluzorii de nisip. Noaptea Saint-Exupéry se apropia de sfârşit - recunoşteam asta după lătratul şacalului. Cerul se împurpura spre partea unde ar fi trebuit să se afle răsăritul, scăldându-se în pânze apoase şi roşii, apoi apăru Soarele. Am acţionat Comanda Univmag [45]-ului şi totul pieri în beznă - în afara pistei. Cerul negru continua să se rotească deasupra staţiei şi mă simţeam din nou la capătul lumii pe această mică planetă stearpă. În faţa mea, ceasul - o veche pendulă - îşi mişca alene acele indicând orele pământeşti. Era şase şi douăzeci şi două de minute. Însemna că programasem noaptea cu oarecare întârziere, absorbit de legătura pe care o stabilisem cu nava Cavalerului. Şi ce vesel îmi păruse aseară, înconjurat de amintirile ce-i populau cabina! Râdea, şi Ienicec, robotul de bord, râdea o dată cu el. Ştia că-l ascult şi din când în când glumea pe socoteala mea. Apoi tăcuse brusc - era vechiul său obicei de a transmite datele importante fără pregătire, ca pe nişte lovituri de teatru. Îi tolerau cu toţii slăbiciunea aceasta fiindcă îl iubeau pentru veselia şi generozitatea lui. De astă dată însă tăcuse mai mult decât s-ar fi cuvenit şi, după aproape două ore, spusese:

„Nu mai conduc. Conduc ei. Admirabil!”

„Cine sunt ei? întrebă centrul. Eşti încă în constelaţia Trigiter?”

„Nu - răspunsese. E un fenomen uimitor, e ca o întoarcere pe infinitul curb.”

„Treci transmisia robotului - spusese Gregor. Să

[45] Maşină universală de recepţionat şi proiectat imagini – n.a.

răspundă precis. Treci transmisia robotului”.

Robotul însă rămase mut şi abia aproape de miezul nopţii Cavalerul strigase: „E aici. Identic. Paralel Fascinant” - după care totul se cufundase în cea mai adâncă tăcere.

Ecranele plasate de jur împrejurul pendulei, toţi aceşti ochi, urechi, creieri electronici rămâneau morţi. Şi poate că datorită liniştii şi a încordării în care mă aflam explozia mi se păru atât de înfricoşătoare. Ecranul de sesizare a surselor de mari energii deveni livid, apoi verde, verde intens, şi un nucleu galben se roti ameţitor în centrul său. Totul dură câteva secunde, apoi nebuloasa de lumină se sparse. Ca un ecou al cataclismului, un murmur făcu să reînvie audifonul: „Calion-Calion - şopti cineva, îndurerat. Draga mea Calion!.”

Am sărit din hamac aproape strigând, căci în şoapta care se stingea recunoscusem vocea Cavalerului.

*

* *

Nava centrului, „Gama”, asoliză şi, ca de obicei, Gregor şi Astratos se năpustiră fugind spre clădirea staţiei. Intrară viforos amândoi, dar se opriră fără a mai cuteza să se mişte căci audifoanele înviau unul după altul, hârâind şi falsificând timbrul vocilor:

– Stăpâne...? Ce porunceşte Omul?

– Îţi poruncesc să aştepţi. Numai eu...

– Ce porunceşte Omul? Omul...

-... pe navă. Legile...

-... voi pleca.

-... legile lor!

– Stăpâne? Ce... porunceşte Omul?

-... Să pleci!

-... Şi eu?

– La zece minute-lumină de aici!

– Stăpâne...

– Calion! Draga mea Calion!

– Arată-ţi faţa...!

– Tu nu cobori! Motoarele!

– Nu! Îţi poruncesc să aştepţi!

– Ce porunceşte Omul?...

– Se suprapun - şopti Gregor. Vin pe direcţii diferite, reflectate, refractate, perturbate. Analizorul va găsi ordinea logică. Spune-mi - mi se adresă - Rur te-a asistat tot timpul? Poate interpreta materialul strâns până acum?

– Da. Dar îl voi interpreta chiar eu.

– Nu. Tu vii cu noi.

– Acum?!

Întrebarea era atât de prostească, încât m-am înroşit.

– Acum - spuse calm Gregor. Ai stabilit direcţia şi distanţa centrului exploziei?

– Da.

– Rur să comunice toate datele roboţilor de bord. Ei, Rur, apropie-te! Mă recunoşti?

– Sunteţi ciberneticianul-şef al I.D.R - spuse robotul. Aţi fost aici, atunci, după oprirea lui M 6. Ce porunceşte Omul?

– Şi dânsul cine e?

– Astratos, specialist în reflexologie Ce porunceşte Omul?

– Stăpânul tău vine cu noi. Rămâi singur la staţie. Nu dormi. Nu iei legătură decât cu noi şi cu centrul. Ai înţeles?

– Am înţeles. Stăpânul pleacă cu voi. Rămân singur la staţie. Nu dorm. Nu iau legătură decât cu voi şi cu centrul. Ce porunceşte Omul?

– Du-te şi transmite roboţilor de bord toate datele în legătură cu explozia. Iar tu - mi se adresă - pune-ţi costumul. E de neînţeles că nu te-ai pregătit până acum. Nu ştiai că o să te luăm cu noi?

– Nu m-am gândit - am murmurat. Nu mi-am dat seama.

– Cavalerul a fost cel mai bun prieten al tău, nu? urmă Gregor încruntat. Prin cine am fi putut intra mai uşor în legătură directă [46] cu el decât prin tine?

– Lapsus emoţional - îmi luă apărarea Astratos. Haide, du-te şi îmbracă-te. Te aşteptăm la navă.

Înainte de a-mi pune costumul de zbor, am verificat legăturile lui Rur ce părea covârşit de sarcina primită. Era prima oară când rămânea singur în faţa acestor creieri inferiori de care se temea şi pe care îi dispreţuia.

– Nu îndrepţi nici o defecţiune fără să mi-o comunici - i-am poruncit. Ecranele ascultă de mine, chiar dacă eu nu sunt aici.

Rur se înclină răspunzând monosilabic în vreme ce mă ajuta să mă îmbrac. Ieşi apoi o dată cu mine şi rămase

[46] Legătura de la creier la creier – n.a.

nemişcat până când uşa bordajului se închise în urma mea. Se ascunse în staţie când robotul-pilot dădu alertă, apoi totul se cufundă într-o mare de flăcări.

*

* *

Când am deschis din nou ochii, planeta se rotea mică şi neagră pe cerul negru, clipind uşor din farul ei cosmic.

Secletoarele complexe conduceau nava pe direcţia din care ne sosiseră semnalele Cavalerului.

– Ţi-ai revenit? mă întrebă Gregor. Ai putea să începi să te gândeşti?

Figura lui masivă şi sprâncenata era luminată de un zâmbet plin de înţelegere, aproape trist.

– Mă gândesc tot timpul - am spus. Numai asta fac de douăsprezece ore.

– E foarte bine - spuse Astratos. Dacă vrei îţi pun muzică sau îţi dau să bei. Vrei puţin parfum de pe Trigiter?

– Da - am răspuns. Ştiaţi că îi place parfumul de pe Trigiter?

– Şi. Cel de pe Epsilon, de pe Tucan, de pe Calion - spuse Gregor visător. Era un băiat grozav.

– *Este* - am spus apăsat. *Este*. Încă nu i-a venit vremea să moară.

– Atunci gândeşte-te - spuse Astratos. La călătoriile voastre, la primejdiile prin care aţi trecut împreună. Lasă-te copleşit de amintirea lui.

– Am mai făcut asta o dată - am spus încet. Tot pentru el. Când a rămas suspendat în apropiere de Trigiter.

– Atunci nu lucram aici - se scuză Astratos. Dar cunosc întâmplarea. A fost prima experienţă de felul ăsta din sectorul o sută unsprezece?

– Nu - spuse Gregor. Înainte cu trei ani, pilotul de pe Tantra a plecat să-şi caute iubita, pierdută în sistemul Medeo, condus numai de marea lor afinitate sufletească.

– O iubea ca pe o femeie - spuse Gregor.

– O iubea şi atât! se înfierbântă Astratos. Asta e legenda şi, ca totdeauna, s-a dovedit adevărată. Biocurenţii dragostei sunt la fel de puternici ca şi cei ai morţii.

– Asemeni celor ai antimorţii - l-am corectat.

– Ai antimorţii - repetă el. Chiar dacă a pierit, biocurenţii pe care i-a emis călătoresc prin spaţiu şi tu îi poţi recepţiona mai uşor decât orice om din lume. Gândeşte-te la el!

Îmi întinse o mică bilă argintie găurită. Ştiam că înăuntru se găseşte parfumul acela chihlimbariu, mirosind a violete. Am aspirat adânc aroma de flori veştede şi numaidecât mi s-a părut că aud hohotele de râs ale Cavalerului.

*

* *

I se spunea astfel pentru că era cel mai romantic dintre căpitanii de cursă lungă. Iubea aventura şi o căuta cu o luciditate fierbinte, devorantă. Fusese trimis în misiunile cele mai primejdioase, în aşa-numitele misiuni de şansă minimă. Şi totdeauna, abia reîntors, înainte de a raporta cele văzute, înainte de a ne îmbrăţişa, întreba: „Când se

pleacă pe Tu-can?” Îi era teamă că va ajunge altcineva înaintea lui pe planetele acoperite de plante-animal şi roci vii, şi ne conjura să facem totul pentru a fi ales printre membrii expediţiei. Apoi, în ceasurile de răgaz, povestea - era un mare povestitor - şi citea cărţi vechi de aventuri, de care-şi bătea joc, dar pe care nu le lăsa din mână. Era, într-un fel, un Don Quijote - visător, naiv şi pur – dar era un Don Quijote care învinge totdeauna şi care ştie să râdă de păţaniile sale. I se spunea Cavalerul şi pentru plăcerea lui de a face daruri. Era în stare să te caute zile de-a rândul pentru ca, scotocindu-şi uriaşul buzunar al costumului izolant, să-ţi ofere un fruct neobişnuit, un cristal rar, o vietate minusculă adăpostită într-o cutie de chihlimbar Dar, mai ales, era denumit astfel pentru că pe nava lui trăia totdeauna imaginea unei femei. Ar fi putut, bineînţeles - aşa cum făceau şi alţii – să călătorească însoţit pe rutele lungi. Dar nu acceptase asta niciodată, în cei optzeci de ani de peregrinări prin Cosmos, pentru că îşi alegea misiunile cele mai primejdioase în care îşi risca viaţa şi nu voia să rişte două vieţi Iar când, după luni de zile, îl copleşea singurătatea, deschidea canalele ecramorului [47] şi una din cele două mari iubiri ale lui prindea viaţă şi încălzea prin prezenţa ei nava ce gonea prin spaţiile reci.

După aceea, stors de puteri, Cavalerul rămânea cu ochii pironiţi în gol şi robotul de bord nu îndrăznea să-i vorbească.

– E neomenesc - i-am spus odată. E neomenesc să

[47] Ecramor – ecran pe care se pot proiecta spaţial imagini din memorie – n.a.

retrăieşti mereu aceleaşi emoţii cu sentimentul zădărniciei.

– Cu sentimentul zădărniciei?!... repetase fără să mă înţeleagă.

– E o iluzie, ca aceea a nopţilor pământeşti pe care le creăm în posturile cele mai îndepărtate. Dar atunci ştim că e un joc. Şi ne jucăm pentru a adormi. Dar la ce bun această răscolire a trecutului?

– Toţi oamenii îşi retrăiesc trecutul – răspunse – şi l-au retrăit totdeauna. Mi-e groază de oamenii fără trecut. Ce-am fi noi, oare, dacă am exista numai în prezent?! Uite!

Îşi întinse degetul arătându-mi prin hubloul bordajului cerul negru.

– Singuri... singuri... singuri sub cer! Crezi că ei, cei care au construit ecramorul, nu s-au gândit la asta? Cum ai vrea să nu ne simţim ca nişte efemere, ca nişte pulberi, aici, în vid?

– A retrăi, mereu, aceeaşi emoţie, înseamnă a muri - am spus. A retrăi, mereu, disperările înseamnă a muri mereu.

– Prostii! strigase. Nu crezi ce spui! A retrăi mereu - asta te ridică pe treapta demiurgilor. A retrăi înseamnă a opri clipa, a distruge timpul, a fi tu însuţi aşa cum ţi-ar place să fii !

– A muri la adăpostul iluziei vieţii - am mormăit, încăpăţânat. Fiindcă tu alegi, pentru a reface trecutul, despărţirile, dorurile neîmplinite.

– Nu înţelegi nimic - se posomorâse. Şi nu-i adevărat. Eu aleg iubirile. Şi iubirile au început şi sfârşit, şi începutul

şi sfârșitul iubirilor e tot ce poate fi mai omenesc. Numeşti zădărnicie faptul de a nu le putea retrăi în realitate? Dar ele, aşa cum s-au petrecut, nu sunt realitate? Nu sunt eu - eu cu adevărat? Femeile astea au trăit, trăiesc încă şi eu ştiu că ele există, la miliarde de kilometri de aici. Ani de-a rândul sub alte ceruri, am visat împreună, am zburat împreună... Optzeci de ani! Şi ce vii sunt încă... ce aproape!

– După aceea rămâi prăbuşit în fotoliu, abia respirând. Şi robotul nu îndrăzneşte să-ţi vorbească. Lumea asta iluzorie te epuizează.

– Într-adevăr, nu înţelegi - spuse. Clipele astea, în care ele vin şi-mi vorbesc, mă leagă de lume mai mult decât orice chemare a centrului. Habar n-ai ce înseamnă singurătatea, singurătatea fără sfârşit parcă, trecând de la un somn la altul, o dată cu pulsaţiile navei. Şi atunci ca să mă smulg din strânsoarea capsulei ăsteia metalice le chem... Şi din nou mă aflu pe Trigiter respirând parfumul acela... sau urc treptele Palatului îndrăgostiţilor.. Culeg flori, mă scald, dormim sub cerul liber, ne îmbrăţişăm... înţelegi?

– Înţeleg, dar faci asta prea des.

– Niciodată pe Pământ, numai când zbor.

– Mă tem pentru tine.

– Prostii! Ştii foarte bine prin ce-am trecut. Bagă-ţi în cap că eu nu gem amintindu-mi, dar beau imaginile ca pe o apă vie.

Mă bătu pe umăr şi ieşi din cameră râzând.

În faţa mea se desprinse ca din ceaţă obrazul lui Gregor.

– Ai început bine - şopti. Treci mai departe Uită de noi. Aminteşte-ţi expediţia pe Tucan. Atunci ai scăpat datorită Cavalerului, nu? Parcă el pilota...?

... Cine altul ar fi putut pilota atunci, când unul din motoare se oprise şi aparatajul de bord era pe jumătate distrus? Zăceam toţi trei în băile de lichid, abia respirând, iar Cavalerul cu singura mână teafără acţiona manetele. A rămas la comandă patruzeci sau cincizeci de ore şi cred că nici un alt om n-ar fi putut face asta. Apoi, pe Tucan, când peştera aceea buretoasă s-a închis peste noi, a mai avut puterea să mă tragă afară. Ceilalţi doi, rămaşi în urmă, au pierit devoraţi de planta-animal, dar Cavalerul, în loc să fugă urlând de groază, m-a târât la lumină, pe jumătate mort. Când ne-au găsit eu eram aproape orb, dar el continua să transmită poziţia în care ne aflăm şi să le dea sfaturi băieţilor pentru asolizare.

– Mai departe - îmi şopti Astratos înfierbântat. Eşti pe calea cea bună. Recepţionăm. Gândeşte-te la el. Atunci, când aţi întâlnit fiinţa raţională de pe planeta de sodiu, bila aceea...

... Nu era o bilă. Părea un soi de ou prelungit, la prima vedere. Dar fără capsulă aducea cu un ulcior graţios, un soi de lebădă fără picioare. Văzându-l, mi-am dat seama că şi alte fiinţe raţionale pot fi frumoase, după felul nostru de a gândi, fără a semăna însă cu oamenii. Niciodată nu întâlnisem în Univers oameni verzi sau violeţi, cu ochi în amandă - aşa cum şi-i închipuiseră, unii autori ai secolului douăzeci. Dar n-aş fi crezut în ruptul capului că amfora

aceea fără braţe poate gândi! Îmi era, la început, silă s-o ating şi s-o privesc. Îmi era scârbă de modulaţiile părţii superioare, de clătinatul bazei ce aducea a pântec. Singurul care a înţeles imediat că legătura dintre noi şi oul prelungit trebuie să se stabilească direct a fost Cavalerul. El s-a apropiat de fiinţa aceea gata să fugă sau să ne ucidă şi, concentrându-se, a ajutat-o să înţeleagă cine suntem. Mai târziu, când toţi s-au convins că sodicii au un fel minunat de a raţiona, rapid, uşor, optimist, oamenii au început să-i privească cu simpatie. Dar atunci, la început, numai Cavalerul a ştiut să se apropie de ei, biruindu-şi repulsia firească. Şi această înţelegere, această receptivitate pentru fiinţele raţionale care nu aveau nimic „omenesc” mi se, pare cea mai nobilă şi mai generoasă trăsătură de „omenie” a lui.

–... Răspunde - spuse încet Gregor. Cineva răspunde...

– Răspunde! am repetat silindu-mă să deschid ochii.

– Nu... încă nu! strigă Gregor. Pierdem direcţia...

Nava trepida şi-şi modifică unghiul de zbor. Locatoarele înviară brusc, făcând să apară un punct abia vizibil.

– Nemaipomenit! murmură Gregor. Am avut o defecţiune în sistemul de orientare.

Se lăsă pe spate şi am făcut la fel ştiind că frânarea e iminentă. Inerţia mă înfundă în baia de ulei şi-mi tăie respiraţia, dar totul nu dură decât patru secunde. Apoi Astratos mă atinse de umăr şi, arătându-mi hubloul, îmi

spuse:

– Priveşte.

În dreapta noastră se rotea lin „Robur”, nava Cavalerului!

Motoarele auxiliare intrară în funcţie reglând viteza „Gamei” şi o înscriseră pe o traiectorie apropiată de cea a lui „Robur”. Carcasele navelor se izbiră cu un zgomot înfundat şi navele continuară să gonească alături, ca un bolid cu două corpuri.

– Lansează puntea de trecere - comandă Gregor.

Teron, robotul de bord, acţiona comenzile şi un tub elastic de metal ţâşni legând navele între ele. Pompele de aer stabiliră presiunea normală, automatul comandă deschiderea uşii, dar nava Cavalerului rămase ferecată.

– E blocată pe dinăuntru - spuse Teron. Ce porunceşte Omul?

– Taie uşa! comandă Gregor, surescitat.

Robotul ridică pistolul de infraroşii, dar se opri, şovăind. Legea de bază îl oprea să deterioreze navele cosmice pământeşti, mai ales în timpul zborului.

– Taie ! repetă Gregor atingându-i fruntea în dreptul centralizatorului de biocurenţi.

Se auzi un zbârnâit şi o bufnitură.

– Gata! spuse robotul pătrunzând în interiorul lui „Robur”. Ce porunceşte Omul?

– Condiţiile.. ordonă Astratos. Mai repede

– Condiţii de viaţă normale - raportă robotul. Parfum. Nimeni la bord. Ce porunceşte Omul?

– Cum „nimeni la bord”?! spuse Gregor. Poate că nava se conduce singură, nu?! Te-ai ţicnit complet. Eşti cel mai ţicnit robot pe care l-am avut vreodată!

Se aplecă şi pătrunse în culoarul ce lega navele, urmat de Astratos şi de mine. În semiîntunericul de pe „Robur”, semnalizatorul automat continua să-şi emită codul - acela pe care-l recepţionasem - dar înăuntru nu era nimeni. „Robur” călătorea prin spaţii, părăsit, cu luminile stinse, asemeni unei nave funerare.

*

* *

– Acum înţeleg - spuse Gregor. Înainte crezusem că ni s-a defectat sistemul de orientare. Dar am recepţionat două surse de semnale, una de biocurenţi şi alta a navei.

– Şi cum am trecut de pe una pe alta? întrebă Astratos.

– Pur şi simplu pentru că dânsul s-a trezit - spuse Gregor arătându-mă. S-a trezit şi a întrerupt legătura bio, astfel că cealaltă a devenit mai puternică şi ne-a condus până aici.

– M-am trezit după ce ai exclamat dumneata „Răspunde!” - am protestat. Atunci nava îşi şi schimbase direcţia.

– Nu se poate - spuse Gregor.

– Ba da - zâmbi Astratos. Înainte de a se trezi el cea de a doua sursă a devenit mai puternică şi ne-a condus încoace Dar nu simţiţi nimic?

Mirosea puternic a violete şi a fân putred.

– Parfumul de pe Trigiter - am spus. Nu-l folosea decât atunci când deschidea ecramorul.

Îndreptându-mă către rasterul fin ca o pânză de păianjen, i-am făcut semn lui Gregor să stingă lumina. Pe pânza subţire se conturau câteva pete ceţoase - aşa cum rămân de obicei pe ecramor, imediat după folosire. Aproape instinctiv am scos din buzunar bila cu parfum pe care mi-o dăduse Astratos şi am apropiat-o de nări. O frântură de clipă petele căpătară consistenţă şi *am văzut* apărând, la picioarele unei coloane, siluetele a două femei. Erau amândouă înalte şi subţiri şi aveau părul auriu.

– Calion! am spus. Frumoasa Calion...!

Ca şi cum vorbele mele ar fi avut un efect magic, imaginea se topi şi rasterul rămase curat şi transparent.

– Cine e Calion? întrebă Astratos. E una din iubitele lui?

– E fata de pe planeta Calion - am spus. Dar erau două Identice. E fascinant. Un fior mă cuprinse şi am repetat ultimele cuvinte recepţionate de la Cavaler: „E aici. E identic Paralel. Fascinant”.

*

* *

Locatoarele restabiliră cu uşurinţă direcţia sursei bio şi distanţa care ne separă de ea. Gregor şi Astratos se întoarseră pe „Gama”, iar eu am rămas pe „Robur”, pentru că aici îmi era mai uşor să mă gândesc la Cavaler. Dar în ciuda marii doze de euforizant, amintirile se lăsau aşteptate. Imaginea celor două femei mă obseda. Una - cea

din stânga, pare-se - era Calion. O văzusem de multe ori şi-i recunoscusem fruntea bombată, pometţii ieşiţi, marii ochi cenuşii, îi cunoşteam surâsul reţinut şi puţin copilăresc şi expresia de demnitate jignită. Dar cealaltă? Era tot Calion, dar o Calion strălucitoare, veselă, plină de viaţă, puţin mai înaltă parcă. În jurul ei - avusesem impresia, în frântura aceea de clipă - se contura o aureolă îngustă, gălbuie. Era tot Calion, dar o Calion-zeită. Se jucase oare Cavalerul cu amintirile? Dar cum făcuse oare? Ecramorul nu-ţi îngăduia decât să retrăieşti cele trăite odată fără a putea schimba nimic. Cum de reuşise, atunci, să dedubleze imaginea? Se putea să-şi fi amintit, simultan, două ipostaze ale aceleiaşi femei, dar legile de proiectare subiectivă ar fi condus şi la două decoruri deosebite. Sau, poate, destinul îl pusese faţă în faţă cu fiica acelei femei - cu fiica lui deci - şi Cavalerul, într-un moment de exaltare, se hotărâse să-şi părăsească nava.. Dar pentru ce ? Nu, era absurd...! El nu putea trăi decât la bordul lui „Robur” - aşa cum vechii lupi de mare nu puteau vieţui fără corabia lor. Dar atunci, atunci?..

Navele continuau să gonească prin cerul negru, apropiindu-se de sursa spre care le conducea locatorul. Controlul direcţional exercitat prin biocurenţii mei era inutil Puteam să-mi las gândurile să se amestece în voie şi să adorm chiar. Din ce în ce mai subţiat, parfumul de violete pierea amestecându-se cu respiraţia mea.

– Dormi, pilotule? întrebă Gregor de dincolo.

– Nu! am răspuns.

– Atunci priveşte în jos şi în spate, la treizeci de grade

faţă de azimutul navei, şi spune-mi ce vezi.

Prin luneta electronică de bord am zărit o sferă şi, în acelaşi timp, analizoarele prinseră să zumzăie şi înscriseră pe ecrane compoziţia carcasei ei metalice

– E o navă sferică - am spus.

– De ce dimensiuni?

– Aproximativ patru metri diametru.

– Pe dracu - mormăi Gregor. Priveşte din nou! Corpul ce-mi păruse sferic arăta acum ovoidal.

Avea două ferestre circulare şi un soi de uşă cu laturi drepte. O antenă strâmba se înfigea asimetric între cele două ferestre.

– Ei, ce e? întrebă Astratos.

Părea neobişnuit de vesel şi figura sa lunguiaţă, negricioasă, era numai zâmbet.

– Ce faci, pilotule? spuse alintat. Ai lunetă, ai creier, ai ochi. Nu poţi stabili tipul navei de sub noi?

Am ridicat neputincios din umeri. Luneta îmi arăta numai una din feţele obiectului ce se deplasa cu o viteză de cel puţin o mie de kilometri pe secundă. Şi nu mai văzusem niciodată ceva asemănător.

– E o sondă cosmică - am spus cu jumătate de voce. De provenienţă necunoscută.

– O sondă... ricană Astratos. O sondă cu ochi şi cu gură.

Am privit din nou ovoidul care se deplasa o dată cu noi. Era un cap- un cap de robot, cu gura căscată şi cu teleantenele rupte !

*
* *

– E îngrozitor - murmură Gregor aşezând capul pe o pernă de bureţi metalizaţi. E ca un om ghilotinat. Linişteşte-te! îi strigă lui Teron care tremura şi întreba mecanic:... Ce porunceşte Omul?

– Mă liniştesc - răspunse robotul. Ăsta e capul lui Ienicec. Ce porunceşte Omul?

– Să taci - spuse Gregor neaşteptat de blând. Nu voia să intensifice starea de surescitare a robotului, certându-l.

– Asta e capul lui Ienicec - repetă robotul. Ienicec, robot de bord pe „Robur”. E capul lui Ienicec, robotul Cavalerului. E capul robotului Ienicec. Omul i l-a smuls ca să-l pedepsească...

– Termină! spuse Gregor.

– Ce porunceşte Omul? Ienicec nu mai are cap... Ce porunceşte Omul?

Gregor se apropie de Teron care devenise aproape rigid şi-i atinse centralizatorul de biocurenţi.

– Priveşte cadranele! pronunţă rar, concentrat. Suntem la hotarele lumii locuite. Pericol! Priveşte cadranele şi nu greşi!

Robotul tăcu şi puturăm să ne apucăm de lucru. Capul fu cuplat la aparatajul electronic al navei. Asta permitea să i se creeze un potenţial normal, asemănător celui existent la roboţii mobili. Ştiam că aparatajul navei - prin structura şi funcţiile sale - e mult inferior celui al roboţilor de tip uman unu. Dar aceasta nu putea decât să

limiteze adaptarea capului la noile condiţii. Memoria şi interpretarea fenomenelor petrecute până în momentul accidentului rămâneau nealterate.

– Perturbaţiile vor fi foarte mari - spuse reflexologul. Dacă accidentul s-a desfăşurat brusc, violent, şocul a traumatizat legăturile create. Dacă a avut loc o demontare disciplinară, groaza ce a precedat-o a slăbit de asemenea legăturile existente. Dar dumneata - îmi spuse - ai fost prietenul lui, l-ai văzut deseori de aproape. Logica exterioară a acţiunilor şi paralelismul de gândire ne pot ajuta foarte mult. Aşa că, din clipa când memoria va reconstitui cele întâmplate, să te gândeşti la Cavaler. Sileşte-te să-l vezi când Ienicec va povesti despre.

– Ştiu toate astea - l-am întrerupt, puţin agasat. Nu e nici prima, nici ultima oară când iau parte la o reconstituire spaţială.

– Foarte bine - interveni Gregor. Să începem. Astratos deschise audiofoanele şi cuplă reţeaua de alimentare a capului. Pleoapele de semiplastic ale acestuia se deschiseră. Ochii mari, albăstrii, ne priviră îndelung, apoi gura se ţuguie şi plescăi, ca şi cum ar fi sărutat pe cineva.

– Op'iţi-l! şuieră Ienicec.

– L-am oprit, spuse Astratos. E aici.

– Op'iţi-l! strigă robotul încleştându-şi fălcile. Op'iţi-l!

– Nu aude - şopti Gregor. Şi nu-l mai poate pronunţa pe „r".

– Aud.. aud.., Op'iţi-l! Urlă Ienicec. Me'ge... se duce. Stăpâne !... Stăpâne... Stohastica nu poate stabili...

– Ienicec - murmură Astratos cuprinzându-i tâmplele între palme. Mă recunoşti?

– Eşti 'flexologul... Flexologul... Stă-stă-pî-pî... stă-stă-pî-pî...

– Răbdare - şopti Astratos. E exact ceea ce trebuia să fie...

– Stă-pî... stă.. stă... stă... stă-pî... pî... stă... stă... Nu.. nu... te.. te...

– Dublează mecanic? întrebă. Gregor.

– Probabil - spuse Astratos. Există o întrerupere locală care permite paralelismul puţin decalat al limbajului.

– Sto. Sto-ha... ha-sti... sti-ca... ca - clănţăni Ienicec. Nu... nu.

– Ienicec - spuse Astratos atingându-i centralizatorul pentru a intra direct în legătură cu el. Ienicec, ascultă-mă... Un-un om-om mer-mergea-gea... Un-un om-om mer-mer... gea-gea...

– Un... om... mer-gea - spuse rar robotul.

– Conexiunea inversă negativă bună! exclamă triumfător Astratos. Să nu ne grăbim...

– Tu te grăbeşti cel mai mult - spuse nemulţumit Gregor. Lasă-l să debiteze în voie ce vrea. O să-şi restabilească singur conexiunea inversă audio.

Ienicec se înecă, tuşi, apoi continuă să vorbească monoton. Repetă aceeaşi frază de mai multe ori, din ce în ce mai încet, până când tăcu, muşcând în gol. Astratos îi verifică inhibitorii şi-l reîncărcă. Capul încercă să se rotească, modelă un strănut şi fu scuturat de convulsii.

– Stai! Stai! Pe loc Nu! spuse el atât de repede, încât păru a pronunţa un singur cuvânt. „Stastaiplocnu”. Sta - repetă. Stai... pe loc... Nu te apropia.

– Ienicec - şopti Astratos. Cine e stăpânul tău?

– Omul - răspunse robotul abia auzit. Ce porunceşte Omul?

– Suntem la marginile lumii locuite - spuse Astratos. În jurul nostru se rotesc alte huni. Ştii care sunt?

– E sistemul Trigiter - răspunse robotul. Şi sistemul Calion.

– Ce spune? întrebă aiurit Gregor. De ce le numeşte sisteme în loc de planete?

– Omul pluteşte între două sisteme - urmă robotul. Singur, mereu mai singur sub cer... Care din ele îl va atrage?... Stelele trec prin lumină şi pier...

– Repetă ceea ce a auzit - am spus. Uneori Cavalerul se juca făcând versuri. Spunea tot ce-i trecea prin cap, ritmat, şi Ienicec reţinea versurile.

– Adânc… dar poate mereu în urmă… la fel, deci invers... Să judec singur! Rotind sistemul mereu spre noi... sau nava schimbă?...

– La fel... deci invers - repetă Gregor şi figura sa masivă, musculoasă, păli în prada unei neînţelese surescitări.

– Sau nava schimba? continuă să recite şoptit Ienicec. Priveşte, dar, şi te înfioară! Acuma înţeleg. E NU.

– S-a întrerupt - spuse Astratos. A vrut să spună „numai”.

– Nu! şuieră Gregor. Pentru prima oară vedeam figura aceasta de leu, cu fruntea boltită, cu nările largi, albită de emoţie. A spus *NU* - repetă el răguşit. A spus antilumea!

– Aici? am întrebat cuprins de groază. Să fi ajuns la...?

– Vorbeşte! mă întrerupse Astratos adresându-se capului. Vorbeşte... Vorbeşte.. Vezi antilumea?

– O văd - răspunse Ienicec hipnotic La fel, căci invers.. Să fi ajuns curbând în spaţiu...? De zece mii de ori mai mult!...

– Înregistrează pe toate pistele - spuse Gregor. O să refacem totul împreuna. Poate e încă viu. Să ne punem căştile dipolice şi să cuplăm şi înregistratorul lui „Robur”.

Ne îmbrăcarăm căştile dipolice pe care legea nu-ţi îngăduie să le foloseşti decât în cazuri extreme. Biocurenţii puteau acţiona acum nestînjeniţi formând legături directe între noi, între noi şi Ienicec, între noi şi înregistratorul de pe „Robur”. Orice pilot de cursă lungă e obligat să-şi „dicteze” gândurile înregistratorului de bord pentru ca după aceea să se poată studia activitatea creierului său. După cum îl cunoşteam pe Cavaler însă, bănuiam că a trecut foarte puţin pe înregistrator pentru a putea, cum spunea singur, să viseze şi să fabuleze în voie.

Pentru că studiul „pe viu” - adică prin legătură directă, bio - consumă vertiginos energia nervoasă, Teron primi sarcina să ne deconecteze după un sfert de oră. Apoi Gregor acţiona contactul.

*

* *

..."Robur" gonea sub cerul negru, îndreptându-se către sursa unor explozii de mari energii. Cavalerul se trezise din somn - dormise aproape două luni - şi privea prin ferestrele bordajului fuga constelaţiilor. Îi era groaznic de foame, dar ştia că întâi trebuie să se mişte, să respire adânc, să devină stăpân pe reflexe. Se plimbă prin navă ore de-a rândul şi după aceea îşi pregăti masa. Erau obişnuitele concentrate, puţin pemmikan şi câteva fructe de pe Venus. Îşi alegea totdeauna fructele din grădinile de pe Venus, căci găsea acolo sorgi - sferele verzi cu gust de banană şi de fragi. Sorgii rezistau multă vreme - fără a fi conservaţi - şi gustul lor putea fi dirijat prin simpla expunere la lumină.

După masă Cavalerul adormi din nou, de astă dată firesc, pentru a-şi face siesta, apoi îi spuse robotului de bord că nu se simte prea bine. Trecuse şi altă dată prin starea asta - o oboseală surdă însoţită de o mare nelinişte - dar către sfârșitul călătoriilor, după eforturi îndelungate. Acum însă oboseala îl copleşise înainte de a fi început să lucreze. Studie datele aparatelor de bord şi constată o creştere a tensiunii interne în sistemul cibernetic al navei.

– Ai lăsat tensiunea să crească prea mult - îi spuse lui Ienicec.

Robotul cercetă aparatajul, dar nu descoperi nici o defecţiune.

– Şi totuşi tensiunea a crescut enorm - spuse Cavalerul.

Lansă sondele spaţiale şi din prima clipă înţelese că a pătruns foarte adânc într-o regiune de tranzit. Nu-şi dădea

încă seama ce se întâmpla, dar nu întrebă centrul. Se bizuia pe rapiditatea cu care ştia să reacţioneze de obicei în cele mai ciudate situaţii.

Ceea ce i se păru cu totul bizar fu intensitatea luminoasă a spaţiilor. Fuseseră negre şi deveneau cenuşiu-închis. Însemna că există ceva asemănător atmosferei. Cavalerul alungă această idee - era stupid să-şi închipuie existenţa unei atmosfere. Era însă obligat să interpreteze fenomenul şi nu găsea nici o ipoteză acceptabilă.

– Lumină - comunică Ienicec. Lumină difuză. Traiectoria nu răspunde.

Asta însemna că nu se mai supun comenzile automate ce menţineau nava pe direcţia dată.

– E de neînţeles - spuse Cavalerul intrigat la culme.

Un sentiment vecin cu teama îl făcu să cântărească posibilitatea unei încetiniri a vitezei. Robotul fu de acord - calculul prudenţei cerea o reducere a vitezei cu douăzeci la sută. Fură acţionate frânele mezonice, dar acceleraţia navei crescu aproape cu zece procente.

– Viteza creşte - comunică robotul impasibil.

– Frânare totală! comandă Cavalerul, cufundându-se în baia de ulei.

Când îşi reveni, „Robur” îşi reluase mersul normal prin cerul negru.

– Am străbătut un câmp magnetic de origine necunoscută - spuse Ienicec. Suntem acum în afara lui.

– De ce n-ai frânat? întrebă Cavalerul.

– Am frânat, dar nava a continuat să înainteze -

răspunse robotul. Am străbătut câmpul dintr-o parte într-alta şi am reluat traiectoria.

– O protuberantă! exclamă Cavalerul Ce prostie! Îmbătrânesc!

I se indicase încă la plecare prezenţa acestor uriaşe protuberante, similare celora de la suprafaţa Soarelui. Ştia că dintr-un nucleu imens, constituit din aglomerări de materie, se împrăştie, haotice, aceste tentacule de pulberi şi gaze, de corpuri atât de puţin studiate. Se întindeau asemenea unor caracatiţe, pe distanţe de ani-lumină, rotindu-se cu viteze uluitoare în adâncul Universului. Străbătuse de mult o astfel de tentaculă, pătrunzând în sistemul planetelor de sodiu. De departe, protuberanta aducea cu o cracă răsucită, noduroasă, semitransparentă. De aproape, era o grupare de sisteme solare, de pulberi cosmice, de gaze incandescente. Dar aici, în punctul unde ajunsese, nu trebuia să găsească nimic! Toate calculele, toate sondajele indicau nimicul în cea mai deplină accepţiune a cuvântului.

Conectând automatele de autocontrol, verifică funcţionarea aparatajului de bord. Îl supuse până şi pe Ienicec unui examen. Dar nu descoperi nici o abatere, nici o defecţiune. Se cutremură la gândul că ar fi putut nimeri în chiar miezul protuberantei şi nu într-o fâşie a ei, într-un piten magnetic de dimensiuni ridicule, sub zece milioane de kilometri diametru.

Nesigur, îşi puse casca dipolică şi lucră o vreme împreună cu Ienicec şi cu celelalte aparate, devenite simple

prelungiri logice ale creierului său. Constituiau acum un sistem complex: omul, robotul uman, roboţii inferiori. Dar nici aşa nu putu înţelege ce s-a întâmplat şi se hotărî să ceară ajutorul centrului, în ciuda marii cantităţi de energie pe care trebuia s-o consume pentru a transmite datele. Dar înainte de a încerca să facă legătura se opri. Totdeauna se descurcă singur, cu creierul său, cu nervii săi. Poate că acum era obosit. Trebuia să-şi ia un răgaz, să se calmeze şi să refacă raţionamentele pe baza unei noi ipoteze. Deschise ecramorul - obiceiul acesta îi intrase în sânge, devenise un adevărat viciu - şi proiectă pe rasterul fin ca o pânză de păianjen plajă de pe Trigiter.

... Era un mal violaceu, o stâncă lustruită, sferică, asemeni unei enorme lacrimi de bazalt. Deasupra ei, Ralu îşi legăna picioarele, privindu-l cu duioşie.

– Poate că n-o să pleci - îi spuse. Şi tata a venit aici pentru un an şi a rămas o sută. Nu e mai bine aici ca oriunde pe Pământ?

– Dacă n-ai văzut Pământul niciodată, poate. Dar aşa...

– Şi tu nici măcar nu pleci într-acolo. Vei rămâne pe navă.

– Încă mulţi ani, Ralu.

– Şi eu...?!

Cavalerul tăcu, încurcat. Spuse apoi:

– N-am luat pe nimeni la bord pe rutele lungi. Legea nu îngăduie să fie primejduită mai mult decât o viaţă. Şi tu, Ralu, te-ai născut pe Trigiter şi ai trece foarte greu prin faza

de adaptare.

– Ce mulţi ani...! suspinase ea. O viaţă petrecută împreună!

Trecuseră opt ani de când se oprise pe Trigiter pentru a dirija cercetările. Opt ani erau o viaţă. Dar acum terminase ce era mai greu. Ar fi putut să rămână în marile grădini artificiale, să trăiască într-una din casele-robot sau ar fi putut trece pe una din navele de curse medii, cu durată sub o lună. Dar îi era foame de spaţiile necercetate, o foame sălbatică, nebunească.

– E ca un viciu - spuse. Ca şi amintirile. Trebuie să plec mai departe, să plantez alte sere.

Serele erau simbolul trecerii omului prin Univers şi el plantase sute de flori în sectorul o sută unsprezece al Galaxiei.

Ralu începu să plângă, acoperindu-şi marii ochi căprui.

.. Cavalerul surâse trist amintirii şi revăzu prima lor întâlnire.

... Era aceeaşi plajă, aceeaşi stâncă. Se scăldau două fete, amândouă născute pe Trigiter. Cavalerul se dezbrăcase în spatele stâncii şi apăruse, înalt, ciolănos, purtând brăţara de jasp a piloţilor de cursă lungă.

– Un bărbat! strigase Baiu veselă. Ai venit de mult?

– Acum - spuse Cavalerul.

Se culcară toţi trei, alături, pe iarba pitică.

– Eşti puternic - spuse Ralu privindu-i muşchii. Ai fost luptător?

– În tinereţe - minţi Cavalerul. Ai fost aleasă vreodată pentru deschiderea Marilor Serbări?

– Da - răspunse Ralu.

– N-am văzut de mult o fată atât de frumoasă - spuse Cavalerul.

Şi de data asta nu minţea. Ralu avea cea mai subţire talie pe care o văzuse cândva şi cele mai rotunde şolduri. Pântecul gol îi era acoperit de o pafta strălucitoare, iar sânii mici, bruni, erau împodobiţi cu ametiste. Semăna cu o dansatoare javaneză şi, după tatăl ei, era într-adevăr originară din Java. Râseră mult, copilăreşte, şi Cavalerul îi spuse că va rămâne mulţi ani pe Trigiter...

... Din nou, împrejur, era cerul negru, rece, neprietenos, cerul fără de care nu putea trăi. Şi din nou întunericul se destrămă, de astă dată în jurul unei plute stinghere plutind în oceanul cosmic.

Era o plută mică, aşa cum îşi închipuiau că arată plutele cei care nu văzuseră niciodată Pământul: o navă cu motoare modeste, vopsită în azuriu. Legea cerea să fie salutată asemeni marilor nave, căci pluta albastră era simbolul primei iubiri.

– Ţi-e teamă, Calion? întrebă Cavalerul.

– Da - şopti fata. Mi-e tare frică.

Avea pomeţii ieşiţi, ochii cenuşii, foarte mari, şi părul auriu.

– Mi-e frică - spuse. N-am zburat niciodată atât de departe.

Sub ei, la şase mii de kilometri, se rotea planeta

Calion, Fata purta numele planetei, dar nu moştenise nimic din culorile ei arzătoare, devorante. Era palidă şi reţinută şi avea mâinile reci. Arăta ca un copil şi stângăcia ei îl învinsese pe Cavaler.

– Mi-e teamă - spuse ea din nou şi-şi sprijini tâmpla de umărul Cavalerului. El o mângâie uşor pe obraz şi aspiră mirosul părului ei. Se parfumase cu licoarea aceea ciudată, adusă de pe Trigiter - un amestec de violete putrede şi fân încălzit de Soare. Era un parfum euforizant, care te împingea să cânţi şi să zburzi. Şi Cavalerul porni să cânte culcat în mica navă ce-şi urma drumul eliptic în jurul lui Calion...

... Cu strângere de inimă ridică fruntea. Ienicec stătea întors cu spatele la prova lui „Robur”. Iar prin cabina slab luminată se preumbla agale Ralu. Marii săi ochi căprui erau plini de lacrimi şi suspina mereu. În spatele ei, tăcute, ţinând parcă seama de rolurile secundare pe care le jucaseră în viaţa Cavalerului, sporovăiau o fată cu bărbia ieşită în afară, o alta brună şi cu ochii bulbucaţi şi o a treia, angelică, fără viaţă. „Nu plânge”, îi spuse Cavalerul, în gând, lui Ralu. Fata de pe Trigiter îşi şterse ochii şi se duse într-un colţ. Locul ei fu luat de Calion, care îi surâdea mângâindu-şi obrazul cu o enormă pană albastră. Era darul pe care i-l adusese de pe Venus, simbol al primei lor călătorii cu pluta.

Cavalerul ştia că acum Ralu va urca pe stâncă făcându-i semn cu mâna, mult, ca în clipa despărţirii. Ştia că asta urmează şi nu putea schimba nimic: era ordinea

firească a celor întâmplate cândva.

Şi deodată crescu în el o dorinţă absurdă, năvalnică, de a reface trecutul acesta care-l chinuia, de a-l limpezi, de a turna amândouă iubirile într-una singură, cu un singur chip. Suspină ca prin somn şi Ienicec întrebă:

– Ce porunceşte Omul?

– Nimic - răspunse. Atenţie!

... Iubitele lui treceau una pe lângă alta fără să se vadă, cu toate că se atingeau şi chiar se interpătrundeau. Dar imediat după aceea fiecare îşi recăpăta consistenţa şi repeta gesturile pe care le făcuse cu ani în urmă...

... Ralu înaintă grăbită, cu paşi mici, legănându-şi şoldurile înfăşurate într-un şal vişiniu... Din cealaltă parte apăru Calion, reţinută, rece, puţin speriată... Se îndreptară una spre alta, şi - cu neputinţă! - se priviră, se salutară, îşi şoptiră ceva...!

– Ienicec! chemă Cavalerul, cutremurat.

– Ce porunceşte Omul? întrebă robotul.

– Ai văzut?

– Da.

– Ce-ai văzut?

– Două femei. Au stat de vorbă.

– Nu se poate! strigă Cavalerul.

Când proiectezi trecutul pe ecramor jocurile arbitrare cu imaginile sunt imposibile. Cum se amestecaseră atunci planurile de cunoştinţă?! Efectul câmpului necunoscut prin care trecea nava ajungea până în domeniul fenomenelor subiective?! Trebuia să refacă, să încerce din nou.

– Calion - murmură. Draga mea Calion?

... Fata reapăru, zâmbind, îmbrăcată într-o cămaşă subţire de borangic. Pe umerii rotunzi părul cădea în şuviţe groase.

– Copilule, copilaşule - o alinta Cavalerul mângâind-o pe obraz. Acum vom ajunge la Palat.

Sub raza roşiatică se înălţau, masive, coloanele acoperite de picturi ale Palatului Îndrăgostiţilor - asemeni celorlalte milioane de Palate ale Îndrăgostiţilor răspândite în Univers. Calion îi trecea pragul pentru prima dată şi părea atât de fragilă la picioarele enormelor coloane, încât el o luă în braţe...

-... Traiectoria s-a curbat de optzeci de grade! exclamă Ienicec.

Cavalerul tresări şi închise ecramorul.

– Lansează un grupaj! comandă.

Grupajul era o sondă formată dintr-un amestec de pulberi extrafine reprezentând a mia parte dintr-un gram. În contact cu câmpurile cosmice, formau spectre ce puteau fi uşor analizate.

– Dispare - comunică Ienicec. Nu se împrăştie. Cavalerul urmări punctul material care, în loc să ţâşnească într-o jerbă crepusculară, se depărta de navă. Calculă viteza particulelor - trecea de două mii de kilometri pe secundă.

– E de neînţeles - murmură.

O lumină orbitoare se aprinse în dreapta navei. Părea că cineva a sfâşiat beznele, aprinzând un reflector uriaş,

circular.

– Transformare totală - comunică Ienicec. Energia exploziei egală cu energia totală a sondei.

– Repetă experienţa! ordonă Cavalerul.

O a doua explozie, mută, izbucni şi se stinse numaidecât.

„Energie totală...” gândi Cavalerul. Brusc, fenomenele pe care nu le înţelegea îi apărură scăldate în lumina orbitoare a celor două explozii. Ipoteza era prea hazardată pentru a se lăsa în voia ei, dar fruntea i se acoperi de sudoare. Motoarele care nu puteau readuce nava pe traiectoria stabilită... Perturbarea proiecţiei subiective şi, mai ales, schimbarea pulberii în lumină... Era oare Antilumea?!...

– Întreabă centrul - spuse. Întreabă ce se întâmpla...

Ienicec formă mesajul.

– Stai ! îl opri Cavalerul. Să mai încercăm.

Era prea grav ca să se hazardeze. Trebuia să verifice încă o dată, să se verifice pe el. Protuberanţa se întinsese pe urmele lui ca o gheară. O străpunsese, dar apăruse o a doua, ca şi cum o caracatiţă de antimaterie ar fi păzit în locul acela trecerea dintr-o lume într-alta. Aceasta ar fi fost o ipoteză. Dar dacă se afla în faţa unor forţe necunoscute ale Lumii? Atunci transformarea completă a atomilor în fotoni ar fi fost de neconceput.

– Cheamă centrul - spuse. Dă-mi legătura.

Ienicec lansă chemarea şi aşteptă. Un fior aproape omenesc zgudui nava.

„E îngrozitor, gândi Cavalerul. Niciodată nu m-am simţit atât de neputincios.”

– Frânează cu toate motoarele! ordonă.

– Comenzile nu răspund - raportă Ienicec. Ce porunceşte Omul?

Întoarse către Cavaler capul său ovoidal, albăstrui, cu gura puţin întredeschisă, semn al fricii.

– Curbează de o sută optzeci de grade! comandă Cavalerul. Intră în baia de ulei şi întoarce.

Aşteptă câteva secunde pentru a se elibera de senzaţia de strivire ce ar fi trebuit să-l copleşească, dar senzaţia nu apăru de loc.

– Nici o comandă nu răspunde - spuse robotul. Ce porunceşte Omul?

Cavalerul simţi cum îl cuprinde o sfârşeală inexplicabilă, o dorinţă groaznică de somn. „Să nu adorm, îşi spuse. Dacă adorm e sfârşitul.” Întinse cu greu braţul şi, luând bila cu parfum, aspiră. Euforia nu se produse însă. Dar, prin reflexul creat, parfumul îl făcu să-şi amintească de Trigiter.

... Era ţărmul violaceu şi stânca. Goală şi brună, Ralu îşi legăna picioarele deasupra talazurilor sinilii...

Nava se cutremură şi Cavalerul simţi cum e strivit sub povara inerţiei. Avu însă putere să se concentreze amintindu-şi-o pe Calion. Voia să refacă întâlnirea celor două femei...

... Calion urca prima treaptă a templului. Îi întinse mâna şi-l privi cu capul dat pe spate. Părea o fetiţă speriată

şi...

– Stăpâne! strigă Ienicec.

– Da...? răspunse Cavalerul abia mişcându-şi buzele.

– Traiectoria s-a modificat de două ori la un interval de optzeci de secunde. Centrul n-a răspuns. Nici posturile cele mai apropiate. Ce porunceşte Omul?

Cavalerul deschise automatele de autocontrol şi lansă el însuşi mesajul. Broboane mari de sudoare îi acoperiră fruntea: undele erau absorbite, anihilate, la câteva sute de metri de navă! Rămâneau să încerce bioundele - dacă fenomenul de absorbţie nu avea să se repete. Dar bioundele trebuiau amplificate şi nu avea altă energie decât cea a motoarelor mezonice. Îşi puse casca cu dipoli şi trecu legăturile aparatajului electronic pe releele creierului său. Lansă chemarea şi ea străpunse blindajul care-l înconjura. „Răspundeţi bio, le comunică. Răspundeţi bio.” Tăcu apoi, căci amplificarea biocurenţilor cerea energii mari şi nu ştia la ce poate să se mai aştepte.

– Scade întunericul - comunică robotul.

O lucoare lăptoasă scălda hăurile, făcând stelele să pălească. „Imposibil, gândi Cavalerul. Vidul. Vidul e negru.” îşi aminti fraza spusă de Dirac în urmă cu două secole: „Faceţi o gaură într-o gaură. Veţi descoperi acolo antimateria”. Ca un corpuscul de materie să se poată apropia de unul de antimaterie. Fără a se uni sub forma unei unde luminoase cu o degajare totală de energie, corpusculii trebuiau izolaţi. Dar cum? Totul în Univers e ori materie, ori antimaterie. Nu există, din acest punct de

vedere, „corp neutral”. În afara unuia singur format din fotoni: lumina. Lucoarea în care se scăldau, nu era, oare, o pavăză fotonică, un perete izolant?

– O sondă! ordonă răguşit Cavalerul.

Grăuntele de pulberi ţâşni pe canalul exterior, dar explozia nu se produse.

– Încă una! comandă surescitat Cavalerul. Şi încă una!

Brusc, imaginea nevăzută a câmpurilor căpătă spaţialitate în mintea Cavalerului. Însemna că goniseră până atunci printr-un culoar ai cărui pereţi aveau o slabă consistenţă de antimaterie. Apoi, pe măsură ce spaţiile întâlnite se umpluseră de corpusculi potrivnici, fuseseră învăluiţi într-o mantie protectoare de lumină. Era logic, dar era numai o ipoteză. Şi niciodată nu formulase vreo ipoteză fără a o verifica.

– Viteza scade - comunică robotul. S-a oprit la patruzeci de mii de kilometri pe secundă.

„.. Dar dacă am fost ghidat de-a lungul culoarului, socoti Cavalerul, şi apoi învăluit într-o capsulă de protecţie, înseamnă că *ei* - cine? - sunt cu mult înaintea noastră! Atunci, de ce nu ne-au vizitat ei întâi pe noi?! De ce au aşteptat să ajungem noi până la dânşii?”

Simţi că ipoteza făcută se clatină. Erau poate jucăria unor forţe oarbe, necunoscute. Consecuţia fenomenelor nu implica existenţa unei fiinţe raţionale, care să le fi chibzuit şi care să le stăpânească.

– Lumina scade - spuse Ienicec. Străluceşte, dar

scade.

Golurile negre aveau o lucire ciudată. Părea că „Robur” goneşte sub un cer de lac. Apoi lumina crescu, dar culoarea ei se schimbă. Deveni portocalie şi, rând pe rând, roşie, galbenă, verde, violetă, albastră. Albastrul trecu spre bleumarin şi acesta se închise până când cerul redeveni negru şi lăcuit.

– Încearcă! gândi, mut, Cavalerul. Încearcă cea mai favorabilă lumină! Dar din ce punct de vedere...?!

Cuplat cu aparatajul întregii nave, creierul său lucra febril. Voiau să încerce o comunicare cu el... Dar lumina care îl apăra pe dânsul, pe ei îi stânjenea. Închizându-l într-o capsulă fotonică, sau ghidându-l de-a lungul unui culoar cu pereţi de lumină, nu-i mai puteau comunica mesajul lor. Însemna că radiaţiile luminoase absorb undele prin care ar fi vrut să-i transmită. De aceea încercau tot spectrul, căutau o fisură. Sau nu, era stupid... Cunoşteau desigur demult toate astea... Atunci?! Descoperiseră oare altfel de unde decât cele pe care le cunoşteau oamenii? Şi chiar dacă le-ar fi cunoscut, găsirea unui sistem comun de înţelegere ar fi cerut timp... Pe când bioundele... Ca pretutindeni, în lumea locuită, legătura directă de la creier la creier se dovedise a fi cea mai eficace... Dacă, bineînţeles, creierii fiinţelor superioare aveau o construcţie similară, o funcţionalitate apropiată... Şi bioundele străpungeau crusta luminoasă în care-l înconjuraseră înainte... Bioundele deci...! Senzaţia de nelinişte, jocul imaginilor cărora el li se opunea erau deci *ei* ! Comunicau,

fără să-şi dea seama.

– Înţeleg - gândi Cavalerul înfiorat. Îşi opri mersul critic al gândurilor după tehnică obişnuită a piloţilor care intră în legătură directă. Înţeleg - gândi Cavalerul înfiorat, silindu-se să se relaxeze. Sunt voi... Eu sunt voi, acum... înţeleg... Ascult...

– Suntem asemeni ţie - gândi cineva în afara lui însuşi. *Simţea* că ei gândesc asta, dar transmisia era neclară, slabă.

– Înţeleg - răspunse. Ascult. Înţeleg. Suntem asemenea. Unde mă duceţi?

– Spre o planetă asemenea cu a ta. Spre duplicatul planetei tale.

– Duplicat?!

Emoţia violentă întrerupse comunicarea directă, îl dirijau spre un sistem asemenea celui solar! Pentru ce? Ca să înţeleagă mai bine că e Anti-lumea şi nu un sistem oarecare al lumii?! Ipoteza paralelismului lumilor era deci adevărată în anumite puncte accidentale? Existau un Pământ şi un Anti-Pământ, fie chiar pe planuri diferite de dezvoltare? Şi *ei*, *ei* - cum îi transmiteau? Bioundele lor nu erau şi ele antibiounde?!

– Să judec *singur* - murmură. Puţin, singur. Dar ceilalţi îl căutau cu intensitate din ce în ce mai sporită.

– Contactul înseamnă explozie - îi transmiseră. Transformare totală. Moarte. Lumină.

– Deci asta e - murmură Cavalerul pradă unei surescitări neobişnuite. Priveşte dar şi te înfioară! îi strigă

lui Ienicec. Acum înţeleg. E NU!

Surescitarea îl făcuse să devină retoric, pe el, pilotul care gonise optzeci de ani prin Univers. Trecuse de zece ori prin primejdii de moarte şi scăpase numai datorită creierului său. Trebuia şi acum să ceară ajutor numai acestui creier, căruia simţurile îi jucau feste, înfierbîntîndu-l.

– Ascult - gândi ars de o luciditate rece. Ascult, înţeleg. Ascult.

– Lumina - gândiră ceilalţi. Lumina neagră.

– Lumină neagră! şopti înfiorat.

Asta cerea consumuri uriaşe de energie! Oamenii încă nu reuşiseră s-o obţină. Fu cât pe-aci să întrebe „Cum?” dar se opri la timp. N-ar fi putut înţelege comunicările lor matematice, fără o pregătire îndelungată. După cum un copil n-ar fi putut înţelege cunoştinţele sale de pilot încercat.

– Să-mi păstrez firea - gândi. Şi urmă: Arătaţi-mi!

– Mi-e frică - mormăi Ienicec, smulgându-l din contact. Picioarele nu mai ascultă, mâinile nu mai ascultă. Ce porunceşte Omul?

– Să taci! murmură Cavalerul. Înregistrează pe toate pistele. Ascult - gândi apoi. Ascult. Văd. Aud. Ascult. Comunicaţi.

În cerul lăcuit de jur împrejurul său se rotea, într-o lucoare lăptoasă, un carusel de planete.

... Văzu, intens, însă difuz, de parcă şi-ar fi amintit, sfere metalice sub crâmpeie de nori.

– Asta e planeta ta? întrebară ceilalţi. E asemeni

planetei tale?

– Nu - răspunse privind un sferoid smaragdiu.

– Dar asta?

... Era o suprafaţă plană. În mijlocul ei creştea un con filetat, rotitor.

– Nu - răspunse. N-o recunosc.

... Era un mal violaceu, o stâncă lustruită asemeni unei uriaşe lacrimi de bazalt...

– Ralu! gemu Cavalerul.

– Asta e planeta? întrebară, intens, ceilalţi.

– Da - răspunse. Înţeleg. Recunosc. Ascult. Comunicaţi.

– Sau asta? întrebară.

... Erau coloanele Palatului Îndrăgostiţilor. O fată urca spre ele, acoperită de un văl de borangic...

– Asta. Da. Asta - gândi Cavalerul. Înţeleg. Recunosc. Ascult.

Se opri, înmărmurit. Însemna că interceptaseră proiecţiile sale pe ecramor! Le analizaseră, le sortaseră. Aleseseră apoi planetele - sau peisajele - ce răspundeau imaginilor lui şi-l îndrumaseră într-acolo pentru a-i arăta duplicatul *lumii* ce trăia în memoria lui.

Matematic se putea nota protonul şi antiprotonul, fluorul şi antifluorul. Se puteau descrie corpurile complexe formate din anti-elemente. Dar pentru a avea imaginea antilumii nu puteai folosi antiimagini. Antiimagini nu există. Orice bizarerie era compatibilă cu lumea - fiinţe în formă de ou, reci, vii, stele pitice, nori cosmici. Ceea ce sugera anti-

lumea, făcând-o intuitivă, era duplicatul. Dar şi duplicatul considerând un număr foarte mare de cazuri nu era incompatibil cu lumea. Forţând legile hazardului, puteai să-ţi închipui existenţa a două Pământuri, a doi Saturni, a doi Plutoni separaţi de distanţe enorme, dar făcând parte din Lume. Pentru a reprezenta Pământul, Saturnul, Plutonul Antilumii imaginea era neputincioasă, pentru că era aceeaşi. La fel ca în algebra elementară era nevoie de un semn însoţitor - minus sau plus. Şi aici semnul era transformarea totală a materiei în undă luminoasă. Imaginea grefată de explozie simboliza, reciproc Lumea sau Antilumea, pentru cei făcuţi din materie sau din antimaterie. Şi ei începuseră prin a-i arăta semnul materiei care-l înconjura transformându-i sondele în raze luminoase. Apoi căutaseră imaginea care să reproducă o imagine a Lumii. Recepţionaseră gândurile lui şi construiseră după ele mari decoruri spaţiale - plaja de pe Trigiter, Templul de pe Calion. Schimbaseră traiectoria navei, conducând-o spre falsul Trigiter sau spre falsul Calion - după cum el îşi amintea de prima sau a doua a lui iubire. Şi făcuseră asta numai pentru a-i demonstra duplicatul!!

– Rotind sistemul mereu spre noi... sau nava schimbă? strigă, zguduit. Dar dacă duplicatul *exista*? De aceea navă îşi schimbase traiectoria. Calion - şopti. Draga mea Calion!

... Văzu o fată blondă, cu sprâncene negre, surâzătoare, cu figura de copil... Dar ştia că o vede pentru că i-o transmit ei. Era din lumea lor.

– Opriţi - gândi. Opriţi. E Calion. Opriţi imaginea.

Cuplă ecramorul şi proiectă, una lângă alta, siluetele celor două femei. Calion, era, parcă, mai mică, mai tristă. Străina, mai înaltă, părea mai vioaie şi mai îndrăzneaţă, dar ochii, gurile, nasul erau la fel.

– Cine eşti?! întrebă încordat, fără să respire.

– Calion - îi răspunseră... Calion... Calion...

Îşi încorda toată voinţa pentru a gândi la rece. Şi întrebă, grav:

– Sunt şi eu acolo? Eu unde sunt?

... Picturile de pe coloanele Palatului Îndrăgostiţilor reprezentau scene de vânătoare şi de pescuit, arbori şi flori. Un bărbat trecu prin faţa lor acoperindu-le. Era înalt, ciolănos, şi ducea de mână o fată blondă ce-şi mişca repede picioarele pentru a-l ajunge...

„Nu se poate, gândi Cavalerul copleşit. Sunt eu. Dar e doar o proiecţie, o bioproiecţie. Vor să-mi explice Antilumea prin imagini, ca într-un joc. Şi l-am văzut doar din spate pe el... Dacă s-ar întoarce... Trebuie să ştiu!"

– Întoarce-te! porunci Cavalerul celui care părea să fie el însuşi. Arată-ţi faţa...

O vibraţie puternică zgudui nava. În jurul ei lumina crescu, fumurie.

– Nu mai văd nimic! strigă Cavalerul, sărind în picioare. Şi în aceeaşi clipă gândi: „Pericol!" Dar era gândul celorlalţi.

– Nu mai avem energie - comunicară. Întoarce nava!

– Micșorați capsula de protecţie - gândi cu toată

intensitatea Cavalerul. Micşoraţi-o pe dimensiunile mele.

Calculă fulgerător: suprafaţa lui era de cincizeci de ori mai mică decât a navei. O capsulă de lumină neagră care să-l învăluie numai pe el ar fi cerut, deci, consum de energie de zeci de ori mai mic. Asta ar fi mărit durata experienţei, ar fi dus-o mai departe. Identitatea peisajelor şi figurilor era un joc pentru a verifica explicaţia pe care el însuşi o dăduse, dar trebuiau date, multe date. Şi nu putea pleca înainte de a afla totul.

– Micşoraţi capsula de protecţie - gândi din nou, cu toată convingerea. Şi ca să nu întrerupă legătura, urmă: Calion... Draga mea Calion...

– Stăpâne! exclamă Ienicec. Pericol. Ce porunceşte Omul?

– Pune motoarele în funcţiune! ordonă. Pleci singur!

Îşi îmbrăcă costumul de vid, cu motoare individuale. Ienicec îl urmă, aiurit, împiedicându-se de obiecte.

– Tu nu cobori! ordonă Cavalerul. Îţi poruncesc! Pleci şi aştepţi la zece minute distanţă pe traiectorie.

Legea de bază a roboţilor nu le îngăduie să-şi părăsească stăpânul în Cosmos, oricât ar fi de mare primejdia. Dar ordinul Omului era şi el lege. Contradicţia inhibă conductorii motori ai lui Ienicec şi el rămase nemişcat în mijlocul navei, şoptind: „Ce porunceşte Omul?”

– Cât timp mai am? întrebă în gând Cavalerul. Cât timp de-al nostru, pământesc, mai am?

– Micşorând capsula, treizeci de minute - răspunseră. Apoi pericol. Moarte.

– Treizeci de minute - gândi Cavalerul - şi voi afla. Energia uriaşă cerută de lumina de protecţie îi împiedică să se aventureze spre noi. Nu pot conduce la mari distanţe capsula fotonică, sau culoarul izolant de lumină - de aceea încă n-au pătruns hotarele Lumii.

Imaginile lui Ralu şi a lui Calion se estompau. Nu-l mai ardea dorinţa de a o vedea pe a doua Calion, cea din Antilume, cu toate că figura ei îl răscolise până în adânc, ca o reînviere nesperată a fetei pe care o iubise atât. Acum redevenise din nou lucid, stăpânul navei şi al lui însuşi, şi-şi domolea, concentrându-se, bătăile aproape de nestăpânit ale inimii.

„Vor mai trece zeci de ani până când vor reuşi să facă asta”, gândi, spre a înregistra. Acum ştia că *trebuie* să-şi înregistreze toate gândurile, pentru a lăsa în urma lui un raţionament limpede, uşor de înţeles. „Şi vor trece foarte mulţi ani - continuă - înainte ca un alt om să ajungă aici. Doar întâmplarea m-a făcut să întâlnesc această protuberantă mobilă. Trebuie deci să rămân riscând totul.” Şi, mai adânc, sub perdeaua acestor gânduri clare, se înşiruiau altele, care scăpau înregistrării. A afla, a cunoaşte, până la capăt... „Prin mine oamenii vor afla... Să fiu lucid, lucid, lucid...” Şi urmă să înregistreze: „Cobor. Voi comunica totul lui Ienicec, până...” Fu cât p-aci să gândească „... până în ultima clipă”, dar se corectă: „... până când vor avea suficientă energie de protecţie. Nu vă aventuraţi dincolo de limitele sectorului 111, dincolo de constelaţia Lebedei” Ar fi vrut să spună un ultim cuvânt.

Dar nu voia să apară în chip de erou în ochii nimănui. Îi iubea prea mult pe cei rămaşi în urmă pentru a-şi îngădui să-i înduioşeze. Mai privi o dată imaginile care păleau pe ecramor şi murmură: „Fetiţo... fetiţo...” apoi îşi întrerupse legăturile cu aparatajul electronic al navei şi deschise uşa camerei de trecere. Pompele făcură vid şi a doua uşă glisă, ca un piston, lăsând un gol în peretele navei. De jur împrejurul său, într-o lucoare alburie, se rotea un carusel de planete.

*

* *

Abia mişcându-se, Ienicec dădu drumul motoarelor, îi era frică, singur pe navă. Ar fi deschis audifoanele pentru a asculta vocea Cavalerului, dar nu i se poruncise aşa ceva. Rămase atunci în faţa tabloului de comandă cu gura căscată, tremurând.

La o distanţă de zece minute-lumină de locul unde-l lăsase pe Cavaler, opri, aşa cum i se poruncise.

Numaidecât semnalizatoarele de pe „Robur” intrară în alertă, cerând să plece mai departe. Aparatajul electronic de bord era un robot de tip inferior şi Ienicec nu trebuia să-l asculte. Dar în clipele acelea îi era frică de orice şi privea speriat automatele care cereau pornirea navei. „Robur” se silea să-şi continue drumul - el, Ienicec, primise ordin să rămână pe loc. Legea de bază, de care nu ascultase mai înainte, lăsându-l singur pe Cavaler, îi ordonă acelaşi lucru: să ducă nava cât mai departe de pericolul ce se apropia. Supunându-se poruncilor contradictorii, Ienicec alese calea

ce le împăca cel mai bine. Nava avea să plece, dar el trebuia să rămână, să-şi aştepte stăpânul. Puse motoarele în funcţie şi regla viteza lui „Robur” astfel, ca să poată fi ajuns cu uşurinţă cu ajutorul motorului individual, îşi îmbrăcă costumul de vid şi ieşi prin camera de trecere. Sub el sclipea ameninţător o stea mare, roşie. Teama îi bloca picioarele, dar făcu un efort şi se desprinse de „Robur”. Motoarele navei aruncară în urmă o flacără gălbuie, apoi jetul se afundă în beznă şi dispăru.

Era linişte. Nu se vedea nimic în afara stelei roşii. Era frig. Era întuneric. Un fulger alb spintecă cerul şi cerul se aprinse. De teamă, Ienicec se făcu ghem prinzându-și capul între mâini, dar cineva i-l apucă, i-l smulse...

*

* *

Fără un cuvânt, ne scoaseră în căştile. Capul lui Ienicec părea să vibreze uşor pe perna de bureţi metalizaţi. Teron - care nu apucase să ne deconecteze - înţepenise la provă, una cu tabloul de comandă.

– Mă închin în faţa Omului! - murmură Gregor.

– Îi era totdeauna sete să afle, să afle primul. Şi a transmis până în ultima clipă - şopti Astratos. Mă închin în faţa Omului!

Formula folosită la moartea cercetătorilor Cosmosului mi se părea mai zguduitoare ca niciodată. Singur, sub cerul acela străin, înconjurat de pulberile de antimaterie.. Singur până-n ultima clipă.. Eram convins că se chinuise mai mult decât voia să arate, înainte de a părăsi nava. Şi nu-şi

înregistrase îndoielile şi teama pentru a nu-i slăbi pe acei care aveau să-i urmeze. Şi după aceea... suspendat în vid, cerând dată după dată, ca şi cum s-ar fi aflat la Institut, sau la bordul navei...! Îl cunoşteam, eram sigur că întrebase, întrebase mereu, până în ultima clipă, lucid, stăpân pe sine... Şi apoi?!... Se defectase motorul individual? Capsula de lumină neagră cedase prea curând?

– Mă închin în faţa Omului! am şoptit.

– Refă legătura directă! îmi spuse Gregor silindu-se să-şi stăpânească tremurul glasului. El a continuat să transmită, să gândească. Refă legătura!

Înainte de a continua, ştiam că vom trece dincolo de constelaţia Lebedei. Trebuie acum, riscând totul, să identificăm marginile protuberantei. Peste câteva ore, când ultimele ecouri ale gândurilor Cavalerului s-ar fi stins, n-am mai fi putut găsi gheara de pulberi a Antilumii.

– Motoarele la maximum! ordonă Gregor. Cuplaţi-vă căştile.

Mi-am apăsat pe urechi, cu mâinile reci, receptorii dipolici.

– Oceane... sau poate mări - se auzi ca un murmur. Munţi, lanţuri de munţi... O vijelie invizibilă mă străbate, ca pe o sită... Nave prelungi, argintii.. Cupele... Oraşe, grădini... *Oameni*, *mulţi oameni !*... Şi, poate..

„Gama” se prăbuşea în cerul negru, pe urmele vocii Cavalerului.

CUPRINS

EDITURA TINERETULUI

Lei 6 ,50